

พฤษภาคม ๒๕๑๗

รายเดือน สังคมศาสตร์ปริทัศน์

ภัยเหลือง
ภาค ๒

สินค้าออก
ชนิดใหม่
ของ
ญี่ปุ่น

หนังสือ
ของ

เลียมरिकเกต

สำนักพิมพ์ สมาคมสังคมนิยมแห่งประเทศไทย

จุฬา ซอย ๒ ถนนพญาไท กรุงเทพฯ ๕ โทร. ๕๖๖๒๒

ผู้เขียน

ข้อมูลและบทความต่าง ๆ ที่ปรากฏเป็นภัยเหลือทิ้งภาคแรก และภาค ๒ นี้ กองบรรณาธิการได้รับความร่วมมือจาก “ผู้สื่อข่าวพิเศษของเรา” ในญี่ปุ่น ซึ่งขอร้องเราให้เอ่ยชื่อของพวกเขา เนื่องจากต้องการใช้เวลาศึกษาข้อเท็จจริงต่างๆ ในญี่ปุ่นต่อไป เพื่อนร่วมงานของเรา ที่ไม่สามารถเอ่ยชื่อให้ปรากฏได้นี้ มีทั้งคนไทยและคนญี่ปุ่น ซึ่งปรารถนาจะทำงานเพื่อผลประโยชน์แก่ส่วนรวม โดยมีได้คำนึงถึงชื่อเสียงแต่ประการใด ในแง่ของจริยธรรม เราจำเป็นต้องรักษาแหล่งข่าวของเราไว้ ไม่ว่าจะอยู่ในดินแดนแห่งใด ทั้งในและนอกประเทศ เพื่อเป็นแหล่งขุดค้นข้อเท็จจริงให้ใกล้เคียงความเป็นจริง และทันต่อเหตุการณ์ มาเสนอแก่ท่านผู้อ่านต่อไป เราตระหนักถึงหนทางเบื้องหน้า ที่ยังขรุขระและมีอุปสรรคนานัปการ แต่เพื่อประโยชน์อันเป็น ‘สัจจะ’ ของอุดมการณ์หนังสือพิมพ์ เรายินดีเสมอ แม้อาจจะต้องเสี่ยงกับพระราชบัญญัติฉบับต่างๆ ที่ยังไม่หมดสิ้นไปจากผืนแผ่นดินไทยอีกก็ตาม

บทความที่เคยปรากฏใน *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* มาแล้วหลายเรื่อง เช่น “ขีปนาวุธ” โดย กัลยาณี สัตสุพรรณ “การพัฒนา กับสภาพแวดล้อม” โดย พรอนงค์ นิยมคำ “การรับเทคโนโลยีต่างประเทศ : กรณี ไทย-ญี่ปุ่น” โดย ประเสริฐ จิตติวัฒนพงศ์ “การพัฒนาอุตสาหกรรม : มองจากแง่เทคนิค” โดย ประยูร เขียววัฒนา บทความเหล่านี้ เราได้รับอนุเคราะห์มาจากหนังสือ ส.น.ท. ญ. สาร ของศูนย์กลางนักเรียนไทยในญี่ปุ่นทั้งสิ้น จึงใคร่ขอเอ่ยให้ปรากฏ ณ ที่นี้ด้วย

ในฉบับที่แล้วมีที่ผิดพลาดอีกเช่นกัน โดยเฉพาะเรื่องสั้น *นกพญาไฟ* ของ สดภาพ ตรีสวัสดิ์ เข้าหน้าสับกันจนไม่รู้เรื่อง เราขออภัยในความบกพร่องของกองบรรณาธิการ ซึ่งมีกำลังคนเพียง ๓ คนเท่านั้น ในฉบับต่อไป ก็จะระวังการตรวจปริูฟให้มากยิ่งขึ้น

เจ้าของ : นายป๋วย อึ๊งภากรณ์

แทนสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย

คณะที่ปรึกษา : นายพันศักดิ์ วิญญรัตน์

นายรังสรรค์ ธาระพรพันธุ์

นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์

บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา :

นายสุชาติ สวัสดิ์ศรี

สำนักงาน : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย

สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย

ถนนพญาไท จุฬาฯ ซอย ๒

กรุงเทพฯ ๕ โทร. ๕๗๖๒๒

กองบรรณาธิการ

ศึกษาศาสตร์ปริทัศน์

นายสุชาติ สวัสดิ์ศรี บรรณาธิการ

นายธเนศ อภรณ์สุวรรณ ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นายนิวัติ กองเพียร ฝ่ายศิลป์

นายสุจิต เจิมศิริวัฒน์ ผู้จัดการ

นายสมพล เมนาคม เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ

นายวิธาน ไทยเจริญ เจ้าหน้าที่ฝ่ายจำหน่าย

ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๓ มีนาคม ๒๕๑๗

กึ่งศตวรรษบริรักษ์

พันศักดิ์ วิญญรัตน์
วารินทร์ วงศ์หาญเขาวี

- ๔ ออชเพสดี
- ๕ จดหมายถึงบรรณาธิการ
- ๕ บทนำ / ภัยเหลืองอยู่ที่ไหน
- ๑๒ ปลาใหญ่กินปลาเล็ก / ไอ้มดแดงกับบ้านนาทราย
- ๑๗ เมืองไทยไม่ใช่กรุงเทพฯ / การเจรจากับรัฐบาลญี่ปุ่นไม่มีประโยชน์หรอก

“โครงการศึกษาเทคโนโลยี”
 ผู้สื่อข่าวของเราในญี่ปุ่น
 ชุกโกะ มิซึมา
 ผู้สื่อข่าวประจำญี่ปุ่น
 เซียน อีระวิทย์
 เสน่ห์ อามริก
 วิสา ประเสริฐ
 ศลิมา เพ็ญจรัส
 อธิงาภิกร ริน
 ผู้สื่อข่าวพิเศษของเรา
 อีไซโน นาโงสึเค
 พิณภัช ชัยฤกษ์
 สัจจา ประสารักษ์

- ๒๓ วิกฤติทางการพัฒนาของไทย : กรณีเดือนแบบญี่ปุ่น
- ๓๐ ญี่ปุ่นหวังอะไร ไทยหวังอะไร จากการลงทุน
- ๔๒ เรืองสั่น / เลือดรักชาติ
- ๕๐ ชาวไทยจะคัดค้านการทำลายสภาพแวดล้อมเป็นพิษของโรงงานญี่ปุ่นได้อย่างไร
- ๕๕ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับญี่ปุ่น
- ๗๐ อุตสาหกรรมทหารของญี่ปุ่น : ภัยเหลืองที่ควรตระหนัก
- ๘๐ ร้อยลคร / ความล้มเหลวของการค้า
- ๘๑ กอกอคกระ : คามขวานทองจะหักเพราะใคร เพื่อใคร
- ๘๕ จดหมายถึงเพื่อนชาวเอเชีย
- ๘๘ คนคนดังแนวคลื่น / สังกะสีอมเป็นพิษ : สันค้ำอกชนติใหม่ขงญี่ปุ่น
- ๑๐๗ คิวคางฉน / ปล่องโรงงาน
- ๑๐๘ โลกที่สาม / ทางออกของประเทศด้อยพัฒนา
- ๑๑๑ แนะนำสารานุกรมรัฐประศาสนกิจ / ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับญี่ปุ่น

๑๑๓ วิจารณ์หนังสือ
 ๑๑๘ บรรณาธิการ

พิชิต จงสถิตยวัฒนา

ผู้วิจารณ์หนังสือ

นิวัติ กองเพชร

ออกแบบปก

อ้อยเหี้ย

วิธีรักษาโรคจิต (ทางการเมือง)

จากชมรมโรคจิตแห่งประเทศไทย

ข้อเสนอทั่วไป ควรมีการปลุกระดมมวลชนให้เกิดวิฤตของนักปฏิวัติ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายจีนใหม่ ซึ่งจะผุดก้นในด้านเนื้อหาบ้าง ก็ไม่เป็นไร เพราะจะทำให้มวลชนเกิดพลังสนับสนุนการยึดอำนาจครั้งใหม่ ไม่ว่าจะทำโดยฝ่ายใด

ข้อเสนอสำหรับขบวนการที่มีฐานกำลังเป็นทางการ ในช่วงนี้ควรมีการเตรียมหาตัวนายกรัฐมนตรีส่วรอง โดยขบวนการที่คิดจะทำรัฐประหารต้องเป็นคนเตรียมการ เพื่อใช้เป็นกันชน ซึ่งมีตัวสำรองที่เหมาะสมอยู่แล้วถึง ๔ คน ตามคนแรกเหมาะสำหรับเป็นนายก คือพรหมจรรย์เพศ สันติธรรมเพศ และฤกษ์เพศ ส่วนคนที่เหมาะเป็นรองนายกคือ ธนาคารเพศ สำหรับพรรคของอดีตนายตำรวจที่รวมหัวกับเศรษฐีทุเรียน หากทางให้ได้เป็นพรรคฝ่ายค้าน มีที่นั่งในสภาได้ไม่เกิน ๒๕%

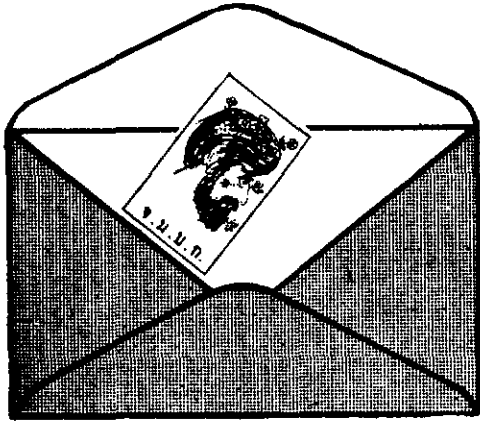
ข้อเสนอสำหรับขบวนการที่มีฐานกำลังกึ่งทางการ นอกจากรวมหัวกับอดีตนายตำรวจแล้ว ต้องหาทางใช้ศิลปะส่วนตัวดึงต่างประเทศไว้เป็นพวก โดยเฉพาะจีนแผ่นดินใหญ่ เพื่อเก็บไว้ต่อรองกับอำนาจใหม่

ข้อเสนอสำหรับขบวนการทั่วไป ควรปล่อยให้ขบวนการฝ่ายต่างๆ แย่งอำนาจกันไป โดยเฉพาะพวกที่ไม่มีฐานกำลัง เมื่ออำนาจอ่อนค่อยดึงมาเป็นพวก แต่การเผาหมู่บ้านครั้งต่อไป ต้องวางแผนให้รัดกุมกว่านี้ มิฉะนั้นจะทำให้ศัตรูอำนาจเสียไปโดยใช่เหตุ เพราะประชาชนเป็นผู้รับเคราะห์

ข้อเสนอสำหรับปัญญาชนที่คิดจะยึดอำนาจ ไม่ควรระวังใจพวกกลุ่มปัญญาชนด้วยกันมากนัก เพราะฉะนั้นควรระวังวางเส้นวางสายให้กว้างออกไปยังกลุ่มอื่นๆ ด้วย และเนื่องจากพวกปัญญาชนมักมีทุนน้อย จึงควรอาศัยเงินของรัฐแสวงอำนาจให้มากที่สุด

สุดท้ายนี้ หวังว่าทุกฝ่ายคงจะผลัดกันยื้อแย่งอำนาจให้เป็นที่สนุกสนานกันต่อไป ขออนุโมทนา
สาร

กันเบ็ด

การเดินทางของขั้วโล่ ซี.ไอ.เอ. ท่อคร

การเดินทางของนักศึกษาวิทยาลัยครูอุดรธานี เมื่อเร็ว ๆ นี้ คิดกันว่าแกทำงานได้เรียบร้อยมาก มีหลักเกณฑ์ที่เดียว เริ่มแต่เบ็ดเตล็ดไปรษณีย์ ซี.ไอ.เอ. ที่หอประชุมวิทยาลัยก่อน แล้วขอให้อาจารย์บางท่านไปให้ข้อเท็จจริง แล้วจึงออกเดินทางไปประท้วงที่หน้าสถานกงสุลอเมริกัน แกไม่ได้ทำลายทรัพย์สินแต่อย่างใดเลย ไปชกธงชาติไทยขึ้นที่ใกล้รถโฆษณาของแก แล้วส่งตัวแทนไปยื่นข้อเสนอ กงสุลโยกโย้ยู่ยาน ตามที่นักศึกษาเล่าให้ คิดเงินฟังแล้วก็ให้คำตอบ ขณะที่แกรอคำตอบจากกงสุล แกก็อภิปรายกันไป แกล้งการณ์กันไป เมื่อได้คำตอบแล้วก็พากันไปที่สนามหน้าศาลากลางจังหวัด นั่งคุยผู้ว่าราชการซึ่งกำลังประชุมคณะกรรมการจังหวัดอยู่ นักศึกษาส่งตัวแทนไปเจรจาและยื่นข้อเสนออีกพร้อมทั้งกำหนดเวลาจะไปรับคำตอบ ไม่ได้บังคับเดียนั้นให้ได้ทันใจ เพราะบางข้อต้องใช้เวลา ขณะนั้นพวกพนักงานบริษัท แอร์อเมริกา กำลังประท้วงเรื่องค่าแรงงานอยู่ที่สนามทุ่งศรีเมือง ใกล้ๆ กับศาลากลางจังหวัดแต่เช้า จึงพากันกรูเข้าไปในศาลากลางบ้าง เนื่องจากทางบริษัทไม่ยอมส่งคนไปเจรจาด้วย เหมือนจะบีบให้คนงานยอมจำนน

หรือลาออก ทางพวกพนักงานจึงไปขอให้นักศึกษาช่วยร่วมเดินขบวนประท้วงบริษัทด้วย ปรากฏว่าฝ่ายนักศึกษาตอบอย่างนุ่มนวลว่า แกเดินขบวนเพื่อจุดประสงค์อย่างนี้ แกต้องการแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปก่อน ไม่ใช่ที่พวกพนักงานแอร์อเมริกาทำอยู่ แกก็อยู่ที่พนักงานเขาโจมตีบริษัทอยู่พักหนึ่ง จึงค่อยถอนตัวกลับวิทยาลัย โดยทิ้งตัวแทนให้เข้าฟังการพิจารณา ข้อเสนอของแกกับทางจังหวัด ผลปรากฏว่าส่วนใหญ่ผู้ใหญ่ทางจังหวัดรับพิจารณาให้ด้วยดี และบางข้อก็ตอบมาแล้วว่าปฏิบัติตามข้อเสนอ นั้น ๆ

แต่ผู้ใหญ่บางคนในวิทยาลัยกลับพยายามทำลายเด็ก หรือทำลายตัวเองก็ไม่ทราบ คือไปปล่อยข่าว ว่าเด็กจะเดินขบวนขั้วโล่ผู้รักษาการผู้อำนวยการและอาจารย์อีก ๑๓ ท่าน เล่นเอาทางจังหวัดวุ่นไปหมด ตำรวจก็ปวดหัวเลย ทางจังหวัดก็ปั่นป่วนเพราะขณะนี้สถานการณ์ในจังหวัดกำลังอยู่ในภาวะที่ไม่ดีเลย ตามข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ มีคนโทรศัพท์ไปบอกแก่ตำรวจว่าทางนักศึกษาจะเดินขบวนวันนั้นวันนั้น ทางจังหวัด ทางตำรวจก็วุ่นวายเตรียมมือกันเหตุร้ายที่อาจเกิดขึ้นได้ แล้วพอลานักศึกษาจริงๆ ว่า จะเดินจริงหรือไม่ นักศึกษากลับไม่รู้เรื่องเลย นี่คือความวุ่นวายที่เกิดขึ้นเสมอๆ ในวิทยาลัยครูอุดรธานี เพราะการทำสงครามจิตวิทยา ทำให้คนกลางแกล้งใจกัน การปล่อยข่าวนั้นมักจะบอกว่า นักศึกษาจะเดินขั้วโล่อาจารย์หมวดนั้นบ้างหมวดนั้นบ้าง คนโน้นบ้าง คนนี้บ้าง อยู่เสมอมา แล้วก็ไม่ทราบว่าคนเหล่านั้นทำกรรมอันใดไว้หนักหนาเจียว นักศึกษาจึงจงใจจงกรรมมุ่งจะขั้วโล่ แล้วพอเกิดเรื่องมาก็ไว้วาย ก็เกิดการกล่าวหาว่าสนับสนุนให้เดินขบวนบ้าง เอาคนมาพูดให้เด็กดูถูกเหยียดหยามเขาบ้าง ตามข้อกล่าว

หาว่าทำให้สถานการณ์ภายในวิทยาลัยครูไม่ดี วุ่นวาย แต่ขณะนั้นยังวุ่นวายอยู่อีกต่อไป การปล่อยข่าวนั้นถึงขั้นโทรศัพท์ทางไกลไปบอกกรม อยากทราบเสียจริงๆ ว่าคน ๆ นั้นมีความคิดอย่างไรในการก่อการเช่นนั้น คงจะเป็นเพราะต้องการเรียกร้องเจ้านายของเขากลับมาอีกกระมัง นี่คิดฉันทันนิษฐานเอาเอง ถ้า บ.ก. อยากทราบว่าเจ้านายของเขานั้นเป็นอย่างไร ลองถามอาจารย์ที่วิทยาลัยครูอุบลราชธานีดูก็จะทราบ

ผู้สื่อข่าวพิเศษ
วิทยาลัยครูอุบลราชธานี

จดหมายผ่านถึง นายป๋วย อึ๊งภากรณ์

ผมต้องการให้ นายป๋วย อึ๊งภากรณ์ ดั่งพรรคการเมือง พรรคสังคมนิยม ที่จริงผมควรติดต่อ นายป๋วย อึ๊งภากรณ์ โดยตรง แต่ผมไม่รู้จะติดต่อยังไร โดยที่ผมซื้ออ่าน *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* เป็นประจำ ผมจึงติดต่อมาทางนี้ หวังว่าคุณคงช่วยผมได้ คือว่าอยากจะสนับสนุนพรรคการเมืองที่นายป๋วยตั้ง สมมติว่าตอนนี้ตั้งแล้ว ผมจะติดต่อกับพรรคได้อย่างไร มีส่วนร่วมกับพรรคได้อย่างไร หาเสียงให้พรรควิไล โดยที่ผมอาศัยอยู่อำเภอเวียงสระ มีประชาชนประมาณสามหมื่นเศษ อาชีพทำสวน (เงาะ) เคยรับราชการทหาร ๒ ปี ความรู้ ป. ๗

คุยกันไม่เห็นหน้า เห็นตา ไม่นานใจ จึงส่งรูปเป็นตัวแทนมา ๑ รูป ถ้าไม่สนใจ ทั้งเลย

เป็ก ศรีเปารยะ

อ. เวียงสระ สถานบ้านสร้าง สุราษฎร์ธานี

แรงจูงใจจาก 'ภัยเหลือง'

ขณะนี้ผมกำลังทำ Memoire เรื่อง "อิทธิพลทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นที่มีต่อประเทศไทย" อยู่

สาเหตุที่เป็นแรงจูงใจให้ผมทำเรื่องนี้ ก็เพราะผมได้เคยอ่าน *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* ฉบับ 'ภัยเหลือง' ในกาลก่อน ซึ่งยังผลให้เกิดอารมณ์เจ็บแค้นไปกับผู้เขียนบทความเกี่ยวกับญี่ปุ่นในฉบับนั้นอยู่หลายท่าน เช่น คุณชเนต กองประเสริฐ ผู้เขียนเรื่อง "ยิวใหม่แห่งบูรพทิศ" เป็นต้น พร้อมทั้งนั้นผมก็เกิดความสงสัยว่าญี่ปุ่นเป็นเช่นนั้นจริงหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ในการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับอิทธิพลของญี่ปุ่นที่มีต่อเมืองไทยนี้ ผมตั้งใจจะวางตัวเป็นกลางให้มากที่สุด แหล่งอ้างอิงนอกจากจะได้มาจาก *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* แล้ว ที่เหลือส่วนใหญ่มาจากบทความต่างๆ อีกมาก โดยเฉพาะจากหนังสือพิมพ์ทั้งของไทยและของต่างประเทศ ซึ่งในระหว่างที่ทานากะมาเยือนเมืองไทยเมื่อเร็ว ๆ นั้น มีบทความประเภทวิจารณ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของไทยและญี่ปุ่นอยู่น้อย หนังสือเศรษฐกิจไทยฉบับ 'ญี่ปุ่น' ก็คงจะมีส่วนช่วยในการเสริมสร้างแนวคิดให้แก่ผมอยู่มาก (มีที่ติดใจก็คือไม่บอกว่าเป็นชื่อใคร)

จุดประสงค์ใหญ่ที่เขียนมาก็เพื่อจะขอขอบคุณ *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* ที่มีส่วนช่วยในการค้นคว้าอย่างมาก เพราะในความเห็นของผม *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* เป็นหนังสือค่อนข้างไปในทางวิชาการ ผ่านการทำทนายผู้ปกครองเมืองไทยใน 'ยุคมืด' มาได้อย่างน่าอัศจรรย์ มีบทความมากหลายที่น่าสนใจในแขนงวิชาต่างๆ ทางด้านสังคมศาสตร์ เปรียบเสมือนแหล่งรวมวิชาเล็กๆ ที่กำลังเติบโตขึ้นทุกวันนี้ นอกจากนั้นก็ขอมีส่วนในการให้กำลังใจแก่ผู้เขียนบทความต่าง ๆ ตลอดจนคณะผู้จัดพิมพ์ทุกท่านด้วย

กอบกิจ กระจรรณ
Aix - en - Provence, France

ปฏิภริยาเรื่องนายทานากะมาเมืองไทย

การเดินทางเยี่ยมชมประเทศต่างๆ ในอาเซียนของนายทานากะ ได้รับการต้อนรับที่ยังความอภัยอย่างยิ่งแก่นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น - ตัวแทนนายทุนผูกขาด - ญี่ปุ่น และเป็นการแสดงออกถึงความชิงชังและโกรธแค้นต่อการรุกราน และครอบครองทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น แม้ในประเทศฟิลิปปินส์ที่ถูกจำกัดสิทธิ การแสดงความเห็นอย่างเหยียดหยม ทางองค์การนักศึกษาฟิลิปปินส์ก็ได้ออกแถลงการณ์ต่อต้านการมาเยือนของ นายทานากะ ครั้งนี้ ความตอนหนึ่งว่า “.. ประชาชนชาวฟิลิปปินส์ต้องการมีสัมพันธอันดีกับประชาชนชาวญี่ปุ่น และประชาชนชาวโลก แต่ว่า สำหรับการมาเยือนของนายทานากะนี้ ประชาชนแทบทั้งหมดของเราไม่มีทางเข้าใจเป็นอย่างอื่นได้ นอกจาก เพื่อเปิดหนทางสำหรับให้นายทุนผูกขาดญี่ปุ่นทำการรุกรานทางเศรษฐกิจต่อประเทศของเราได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น หาใช่เพื่อเพิ่มพูนสัมพันธอันดีระหว่างประชาชนของสองประเทศไม่..”

ดูเหมือนนายทานากะจะไม่สามารถเรียนรู้อะไรได้จากประสบการณ์ที่น่าอภัยของตน ครั้งนี้เลย เสียงร้องตะโกนขับไล่จักรวรรดินิยมญี่ปุ่น เสียงคำสาปแช่งการครอบครองทางเศรษฐกิจ การเดินทางขบวนอย่างรุนแรงที่ระเบิดออกมา จนทำให้นายทานากะต้องถูก “กักบริเวณ” อยู่ในวังเมอร์เตกาเด็กหนุ่มอินโดเนเซียที่ยอมสละชีวิตเพื่อแสดงความรู้สึกโกรธแค้นต่อจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น ที่มีส่วนสนับสนุนรัฐบาลเผด็จการในประเทศของตน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ทำให้ทำให้นายทานากะเข้าใจปัญหาอะไรได้

ในการให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์หลังจากเดินทางกลับถึงญี่ปุ่นแล้ว นายทานากะได้กล่าวถึงปัญหา

ที่ฝ่ายญี่ปุ่นต้องแก้ไขเพื่อช่วยให้ความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ ในอาเซียนดีขึ้น อย่างเช่น ต้องพยายามเรียนรู้ ภาษาของประเทศที่เข้าไปอยู่ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโรงงานและบริษัทญี่ปุ่น ให้ประชาชนในประเทศนั้นรู้ เพื่อว่าประชาชนในประเทศนั้นจะได้เข้าใจถึง “ความสำคัญ” ของญี่ปุ่น ในโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ซึ่งขาดญี่ปุ่นเสียไม่ได้ พยายามกินอาหารหรือเล่นกอล์ฟร่วมกับประชาชนในประเทศที่ไปอยู่ นี่แหละคือสิ่งที่นายกรัฐมนตรีของญี่ปุ่นเข้าใจได้ จากเสียงคำ การเดินขบวนขับไล่ของนักศึกษาและประชาชนในประเทศต่างๆ ที่เดินทางผ่าน ไม่มีการกล่าวถึงการขูดรีด การรุกราน เพื่อหวังครอบครองของจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น แต่ปัญหาทั้งหมดถูกบ้ายไปให้เป็นความผิดของมารยาทที่ไม่ดีของนักท่องเที่ยว หรือไม่ก็ชาวญี่ปุ่นที่ทำงานอยู่ในประเทศนั้น จำนวนบ้ายโฆษณาสินค้า ฯลฯ เท่านั้น ไม่มีการกล่าวถึงความโหดร้ายจากการรุกรานของลัทธินิยมทหารญี่ปุ่นเมื่อ ๓๐ ปีที่แล้ว หากแต่การกล่าวถึงคำขอบคุณจากชาวอินโดเนเซียต่อทหารญี่ปุ่นบางคนที่ยังช่วยสร้างสะพานให้ นี่คือเล่ห์เหลี่ยมทางการทูตที่แสนดีของนายทานากะ เพื่อจะบิดเบือนจุดประสงค์ที่แท้จริงของการต่อสู้ของนักศึกษาและประชาชนในประเทศต่างๆ ในอาเซียน

นายทานากะกล่าวยืนยันกับตัวแทนนักศึกษาไทยว่า ญี่ปุ่นไม่มีนโยบายที่จะครอบครองเมืองไทย แต่ท่าทีของนายทานากะกลับเปลี่ยนไปทันทีเมื่อเดินทางออกจากเมืองไทย อันจะเห็นได้จากคำให้สัมภาษณ์เสียง “มหาอำนาจ” ของนายทานากะ ที่สิงคโปร์... สรุปแล้ว ไทยมีทางเลือกแต่เพียงว่าจะไม่รับวัตถุดิบในทางอุตสาหกรรมจากญี่ปุ่น และเลิกพัฒนาทางอุตสาหกรรม หรือว่า ไทยต้องสร้าง

วัตถุประสงค์สำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมของตนเอง” นายทานากะต้องไม่ลืมว่า ผู้ที่ยินดีต้อนรับการมาลงทุนทางอุตสาหกรรมจากญี่ปุ่น และได้รับผลประโยชน์นี้จากงานนี้ เป็นเพียงนายทุนและชนชั้นปกครองกลุ่มเล็กๆ เท่านั้น ขณะที่ประชาชนชาวไทยแทบทั้งหมด ไม่เคยมีส่วนได้ผลประโยชน์เลย หากกลับต้องถูกรีดไถแรงงานอยู่ตลอดเวลา ประชาชนชาวไทยมีความสามารถและความตั้งใจแน่วแน่พอที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมในแนวทางที่จะช่วยให้สามารถเป็นไททางเศรษฐกิจได้ ไม่ใช่เพื่อที่จะเป็นทาสทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นตลอดไป ดังนั้นการกล่าวถึงคำข่มขู่เช่นนั้น นอกจากจะไม่สามารถทำให้ชาวไทยคุกเข่าลงว่าร้องขอความช่วยเหลือแล้ว ยังกลับเป็นการแฉโฉมหน้าที่สกปรกแท้จริงของจักรวรรดินิยมญี่ปุ่นให้ชาวไทยทั่วไปได้รู้เห็นเท่านั้น

ฝ่ายนายทุนญี่ปุ่นดูเหมือนจะเข้าใจปัญหาอะไรไม่ต่างไปจากนายทานากะนัก วิธีแก้ปัญหของพวกเขาไม่ใช่ด้วยการเลิกกรุกราน แต่เป็นการรุกรานด้วยวิธีแบบเนียน (หรือรุนแรงขึ้น) เท่านั้น หนังสือรายสัปดาห์ *ซันเดย์ไมนิจิ* รวบรวมปฏิกิริยาของพวกนี้ไว้ดังนี้ “ขณะนี้ทุนนิยมญี่ปุ่นอยู่ในขั้นที่ถ้าไม่ออกไปลงทุนนอกประเทศ ก็จะอยู่ไม่ได้ องค์การธุรกิจสามารถทำอะไรได้ตามใจชอบในประเทศ จึงสามารถกอบโกยผลกำไรได้ และนายทุนก็ยินดีที่จะออกไปลงทุน ถ้าหากมีปัญหาที่ทำให้ไม่สามารถทำอะไรได้ดังใจชอบอย่างเช่นก่อน ก็คงต้องใช้กำลังเข้าแก้ปัญหาเท่านั้นเท่านั้นกระมัง นี่เป็นเรื่องที่ผมฟังมาจากมาเลเซียเมื่อสามปีที่แล้ว ในงานเลี้ยงอาหารเย็น ของสมาคมชาวญี่ปุ่นที่นั่น มีการกล่าวกันว่า “ถ้าไม่ให้กองกำลังป้องกันตนเองมาอยู่ละก็ จะไม่สามารถทำงานได้อย่างสบายใจ”

(ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งสินค้าออกของบริษัทผลิตเครื่องไฟฟ้า) หรือรายงานของเจโทรในเมืองไทยที่มีไปยังสำนักงานใหญ่ ที่โตเกียวว่า “. . . รู้สึกโกรธแค้นต่อวิธีการกระทำที่เหยียบย่ำความหวังดีของญี่ปุ่น. . .” ต่อการเดินทางในอินโดเนเซีย ที่มีการเผาธงชาติของญี่ปุ่นนั้น พนักงานในบริษัทการค้าชาวญี่ปุ่นในเมืองไทยกล่าวว่า “. . . ถ้าเป็นสมัยก่อนละก็ แค่นั้นก็ทำให้เกิดสงครามไปแล้ว..”

ผู้สื่อข่าวพิเศษของเรา
Osaka, Japan

แก้ที่พิมพ์ผิด

ผมได้รับ *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* ฉบับเดือนมกราคม แล้ว พบที่พิมพ์ผิด ๒-๓ แห่ง คือ ในบทความของผมเรื่อง *วิกฤตการณ์ด้านพลังงาน* มีที่พิมพ์ผิด ๒ แห่ง

แห่งแรก หน้า ๑๐๘ บรรทัดที่ ๑๕ แบบที่ทางธรณีวิทยาควรจะเป็น แผ่น ที่ทางธรณีวิทยา

แห่งที่สอง หน้า ๑๐๘ บรรทัดที่ ๑๘ ปลายปี ๑๕๑๕ ควรเป็น ปลายปี ๑๕๖๕

แห่งหลังนี้ออกจะสำคัญหน่อย เพราะอาจจะทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจผิดได้ว่าได้มีการใช้พลังงานนิวเคลียร์มานานแล้ว

สำหรับบทความของคุณรังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ นั้น มีที่พิมพ์ผิดแห่งหนึ่ง คือหน้า ๔๘ ได้ตารางที่ ๘

หนึ่ง กิโลกรัมกาลอรี ควรเป็น หนึ่งกิโลกาลอรี ถึงจะถูก

สุรชัย นิมจิรวัฒน์

Univ. of Sydney, Australia

ขอบคุณที่ส่งมา ณ ที่นี้ด้วยครับ ข.ภ.

บทนำ

ภัยเหลืองอยู่ไหน

เมื่อ สังคมศาสตร์ปริทัศน์ เริ่มพูดถึง “ภัยเหลือง” อย่างจริงจังราวสองปีมาแล้วนั้น เราได้ชี้ให้เห็นถึงภัยจากการรุกรานทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นโดยเฉพาะ จนเกิดความรู้สึกกันทั่วไปว่า “ภัยเหลือง” หมายถึง “ภัยจากญี่ปุ่น” ทศนคติของคนจึงเริ่มออกมาในรูปการต่อต้านหรือเกลียดชังคนญี่ปุ่น นี่เป็นจุดที่เราน่าจะได้ทำความเข้าใจกันให้ดีเสียก่อน ว่าการพูดถึง “ภัยเหลือง” ไม่ใช่การต่อต้าน “คนญี่ปุ่น” ในทำนองเหยียดเชื้อชาติ (Racism) แต่ต้องการสร้างความเข้าใจและให้เห็นถึงแง่มุมของการที่ไทยตกเป็นเบี้ยล่างคนอื่นในแทบจะทุกด้าน การรู้จัก “ภัยเหลือง” จึงไม่ใช่การหา “แพะรับบาป” สำหรับให้เราระบายความรู้สึกคับแค้นใจ แต่ควรจะเป็นการรู้จักถึงตัวเราเองด้วย เพราะตัวเราเองมิใช่หรือที่เป็นคนแรกยอมให้ความผิดพลาดทั้งหลายเกิดขึ้น ไม่ว่าจะด้วยความโง่เขลาเบาปัญญา หรือด้วยความเจ้าเล่ห์แสนกลของคนไทยบางคนที่คิดจะขาย แม้กระทั่งเพื่อนร่วมชาติเดียวกัน

ในประเด็นนี้ “ภัยเหลือง” จึงน่าจะกินความถึงภัยจากคนในชาติเดียวกันด้วย ในประการแรก เราต้องหันกลับมาดูเสียก่อน ว่าใครเป็นเจ้าของประเทศนี้ คณะรัฐบาลหรือกลุ่มนายทุนพ่อค้าใหญ่หรือประชาชนทั้งหมด เมื่อมีนักเรียนนักศึกษาและประชาชนประท้วงต่อต้านนายทานากะที่กรุงเทพฯ นั้น ชาวญี่ปุ่นที่ทราบข่าวต่างพากันฉุนเฉียวว่า เขาทำอะไรผิด ก็มีใช้รัฐบาลไทยและนักธุรกิจไทยหรือคนที่แสดงความยินดีและขอร้องให้พวกเขาไปลงทุน หรือว่ากลุ่มคนที่ทำสัญญานั้น มิใช่ตัวแทนประชาชนไทยทั้งหมด เมื่อมีการวางโครงการขุดคลองคอคอดกระนั้น ชาวบ้านทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้คนในแถบนั้น ซึ่งจะต้องรับเคราะห์อย่างน้อยก็เป็นหนูตะเภาสำหรับการทดลองใช้ระเบิดนิวเคลียร์

ไม่มีโอกาสได้รับรู้เลยว่า อะไรกำลังจะเกิดขึ้น ชาวนานับหมื่นคนจะต้องถูกอพยพโยกย้ายออกไปจากบริเวณชุกคลองกระ โดยที่ตัวเองไม่มีโอกาสตัดสินใจชะตาอนาคตของตัวเองเลย และแม้จะมีแผนการสร้างเขตอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ขึ้นตามแนวคลอง ก็ไม่มีเจ้าหน้าที่หรือผู้เกี่ยวข้องคนใดได้พูดให้เห็นถึงผลที่มีขึ้นกับสภาพแวดล้อมซึ่งจะกลายเป็นพิษไปในเวลาอันไม่ช้า ทำไม่ถึงต้องปกปิดไม่ให้พวกเราได้รับความจริงด้านอื่นนอกเหนือไปจากความจริงเฉย ๆ ที่ว่าแล้วเราจะได้เป็นประเทศพัฒนาด้วยการมีอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ฯลฯ คำตอบง่าย ๆ สำหรับปัญหาเหล่านี้ก็คือ กลุ่มคนดังกล่าวที่อ้างว่าเป็นผู้แทนของประชาชน ไม่ว่าจะป็นหน่วยราชการหรือเอกชน ต่างก็ดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ของตัวเองทั้งสิ้น นี่เป็นโศกนาฏกรรมที่แสนเศร้าสำหรับเมืองไทยในขณะนี้ ที่เรามีแต่คนกล่าวอ้างว่าทำเพื่อชาติและประชาชนมากเกินไป จนชาติและประชาชนแทบจะไม่มีอะไรเหลือติดตัวอีกแล้ว ในอดีตที่เราไม่มีรัฐบาลที่เป็นผู้แทนของมวลประชาชนที่จะคอยปกป้องพิทักษ์ผลประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง เราเห็นประชาชนธรรมดาตกเป็นเหยื่อของการรุกรานทางเศรษฐกิจ เห็นการเบียดเบียนเอาวัดเอาเปรียบคนยากคนจนทั้งทางตรงและทางอ้อม และในที่สุดนักเรียนนักศึกษาประชาชนก็ต้องออกไปเดินประท้วง

ประการต่อมา จะต้องมองเห็น “ภัยเหลือง” อย่างทะลุปรุโปร่ง สิ่งทีหลีกเลี่ยงมิได้ก็คือ จะต้องเข้าใจโครงสร้างของจักรวรรดินิยมแผนใหม่ที่มีความสลบซับซ้อนอย่างมาก เป็นที่รู้กันแน่ชัดแล้วว่า “ภัยเหลือง” นั้นเป็นเพียงส่วนประกอบหนึ่งของจักรวรรดินิยมทางเศรษฐกิจทั้งหมด ซึ่งแน่นอน “ภัยขาว” จากนายทุนตะวันตก เช่น สหรัฐ เยอรมัน ออสเตรเลีย และ ฯลฯ ก็มีได้ยิ่งหย่อนไปกว่า “ภัยเหลือง” เลย ดังนั้นการต่อสู้กับบรรดาจักรวรรดินิยมเหล่านี้ จึงเป็นการต่อสู้ที่ยิ่งใหญ่ และแน่นอนย่อมมิใช่ด้วยการแบกบ้ายแล้วร้องตะโกนด่าไปตามถนนเท่านั้น เพราะคงไม่ช่วยให้ทำอะไรเป็นกอบเป็นกำมากนัก หากแต่การต่อสู้จะต้องเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผน มีความเข้าใจทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ ในระยะยาวนี้ ประชาชนทุกหมู่เหล่าจะต้องรวมตัวกันเข้าเป็นกลุ่มก้อนตามความจำเป็นและสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะเรามีสภาผู้แทนราษฎรที่รื้อยสภา ความจริงอันหนึ่งที่พิสูจน์ให้เห็นมาแล้วในประเทศตะวันตก ก็คือว่า สภาผู้แทนฯ ไม่อาจตอบสนองและปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนได้ในทุกๆ เรื่องและในทุกเวลาได้ทันทั่วทั้งที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับประเทศไทยที่ระบบการเมืองแบบรัฐสภามีประสิทธิภาพไม่สูงนัก กลุ่มประชาชนท้องถิ่นในทุกสาขาอาชีพและทุกแห่งจะเป็นช่องทางของการสื่อสาร และทำความเข้าใจได้มากขึ้นระหว่างรัฐบาลกับมวลประชาชนและเท่ากับเป็นการช่วยเสริมสร้างความแข็งแรง และประสิทธิภาพให้แก่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยมากขึ้นอีกด้วย

ปัญหาการรุกรานทางเศรษฐกิจของต่างชาติ เป็นผลสืบเนื่องมาจากการขยายตัวของการอุตสาหกรรมและความเจริญทางเทคนิควิทยา ซึ่งมีผลให้ประเทศพัฒนาแล้วจำต้องขยายตลาดออกไปพร้อมกับการเปิดแหล่งวัตถุดิบใหม่ขึ้นในประเทศด้อยพัฒนา ลักษณะการเช่นนี้เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ใน

สภาพสังคมเศรษฐกิจทุนนิยม ทางออกของประเทศที่ถูกเอารัดเอาเปรียบจึงน่าจะอยู่ที่การร่วมมือกัน
 หลายทางป้องกันมิให้ภาวะการฉ้อฉลดังกล่าวเลวร้ายลงไป ในระยะสั้นประชาชนจะต้องร่วมกันต่อต้าน
 โครงการที่จะก่อให้เกิดผลเสียแก่เขา ไม่ว่าจะในด้านนิเวศน์วิทยา หรือที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตอยู่อย่าง
 สมฐานะของความเป็นคน เพื่อให้การต่อต้านมีความหมายมากไปกว่าการระบายความรู้สึก จึงจำเป็น
 อย่างยิ่งที่ประชาชนคนไทยจะต้องได้รับการบอกเล่าถึงความเป็นมาของโครงการนั้นๆ รวมทั้งผลดีผล
 เสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต แต่จุดอ่อนของการประท้วงดังกล่าวอยู่ที่ว่า ประชาชนมักจะมารู้ทีหลังเสมอ
 ดังนั้นจึงเปิดโอกาสให้ฝ่ายนายทุนตระเตรียมล่วงหน้า รวมทั้งการโฆษณาชวนเชื่อถึงความดีของโครงการ
 นั้นเสียก่อนแล้ว การต่อต้านจึงอาจไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนอย่างเต็มที่ และถ้าสื่อมวลชน
 ไม่ยอมรับรู้ในปัญหาอันด้วยแล้ว การต่อต้านก็แทบจะไม่มีใครสนใจเลย ในที่สุดการประท้วงดังกล่าว
 ก็มีผลแต่เพียงชะลอการรุกรานทางเศรษฐกิจไว้ได้ชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น เพราะแน่นอนเหลือเกิน
 ฝ่ายนายทุนทั้งในและนอกประเทศย่อมจะหาหนทางผลักคืนให้แผนการของเขาเป็นผลสำเร็จออกมา
 จนได้ ดังนั้นการต่อสู้ในระยะยาวจึงหมายถึงว่าประชาชนทั้งหมดจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจในนโยบายของรัฐ
 เป็นผู้ปกป้องนโยบายของรัฐ และด้วยวิธีนี้เท่านั้นที่เราจะสามารถหลุดรอดจากการเป็นอาณานิคมทาง
 เศรษฐกิจของบรรดาจักรวรรดินิยมทั้งหลายได้.

๔๕๔
 อาเซย์กิมวรชน

คอยพบกับโครงการหนังสือเล่มของ “สังคมนศาสตร์ปริทัศน์” อันฉบับ ๓

วีรชนอาเซย์

เสนองานและความกตัญญูของวีรชนผู้ยิ่งใหญ่แห่งอาเซย์ คือ ริซาล ฟิลิปปีนีส อองซาน ทม่า
 ชูการ์โน อินโดนีเซีย กานธี อินเดีย โฮจิมินห์ เวียดนามเหนือ เมาชเตง จิน ฯลฯ

ปลายเดือนมกราคม.

ปลาใหญ่กินปลาเล็ก

เมื่อเครื่องบินสายการบินไทยทยานขึ้นฟ้า เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๑๖ มุ่งตรงไปยังโตเกียวในวัน
ประชาชนไทยได้กระโดดโลดเต้นด้วยความปรีเปรม ต่างก็หวังว่าบัดนี้ประเทศไทยจะเริ่มศักราชใหม่
แห่งรัฐบาลเพื่อประชาชนและโดยประชาชน ในขณะนั้นและในระยะนั้นมีใครก็คนจะคิดถึงความจริง
ที่ว่า นายทหารไทยสามคนนั้นได้ไปแต่ตัว แต่ได้ทั้งปัญหามากมายไว้ในเมืองไทย ปัญหาที่เขาทิ้งไว้
หากจะแก้กันภายในระยะเวลาอันสั้นนั้นเห็นจะต้องแรมมิด ไอ้หมดแดงหรือซูเปอร์แมนมาเป็นนายกรัฐมนตรี
มนตรีไทย ถนอม ประภาส และณรงค์มีได้เพียงแต่ทิ้งปัญหาทั้งทางการเศรษฐกิจและการเมืองไว้ให้
กับคนไทยเท่านั้น หากยังได้ทิ้งโครงสร้างของอำนาจและนโยบายที่จะส่งเสริมโครงสร้างนั้นไว้ด้วย
ประภาส จารุเสถียร ถึงแม้จะมีความผิดพลาดที่ดูถูกพลังที่กำลังตื่นตัวของประชาชนไทยและในที่สุด
พลังนั้นได้ทำให้เขาพังไปแล้วก็ตาม แต่เราต้องยอมรับว่า ประภาส จารุเสถียร เป็นนักการเมืองควบ
กับนักการทหารที่เฉลียวฉลาดยิ่งคนหนึ่งของนักเผด็จการในเอเชียอาคเนย์ แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ว่า

ความสามารถชนิดนั้น ของเขารับใช้แต่เฉพาะตัว เขากับบริวารเท่านั้น ไม่ว่าจะมีความเชื่อว่า เขาก็เป็นคนหนึ่งที่รักชาติเหมือนกับหรือมากกว่า คนอื่น ๆ ก็ตาม

เหตุอันน่าวิปลาศที่นาทรายเกิดขึ้นได้อย่าง ไร ในเมื่อรัฐบาลที่แล้วและรัฐบาลนี้ได้ประกาศ นโยบายเดียวกันว่า จะพยายามเอาชนะในการ ต่อสู้ระหว่างฝ่ายรัฐบาลกับกองทัพประชาชนโดย วิธีปราบและปลอบ จนถึงขนาดมีนโยบาย “ การ รุณเทพ ” ซึ่งไม่ผิดกับนโยบายที่สหรัฐได้เสนอ ให้เที่ยวใช้ในเวียดนาม หน่วยงานของรัฐบาล ที่มีหน้าที่บ่าวประกาศนโยบายและบริหารนโยบาย ทั้งในสมัยรัฐบาลที่แล้วและรัฐบาลนี้ก็คือ หน่วยงาน กอ.ปก แต่เจ้าหน้าที่ กอ.ปก เองได้ ยอมรับว่านโยบายนี้ไม่ค่อยจะได้ผลนัก โดยจะ สังเกตได้ว่าตั้งแต่มีการตั้ง กอ.ปก ขึ้นมา แทนที่ จำนวนกองทหารประชาชน จะน้อยลงกลับมีแนว โนม์ที่จะสูงขึ้นเรื่อย ๆ เจ้าหน้าที่ กอ.ปก กล่าว ว่าเหตุที่ต้องใช้นโยบาย “ การรุณเทพ ” ก็เพราะ ว่า เมื่อทางรัฐบาลไทยเริ่มทำการปราบปรามกอง ทหารประชาชนเป็นครั้งแรกเมื่อปลายปี ๒๕๐๘ จนถึงปี ๒๕๑๒ นั้น ปรากฏว่าทางราชการได้ใช้ยุทธ ศาสตร์การปราบปรามทางทหารอย่างสมบูรณ์แบบ กล่าวคือมีการใช้ปืนใหญ่ยิงนำหน้าและการทิ้ง ระเบิดหมู่บ้านก่อนที่ทหารราบจะเข้ากวาดล้างใน หมู่บ้าน วิธีดังกล่าวปรากฏว่าได้สร้างความเสีย

หายให้แก่ชาวบ้านที่ไม่รู้อิโหน่อิเหนด้วยมาก และผลที่ได้รับเป็นผลประเภทลบกล่าวคือ ชาว บ้านนี้เข้าไปพร้อมกับกองกำลังรบของประชา ชนมากขึ้น หลังจากทีผลการรบเป็นเช่นนั้น เมื่อ ปี ๒๕๑๒ หรือปี ๒๕๑๓ เป็นต้นมา ทาง กอ.ปก ได้พยายามเปลี่ยนนโยบายจากปฏิบัติการดังกล่าว มาเป็นปฏิบัติการ ซึ่งคล้ายคลึงกับในเวียดนามได้ พยายามเลือกหมู่บ้านที่ทางการแน่ใจ ว่าเป็น ฐานกำลังของกองทัพประชาชน เข้าโจมตีหมู่บ้าน นั้น โดยเลือกทำการโจมตีและทำลายการส่งกำลัง บำรุงของกองทหารประชาชนและจับตัวหรือทำ ลายล้างชาวบ้านที่สงสัยว่าเป็นสายของกำลังคัง กล่าวหรือเป็นสมัครพรรคพวก บางกรณีหมู่บ้าน นั้นทาง กอ.ปก จะโยกย้ายประชาชนออกจากหมู่บ้านนั้นทั้งหมู่บ้านเพื่อเป็นการตัดกำลังของฝ่าย ตรงกันข้าม

เจ้าหน้าที่ทางการไทยยอมรับว่านโยบายของ กอ.ปก นั้นไม่แน่เสมอไป ว่าจะจะเป็นนโยบายที่ สามารถปฏิบัติได้อย่างแท้จริง เพราะว่าการส่ง งานบางครั้งก็ส่งกันโดยตรง ไม่ผ่าน กอ.ปก บาง ครั้งก็ผ่าน กอ.ปก และแผนปฏิบัติการนั้นเชื่อว่า จะส่งตามนโยบายหลักใหญ่ที่จะพยายามลดปฏิบัติ การที่หะหลวมจนเกิดผลในทางลบอย่างที่แล้ว ๆ มา ไม่เป็นที่น่าแปลกใจเลยว่าเมื่อพลโทสายหยุด ให้สัมภาษณ์ในขณะที่ย่อนาคตของ กอ.ปก กำลัง สิ้นคลอนเมื่อต้นเดือนกุมภาพันธ์ว่า การสั่งงาน ของ กอ.ปก ที่แล้ว ๆ มานั้น เต็มไปด้วยประสาตสั่ง

เคียดแค้นไม่รู้ว่าเอาอย่างไรกันแน่ เมื่อข่าว นาทรายกำลังไหลเข้ากรุงเทพฯนั้น พลโทสาย หยุตให้สัมภาษณ์ว่า ไม่เห็นมีใครมาถาม กอ.ปก เลย ดูเหมือนว่ารัฐบาลจะไม่สนใจ กอ.ปก เมื่อ ส่งรายงานขึ้นไปก็เงียบ ทางรัฐบาลกลับใช้แต่ รายงานของกระทรวงกลาโหมและกระทรวงมหาด ไทยเท่านั้น ซึ่งผิดกับเมื่อสมัยที่แล้ว

เมื่อพลเอกประภาสยังอยู่นั้น เขาคงตั้ง กอ.ปก ขึ้นมาเพราะว่าทางสหรัฐ โดยเอกอัครราชทูตแกรแฮม มาติน ได้เร่งเร้าเขาให้ตั้งขึ้นมา แต่พลเอกประภาส (ยุคขณะนั้น) ไม่ได้ให้อำนาจกอ.ปก อย่างที่ได้หวังกันไว้ นอกจากจะให้ อำนาจเมื่อตนเป็นผู้สั่งงาน และคนใน กอ.ปก เอง ก็รู้ว่าใครเป็นผู้มีอำนาจอย่างแท้จริง อีกทั้งจะสังเกตได้ว่า กอ.ปก ซึ่งมีสายงานมากมายและเป็น แผนกชกโยการปราบปรามกองทัพประชาชน แต่ถึงกระนั้นก็ตามไม่ได้มีกำลังของตำรวจชายแดน อยู่ภายใต้การอำนวยการของ กอ.ปก แต่อย่างใด เลย กำลัง ทชด. เป็นกำลังที่ทาง กอ.ปก. จะต้องขอให้มาร่วมด้วยหากต้องการใช้งาน กำลังทางทหารเองพลเอกประภาสหรือจอมพลถนอม ก็สามารถสั่งงานได้โดยตรง หน่วยคุ้มครองหมู่บ้าน นั้นแล้วก็ไม่ขึ้นกับกรมตำรวจและไม่ขึ้นกับกอ.ปก แต่ขึ้นกับกระทรวงมหาดไทย

เจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐบาลกล่าวว่า เพราะการ แดกกระจายหน่วยงานดังกล่าวความมุ่งหมายที่จะ ใช้ กอ.ปก เป็นศูนย์อำนวยการปราบปรามนั้นจึง

ไม่ประสบความสำเร็จ ส่วนใหญ่ก็เพราะเหตุที่ “ต่างคนต่างใหญ่” ทางกองทัพบกก็มีงานปราบปรามประจำปีในภาคอีสาน ซึ่งยุทธวิธีก็เป็นของ กองทัพบก เจ้าหน้าที่คนหนึ่งพูดด้วยความอ่อนเพียละเหยใจว่า “ทั้ง ๆ ที่มีคำสั่งออกไปแล้วว่า ให้เปลี่ยนยุทธวิธีตั้งแต่ปี ๒๕๑๖ แต่ก็ปรากฏว่าการปราบปรามบางแห่งยังคงใช้วิธีรุนแรงเกินเหตุอยู่ดี ไม่รู้จะทำอย่างไรเหมือนกัน”

ถึงแม้ว่าโครงสร้างของอำนาจการปราบปราม กองกำลังอาวุธประชาชนที่จอมพลประภาสทั้งเถาไว้ จะเป็นโครงสร้างที่ยุงเหยิง (แต่เป็นโครงสร้างทางการเมืองที่ถ่วงอำนาจอย่างชาญฉลาด) และทำให้ทางรัฐบาลไทยไม่สามารถปราบปราม ได้อย่างจริงจัง ตรงกันข้ามกลับก่อให้เกิดฝ่ายตรงกันข้ามกับรัฐบาลมากยิ่งขึ้นไปอีก รัฐบาลนั้นและ รัฐบาลต่อ ๆ ไปไม่ว่าจะเป็นของประชนหรือของ คนบางกลุ่มก็ตาม หากจะคิดถึงความอยู่รอดของ สังคมกรุงเทพ ก็จะต้องเผชิญกับทางเลือกสองทาง นี้ คือหนึ่งคงโครงสร้างเดิมที่ถนอมและประภาส ทั้งไว้ให้ โดยหวังว่า วิธีการเก่าเป็นวิธีที่จะทำให้ ประชาชนยอมรับและเชื่อฟังรัฐบาลกรุงเทพมากกว่ากองกำลังอาวุธประชาชน ทางเลือกที่สองก็คือ ยอมรับความจริงที่การปราบปรามที่แล้วมาหาได้ ทำให้ประชาชนยอมรับหรือเข้าเป็น พวกกับ รัฐบาลกรุงเทพไม่ กลับเป็นวิธีที่บังคับให้ประชาชนโดยเฉพาะในภาคอีสานต้องอยู่ในความคุ้ม ครองของกองทัพประชาชน รัฐบาลและผู้นำทาง

ความมั่นคงของไทยจะต้องยอมรับว่า การต่อสู้
เป็นการต่อสู้ที่จะยืดเยื้อประชาชนระหว่างกำลัง
ทางการเมืองสองกำลัง และหลักของการยืดเยื้อ
นั่นคือ พยายามให้ได้มาซึ่งความจงรักภักดีของ
ประชาชนต่อระบบการเมืองและวิถีการเมืองของ
ฝ่ายตน ไม่ใช่การฆ่าประชาชน (ความจริงมี
อยู่ว่ารัฐบาล จะอยู่ไม่ได้หากไม่มีประชาชนเป็น
ฐาน)

การกล่าวหากลุ่ม ปช. ปช ว่าหัวเอียงซ้าย
หรือเอียงขวาเท่านั้นไม่ได้แก้ปัญหาดังพื้นฐาน

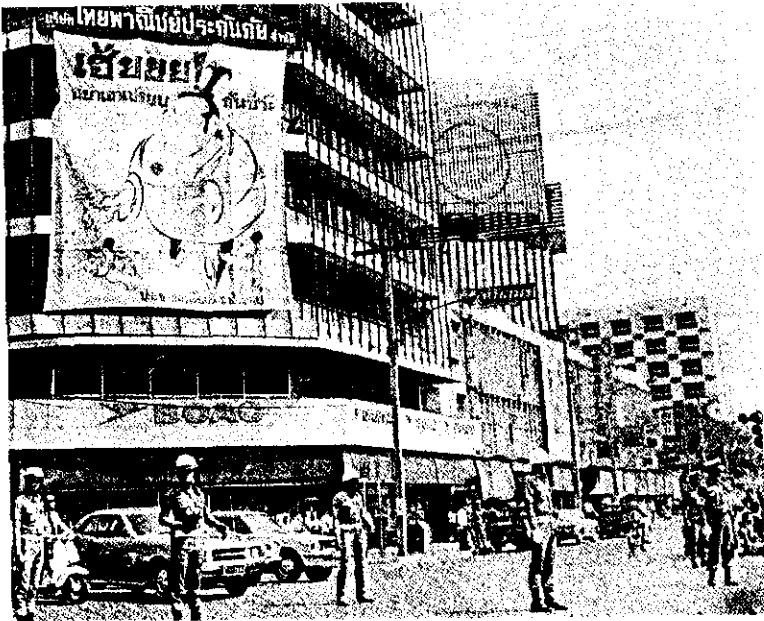
ให้กับรัฐบาลหรือผู้นำทางความมั่นคงไทยแต่อย่าง
ใด ปัญหาที่กลุ่มอำนาจต่าง ๆ ของกรุงเทพฯ
ปัจจุบันกำลังเผชิญก็คือ “ท่านพร้อมแล้วหรือที่จะ
เสนอระบบทางการเมืองและวิถีทางการเมืองที่ดี
กว่าและยิ่งใหญ่กว่าแก่ประชาชน” ในเมื่อกลุ่มอ
นาจทางการเมืองในกรุงเทพฯยังไม่พร้อม คน
กรุงเทพฯก็ต้องผันต่อไปว่า บางทีฟุ้งนี้**ไ้มค**
แดงหรือ**ซูเปอร์แมน**จะมาช่วยแก้ปัญหาของประ
เทศให้แทนได้ **วธ๑๑๑๑**

พันศักดิ์ วิญญรัตน์

	<p>สำนักพิมพ์เคล็ดไทย ขอเสนอหนังสือ น่าอ่าน ซึ่งกำลังวางตลาดขณะนี้</p>
<p>สันติประชาธรรม ป้วย อิงกากรณ์</p>	
<p>อุดมการณ์ทางการเมือง ชัยอนันต์ สมุทวณิช</p>	
<p>เสียชีพอย่าเสียสัตย์ ป้วย อิงกากรณ์</p>	
<p>ทฤษฎีการถ่ายภาพ รังสรรค์ ทัศพรพันธุ์</p>	

	
	<p>สำนักพิมพ์ ดีกชิตสยาม ๑๗๑๕ ถนนพระรามสี่ สามย่าน กรุงเทพฯ ๑๕ โทร. ๕๑๑๖๓๐</p>

เมืองไทยไม่ใช่กรุงเทพฯ

ท่านเอ๋ย จะบอกให้ การเจรจากรัฐบาลญี่ปุ่นนั้น ไม่มีประโยชน์หรอก วารินทร์ วงศ์หาญเข่าว

การต่อต้านญี่ปุ่นหรือการต่อต้านทานากะเมื่อเดือนมกราคมปีนี้ ผู้ที่ทำการต่อต้านมีอยู่ไม่น้อยที่รู้สึกว่า
คนกำลังช่วยเหลือรัฐบาลไทยให้ประสบผลสำเร็จในการเจรจากรัฐบาลญี่ปุ่น นอกจากนี้บางส่วนก็คงมีความ
รู้สึกว่าเราต้องแสดงความเป็นชาตินิยมให้ชาวญี่ปุ่น ซึ่งรำลึกกันว่าเป็นชาติที่มีชาตินิยมมากที่สุดใน
โลกเห็นเสียบ้าง

เป็นที่น่าเสียดายที่การต่อต้านญี่ปุ่นนั้น ไม่ได้แสดงออกมาในรูปที่ให้ผู้ญี่ปุ่นเห็นถึงความต้องการทาง
สังคมของเราอย่างแท้จริง นักศึกษากิตี บัณฑิตกิตี ถ้าจะมีอะไรของตนเองโดยไม่จำเป็นต้องเหมือน
กับของรัฐบาลก็ได้

ด้วยความพยายามที่จะเอาใจช่วยรัฐบาล ข้อเสนอของนักศึกษาและบัณฑิต จึงออกมาในรูป
พยายามเรียกร้องให้ญี่ปุ่นแก้ปัญหาดุลย์การค้า แก้ปัญหาเงินช่วยเหลือ และปัญหาการลงทุนของญี่ปุ่น
ในเมืองไทย ซึ่งพูดไปแล้วถ้าหากว่ารัฐบาลไทยยังคงดำเนินนโยบายเศรษฐกิจแบบปัจจุบัน ปัญหาต่างๆ

ที่เกี่ยวกับดุลย์การค้าและการลงทุนคงไม่อาจแก้ได้ด้วย การเจรจากับรัฐบาลญี่ปุ่น สำหรับเงินช่วยเหลือของรัฐบาลต่างประเทศนั้น ควรที่เราจะศึกษาอย่างจริงจัง ว่าเคยให้ประโยชน์แก่ประเทศสักเท่าไร เท่าที่เห็นเงินช่วยเหลือต่างประเทศมักจะมีผลทำให้นักการเมืองบางคนเรื่องอำนาจจากเงินก้อนนั้นโดยไม่จำเป็น

สิ่งที่เราควรเจรจากับรัฐบาลญี่ปุ่นนั้น ไม่ควรเน้นไปทางเรื่องเศรษฐกิจ แต่ควรเน้นหนักถึงปัญหาทางการเมือง ปัญหาทางด้านกาบทหาร คือจะต้องพยายามให้รัฐบาลญี่ปุ่นยอมรับความเป็นกลางของประเทศในเอเชียอาคเนย์ ให้ช่วยกันเสริมสร้างรัฐบาลในเอเชียอาคเนย์ให้เป็นกลางอย่างแท้จริง รัฐบาลไทยควรจะทราบอย่างแน่ชัดว่า ญี่ปุ่นอยากจะมีบทบาทเช่นใดในพื้นที่เอเชียอาคเนย์นี้ ถ้าเขามีบทบาทในแถบนี้ เขามีที่ท่าต่อสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างไร ต่อประเทศจีนเป็นอย่างไร และต่อประเทศรัสเซียเป็นอย่างไร เขาจะช่วยเรารักษาสันติภาพในแถบนี้ หรือจะบ่อนทำลายเสถียรภาพนี้ เราจะต้องรู้อย่างแน่ชัดว่าเราในสายตาเขา เราเป็นประเทศที่เคียงบ่าเคียงไหล่กับเขาหรือไม่ หรือเขาถือว่าเราเป็นประเทศเล็กที่ไม่มีความหมายอะไรเลย ถ้าเขาไม่ให้ความสำคัญต่อประเทศเรา การเจรจาไม่ว่าในเรื่องใดก็ตามก็ย่อมไม่มีประโยชน์ทั้งนั้น เพราะคงไม่เป็นการเจรจาที่มุ่งแก้ไขปัญหาของเราอย่างแท้จริง

เท่าที่สังเกตดู ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจแล้ว รัฐบาลญี่ปุ่นเกือบจะไม่มี ความหมายเลย ถ้าเราจะเจรจาให้ได้ผลเราต้องเจรจากับบริษัทการค้าญี่ปุ่นจะดีกว่า เพราะบริษัทเหล่านี้มีอำนาจเศรษฐกิจที่แท้จริง บริษัทเหล่านี้ได้แก่ Mitsubishi Corp., C. Itoh & Co., Mitsui & Co., Marubeni Corp., Nissho-Iwai, Sumitomo Shoji, Toyo Menka, Nichimen, Ataka & Co., และ Kanematsu-Gosho. บริษัทการค้ายักษ์ทั้ง ๑๐ แห่งนี้ มีอิทธิพลมากในวงการธุรกิจของโลก ยอดขายรวมของ ๑๐ แห่งนี้ประมาณกันว่าไม่ต่ำกว่าเศษหนึ่งส่วนสี่ของรายได้ประชาชาติของญี่ปุ่นหรือราว ๒.๓ เท่าของงบประมาณแผ่นดินของญี่ปุ่น บริษัทเหล่านี้คุมสินค้าส่งออกของญี่ปุ่นถึง ๕๐% และสินค้าเข้าของญี่ปุ่นถึง ๖๐% จึงน่าจะเห็นได้ว่า ถ้าเราต้องการแก้ปัญหาดุลย์การค้าของเรา เราก็น่าจะเจรจากับบริษัทการค้ายักษ์เหล่านี้ ถ้าหากเราเจรจาไม่ถูกต้อง เช่นเจรจากับรัฐบาลญี่ปุ่น ซึ่งเป็นการเจรจาทางอ้อม บริษัทยักษ์เหล่านี้ย่อมมีช่องทางที่จะเบี่ยงบ่ายได้ ผลก็คืออย่างที่เรามองเห็นกัน คือว่าทุกครั้งที่เราเจรจากับญี่ปุ่น เราก็มารู้สึกว่าได้สำเร็จผลจากการเจรจานั้น แต่ผลนั้นปลายที่ปรากฏนั้นก็คือเรายังคงขาดดุลย์การค้ากับญี่ปุ่นอยู่เรื่อยๆ และเราก็ยังมีปัญหาการลงทุน ของบริษัทญี่ปุ่นในเมืองไทยอยู่ตลอดมา

การที่จะเจรจากับบริษัทการค้ายักษ์เหล่านี้

ไม่ใช่ของง่ายเลย เพราะบริษัทเหล่านี้คือกำไรทางเศรษฐกิจเป็นใหญ่ ไม่เหมือนกับรัฐบาลญี่ปุ่น ซึ่งอาจจะต้องคำนึงถึงการอยู่รอดของชนชาติญี่ปุ่น ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และเหตุผลทางการเมือง ฯลฯ คนไทยบางคนอาจจะแปลกใจก็ได้ที่จะทราบว่าบริษัทการค้าญี่ปุ่นเหล่านี้ ไม่ค่อยยึดถือลัทธิชาตินิยมเท่าไรแล้วตอนนี้ บริษัทเหล่านี้พยายามลดความเป็นญี่ปุ่น ของตนให้มากที่สุด และเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ Mr. Fujino ประธานของบริษัท Mitsubishi ซึ่งเคยกล่าวว่า “จงไปค้นหาคนพื้นเมืองที่จะสามารถมาร่วมงานกับเรา ในด้านการจัดการและบริหารบริษัทเพื่อที่จะเป็นไปตามผลประโยชน์ของประเทศที่เราได้เข้าไปอยู่แล้ว” (Go out and find local people who can join us in the management and run the company in countries in which we are established.) แม้แต่ Mr. Fujino จะกล่าวไว้ว่า “เพื่อประโยชน์ของประเทศอื่นที่มีบริษัท Mitsubishi อยู่” แต่ใครจะประกันได้ว่า ผลประโยชน์ของประเทศชาติจะไม่ขัดกับผลประโยชน์ของบริษัท Mitsubishi โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเรื่องอากาศและน้ำเป็นพิษ (pollution) ปัญหาเรื่องการสร้างสถาบันทางการเมืองและสังคมที่ปราศจากการคอร์รัปชัน แต่สิ่งที่แน่นอนที่สุดก็คือ บริษัท Mitsubishi นั้นคงไม่มีลัทธิชาตินิยมที่จะรวมเอาเฉพาะหัวกะทิชาวญี่ปุ่น มาร่วมงานกับตนเท่านั้น แต่บริษัทนี้จะพยายาม

กว้าหน้าหัวกะทิของทุกชาติทุกศาสนาเพื่อรับใช้อุดมการณ์ของบริษัทตน เรื่องนี้เป็นเรื่องที่น่ากลัวสำหรับประเทศด้อยพัฒนาอย่างเช่น ประเทศไทย ภาพพจน์จะยิ่งน่ากลัวขึ้น ถ้าหากเราว่าคำขวัญของบริษัท Mitsubishi คือ “แน่ละ, เหมือนกับทุกครั้งทีเดียวที่เรากำลังค้นหาโอกาสเพื่ออนาคต แต่ว่าเดี๋ยวนี้ เราได้คุมโลกไว้แล้ว” (Of course, as always, we're looking for new opportunities for the future, but now — we cover the world.) สำหรับเมืองไทยนั้นอย่างน้อยก็มีบริษัท ๔ แห่งที่คุมโดยบริษัท Mitsubishi จึงแสดงให้เห็นว่า บริษัท Mitsubishi ได้คุมอำนาจเศรษฐกิจของเมืองไทยอย่างมาก

อำนาจการผูกขาดทางเศรษฐกิจของบริษัทญี่ปุ่น นอกจาก Mitsubishi แล้ว บริษัทที่น่ากลัวคือ บริษัท Mitsui ซึ่งมีบริษัทในเครือเดียวกันที่อยู่ในเมืองไทยถึง ๑๓ บริษัทเป็นอย่างน้อย นอกจากนี้ยังมีบริษัท Marubeni ซึ่งมีบริษัทในเครือเดียวกันในเมืองไทยอย่างน้อย ๔ บริษัท Marubeni นี้ ได้โฆษณาตนเองว่า “We're proud of our success stories. They show how a 114 year old all-around corporation can work together with forward thinking people to benefit the local market.” ซึ่งมีความหมายว่า Marubeni รู้สึกภูมิใจเหลือเกินในความสำเร็จของเขา ความสำเร็จเหล่านี้ได้พิสูจน์แล้วว่า เขาเป็นบริษัทที่

ทำอะไรก็ได้ถึง ๑๑๔ ปี โดยร่วมมือกับพวกหัวยุค
จรวดเพื่อประโยชน์ในตลาดของท้องถิ่น หมาย
ความว่าเขาคงพยายามทำทุกสิ่งทุกอย่าง เพื่อการ
ตลาดและ เพื่อผลประโยชน์ของเขาในเมืองไทย
บริษัทยักษ์อื่น ซึ่งส่วนมากมีบริษัทในเครือเดียว
กันในเมืองไทย ต่างก็มีคำขวัญที่ทำธุรกิจที่ไม่
น่าไว้วางใจเลย อย่างเช่น บริษัท C. Itoh ได้
แถลงไว้ว่า “Opportunity is our business.
And we can create it for the business
unwilling to stay put or stand put.” ซึ่ง
ก็หมายความว่า บริษัท C. Itoh เป็นบริษัทที่
พยายามสร้างโอกาส ถ้าพูดให้ต้องแท้แล้วก็คือ
ฉวยโอกาสนั่นเอง บริษัท C. Itoh กล่าวว่า เขา
สามารถสร้างโอกาสให้แก่ธุรกิจที่ไม่ยอมหยุดนิ่ง
เลย ซึ่งก็หมายความว่าเขาเป็นธุรกิจที่พยายาม
หาทางสร้างตัวเอง การสร้างตนเองนั้น บางครั้ง
ก็จำเป็นที่จะซูดริตมวลชนไม่มากนักน้อย เพราะ
ฉะนั้นจึงเป็นสิ่งที่น่ากลัวมาก สิ่งที่น่ากลัวอีกเรื่อง
หนึ่งก็คือ คำโฆษณาของบริษัทยักษ์ Nissho—
Iwai ซึ่งกล่าวว่า “Nissho—Iwai: Ubiquitous
Jack—of—All—Trade” ซึ่งก็อาจตีความได้ว่า
Nissho—Iwai นั้นทำอะไรก็ได้ทุกเมื่อ เรื่องนี้
น่ากลัวจริงๆ สิ่งที่น่าสนใจอีกเรื่องหนึ่งก็คือคำ
โฆษณาของ Sumitomo Shoji ซึ่งมีข้อความดัง
ต่อไปนี้ “We have an interesting story to
tell you. Back in the late sixteenth cen-
tury, our ancestors learned the secret of

extracting gold and silver from copper.
Today based on this know-how, the
Sumitomo ‘group’ has spawned over
three dozen individual corporations. They
are not backyard industries. Each is a
titan in its own field to help you extract
gold and silver from business ventures.”
น่ากลัว น่ากลัว น่ากลัวจริงๆ เพราะบริษัท
Sumitomo ยืนยันว่า เขามีเรื่องที่น่าสนใจจะเล่า
ให้ฟัง เรื่องอะไรรู้ไหม สิ่งที่เขาจะเล่าให้ฟังคือเขา
ว่า รวบรวมลายศตวรรษที่ ๑๖ มาแล้วที่บรรพบุรุษ
เขารู้ความลับที่จะสกัดทองคำและแร่เงินจากทอง
แดง แล้วเขาก็บอกว่า ในปัจจุบันนี้ กลุ่มบริษัท
Sumitomo ได้ใช้ความรู้นี้ ทำให้มีบริษัทยักษ์
เกิดขึ้นกว่า ๓๖ บริษัท บริษัทเหล่านั้นไม่ใช่บริ
ษัทกระจอกเลย แต่เป็นบริษัทยักษ์ใหญ่มีมาใน
กิจกรรมของบริษัทเหล่านั้น และบริษัทยักษ์ใหญ่
เหล่านั้นสามารถช่วยทุกคนในการขุดทองคำ และ
แร่เงินจากการทำธุรกิจ

เราน่าจะเห็นได้แล้วว่า การที่เรายอมอะไร
ต่ออะไรเพื่อส่งเสริมให้ญี่ปุ่นมาลงทุนในประเทศไทย
บริษัทญี่ปุ่นที่ได้อภิสิทธิ์เหล่านี้ เขาจะซูด
ริตเมืองไทยหรือไม่นั้นเป็นเรื่องที่น่าคิด ถ้าเขา
เป็นประเภทที่ปากอย่างหนึ่งใจอย่างหนึ่งแล้วไซ้
เราคงไม่ช่วยเหลือประเทศไทยแน่ๆ เมื่อเขามา
ลงทุนในบ้านเรา เพราะสิ่งที่เขาแถลงไว้ในกา
รโฆษณาตัวเอง ซึ่งก็อาจถือได้ว่าเป็นปรัชญาและ

นโยบายของเขานั้น ยากที่จะกล่าวได้ว่าจะเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงต่อมวลชนในประเทศที่เขาไปลงทุนด้วย

ในตอนต้นของข้อเขียนนี้มีการเสนอว่า รัฐบาลไทยควรทำการเจรจากับบริษัทยักษ์ญี่ปุ่น แทนที่จะเป็นรัฐบาลญี่ปุ่น แต่สิ่งที่น่าคิดก็คือ เราจะมีทางเจรจากับบริษัทญี่ปุ่นรู้เรื่องหรือไม่ เขาจะยอมฟังเราหรือไม่ ในสายตาของเขารัฐบาลไทยหรือมวลชนไทยนั้นมีความสำคัญแค่ไหน เป็นสิ่งที่น่าจะสงสัยได้ทีเดียว

ถ้าหากรัฐบาลไทยไม่สามารถเจรจากับเขาอย่างลุล่วงได้ รัฐบาลไทยก็ควรยุติวิธีการส่งเสริมการลงทุนที่เขยๆ เสียที ที่จริงแล้วการลงทุนต่างประเทศนั้นจะเข้ามาในเมืองไทย ก็ต่อเมื่อเขารู้สึกเต็มอกแล้วว่า เขาจะได้กำไรแน่ๆ ส่วนสิทธิพิเศษต่างๆ ที่รัฐบาลไทยให้กับเขาคตามนโยบายส่งเสริมการลงทุนนั้น น่าจะเป็นของแถมสำหรับเขามากกว่า

สิ่งที่ใครจะเรียนให้ทราบในที่นี้ก็คือ บริษัทยักษ์เหล่านี้เป็นสัตว์ประหลาดที่แปลกใหม่ พวกเขาไม่ใช่บริษัทการค้าธรรมดาที่เขยๆบริษัทยักษ์ของญี่ปุ่นตอนนี้ได้สะสมข่าวสารทั่วโลก ทำให้เขา รู้จุดอ่อนของทุกประเทศ ทำให้สามารถเข้ายึดอำนาจเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ได้ง่าย หนังสือ *The Oriental Economist* ซึ่งเป็นหนังสือ ที่ได้รับความเชื่อถืออย่างยิ่งในวงการนักเศรษฐศาสตร์และธุรกิจ กล่าวไว้ฉบับเดือนมิถุนายน

๒๕๑๕ ว่า แม้กระทั่ง ซี ไอ เอ ของอเมริกันยังมีระบบข่าวกรองลับบริษัทยักษ์เหล่านี้ไม่ได้ (ดูหน้า ๒๓ ของหนังสือฉบับดังกล่าว) เรื่องนี้เป็นเรื่อง ที่พวกญี่ปุ่นเองก็เป็นห่วง เพราะฉะนั้น *The Oriental Economist* จึงยืนยันอีกครั้งหนึ่งใน ฉบับเดือนมกราคม ๒๕๑๖ ว่า บริษัทยักษ์เหล่านี้เป็น ซี ไอ เอ ที่แข่งกับ ซี ไอ เอ ดั้งเดิม (ดูหน้า ๔๔ ของหนังสือฉบับดังกล่าว)

ด้วยความที่มีข่าวสารอย่างมาก และสามารถที่จะเคลื่อนย้ายทุนจากทุกแห่งในโลก ทำให้บริษัทยักษ์เหล่านี้มีความคล่องตัวมาก ในการสร้างโอกาสของตน พวกนี้พยายามจะสร้างโครงการใหม่ๆ ที่มีวัตถุประสงค์กว้างๆ ซึ่งก็หมายความว่า ได้กำไรมากๆ สำหรับตน เราจึงเห็นได้ว่าบริษัทยักษ์ของญี่ปุ่นเหล่านี้ พยายามจะลงทุนในโครงการหนອງงูเห่าของเมืองไทย และคลองคอคอดกระ ในกรณีคลองคอคอดกระเขาได้ผันถึงกับจะสร้างเมืองใหม่ถึงสองเมือง เพื่อรวมเอาคนมาสู่เมืองเหล่านี้ เพื่ออำนวยความสะดวกทางเศรษฐกิจ แนนอนโครงการใหม่ๆ เหล่านี้ นักเศรษฐศาสตร์ไทยและรัฐบาลไทยสนใจมาก เพราะคิดว่า ถ้ามีการลงทุนจากต่างประเทศมาก การจ้างงานภายในประเทศจะเพิ่มขึ้น และรายได้ของมวลชนจะเพิ่มขึ้น แต่สิ่งหนึ่งที่ลึ้มติดกันก็คือ ถึงแม้รายได้ของประเทศจะเพิ่มขึ้น รายได้ของมวลชนจะเพิ่มขึ้น แต่รายได้ของพวกนายทุนก็จะเพิ่มขึ้นรวดเร็วยิ่งกว่า ความรวดเร็วของการเพิ่มราย

ได้ของนายทุนและประชาชนทั่วไปนั้นต่างกันมาก พวกนายทุนจะทิ้งช่วงห่างไกลออกไปทุกทีทุกที ทำให้เกิดช่องว่างทางรายได้ และสถานะทางสังคมของชนชั้นมากยิ่งขึ้น ในที่สุดช่องว่างนี้ก็อาจกลับมาทำลายเสถียรภาพระบอบของประเทศไทย สังคมก็จะวุ่นวายมากขึ้น แล้วมันจะมีประโยชน์อะไรกัน

ด้วยเหตุผลที่กล่าวไว้ข้างต้น จึงน่าจะเป็นข้อยุติได้แล้วว่า รัฐบาลไทยไม่ควรเจรจาทาง

เศรษฐกิจกับญี่ปุ่น ถ้าจะเจรจาทางเศรษฐกิจก็ควรเจรจากับบริษัทยักษ์ใหญ่ของญี่ปุ่น ซึ่งก็ไม่น่าเกินกว่าการเจรจาจะได้ผล เพราะบริษัทยักษ์ใหญ่เหล่านี้มุ่งกำไรเป็นสำคัญ และไม่เดือดร้อนของมวลชนในท้องถิ่นที่ตนลงทุนเป็นเรื่องใหญ่ เพราะฉะนั้นจึงน่าที่จะเอาความพยายามที่จะเจรจากับญี่ปุ่นในทางเศรษฐกิจไปทิ้งแม่โขงเถิด ข๑๑๑

ภัตตาคารปรักัดน์

แนะนำหนังสือ

ผู้

เพื่อน

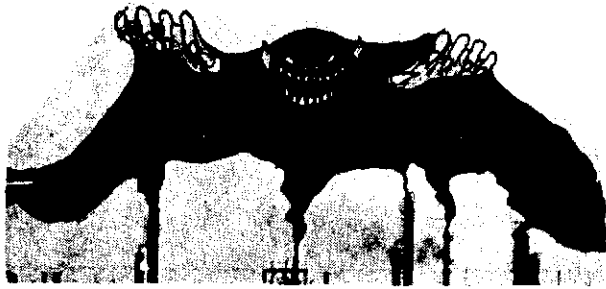
นิตยสารที่มองปัญหาใกล้ตัวได้มากที่สุด
มองหาตามแผงหนังสือ ได้ทุกต้นเดือน

ประชาชนชาติ

หนังสือสรุปและวิเคราะห์ข่าว
รายสัปดาห์

ชาว

หนังสือสำหรับคนหนุ่ม-สาว
ที่จัดทำโดยคนหนุ่มสาว
วางตลาดกลางเดือนมีนาคมนี้

วิสัยทัศน์ทางการพัฒนาของไทย :

กรณีเลียนแบบญี่ปุ่น

“โครงการศึกษาเทคโนโลยี”

คอนเทนต์ที่ให้สัมภาษณ์แก่นักหนังสือพิมพ์ที่กรุงเทพฯ

นายกรัฐมนตรีนโปเลียนกล่าวว่า

“...สินค้าประเภทที่มาจากญี่ปุ่นส่วนใหญ่เป็นพวกวัตถุดิบอุตสาหกรรม ดังนั้นหากไทยจะเลิกส่งสินค้าพวกนี้เข้าก็คงจะมีผลร้ายต่อเศรษฐกิจไทยเองมากมาย... ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทยกับญี่ปุ่นตอนนี้ก็เหมือนความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นและอเมริกาก่อนสงครามโลก ในครั้งนั้น เราก็ไม่เข้าใจมิตรภาพที่อเมริกาหยิบยื่นให้ เราก็เคยเกิดความไม่พอใจที่ต้องพึ่งอเมริกา แต่อย่างไรก็ตาม ด้วยความมานะพยายามของเราบวกกับมิตรภาพของอเมริกา เราจึงพัฒนาเป็นญี่ปุ่นปัจจุบันได้ในที่สุด” จากน้ำเสียง ดูเหมือนนายทานากะอยากจะพูดว่า “น้องชายมองมาทางนี้สิเว้ย ข้าก็เคยเป็นแบบเอ็งออกหนักหน่อยเถอะ แล้วสักวันหนึ่งเอ็งก็คงเป็นแบบข้าได้หรอก”

น้ำเสียงอย่างนี้ช่างจะม้ายกับที่ออกมาจากปากนายวอลท์ รอสส์โคว์ ที่ปรึกษาของประธานาธิบดีจอห์นสันเหลือเกิน นายคนนี้เขียนหนังสือตั้งเรื่อง “ความจำเป็นทางเศรษฐกิจตามลำดับขั้น” บอกว่า

ทุกสังคมในโลกนี้จะพัฒนาไปเป็นขั้น ๆ จากขั้นแรกอันได้แก่สังคมโบราณ จนถึงขั้นสุดท้ายเข้าสู่สังคมสมบูรณโลกา (high — consumption society) อันเป็นแบบเดียวกับสังคมอเมริกัน ซึ่งเขาคงอยากแถมท้ายว่า “ท่านผู้ล้าหลังทั้งหลายจงเอาอย่างอเมริกาเถิด รับรองไม่ผิดหวังแน่ เพราะเหตุนี้ผู้วิธัรับประกันไว้แล้ว”

เราจะไม่ตามแบบใคร แต่เราจะเรียนจากทั่วโลก

ญี่ปุ่นได้ก้าวมาจากสังคมล้าหลังมาเป็นสังคมสมัยใหม่ที่เจริญทางเศรษฐกิจอย่างมากมาย ญี่ปุ่นมีอัตราการพัฒนาที่สูงที่สุดในโลกประเทศหนึ่ง มีรายได้ประชาชาติสูงที่สุดในเอเชีย ฯลฯ แต่คำถามว่า “ญี่ปุ่นน่าอยู่ไหม?” คนหนุ่มรุ่นใหม่เกือบทุกคนคงจะตอบด้วยความกังวลว่า ญี่ปุ่นปัจจุบันไม่น่าอยู่เลย เพราะเศรษฐกิจที่เจริญอย่างรวดเร็ว มีผลทำให้ญี่ปุ่นล้าหน้าทุกประเทศในเรื่องของสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ หากพลิกดูหนังสือพิมพ์รายวันก็จะพบข่าวสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ นมขวดเป็นพิษ ปลาเป็นพิษ ฯลฯ และข่าวผู้คนเจ็บป่วยล้มตายแทบไม่เว้นแต่ละวัน คนญี่ปุ่นที่เข้าใจ (ไม่ใช่พวกนายทุน) คงจะบอกประเทศอย่างไทยว่า อย่าเอาอย่างญี่ปุ่นเลย ดังที่นายจุน อู๋ อาจารย์มหาวิทยาลัยและผู้นำขบวนการปฏิรูปสังคมผู้มีชื่อเสียงเคยกล่าวไว้ว่า ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของญี่ปุ่นตลอดเวลาร้อยปีนั้นผิดมาตลอด เป็นการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมโดย

ละเลยไม่คำนึงถึงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ในภาคเกษตร ระบบทุนนิยมของญี่ปุ่นได้จำเริญเติบโตอย่างรวดเร็วบนความยากลำบากของชาวนาที่ยากแค้น เป็นความเจริญที่ตั้งอยู่บนระบบสังคมที่ทำลายศักดิ์ศรีความเป็นคนของชนบทและทำลายธรรมชาติแวดล้อม

การมุ่งพัฒนาโดยไม่คำนึงถึงชีวิตมนุษย์ เอาแต่เศรษฐกิจด้านเดียวเช่นนี้ไม่พึงปรารถนาอย่างยิ่ง พุดอย่างนี้มีใช้ต้องการจะหลอกปลอบใจตนเองว่า ประเทศของเราไม่เจริญทางวัตถุ แต่เจริญทางจิตใจ หรือบอกว่า ประชาชนคนไทยนิยมพัฒนาแต่ด้านจิตใจด้านเดียว และไม่สนใจวัตถุ ขอให้จริงที่ว่า คนบ้านนอกหรือ ๘๐% ของคนไทยนั้นมีรายได้ต่ำกว่าหนึ่งในสามของคนกรุงเทพฯ ไม่มีโอกาสส่งลูกเข้าโรงเรียนดี ๆ ถ้าป่วยไข้ก็มีโอกาสเจอหมอน้อยกว่า และอาจมีโอกาสเป็นโรคขาดอาหารได้มากกว่า ฯลฯ เหล่านี้ยังแสดงว่าคนไทยธรรมดาๆ ยังต้องการวัตถุอีกหลายอย่างหลายประการเพื่อจะได้มีชีวิตดี มีอนามย์สมบูรณขึ้น

แม้กระนั้นก็ดี สังคมที่พัฒนาแล้ว เช่นอเมริกา ญี่ปุ่น หรือประเทศอุตสาหกรรมใด ๆ ไม่อาจเป็นเกณฑ์วัดการพัฒนาของสังคมอย่างเราได้ และไม่อาจเป็นภาพอนาคตของสังคมอื่นได้ เพราะสังคมแต่ละแห่งย่อมมีประวัติความเป็นมาของตนเอง มาตรฐานการวัดพัฒนาการจึงควรมาจากการเทียบกบอดีตของสังคมนั้น ๆ ว่า มีความยุติธรรมในหมู่ประชาชนในด้านต่าง ๆ ดีขึ้นหรือ

ไม่ ประชาชนอยู่ดีกินดีขึ้นเพียงใด โอกาสในการได้รับการศึกษาเสมอกันหรือเปล่า ฯลฯ

ในทำนองเดียวกัน วิธีทางที่สังคมเช่นญี่ปุ่นพัฒนามาแล้วย่อมไม่ใช่วิธีทางเดียวตายตัว หรือน่าพึงปรารถนาเสมอไปประเทศที่จะพัฒนาต้องมีทางเลือกได้หลายทาง สังคมที่เพิ่งเริ่มพัฒนาย่อมมี**โอกาสและมีสิทธิเลือกวิถีทางที่เห็นว่าเหมาะสมกับสภาพภายในของตนที่สุด** การนำเอารายได้ต่อหัว หรือตัวเลขบางอย่างของประเทศที่ก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมมาก ๆ มาเทียบกับประเทศเช่นประเทศไทยนั้น เป็นการเปรียบเทียบที่จวนจวน ทำให้มองข้ามปัญหาภายในสถานะสังคม อันสะสมจากประวัติศาสตร์เสียสิ้น ยิ่งกว่านั้นก็จะยังผลให้หมดความมั่นใจในความคืบหน้าและอาจทอดอาลัยในความล้าหลังของประชาชนในชาติตน เช่นไม่รู้จะพัฒนาอีกก็ร้อยปีจึงจะมีรายได้ประชากรต่อหัวเท่าอเมริกา เป็นต้น

ปมด้อยที่เป็นมายา

วิชาการในสมัยปัจจุบันได้รับอิทธิพลจากสถานะสังคมที่ก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมมาก มีการแบ่งแยกสาขาวิชาออกไปมากมาย แม้ในประเทศด้อยพัฒนา วิชาก็จะแบ่งแยกออกไป จนยากที่ผู้เรียนจะเห็นความสัมพันธ์ระหว่างกันได้ เมื่อประสบกับปัญหาของสังคม ก็มักจะอาศัยหลักจากประเทศที่พัฒนาแล้วมาแก้ ความรู้ที่พร่ำสอนกันก็คือ ประเทศด้อยพัฒนานั้นได้แก่ประเทศที่กำลังเปลี่ยนแปลง แล้วจะผ่านไปเป็นประเทศ

พัฒนาแล้วดังเช่นอเมริกาและญี่ปุ่น ในกระบวนการพัฒนานั้นประเทศที่ล้าหลัง**จำเป็นต้องอาศัย**ความช่วยเหลือจากประเทศที่พัฒนาไปแล้ว ถ้าไม่พิจารณาให้กว้างออกไปถึงสภาวะและเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ของประเทศตน ผู้เรียนก็มักจะรับข้อสั่งสอนนั้นง่าย ๆ สรุปว่า ประเทศล้าหลังจะพัฒนาได้จะต้องยืมเงินจากต่างประเทศ ยืมเทคโนโลยีจากต่างประเทศ การพัฒนาคือการพึ่งพาต่างประเทศที่พัฒนาแล้ว ยิ่งขออะไรได้ฟรีก็ยิ่งนำยินดี

หญิงที่มีจิตใจอ่อนแอ มักมองหาชายที่เข้มแข็งฉันทัด ผู้นำที่อ่อนแอ (ต่อการเมืองโลก) ก็ย่อมแสวงหาประเทศผู้นำไว้เป็นที่พึ่งฉันทัด และการทำเช่นนั้นก็คือการนำชาติทั้งชาติไปพึ่งไว้กับมหาอำนาจอันจะมีผลให้เกิด “ ปมด้อย ” ขึ้นในหมู่ประชาชน ปมด้อยที่มีในหมู่ผู้นำและหมู่ประชาชนนี้เห็นได้ชัดในประเทศที่เคยเป็นอาณานิคมมาก่อน แต่ก็ได้ไม่ได้หมายความว่า ประเทศไทยไม่มีคนชั้นสูงที่เป็นแบบนี้อยู่เลย “ ปมด้อย ” ของประชาชนในประเทศล้าหลังหรือโลกที่สามนี้เป็นผลโดยตรงของกาวนำมาตรฐานชีวิตที่ร่ำรวยทางวัตถุของประเทศก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมมาเทียบ พวกที่มีปมด้อยเช่นนี้ก็มักจะมองหาประเทศแบบฉบับ เพื่อประเทศตนจะได้เดินตามกัน พวกนี้ไม่ยอมศึกษาความเป็นจริงและปัญหาความต้องการของสังคมตนเอง จะทำอะไรก็ต้องอาศัยเกณฑ์ของประเทศที่เจริญก้าวหน้าทางอุตสาหกรรม

กรรมมาเป็นหลักเสมอ

ความรู้สึกมี “ปมด้อย” บวกกับอิทธิพลของวิชาการที่ย้ำว่า การพัฒนาแบบอเมริกาหรือญี่ปุ่นน่าพึงปรารถนา ทั้งสองสิ่งนี้เป็น**ฐานรองรับ** ความช่วยเหลือรูปต่างๆ ของมหาอำนาจได้เป็นอย่างดี โดยทราบดีว่านั่นคือลัทธิเผด็จการรูปหนึ่ง พวกที่มีความรู้สึก “ต้องการที่พึ่ง” มักทำตัวเหมือนเด็กไม่รู้จักโต มุ่งหาแต่ความช่วยเหลือจากผู้อื่น อยากได้แต่การบริจาค ตั้งความหวังลมๆ แล้งๆ ที่จะได้รับความช่วยเหลือ “อย่างบริสุทธิ์ใจ” ในการเมืองระหว่างประเทศนั้น มีความช่วยเหลือที่ประเทศผู้ให้ไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทนด้วยหรือ ไม่มีแน่ การเมืองระหว่างประเทศเป็นเรื่องของผลประโยชน์ของชาติที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ดังนั้นการที่มหาอำนาจให้ความช่วยเหลือไม่ว่ารูปใด ก็คือ**การแผ่อิทธิพลและสร้างเขตอิทธิพล**ของตน ถ้าเมื่อใดชนชั้นปกครองของประเทศผู้รับรู้สึกถึงความช่วยเหลือนั้น “ขาดไม่ได้” เมื่อนั้นประชาชนของประเทศนั้นก็จะต้องเป็น**เหยื่อของการครอบงำ และอำนาจมืดจากมหาอำนาจ**โดยปริยาย

การพึ่งพาถือการสูญเสีย

หากจะยกเอาเรื่องการพึ่งพาต่างประเทศด้านเทคโนโลยีมาพิจารณาดู ก็จะมีปัญหาที่แก้ไม่ตกของประเทศด้อยพัฒนาได้ไม่น้อย นักเศรษฐศาสตร์บางคนถามว่า “ถ้าปราศจากการลงทุนจากต่างประเทศเสียแล้ว ประเทศล้าหลังอย่างเรา

จะไปเอาเทคโนโลยีที่ไหนมาพัฒนาเศรษฐกิจ” ความคิดทำนองนี้ให้ความสำคัญแก่เทคโนโลยีมากมาย (ทำนองเดียวกับบางคนเห็นว่าประเทศด้อยพัฒนาหิวกระหายทุนจากต่างประเทศมากกว่าสิ่งอื่นใด) มากเสียจนลืมสิ่งที่สำคัญกว่านั้นไปเสีย สิ่งที่สำคัญกว่าเทคโนโลยีคือ **การควบคุม** การใช้เทคโนโลยี และการกำหนดว่าเทคโนโลยีนั้นควรจะใช้**เพื่อประโยชน์ของใคร** เทคโนโลยีที่เข้ามาพร้อมกับการลงทุนต่างประเทศนั้น มักอยู่ในกำมือของคนต่างชาติ นักธุรกิจเหล่านั้นจะใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือควบคุมและผูกขาดเศรษฐกิจของเรา คงทราบกันดีแล้วถึงกรณีบริษัทต่างประเทศที่ไม่ยอมสอนทักษะใหม่ๆ แก่คนไทย และอีกประการหนึ่งเทคโนโลยีดังกล่าวมักถูกใช้เพื่อผลกำไรของธุรกิจต่างประเทศทั้งสิ้น โดยไม่คำนึงถึงการพัฒนาความเป็นอยู่ของคนในประเทศเจ้าบ้านแต่อย่างใดเลย

การพึ่งพาเทคโนโลยีต่างประเทศแต่ด้วยตัวเดียวมีผลร้ายต่อการพัฒนาที่แท้จริงเป็นอันมาก โดยอาศัยผลการวิจัยของที่ประชุมว่าด้วยการค้า และการพัฒนาของสหประชาชาติ (UNCTAD) เมื่อปี ๑๙๗๒ ประกอบกับการพิจารณาข้างต้น เราพบว่าการสูญเสียเนื่องมาจากการพึ่งพาต่างชาติด้านนี้มี ๔ ประการ

๑. ราคาของลิขสิทธิ์ในรูปแบบต่างๆ นั้นแพงสูงลิ่ว คิดเป็นอัตราส่วนกับการลงทุนกันคว่ำและวิจัยในประเทศด้อยพัฒนาแล้วมากกว่าถึง ๒ เท่าครึ่ง

(แสดงว่าประเทศด้อยพัฒนาส่วนใหญ่นิยมซื้อเทคโนโลยี มากกว่าค้นคว้าและพัฒนาเอง)

๒. ค่าใช้จ่ายที่มองไม่เห็น เช่นกำหนดให้ซื้อเครื่องอุปกรณ์จากบริษัทสำนักงานใหญ่ที่อยู่ต่างประเทศเท่านั้น นายสุเรนตรา ปาเทล เจ้าหน้าที่ชั้นสูงขององค์การนั้นกล่าวว่า ที่ได้ก็ตามที่บริษัทต่างประเทศจะมีช่องทางเอากำไรกลับไปประเทศของตนได้ บริษัทเหล่านั้นก็จะฉวยโอกาสนั้นเสมอไป เช่นพบว่าผลประโยชน์กลับไปสู่ประเทศของตัวเองถึง ๘๐% (กรณีของละตินอเมริกา กับอเมริกา)

๓. ผลเสียทางอ้อมมีอีกมากมายเช่นการห้ามประเทศที่ซื้อลิขสิทธิ์ได้นำสินค้าไปขายในบริเวณตลาดสินค้าของประเทศผู้ขายลิขสิทธิ์ มีการพึ่งพาผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศอย่างมากมาย จนเป็นอุปสรรคแก่การสร้างนักเทคนิคและพัฒนาเทคโนโลยีในประเทศ มีการกีดกันมิให้ใช้ทรัพยากรวัตถุดิบภายในประเทศ แต่ต้องสั่งเข้าจากประเทศเจ้าของเทคโนโลยีนั้น

๔. ทำลายความมั่นใจและศักดิ์ศรีของประชาชนตนเอง การพึ่งพาจนเคยชินทำให้ไม่อยากเป็นเอกเทศ ทำให้ไม่รู้จักพึ่งตนเอง และลดความเชื่อมั่นในสมรรถภาพของประชาชนในประเทศลง ในระยะเวลาอันยาวนาน “ ปมด้อย ” จะถูกสร้างขึ้นในความสำนึกโดยไม่รู้ตัว นักวิชาการ

คนสำคัญ ผู้เคยมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจอินเดียเคยกล่าวว่า “ (ในอินเดีย) สิ่งที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่งคือ *ความรู้สึกมีปมด้อยในเรื่องการผลิต* สินค้าและเครื่องจักรจะขายได้ก็ต่อเมื่อติดตราหยี่ห้อต่างประเทศ หรือบอกลิขสิทธิ์ต่างประเทศ พวกพ่อค้าเองซึ่งเคยโอตครวญว่าขายสินค้าที่ผลิตขึ้นในประเทศไม่ค่อยได้ ก็ต้องหันมาพยายามทุกวิถีทางที่จะได้ติดตราของต่างประเทศ.....ความร่วมมือกับต่างประเทศ (ที่ก้าวหน้ามาก ๆ) นอกจากจะทำให้การเกิดข้อแค้นและเห็นคุณค่าของความสามารถของคนอินเดียลดลงอย่างน่าเวทนาแล้วยังนำอคติ และความนิยมเครื่องจักรต่างประเทศเข้ามาด้วยอย่างมากมาย... ปัญหาของอินเดียขณะนี้เนื่องมาจากอุตสาหกรรมใหม่ๆ ที่ตั้งขึ้นนั้นอาศัยอุปกรณ์ และเทคโนโลยีจากนอกเป็นส่วนใหญ่ และยั้งต้องพึ่งอะไหล่ และวัตถุดิบจากต่างประเทศด้วย ดังนั้นอินเดียจึงยังไม่สามารถพัฒนาโดยลำพังที่จะส่งสินค้าสำเร็จรูปไปขายตามที่ตั้งไว้ในแผนได้ ”^๑

กรณีพึ่งตนเอง — การพัฒนาของจีน

หลังจากการปฏิวัติของจีนแผ่นดินใหญ่นั้นมีการยึดถือแนวนโยบายสำคัญ ๓ อย่างคือ วิทยาศาสตร์จะ *ต้องรับใช้ประชาชน* และการพัฒนาเทคโนโลยีโดย *พึ่งตนเอง* ให้มากที่สุด จีนตระหนักดีว่า ประเทศของตนยังเป็นประเทศเกษตร

๑. นาย S.G. Barve พุดไว้ในหนังสือ *Problems of Industrial Growth in India*, Planning Commission Government of India, 1966, pp. 10-12

กรรมที่ล้ำหลัง การพัฒนาประเทศจึงต้องเริ่ม โดยมุ่งสร้างเกษตรให้เป็นพื้นฐาน พร้อม ๆ กัน นั้นก็สร้างอุตสาหกรรมไปด้วย เมาเซตุงกล่าวว่า “นโยบายของเรา ต้องอยู่บนพื้นฐานของอะไร นโยบายจะต้องอยู่บนการประมาณกำลังของเรา เป็นพื้นฐาน วิธีทางที่จะริเริ่มบุกเบิกก็จะต้องมาจากความพยายามของเราเอง” เมาเซตุงพยายามเน้นการเป็นเอกเทศจากต่างชาติ และยึดหลักการ ยืนบนลำแข้งของตนเอง และถือว่าการริเริ่มใดๆ จะต้องกระทำโดยน้ำมือของตนเองมิใช่จากผู้อื่น

สถานะของจีนทำให้ผู้นำจีนตระหนักว่า ทางเดียวที่จะแก้ปัญหาความอดอยาก และแร้นแค้นของประชาชนได้ ก็คือการเริ่มพัฒนาเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมขนาดเบา ขณะเดียวกันก็ต้องพัฒนาอุตสาหกรรมหนักไปด้วย นโยบายหลักสำคัญคือ *นโยบายเดินด้วยขาทั้งสองข้าง* อันมีความหมาย ๕ ประการดังนี้

๑. พัฒนาอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมไปพร้อม ๆ กัน

๒. พัฒนาอุตสาหกรรมหนัก และอุตสาหกรรมเบาไปพร้อม ๆ กัน

๓. พัฒนาอุตสาหกรรมระดับท้องถิ่น และระดับประเทศไปพร้อม ๆ กัน

๔. พัฒนาวิสาหกิจทุกขนาด

๕. ใช้เทคโนโลยีที่มีในท้องถิ่นก่อน แล้วใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ประสานต่อเนื่องกัน

หลังจากได้เกิดการต่อสู้ภายในชั้น ระหว่าง หลิวเซาฉี และเมาเซตุงในระยะปฏิวัติทางวัฒนธรรม ปรากฏว่าเมาเป็นฝ่ายชนะ *หลักกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น* จึงได้เป็นหลักสำคัญควบคู่กับ *การวางแผนส่วนกลาง* เมาสันับสนุนให้ท้องถิ่น แต่ละเขตพึงตนเองให้มากที่สุด อุตสาหกรรมท้องถิ่น (จังหวัด) มักจะประกอบด้วย ๕ อย่าง คือ ซีเมนต์ บู่เคมี เหล็กและเหล็กกล้า และเครื่องจักรที่ใช้ในการเกษตร

นักวิชาการตะวันตกที่ได้มีโอกาสไปจีนมักจะชื่นชมกับผลสำเร็จของจีน ที่บุกเบิกการพัฒนาแบบเอกเทศนี้ได้อย่างน่าทึ่ง^๒ และนโยบายด้านเทคโนโลยีของจีนก็แสดงให้เห็นว่า จีนมิได้ปิดประตูจากโลกภายนอก จนไม่รับรู้ความก้าวหน้ารอบตัวเลย

ถ้าหากสังคมของเราจะพัฒนาไปได้ เราจะต้องไม่ปล่อยให้แนวทางและนโยบายเป็นไปตามกระแสคลื่นของภาวะการเมืองของมหาอำนาจ เราจะต้องเลิกปลอบใจตนเองถึงอัจฉริยะของคนไทยว่า ไม่เป็นไร ถ้าเลือดเข้าตา คนไทยจะเอาตัวรอดได้เสมอ การปลอบใจตนเองด้วยความสำเร็จของไหวพริบเก่า ๆ ไม่อาจจะช่วยเบี่ยงทางอนาคตการพัฒนาได้เลย ตรงกันข้ามเป็นการดำเนินตามวิถีอันประมาท ปล่อยให้ประเทศตกอยู่ใต้อิทธิพลของมหาอำนาจ เพราะไม่กำหนดแนวทางไว้แน่นอนเสียก่อน

๒. E.L. Wheelwright and Bruce McFarlane *The Chinese Road to Socialism*, Penguin Books, 1973

๑. การพัฒนาที่แท้จริงมิใช่การทำตัวประ
คูดึกไม่รู้จักโต หรือฉวยโอกาสแต่การบริจาค
ช่วยเหลือ การพัฒนาจึงควรได้แก่การปลูกความ
สำนึก และการสร้างความมั่นใจให้ประชาชน
ในสังคมว่าสามารถแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ได้ เรา
จะต้องสำนึกว่า ปัญหาของประเทศเรา จะแก้
โดยคนของเราเท่านั้น

๒. เราต้องรักษาเอกราชด้านเทคโนโลยีไว้
การมีเอกราชด้านเทคโนโลยีนี้มิใช่การยอมรับว่า
เทคโนโลยีเท่าที่มีในประเทศนั้นเพียงพอต่อความ
ต้องการแล้ว แต่หมายถึงการรู้จักตัดสินใจเรื่อง
เทคโนโลยีต่างๆ เพื่อมิให้พึ่งพาอาศัยต่างประ
อย่างมากมาย รู้จักพิจารณาเลือกเทคโนโลยีอัน
เหมาะสมแก่สภาวะแรงงานและอื่นๆ รู้จักปรับเทศ
นิกให้เข้ากับความเป็น และรู้จักตัดสินใจ

ภาวะระหว่างเทคโนโลยีที่ค้นคว้าพัฒนาอยู่ภายใน
ประเทศและที่จะนำเข้า เป็นต้น

๓. หากเราจะพัฒนาได้ เราต้องเน้นที่ตัว
เอง มิใช่ที่ความช่วยเหลือของผู้อื่น ประชาชน
จะต้องมีความเชื่อมั่นในโอกาส ใช้พลังที่มีอยู่ใน
สังคมให้เต็มที่ ความช่วยเหลือจากต่างประเทศ
หรือจากภายนอกใดๆ ต้องถือเป็นเพียงสิ่งชั่วคราว
และไม่มีความสำคัญเด็ดขาดอะไร ข้อสำคัญก็คือ
ในกรณีที่จะรับความช่วยเหลือนั้น จะต้องไม่ทำ
ให้กระทบกระเทือนความมั่นใจและการเคารพตน
เองของประชาชนเป็นอันขาด

ถ้าเราไม่หยุดคิด พิจารณาให้จริงจังในแนว
ทางและนโยบาย ก็คงไม่เป็นของแปลกอะไรอีก
ที่สังคมที่อ่อนแอและพึ่งตัวเองไม่ได้ จะถูกรอบ
งำและเป็นเบี้ยล่างของการกดขี่ตลอดไป

ญี่ปุ่นหวังอะไร

ไทยหวังอะไร
จากการลงทุน
ผู้สื่อข่าวของเราในญี่ปุ่น

“ ญีปุ่นเข้ามาลงทุนในเมืองไทยเพราะหวังได้ที่ดินถูก ๆ แรงงานถูก ๆ ไทยเราต้องการพัฒนา เศรษฐกิจ จึงขาดการลงทุนจากญีปุ่นไม่ได้ ” ฟัง ๆ คูณก็น่าสมเหตุสมผลดี ต่างฝ่ายต่างได้ผลประโยชน์ แต่ขอให้เรามาคูที่เนื้อหาของการลงทุน เพื่อเราจะได้ไม่หลงเชื่อกับคำโฆษณาดังกล่าว สิ่งที่ญีปุ่นต้องการจากเมืองไทยอาจจะขัดกับสิ่งที่ไทยเราต้องการได้เสมอ

ญีปุ่นเริ่มเข้ามาลงทุนเมืองไทยอย่างจริง ๆ ราวสิบกว่าปีมานี้เอง และอัตราการเพิ่มของบริษัทก็เพิ่มขึ้นสูงอย่างรวดเร็ว กิจการส่วนใหญ่เห็นจะได้แก่ สิ่งทอ (Textile) เคมีภัณฑ์ประกอบรถยนต์ จักรยานยนต์ การค้าและบริการ (ร้านอาหาร โรงแรม ธนาคาร ประกันภัย เป็นต้น) ในจำพวก กิจการประเภทอุตสาหกรรมแล้ว โรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอเข้ามาตั้งโรงงานก่อนโรงงานประเภทอื่น ๆ ทั้งนี้เป็นสมัยที่โรงงานในญีปุ่นประสบปัญหาขาดแคลนแรงงาน โรงงานประเภทต้องการแรงงานมากเช่นสิ่งทอ จึงถูกย้ายไปตั้งในประเทศด้อยพัฒนา นอกจากนี้ก็จะมี โรงงานประกอบรถยนต์

โรงงานเครื่องไฟฟ้าในบ้านซึ่งมีจุดประสงค์ในการขยายกิจการ ควบคุม ตลอดจนขยายตลาดสินค้าประเภทนี้ กิจการบริการที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ตั้งแต่ปี ๒๕๑๒ สะท้อนให้เห็นถึงจำนวนนักธุรกิจที่เข้ามาดำเนินกิจการในเมืองไทยมากขึ้น

จากกราฟเราพอที่จะคาดการณ์ได้ว่า จำนวนบริษัทญี่ปุ่นในเมืองไทยมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แต่เราจะไม่ทราบอะไรมากกว่านี้ ถ้าไม่มาดูเนื้อหาของโรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ

ปัญหาหนักของโรงงานอุตสาหกรรมญี่ปุ่นขณะนี้ ซึ่งไม่สามารถแก้ได้ทันทีจะได้แก่ ปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นพิษ เนื่องจากไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมใดๆ ที่จะไม่ปล่อยของเสีย ประกอบกับระบบนายทุนที่มุ่งหวังผลกำไรเป็นที่ตั้ง การกำจัดของเสียซึ่งรังแต่จะทำให้กำไรลดน้อยลง จึงถูกเพิกเฉยเสียเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ปัจจุบันมีทะเลก็เหมือนไม่มี เพราะทะเลได้ตายเสียแล้ว ปลาจับมาได้จากทะเลก็กินไม่ได้ ต้องนำไปฝัง ที่กินได้ก็ต้องกินอย่างไม่สบายใจ ปลาที่จับได้ในทะเลหลายแห่งมีสารเป็นพิษเกินกว่าอัตราปลอดภัยที่คนจะกินเข้าไปได้ อากาศที่หายใจก็เป็นพิษ ในบั้นนี้เพียงตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคมถึง ๕ มกราคม มีผู้ป่วยด้วยอากาศเป็นพิษ เสียชีวิตไปถึง ๘ คน สาเหตุจากก๊าซเสียจากโรงงาน กลุ่มต่อต้านสภาพแวดล้อมเป็นพิษของญี่ปุ่นได้เพิ่มขึ้นตามความรุนแรงของสภาพแวดล้อม จนขณะนี้ก็มีกลุ่มต่างๆมากกว่า ๗๐๐๐ กลุ่ม และไม่ว่าจะมีโครงการสร้างโรง

งานทำลายสิ่งแวดล้อมขั้นที่ใด ประชาชนจะลุกขึ้นต่อต้านทันทีวันเสมอ แม้กระนั้นทางโรงงานก็ยังคัดค้านอย่างเหตุผลต่างๆ มาหลอกชาวบ้าน เหตุผลที่นายทุนเหล่านี้ใช้อยู่บ่อย ๆ ก็คือ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อความอยู่ดีกินดี ทั้งๆ ที่เนื้อหาของโรงงานส่วนใหญ่จะได้แก่การลงทุนหาผลกำไร และทำให้ชาวบ้านรอบๆ ข้างต้องเดือดร้อนเพราะของเสียจากโรงงาน เช่นเดียวกัน เหตุผลนี้คงจะได้นำไปใช้หลอกคนไทยได้อีก

ถ้าดูตารางแสดงผลผลิต และจุดมุ่งหมายการลงทุนของโรงงานญี่ปุ่นซึ่งรวบรวมมา จะเห็นได้ว่า จุดมุ่งหมายในการลงทุนนั้นเพื่อผลประโยชน์ของนายทุนญี่ปุ่นทั้งสิ้น จุดมุ่งหมายที่ไม่มีใครปฏิเสธได้อีกข้อหนึ่งที่สำคัญก็คือ เพื่อขจัดปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นพิษในประเทศญี่ปุ่นเอง หรือเพราะไม่สามารถทนเสียงต่อต้านในญี่ปุ่นได้ โดยเฉพาะโรงงานที่ไปตั้งระยะหลังๆ นี้ ได้แก่โรงงานเคมีภัณฑ์จากน้ำมัน โรงงานประเภทนี้เป็นที่รู้กันว่าไม่ต้องการแรงงานมาก วัตถุประสงค์คือน้ำมันปิโตรเลียมราคาถูก สินค้าหรือผลผลิตราคาดี ถึงกับเรียกกันว่า “ซื้อมาเป็นเซนต์ แต่ขายได้เป็นดอลลาร์” แต่ถ้ามองจากประชาชนแล้วก็เป็น “โรงงานเห็นแก่ได้ กำไรแลกกับชีวิตคน” เพราะปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษที่ทำให้ประชาชนต้องเป็นแพะรับบาปจากการหากำไรของนายทุน โรงงานประเภทนี้จึงไม่เป็นที่พึงปรารถนาของชาวญี่ปุ่นทั่วประเทศ จึงถึงเวลาที่นายทุนเหล่านี้

จะต้องหาทางออกนอกประเทศ อีกประการหนึ่ง เมื่อเกิดปัญหาเรื่องของเสียจากโรงงาน ได้ฆ่าชีวิตคนไปมาก ๆ เช่น โรคมินามาตะ ความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนเทคนิคการผลิตใหม่ก็เกิดขึ้นทำให้มีปัญหว่า เครื่องจักรเครื่องมือเดิมจะทิ้งก็ผิดกฎหมายรัฐศาสตร์ การหาทางนำไปใช้นอกประเทศก็เป็นทางออกที่เข้าท่าทางหนึ่ง ตัวอย่างเช่นการผลิตวินิลคลอไรด์ (วัตถุดิบของพลาสติก) เดิมที่โรงงานส่วนใหญ่ใช้วิธีผลิตจากอะเซทิลีน ซึ่งต้องใช้ปรอทในกรรมวิธีการผลิต แต่ขณะนี้โรงงานต่าง ๆ กำลังเปลี่ยนไปใช้วิธีผลิตจากเอทิลีนซึ่งไม่ใช้ปรอท บริษัทมิตซูบิชิ (Mitsui Toatsu chemical) ที่นาโงย่า ซึ่งเดิมใช้วิธีแรกผลิต ต่อมาจึงได้เลิกใช้วิธีนี้ และขณะนี้บริษัทนี้มีโครงการจะทำการผลิตวินิลคลอไรด์ในเมืองไทย ซึ่งจะเริ่มใน พ.ศ. ๒๕๑๙ นี้ เราจะมีหวังหรือไม่ให้นายทุนเหล่านี้ใช้ปรอทไม่ได้ และจะต้องไม่ลืมว่า วิธีอื่นที่ไม่ใช้ปรอทก็ไม่ใช้จะปลอดภัยเสมอไป

ในวงธุรกิจญี่ปุ่นเอง หรือรัฐบาลญี่ปุ่นเองก็มีนโยบายที่จะนำโรงงานทำลายสภาพแวดล้อมเหล่านี้ไปตั้งยังประเทศด้อยพัฒนา จากคำพูดของผู้จัดการบริษัทมิตซูบิชิชุกะ ที่ว่า "... อีกหน่อยทางบริษัทจะไปทำกิจการแถบเอเชียอาคเนย์ เพราะนอกจากจะไม่ถูกประท้วงเรื่องของเสียแล้วค่าแรงงานก็ถูก หาดลาคก็ง่ายด้วย" (จาก *Shukan Asahi* ฉบับ ๒๘ สิงหาคม ๑๓) คงจะ

อธิบายได้ว่า ทำไมบริษัทในเครือมิตซูบิชิ และมิตซูบิชิ จึงได้ตกลงตั้งโรงงานอุตสาหกรรม Petrochemical ที่ศรีราชา และกำหนดจะเริ่มกิจการผลิตได้ในปี ๒๕๒๑ นี้ ปัจจุบันญี่ปุ่นมีแนวโน้มที่จะนำโรงงานประเภท Petrochemical ซึ่งเป็นโรงงานที่ได้รับการต่อต้านจากประชาชนมากที่สุดไปตั้งในต่างประเทศ บริษัทไทยโพลีเมอร์ และสยามโพลีเมอร์ เครือของบริษัทมิตซูบิชิที่จะได้เริ่มกิจการในปี ๒๕๑๙ นี้ ก็เป็นอุตสาหกรรมเคมีอีกประเภทหนึ่งที่จะเป็นสาเหตุของสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ การที่ญี่ปุ่นสนับสนุนการขุดคลองคอคอดกระ และมีโครงการสร้างโรงงาน Petrochemical ที่ปากคลองก็เป็นหลักฐานอีกอันหนึ่ง เมื่อญี่ปุ่นมีแนวโน้มที่จะส่งโรงงานทำลายสิ่งแวดล้อมมาเช่นนี้ ถ้าไม่ใช่คนไทย ใครเล่าจะช่วยป้องกันรักษาสภาพแวดล้อมไม่ให้เมืองไทยต้องเป็นญี่ปุ่นที่ ๒ ไป บริษัทญี่ปุ่นเหล่านี้ เมื่อถูกคนญี่ปุ่นโจมตีว่าจะนำพอลลูชันไปเผยแพร่ ก็มักจะอ้างว่า "ทางเมืองไทยต้องการ ทางเมืองไทยขอรับรองมาเอง" ซึ่งความจริงแล้ว คนที่ต้องการก็คือนายทุนญี่ปุ่นและนายทุนคนไทยเพียงไม่กี่คนเท่านั้น

เมื่อปีที่แล้ว โรงงานอาซาฮีโซดาไฟ ได้ปล่อยน้ำเสียที่มีพิษ เพราะมีคลอรีนผสมอยู่มาก ทำให้ไรรักษาได้รับความเสียหายจนเกิดเป็นเรื่องราวขึ้น จากการสำรวจพบปรอทปนอยู่ในน้ำเสียนั้นด้วย ปรอทจากน้ำเสียซึ่งได้ก่อโศกนาฏกรรมโรคมินามาตะ ณ ที่ต่าง ๆ กันในญี่ปุ่นถึง ๓ แห่ง

ในเวลาต่างๆ กัน และได้คว้าชีวิตชาวญี่ปุ่นเอา ไปนับร้อยคนแล้วนั้น มีปนอยู่ในน้ำเสียของโรงงาน แต่ทางโรงงานกลับแก้ตัวว่าปรอทที่เป็นสาเหตุของโรคมินามาตะนั้นเป็นปรอทอินทรีย์ ปรอทที่ทางโรงงานปล่อยเป็นปรอทอนินทรีย์ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับโรคมินามาตะแต่อย่างใด ทั้งๆ ที่มีการพิสูจน์ตามหลักวิชาการแล้วว่า ปรอทอนินทรีย์สามารถแปรเป็นปรอทอินทรีย์ได้

เมื่อพูดถึงบริษัทโซดาไฟ ผู้เขียนจึงอยาก ยกเอาข้อความบางตอนจากการสัมภาษณ์อุปนายกสมาคมอุตสาหกรรมโซดาไฟแห่งประเทศไทย ญี่ปุ่น นายอิโรชิ อิโม นายอิโรชิ ยังดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการวางแผนปัญหาปรอทเป็นพิษ และประธานบริษัทอีกด้วย นายอิโรชิ ให้สัมภาษณ์ไว้ในวารสาร *เทคนิคและพอลลูชั่น* ฉบับเดือน พฤศจิกายน ๒๕๑๖ นี้ว่า “..... การเอาใจใส่ตรวจสอบความปลอดภัยของสารสังเคราะห์ทางเคมีอย่างละเอียดเกินไป จะทำให้อุตสาหกรรมไม่เจริญเท่าที่ควร...” เราคงจะเดาออกแล้ว ว่าความเจริญทางอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นทุกวันนี้ได้มาจากชีวิตของประชาชนที่ต้องเสียไปเพราะความเห็นแก่ได้ของนายทุนเหล่านี้ อีกตอนหนึ่งต่อคำถามที่ว่า “เนื่องจากปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษที่นับวันจะทวีขึ้นนี้ ทางสมาคมมีโครงการหรือนโยบายใหม่ๆ บ้างไหม” นายอิโรชิ ตอบว่า “... ถึงแม้จะเปลี่ยนวิธีผลิตโซดาไฟโดยไม่ใช้ปรอท แต่วิธีอื่นก็มีปัญหาของเสีย

อย่างอื่นเหมือนกัน ปัญหาทำให้เราหาที่ตั้งโรงงานได้ลำบากมากในอนาคต วิธีต่อไปก็คงต้องไปสร้าง *นอกประเทศ* ละคะมัง”

ทำอย่างไรเราจึงจะไม่ถูกหลอกเช่นนี้อีก เราจำเป็นต้องคุ้ยเขี่ยผลผลิตจากประเทศญี่ปุ่นซึ่งได้ชื่อว่ารุดหน้ากว่าใครในโลกทางด้านนี้ ซึ่งผู้เขียนจะได้พูดถึงประเภทของอุตสาหกรรมทำลายสภาพแวดล้อม และโอกาสที่เหตุการณ์เช่นเดียวกันจะเกิดได้ในเมืองไทย

เมื่อพูดถึงสภาพแวดล้อมเป็นพิษ คนญี่ปุ่นจะนึกถึงกรณีที่เป็นคดีขึ้น ๔ กรณีใหญ่ ๆ ทันทีซึ่งได้แก่

- ๑) โรคมินามาตะ (เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกที่เมืองมินามาตะ)
- ๒) โรคอิไตอิไต (แปลว่า โย้ยเจ็บ)
- ๓) โรคมินามาตะที่นิงาตะ (โรคมินามาตะที่เกิดขึ้นเป็นหนที่ ๒ ที่เมืองนิงาตะ)
- ๔) โรคหืดยกโกจิ (โรคหืดที่เกิดที่เมืองยกโกจิ)

ปัจจุบันไม่เพียงแต่ ๔ กรณีใหญ่ๆ นี้เท่านั้น คนญี่ปุ่นยังต้องพะวงถึงโรคจาก PCB โรคมินามาตะ ที่ ๓,๔ .... โรคอิไตอิไต ที่ ๒ .... โรคหืด ที่ ๒ .... ที่อาจจะเกิดขึ้นอีกเมื่อไรก็ได้

โรคมินามาตะเกิดจากพิษปรอทอินทรีย์ ซึ่งปนอยู่ในน้ำเสียของโรงงาน และเข้าสู่ร่างกายคนเราทางพืชและสัตว์น้ำที่กินเข้าไป โรงงานที่ใช้ปรอทในกรรมวิธีการผลิตได้แก่ โรงงาน

ผลิตวีนิลคลอไรด์ โรงงานผลิตโซดาไฟ โรงงานผลิต Acetaldehyde กล่าวกันว่าในการผลิตวีนิลคลอไรด์ ๒ แสนตัน จะต้องปล่อยปรอทออกมา ๓—๖ กิโลกรัม และในการผลิตโซดาไฟ ๑ พันตัน จะต้องปล่อยปรอทออกมา ๑๕๐ กิโลกรัม และจะเห็นว่า บริษัทอาซาฮีกลาสส์ บริษัทมิคซุชิ บริษัทมิคซุบิชิ ซึ่งมีส่วนในการปล่อยปรอทลงในทะเลญี่ปุ่นได้เข้ามาตั้งโรงงานในประเทศไทยแล้ว ในชื่อของ Thai Polymer Co., Siam Polymer Co., Thai Poly — Plastics Industry, Thai Plastic & Chemical Co., Ltd. Thai Asahi Caustic Soda Co., Ltd. Thai Asahi Glass Co., Ltd.

โรคมินามาตะเกิดจากพิษของปรอทที่ไปทำลายประสาทส่วนกลาง ทำให้ระบบการเคลื่อนไหวผิดปกติ ประสาทความรู้สึกทุกอย่างทำงานผิดปกติ หูฟังไม่ชัด สายตาแคบลง ร่างกายทุกส่วนเคลื่อนไหวผิดปกติ บางครั้งจะชักทุรนทุราย จนถึงเดือนธันวาคม ๒๕๑๕ มีผู้ป่วยที่ทางการญี่ปุ่นยอมรับทั้งสิ้น ๕๕๔ คน เสียชีวิต ๗๒ คน คาดกันว่า ผู้ป่วยจริงๆ มีมากกว่านี้ ๖—๗ เท่า

โรคอิไตอิไต เกิดจากพิษของแคดเมียม โรงงานที่ใช้แคดเมียมในกรรมวิธีการผลิต หรือโรงงานที่มีโอกาสปล่อยแคดเมียมออกมา ได้แก่ โรงงานผลิตสีทาบ้าน โรงงานเคลือบโลหะ เหมืองแร่ โรงงานญี่ปุ่นในเมืองไทยเหล่านี้ได้แก่

Nippon Paint (Thailand) Co., Ltd., Thai Kansai Paint Co., Ltd., Thai D.N.T. Paint Mfg. Co. Ltd., Rock Paint (Thailand) Co., Ltd. ฯลฯ ถึงแม้ว่าสาเหตุของโรคอิไตอิไตที่พบในญี่ปุ่นจะเกิดจากเหมืองแร่ทองแดงซึ่งใช้แคดเมียมในกรรมวิธีการผลิต แต่แคดเมียมจากโรงงานทำสีเหล่านี้รวมกันมากๆ ก็อาจเป็นสาเหตุของอิไตอิไตได้เช่นกัน

โรคอิไตอิไต พบครั้งแรกที่เมือง Toyama กรรมวิธีในการดลึงแร่ทองแดงปล่อยน้ำเสีย ที่มีแคดเมียมจำนวนมาก แคดเมียมเข้าสะสมอยู่ในน้ำ ดิน และผ่านต่อมายังพืชไร่ เข้าสู่ร่างกายคนในที่สุด แคดเมียมเข้าไปแทนที่แคลเซียมในกระดูก ทำให้ร่างกายขาดแคลเซียม กระดูกเปราะหักง่าย ทำให้ปวดไปทั่วตัว ถ้าเป็นมากกระดูกจะหักแม้แต่เพียงขยับตัวเพียงนิดเดียว คนไข้บางคนขาดแคลเซียมทำให้ตัวเตี้ยลงถึง ๓๐ เซนติเมตร

โรคหัตถ์ยกไกจิ เกิดจากพิษอากาศเสียประเภทซัลเฟอร์ไดออกไซด์ จากโรงงานกลั่นน้ำมัน โรงงานผลิตภัณฑ์เคมีจากน้ำมัน (Petrochemical) และโรงงานทุกประเภทที่ใช้น้ำมันปิโตรเลียมเป็นวัตถุดิบหรือเชื้อเพลิง โรคนี้เกิดขึ้นที่เมืองยกไกจิ ซึ่งมีโรงงานผลิตภัณฑ์เคมีจากน้ำมันแห่งใหญ่ตั้งอยู่ โรคที่นี้เกิดขึ้นที่ญี่ปุ่นบริเวณที่มีโรงงานหนาแน่น เช่นโอซากา คาวาซากิ จนถึงเดือนธันวาคม ปี ๒๕๑๕ มีผู้

ป่วยทั้งสิ้น ๔,๔๒๑ คน

เราจะต้องไม่ลืมว่า ไม่ใช่โรคจากพิษน้ำเสียที่เกิดขึ้นแล้วเท่านั้น จึงจะเกิดขึ้นอีก โรคใหม่ๆ จะเกิดขึ้นอีกเมื่อไรนั้น เราไม่มีโอกาสทราบได้ด้วยอย่าง ๔ ตัวอย่างข้างต้น เป็นตัวอย่างกรณีที่มีผู้เสียชีวิต โรงงานประเภทอื่นๆ ก็ทำความเสียหายได้เช่นกัน ในญี่ปุ่นแหล่งอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ตั้งอยู่บนฝั่งทะเลในเซโต โรงงานทุกประเภทต่างช่วยกันทิ้งของเสีย จนปัจจุบันทะเลในเซโตกลายเป็นที่รวมของความสกปรก ที่รวมของสารเป็นพิษทั้งหลาย ปลาตายผุดขึ้นมามากมายอยู่บ่อยครั้ง ชาวประมงต้องเลิกกิจการ ปลาที่เพาะพันธุ์เลี้ยงไว้ก็ตายหมด ค่าเสียหายประมาณมิได้ ปลาหลายชนิดต้องสูญพันธุ์ พืชผักต้นไม้บริเวณใกล้ ๆ โรงงานก็เหี่ยวเฉาตายเพราะอากาศเสีย จำนวนผู้ป่วยในเขตอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเพราะอากาศเป็นพิษ โรงงานที่กล่าวกันว่าเป็นแหล่งปล่อยของเสียมาก ได้แก่ โรงงานถลุงเหล็ก ถลุงแร่ โรงงานกลั่นน้ำมันและปิโตรเคมีคัล โรงงานกระดาษ

จากตารางแสดงของเสียจากอุตสาหกรรมบางประเภทที่ดำเนินกิจการอยู่ในเมืองไทย จะเห็นว่าเมืองไทยมีโอกาสที่จะประสบปัญหาเช่นในญี่ปุ่นเหมือนกัน ปัญหาที่น่าจะเกิดขึ้นได้เห็นจะได้แก่อากาศเป็นพิษพวกก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ซึ่งมาจากโรงงานทุกแห่งที่ใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิง นอกนั้นเป็นสารจำพวกโลหะหนัก โลหะหนัก

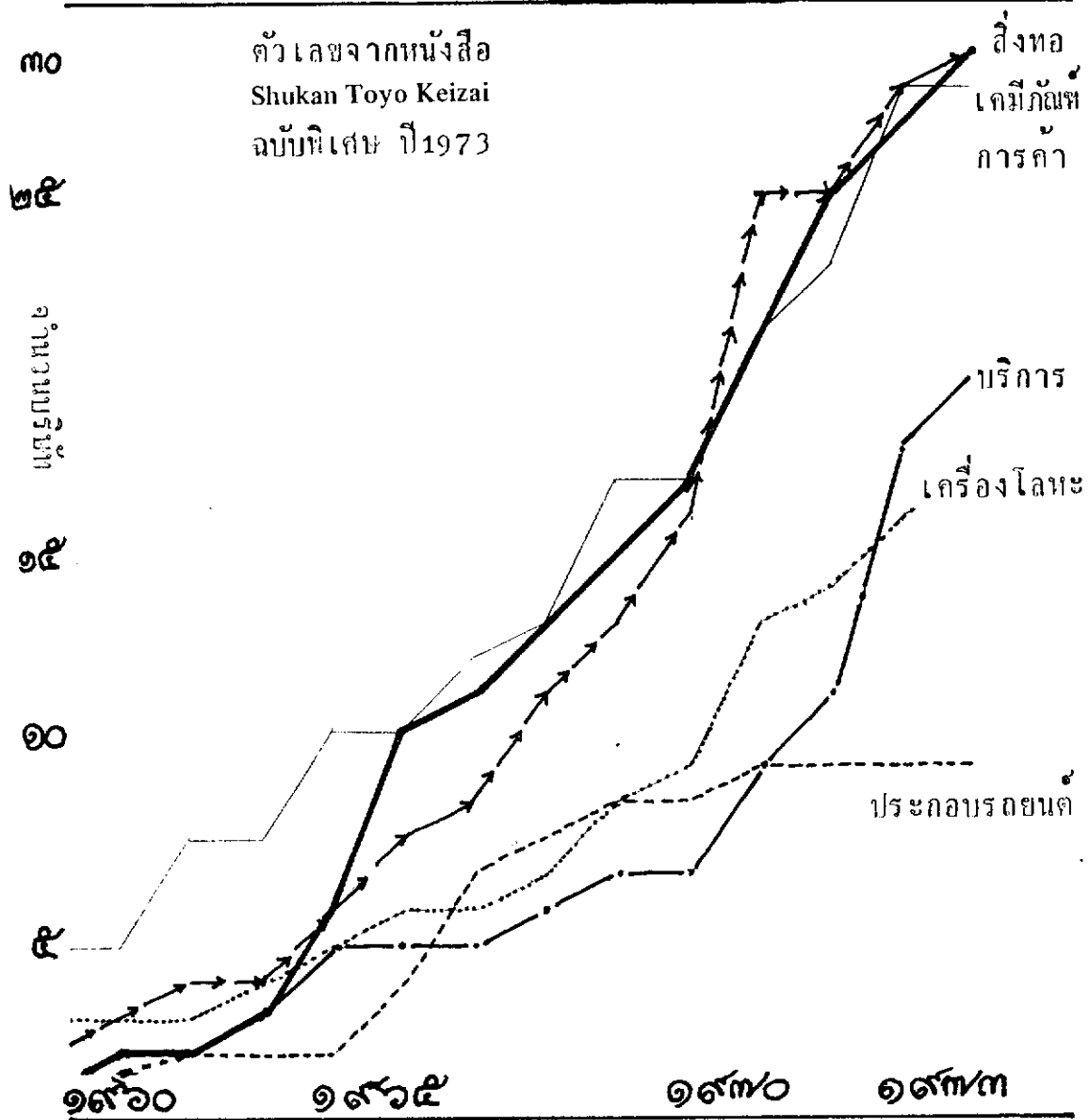
ทุกชนิดมีอันตรายต่อร่างกายในรูปแบบต่างๆ ดังตัวอย่างของแคดเมียม (โรคอิไตอิไต) และปรอท (โรคมินามาตะ) ที่ได้กล่าวมาแล้ว

เมื่อได้ทราบถึงภัยจากโรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้ เรามีทางป้องกันอย่างไรบ้าง ปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยๆ ในญี่ปุ่นก็คือ ผู้รับเคราะห์มักจะเป็นชาวบ้าน ชาวนา หรือชาวประมง ซึ่งไม่มีความรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ ขณะที่ทางโรงงานมีเงิน มีนักวิทยาศาสตร์ วิศวกรชายตัว ที่จะโกหกอะไรก็ได้ตามแต่โรงงานจะสั่งมา บ่อยครั้งที่นายทุนจะขู่ล้าทับชาวบ้านว่า “เรามีนักวิศวกรที่เชี่ยวชาญ แก่เป็นชานาจะรู้อะไร เรามีนักวิทยาศาสตร์ที่ทดลองซ้ำแล้วซ้ำอีก ไม่มีทางผิดพลาดปล่อยของเป็นพิษไปได้” และนักวิทยาศาสตร์ชายตัวเหล่านี้ จะเริ่มเล่นกลวิทยาศาสตร์ให้ชาวบ้านดู

บทความนี้มีจุดประสงค์ให้เห็นถึงความล้มเหลวในการพัฒนาอุตสาหกรรมของญี่ปุ่น และเพื่อชี้ให้เห็นถึงวิธีการนโยบาย ที่ญี่ปุ่นเข้ามาลงทุนในประเทศไทย ญี่ปุ่นเข้ามาลงทุนเพื่อตัวคนญี่ปุ่นเอง เราจำเป็นจะต้องเลือกรับบริษัทประเภทที่เราจำเป็นเท่านั้น ถึงเวลาที่เราจะต้องพิจารณาผลได้ ผลเสีย ความจำเป็น ความไม่จำเป็น ของโรงงานเหล่านี้เสียใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการคิดถึงความน่าจะเป็นไปของการพัฒนาอุตสาหกรรมของไทย อุตสาหกรรมทุกชนิดเป็นสาเหตุของการทำลายสิ่งแวดล้อมก็จริง แต่

เรามีทางลดความรุนแรงของมันได้ด้วยการติดตั้งเครื่องกำจัด ถ้าโรงงานนั้นจำเป็นจริงๆ เราจึงต้องพิจารณาถึงความต้องการของเรา ของประชาชนไทย ไม่ใช่เงินทุน ก่อนสิ่งใดหมด มิใช่รับเอาอุตสาหกรรมที่ญี่ปุ่นต้องการมาตั้ง ญี่ปุ่นควรมาคั้งโรงงานที่คนไทยต้องการเท่านั้น นายโยชิโร โยชิโน นักวิจารณ์วิทยาศาสตร์ และ

เทคโนโลยีญี่ปุ่น กล่าวไว้ในหนังสือ *Hankogai no Ronri* ของเขาว่า “ --- ความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ชนิดที่ไม่เคยมีปรากฏในโลกของญี่ปุ่นนั้น เกิดจากการดำเนินการพัฒนาอุตสาหกรรมแบบผิด ๆ ที่ไม่คำนึงถึง กรรมกร ชาวนา ชาวประมง และประชาชนเลย ”

ตารางแสดงผลผลิตและจุดมุ่งหมายการลงทุนของโรงงานญี่ปุ่นบางแห่งในเมืองไทย
ตัดตอนจากหนังสือ *Shukan Toyo Keizai* ฉบับพิเศษ ปี ๑๕๖๓

ชื่อบริษัท	กิจการ	จุดมุ่งหมายของการลงทุน
<p>๑. เคมีภัณฑ์</p> <p>Thai Asahi Caustic Soda Co., Ltd.</p> <p>Thai DNT Paint Mfg Co., Ltd.</p> <p>Nippon Paint (Thailand) Co., Ltd.</p> <p>Thai Kansai Paint Co., Ltd.</p> <p>Rock Paint (Thailand) Co., Ltd.</p> <p>Thai Central Chemical Co., Ltd.</p>	<p>ผลิตโซดาไฟ และสารเคมี</p> <p>สีทาบ้าน (สีสังเคราะห์)</p> <p>„</p> <p>„</p> <p>ปุ๋ยแอมโมเนีย</p>	<p>ขยายตลาด สะดวกในการผลิต ร่วมมือกับรัฐบาลในโครงการ พัฒนาอุตสาหกรรม</p> <p>แรงงานถูก ควบคุมตลาด</p> <p>„</p> <p>„</p> <p>เมืองไทยมีความต้องการ วัตถุดิบซื้อจากญี่ปุ่น</p>
<p>๒. ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ</p> <p>Thai Kurabo Co.</p> <p>Teijin Polyester (Thailand) Co. (ร่วมทุนกับ บริษัทไสว-ประภาส)</p> <p>Thai Filament Textiles Co., Ltd.</p> <p>Thai Toray Textile Mills</p> <p>Toray Nylon Thai Co., Ltd.</p>	<p>ใยสังเคราะห์ ทอผ้า</p> <p>ใยสังเคราะห์ ทอผ้า, ย้อมสี</p> <p>ใยสังเคราะห์ ทอผ้า, ย้อมสี</p> <p>ใยสังเคราะห์ ในลอน</p>	<p>ควบคุมตลาด ค่าแรงงานถูก</p> <p>แรงงานถูก ลดต้นทุน ขยายตลาด</p> <p>แรงงานถูก ลดต้นทุน ขยายตลาด</p> <p>เพิ่มกำไร คุมแรงงาน คุมตลาด ขายเครื่องจักร</p> <p>ขยายตลาด แรงงานถูก</p>
<p>๓. เครื่องไฟฟ้า ประกอบรถยนต์</p> <p>Sanyo Universal Electric Co., Ltd.</p> <p>Toyota Motor Thailand</p>	<p>เครื่องไฟฟ้า</p>	<p>ขยายตลาด แรงงานถูก</p> <p>ขยายตลาด</p>

ชื่อบริษัท	กิจการ	จุดประสงค์
๔. เหมืองแร่และน้ำมัน Thai Tekkosa Co., Ltd. Thai Resources Development Co., Ltd. Nittetsu Kogyo Thailand Thai Mikasa Chemical Industry Mitsui Yip Mining Shukko Thai Sekiyu Kaihatsu Thai Union Oil	ขุดแร่ฟลูออไรท์, ซิลิกา ขุดแร่ฟลูออไรท์ ขุดแร่ฟลูออไรท์, แมงกานีส สํารวจแร่ดีบุก, วุลแฟรม ” สํารวจน้ำมัน ”	รักษาแหล่งวัตถุดิบ ส่งไป สนองความต้องการในญี่ปุ่น ” ” ” ” ” ” หาแหล่งวัตถุดิบ ”
๕. เคมีภัณฑ์จากน้ำมัน Thai Polymer Co. Siam Polymer Co. Thai Plastic & Chemical Co., Ltd. Thai Detergent Alkylate Co.	Vinyl chloride monomer (วัตถุดิบของพลาสติก) Polypropylene (พลาสติกประเภท ๑) Vinyl chloride polymer (พลาสติก) Alkylbenzene (วัตถุดิบผงซักฟอก)	ควบคุมและขยายตลาด ควบคุมและขยายตลาด ขยายตลาด ขยายตลาด

หมายเหตุ ผู้เขียนคัดค้านมาเพื่อประหยัดกระดาษ ตารางดังกล่าว มีรายละเอียดของ โรงงาน บริษัท
 ประมาณ ๒๐๐ แห่ง ซึ่งจุดมุ่งหมายของการลงทุนไม่ต่างไปจากที่รวบรวมมาในที่นี้

ตารางแสดงของเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมบางประเภท

ประเภทโรงงาน	วัตถุดิบ	ผลผลิต	ของเสีย	ตัวอย่างโรงงานในเมืองไทย
ร.ง. ถลุงเหล็ก	แร่เหล็ก	ผลิตภัณฑ์เหล็กต่างๆ	๑. ฝุ่นผงแมงกานีส ๒. ก๊าซเสียซัลเฟอร์ไดออกไซด์	G.S. Steel Co. Ltd. (เครือมิตซูบิชิ คาวาเทสี) เริ่มกิจการ ๒๕๑๑
ร.ง. พลาสติก	คาร์ไบด์	วินิลคลอไรด์	ปรอทอินทรีย์ (สาเหตุโรคมินามาตะ)	Thai Polymer Co. จะเริ่มทำการผลิตในปี ๒๕๑๔ เราไม่ทราบว่าทาง ร.ง. ใช้วัตถุดิบชนิดใด (เครือมิตซู)
	น้ำมันปิโตรเลียม	วินิลคลอไรด์	แคดเมียม (สาเหตุของโรคอิไตอิไต)	
	น้ำมันปิโตรเลียม	โพลีโพรพิลีน	โลหะหนัก	Slam Polymer Co. จะเริ่มทำการผลิตในปี ๒๕๑๔ เช่นกัน (เครือมิตซู)
	วินิลคลอไรด์	โพลีวินิลคลอไรด์	โลหะหนัก	Thai Plastic & Chemical Co. Ltd. (เครือมิตซู) เริ่มทำการผลิต ๒๕๑๕
ร.ง. ถัดน้ำมัน	น้ำมันดิบ	น้ำมันชนิดต่างๆ	๑. น้ำเสียปนน้ำมัน ๒. สารประกอบกำมะถัน ๓. อินทรีย์สารต่างๆ ๔. อากาศเป็นพิษ	Thai Oil Refinery (ของนายเชาว์ เชาว์ขวัญยืน)
เหมืองแร่		ฟลูออไรท์ แมงกานีส	ฟลูออรีนและโลหะหนัก แมงกานีสและโลหะหนักอื่นๆ	Nittetsu Kogyo Thailand Ltd.

ประเภทโรงงาน	วัตถุดิบ	ผลผลิต	ของเสีย	ตัวอย่างโรงงานในประเทศไทย
ร.ง. ปู่เคมี	แอมโอเนีย	ปุ๋ย	โลหะหนักพวกแคด เมียม ตะกั่ว อาซีนิก ฯลฯ ฟลูออรีน	Thai Central Chemical Co. Ltd. เริ่มกิจการ๒๕๑๖ (เครือ Central Glass และ Nissho Iwai นายทุนใหญ่ โครงการลอคอคดกระ)
ร.ง. สีทาบ่าน ร.ง. สังกะสี		ผ้าต่างๆ	แคดเมียม ตะกั่ว น้ำเสียก็มีกรด และค้างปนอยู่มาก	Thai Toray Textile Mills. Thai Teijin Textile Ltd.
ร.ง. แบตเตอรี่	กรด สังกะสี ตะกั่ว	แบตเตอรี่	สังกะสี แคดเมียม	Yuasa Battery (Thailand) Siam G.S. Battery Co. Ltd.
ร.ง. เค็ลือบ โลหะ			กรดไซยานิค โครเมียม แคดเมียม	Aoyama Thai Co. Ltd.
ร.ง. กระดาษ	เยื่อกระดาษ		กากของเสียจำพวก สารอินทรีย์ ทำให้น้ำเน่า	ร.ง. กระดาษบางปะอิน

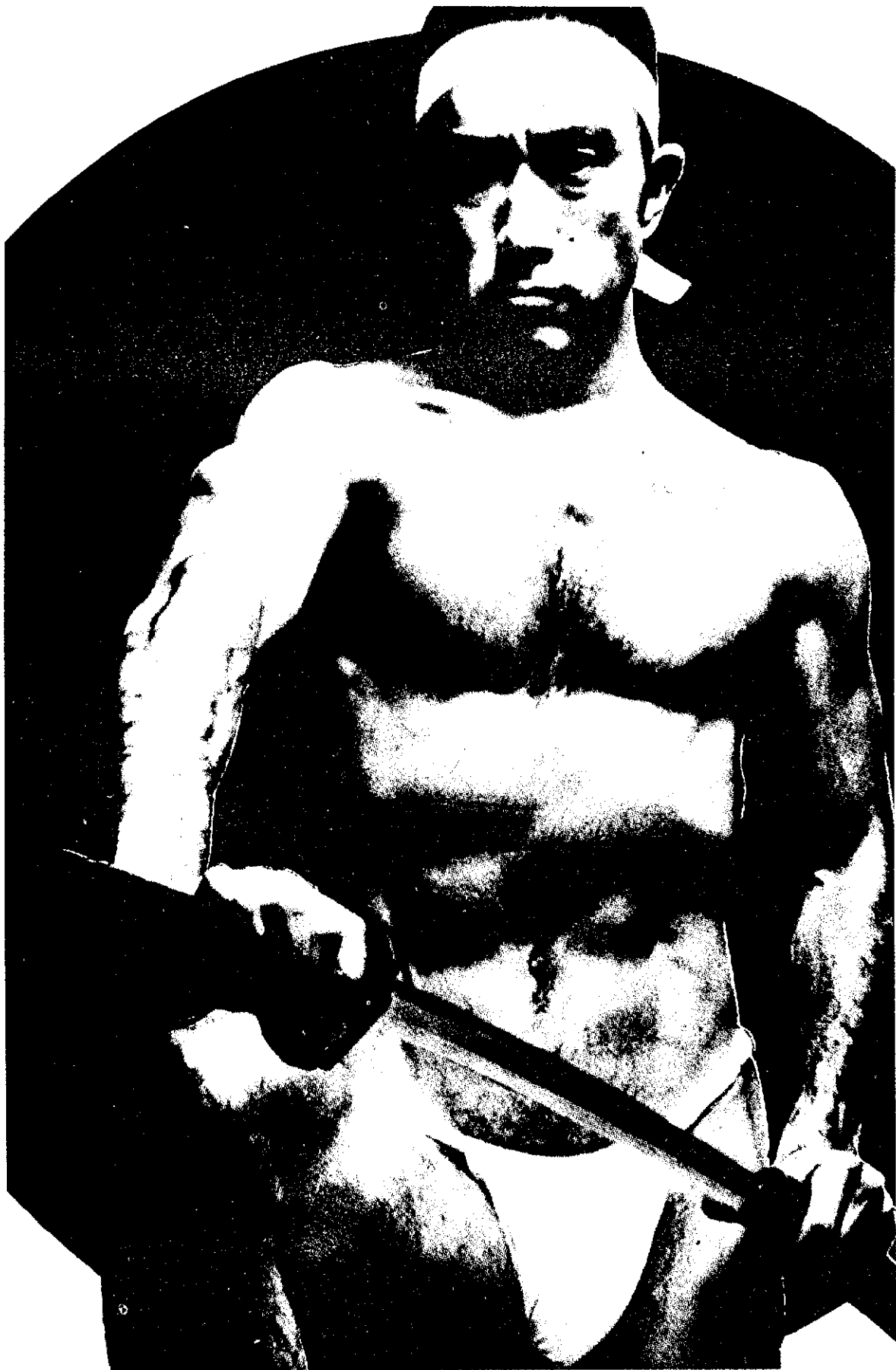
วารสารธรรมศาสตร์

ราย ๓ เดือน

เสนอบทความทางวิชาการอย่างมีสาระ

นายรังสรรค์ ฐานะพรพันธุ์

เป็นบรรณาธิการ

เรื่องสั้น

เลอครักษาติ

ยุคโอะ มิซึมา

๑

ในวันที่สี่สิบแปดของเดือนกุมภาพันธ์ ๑๙๓๖ (นั่นคือ วันที่สามของกรณี ๒๖ กุมภาพันธ์)* ร้อยโท ซินจิ ทาเคยามา แห่งกองทหารขนส่งโกโน รู้สึกไม่พอใจอย่างยิ่งเมื่อได้รับข่าวว่าเพื่อนทหารสนิทของเขาเป็นผู้หนึ่งในกลุ่มก่อการกบฏตั้งแต่ต้น เขารู้สึกโกรธเมื่อเห็นว่ากองทัพพระเจ้าจักรพรรดิกำลังเข้าโจมตีกองทัพพระเจ้าจักรพรรดิ จึงให้ดาบประกอบพิธีคว้านห้องตนเองในห้องพักส่วนตัว ที่ถนนสายที่หก โอมา-โซ ในเขตโยคสุยา ภรรยาของเขา เรียวโกะ ก็แทงตัวตายตามสามี ข้อความลาตายของนายร้อยโทผู้นี้มีอยู่ประโยคเดียว “กองทัพพระเจ้าจักรพรรดิจงเจริญ” ภรรยาของเขา หลังจากเขียนขอขมาสำหรับการกระทำที่ผิดธรรมดาด้วยการตายก่อนบิดามารดา ลงท้ายว่า “วันของภรรยาทหารที่จะต้องมาถึง ได้มาถึงแล้ว ....” นาทีสุดท้ายของวีรชนคู่นี้ทำให้พระเจ้าต้องหยาดน้ำตา ข้อที่ควรระบุด้วย ก็คืออายุของนายร้อยโทผู้นี้เพียงสามสิบเอ็ด ส่วนภรรยาเย็บสาม และเขาพึ่งหลอมพิธีแต่งงานไปยังไม่ถึงครึ่งปีเสียด้วยซ้ำ ... ..

* กรณี ๒๖ กุมภาพันธ์ ๑๙๓๖ เกิดจากการแตกแยกในหมู่ทหารชั้นสูงระหว่างกลุ่ม “โกโด” (Kodo) กับกลุ่ม “โตไซ” (Tosei) ฝ่ายแรกมีหัวรุนแรง ฝ่ายหลังอนุรักษ์นิยม เมื่อนายทหารฝ่ายแรกคนหนึ่งถูกฝ่ายหลังฆ่า จึงพยายามหาทางแก้แค้น ในที่สุดก็นำไปสู่การใช้กำลังบุกสำนักงานนายกรัฐมนตรีสังหารรัฐมนตรีไป ๒-๓ คน จนทางกองบัญชาการทหารกับพระเจ้าจักรพรรดิใช้กำลังทหารเรือกับราชองครักษ์เข้าปราบปรามจึงสงบ ฝ่ายก่อการ “กบฏ” ถูกตัดสินประหารชีวิตในเวลาต่อมา (น.ก.)

๕

ร้อยโท ชินจิ ทาเคยามา มองตามร่างบอบบางของภรรยาอย่างไม่มีความรู้สึก สิ่งที่เขาจะทำเป็นหน้าที่ในฐานะทหาร ซึ่งเขาไม่เคยแสดงให้ภรรยาเห็นมาก่อน เป็นการกระทำที่ต้องมีความกล้าพอที่จะเข้าร่วมสงคราม และจะต้องตายอย่างเดียวกับพวกแนวหน้า เดียวนี้เขากำลังจะแสดงพฤติกรรมเหมือนตอนอยู่ในสนามรบแล้ว

ทุกขณะร้อยโท ชินจิ เกิดความคิดฟุ้งซ่านต่างๆ เป็นต้นว่า ความตายอย่างเดียวกันในสนามรบ ความตายภายใต้ดวงตาของภรรยา เมื่อนึกถึงความตายสองลักษณะนี้ซึ่งไม่อาจผสมกันได้ มันเหมือนกับความหวานที่ไม่อาจกล่าวเป็นคำพูดได้ เขาคิดว่ามันเป็นวาระที่ดีที่สุด ให้ดวงตาที่สวยงามคอยเฝ้ามองทุกอริยาบถของความตาย เสมือนกับว่าได้เกิดมาเพื่อจะตายอย่างสงบสดชื่น เขารู้สึกชื่นชอบกับ

มันเป็นพิเศษ เขาไม่เข้าใจจริงๆ ว่ามันเป็นอะไร แต่ก็ไม่มีใครเคยล่วงรู้เข้าไปถึงอาณาจักรอันนี้ แต่บัดนี้เขากำลังได้รับอนุญาตให้เข้าไปในอาณาจักรนี้

ร่างของภรรยาในชุดขาวดูเหมือนมีประกายส่องสว่างไปทั่ว • ทำให้ร้อยโทชินจิมีความรู้สึกเหมือนได้เห็นภาพของสิ่งต่างๆ ที่เขารัก และต้องการจะจับชีวิตลงเพื่อสิ่งเหล่านั้น พระราชวังชาติ และธงชัยเฉลิมพล ทั้งหมดนี้รวมถึงภรรยาที่นั่งอยู่ข้างหน้าเขา ที่กำลังเฝ้าดูเขาอย่างใกล้ชิด ด้วยดวงตาที่ไม่ยอมกระพริบเลย

เรียวกะจังสามีมองเธอผู้ซึ่งกำลังจะตายในไม่ช้า และเธอก็คิดว่า “เธอยังไม่พบอะไรที่สวยงามเช่นนั้นเลยในโลกนี้” สามีมองเธอมีลักษณะสง่างามเมื่ออยู่ในเครื่องแบบ ขณะที่เขากำลังตั้งสติถึงความตาย หน้าผากตึงแข็งริมฝีปากเม้มสนิท เขาได้แสดงให้เห็นความงามสูงสุดของผู้ชายออกมา

ในที่สุดร้อยโทชินจิก็นึกได้ว่า “ได้เวลาไปแล้ว”

เรียวกะจังก็ล้มตัวลงที่เสื่อด้วยอาการโศก เธอไม่ยอมเงยหน้า เพราะไม่ต้องการทำให้เครื่องแต่งหน้าและเธอ แต่หน้าตาก็หยดลงมาจนได้เมื่อเงยหน้าขึ้นมองผ่านระยิบพร่ำพรายของน้ำตา เห็นสามีใช้ผ้าขาวพันรอบคาง ซึ่งถอดปลอกออกแล้ว โดยเหลือไว้ตรงส่วนแหลมประมาณ ๕ หรือ ๖ นิ้ว

เมื่อวางคางลง ร้อยโทชินจิก็นึกขึ้น นั่งไขว่ห้าง และถอดเสื้อออก เขาไม่ยอมมองภรรยา

เลย ถอดกระดุมเสื้อที่ละเม็ด เผยให้เห็นอกและท้อง แก้มซี่ซี่และดอกกางเกง มีผ้าขาวม้วนอยู่ เขาจึงดึงผ้าออกเพื่อไม่ให้มีอะไรมาเกาะกะบริเวณหน้าท้อง เมื่อหยิบคางขึ้น เขาใช้มือช่วยนวดบริเวณท้อง พลาจชำระเลือดคั่งเบื้องล่าง

เพื่อเป็นการทำให้แน่ใจยิ่งขึ้นว่าคางนั้นคม เขาจึงพับชายกางเกงข้างซ้ายขึ้น เผยให้เห็นช่วงขาที่เปลือยเปล่า เขาเงื่อนเนื้อที่ขา และเลือดก็หยดจากบาดแผลนั้นเป็นทางยาวลงมา

นับเป็นครั้งแรกที่เรียวกะจังได้เห็นเลือดของสามี ใจของเธอเต้นแรงขณะมองหน้าสามี แต่ร้อยโทชินจิกลับมองเลือดที่กำลังหยดด้วยความชื่นชมยินดี อย่างไรก็ตามแม้เรียวกะจังจะรู้ว่ามันเป็นความพอใจที่เสแสร้งของสามี แต่เธอก็โล่งใจ

ดวงตาของร้อยโทชินจิ จ้องเขม็งที่ภรรยาของเขาเหมือนกับดวงตาเหยี่ยว เขาหยิบคางมาไว้ข้างหน้า ค่อยๆ ยื่นขึ้น โดยให้ส่วนบนของร่างค้อมคางไว้ และรวบรวมกำลังทั้งหมด ซึ่งเห็นได้จากการขยับเขยื้อนของเครื่องแบบบนบ่าทั้งสอง เขาหมายเล็งให้คางคว้านท้องลึกเข้าไปทางด้านซ้าย เสียงร้องอันแหลมของเขาเสียดแทงความเจ็บภายในท้องนั้น

ทั้งๆ ที่เขาพยายามคว้านท้องด้วยตัวเอง แต่ก็คิดว่าไม่ได้ว่าเหมือนมีใครตีท้องเขาด้วยท่อนเหล็ก หนึ่งนาทีหลังจากนั้นเขาก็จำอะไรไม่ได้ เพราะคางยาวประมาณ ๕ หรือ ๖ นิ้ว ได้เสียบ

เข้าไปในห้อง เหลือแต่ผ้าขาวที่เขากำอยู่ในมือ
ตกลงไปบนหน้าต่าง

เขาเริ่มรู้สึกตัว โใบมีดคงทะลุผนังกะเพาะ
เขาคิด หายใจไม่สะดวก ใจเต้นแรง ในส่วน
ลึกซึ่งเขาไม่ใคร่จะเชื่อว่าเป็นส่วนหนึ่งของตัวเขา
ความเจ็บปวดประดังเข้ามาราวกับว่าแผ่นดินได้
แตกแยกออก ความเจ็บปวดเพิ่มมากขึ้นอย่าง
รวดเร็ว เขากัดริมฝีปากล่าง เพื่อไม่ให้เสียงร้อง
ที่แสดงความเจ็บปวดเล็ดรอดออกมาได้

เขากำลังคิดว่ามันเป็น“เซปปุกุ”หรือเปล่า
เขารู้สึกว่ามันสับสนอลหม่านราวกับว่าท้องฟ้าได้
ร่วงหล่นลงมาบนศีรษะเขา และโลกกำลังหมุนสุด
เหวี่ยง ความกล้าหาญที่เด็ดเดี่ยวก่อนที่เขาจะ
คว้านท้องตัวเอง บัดนี้ได้หลอมตัวเป็นเหมือนเส้น
ด้ายโลหะ เขาถูกผลักดันด้วยความรู้สึกลำบาก
ใจ ที่จะต้องก้าวเดินไปบนเส้นด้ายโลหะนี้
อย่างสุดความสามารถ มือที่กำแน่นทั้งสองข้าง
เบียดขมู่มองลงไป ทั้งมือและผ้าที่พันดาบไว้
เบียดขมู่มด้วยเลือด ผ้าพันรอบท้องมีเลือดแห้งติด
อยู่ ทำให้เขาไม่เชื่อว่า ท่ามกลางความเจ็บปวด
นี้สิ่งที่เขาสามารถเห็นได้ก็ยังคงได้เห็น และสิ่ง
ที่มีอยู่ก็ยังคงมีอยู่

เวลาที่ร้อยโทชินจิคว้านท้องทางด้านซ้าย
ภรรยาของเขาเห็นใบหน้าอันซีดเผือดของเขา
เธอฝันความพยายามที่จะเข้าไปใกล้เขา ไม่ว่าจะ
จะเกิดอะไรขึ้น เธอต้องเผ่าดู ต้องเป็นพยาน

เพราะเป็นหน้าที่ของเธอซึ่งเขาได้มอบหมายไว้
ตรงข้ามเธอไปเพียงเสี้ยววินาทีเดียว เธอเห็นสามี
กัดริมฝีปากเพื่อไม่ให้ส่งเสียงร้องเจ็บปวด ความ
เจ็บปวดที่เห็นอยู่ต่อหน้าต่อตา แต่เรียวโกะก็ไม่รู้
ว่าจะช่วยเขาได้อย่างไร

เหงื่อไหลซึมที่หน้าผากของสามี เขาหลับตา
และลืมตาเหมือนกับเป็นการทดลองอะไรบางอย่าง
ดวงตาคู่นั้นไม่มีประกาย แต่ทว่าบริสุทธิ์เหมือน
ดวงตาของสัตว์เล็ก ๆ

ความเจ็บปวดที่เรียวโกะได้ประสบต่อหน้า
ต่อตานั้นร้อนแรงยิ่งกว่าดวงอาทิตย์ยามคิมหันต์
ฤดู มันไม่ได้ทำให้เธอเศร้าเลย เพราะความ
เศร้าได้แยกเธอออกจากความเจ็บปวดที่แผ่ขยาย
ไปทั่ว เรียวโกะรู้สึกว่ามีสามีของเธอเป็นผู้ชายที่
ไม่เหมือนใคร พร้อมทั้งจะรับเอาความเจ็บปวด
ไว้ เหมือนนักโทษในกรงแห่งความเจ็บปวดที่
ไม่มีใครยื่นมือมาช่วยได้ แต่เรียวโกะไม่รู้สึกลับ
ปวด ความเศร้าของเธอไม่ใช่ความเจ็บปวด และ
เมื่อเธอคิดถึงสิ่งนี้ ก็รู้สึกราวกับว่ามีใครมายกกา
แพงแกวให้สูงขึ้นเพื่อกั้นระหว่างเธอกับสามีของเธอ

ตั้งแต่แต่งงาน การมีชีวิตอยู่ของสามีก็ได้
เป็นชีวิตของเธอด้วย ทุกลมหายใจของเขาได้เป็น
ลมหายใจของเธอเช่นกัน แต่เดี๋ยวนี้ขณะที่สามี
ของเธอกำลังอยู่กับความเจ็บปวด เรียวโกะได้
พบว่าในความเศร้าของเธอไม่ได้พิสูจน์ถึงการ
ดำรงอยู่ของเธอเลย

*เซปปุกุ (Seppuku) หมายถึงการกระทำฮาราคีด้วยการคว้านท้อง

ร้อยโทชิน จิควาน ห้องไปทางซ้ายด้วยดาบ
ในมือขวา แต่ขณะที่ไบดาบเข้าไปพันลำไส้ มัน
ก็กระดอนกลับมา เนื่องจากความยืดหยุ่นของ
ลำไส้ เขาจึงตระหนักได้ว่า จำเป็นต้องใช้มือ
ทั้งสองข้างกดดาบให้ลึกลงไป แล้วก็คววดาบ
ไปมา แต่มันก็ไม่ง่ายอย่างที่คิด เขารวบรวม
กำลังไว้ที่มือขวาและคววนอีกครั้ง ปรากฏว่าลำไส้
ถูกตัดขาดไปสามหรือสี่นิ้ว

ความเจ็บปวดแผ่istr่างไปทั่วห้อง เหมือน
เสียงระฆังดังกังวาล ทุกลมหายใจที่เข้าออก ชีพจร
เต้นแรงว้างทั้งร่างสิ้นสะเทือน เขาไม่สามารถ
บังคับตัวเองจากการครางได้ ตา ัดตัดผ่านส่วน
ห้องแล้ว เขารู้สึกพอใจเมื่อได้มองดู ะมีความ
กล้าเพิ่มขึ้นอีก

เลือดหยดจากบาดแผลมากขึ้น แล้วกระเซ็น
จากรอยแผล จนเลื้อยข้างหน้าเขาเปียกชุ่มไปหมด
และเลือดที่ขังอยู่ในข้อพับของกางเกงสีทากก็หยด
ลงมา หยดเลือดเหมือนกับนกที่บินผ่านไปถูกขูด
กิโมโนไหมสีขาวยของเรียวโกะ

ขณะที่เขาค้วนดาบลงไปทางด้านขวา มอง
เห็นคมดาบเขี่ยเลือด แต่หันไอนั้นเขาก็อาเจียน
และร้องด้วยเสียงแหบแห้ง การอาเจียนทำให้
ความเจ็บปวดเพิ่มมากขึ้น และบาดแผลที่ห้อง
เปิดกว้าง ลำไส้ทะลักออกมา ศีรษะของเขาตก
ไหลเคลื่อนต่ำลง ดวงตาเกือบจะปิด และน้ำลาย
ไหล เครื่องหมายอินธนูสีเหลืองจับตากับแสง
ส่องเป็นประกาย

เลือดกระเซ็นไปทั่ว ตัวนายร้อยโทชุ่มด้วย
เลือดไปถึงเข้า เขานั่งย่อตัวโดยมือหนึ่งทำารที่พัน
กลืนเลือดพุ่งไปทั่วห้อง ศีรษะห้อยลงมาแล้วเรอ
ออกมาติด ๆ กัน อากัปกริยาที่เคลื่อนไหวนั้นเห็น
ชัดเจนที่ไหล่ทั้งสอง ดาบเลื่อนไหลออกมาจน
มองเห็นปลาย บัดนี้อยู่ในมือขวาของเขา

เป็นการยากที่จะจินตนาการภาพของวีรบุรุษ
โตได้เท่ากับภาพของร้อยโทชินจิในเวลาหนึ่ง ขณะที่
เขาเงยหน้าขึ้นด้วยกำลังแรง ด้านหลังของ
ศีรษะจึงกระแทกกับส่วนที่แตกของห้อง ส่วนเรียว
โกะยังคงนั่งก้มหน้า มองสายเลือดที่ค่อย ๆ ไหล
ถึงหัวเข้าเธอด้วยความตื่นตันใจ เสียงดังนั้นทำให้
เธอต้องเงยหน้าขึ้นดูด้วยประหลาดใจ

ใบหน้าของร้อยโทชินจิขณะนี้ไม่เหมือนใบ
หน้าของคนที่มีชีวิต ตากลวง ผิวหนังแห้งแค้น
และริมฝีปากสีเหมือนโคลนแห้ง มือขวาเคลื่อน
ไปกุมดาบให้มันและพยายามเบนไปที่ต้นคอของ
เขา แต่ก็พลาดที่หมายทุกครั้ง เรียวแรงดูเหมือน
จะหมดไป ปลายดาบจึงทิ่มไปที่คอเสื้อและกระตุ้ม
แม้ว่าจะปลดกระตุ้มแล้วก็ตาม คอเสื้อทหารก็ปิด
ลงมาปกคลุมลำคออีก

เรียวโกะหันดูภาพนั้นต่อไปไม่ได้อีกแล้ว เธอ
พยายามจะช่วยสามี่โดยคลานผ่านเลือด ทำให้
ชุดขาวของเธอกลายเป็นสีแดงยิ่งขึ้น เธอคลาน
ไปยังข้างหลังของสามี่และแกะคอเสื้อให้หลวม
ในที่สุดดาบก็สัมผัสผิวเนื้อที่ลำคอ ในขณะที่นั้น
เรียวโกะรู้สึกได้ว่าเธอได้ผลักตัวสามี่ไปข้างหน้า แต่

ไม่ใช่ สามีของเธอได้ใช้กำลังครั้งสุดท้ายทุ่มตัวลงที่ตาดบ และตาดบนั้นก็แหงคอเข้าไปโผล่ที่ต้นคอเลือดพุ่งออกมา เขานอนสงบนิ่ง ในลักษณะที่ตาดบยื่นออกมาจากลำคอด้านหลัง

๕

เรียวโกะเดินลงมาข้างล่างอย่างช้า ๆ เพราะถูกทำข่มไปด้วยเลือด ห้องชั้นบนตอกอยู่ในความเงียบสงบแล้ว เธอเปิดไฟ ส่องกระจก และเห็นร่างบนถาดหินที่กำลังคุกรุ่น เธอยืนอยู่หน้ากระจกและตบกระโปรงขึ้น รอยเบือนเลือดติดอยู่ที่ส่วนล่างของชุดกิโมโน เมื่อเธอนั่งลงหน้ากระจก รู้สึกถึงรอยเลือดที่เหนียวและเย็นที่โคนขาของเธอ ทำให้เธอตัวสั่น ช่วงขณะหนึ่ง เธอยังไม่ยอมทำความสะอาด เธอทาแก้มและทาปากอย่างรวก ๆ มันไม่ใช่การแต่งหน้าเพื่อเอาใจสามีอีกต่อไปแล้ว แต่เป็นการแต่งหน้าเพื่อโลกที่เธอกำลังจะจากไป เมื่อเธอลุกขึ้นเสื่อหน้ากระจก เบือนเลือด แต่เธอไม่ใส่ใจ

หลังจากกลับจากทำความสะอาดร่างกาย เธอยืนบนพื้นซีเมนต์ตรงทางเข้าห้อง สามีของเธอลงกลอนประตูเมื่อวานนี้ก่อนเตรียมตัวที่จะตาย ช่วงครู่หนึ่งเธอยืนพิจารณาบัญชีทาง่าย ๆ ว่า เธอจะปล่อยให้ประตูเปิดไว้ไหม ถ้าเธอปิดประตู เพื่อนบ้านจะไม่สงสัยว่ามีกรูมาตัวตายหลายวันแล้ว เรียวโกะไม่ต้องการให้ศพทั้งสองเน่าก่อนที่จะมีการค้นพบ อย่างไรก็ตามเธอตกลงใจว่าต้องเปิดประตูไว้ เธอจึงถอดกลอนประตู และดึงประตู

กระจกออกเป็นช่อง ๆ ลมพัดเข้ามาทันที ไม่มีใครอยู่บนถนนในยามเที่ยงคืนเช่นนี้ และดวงดาวส่องประกายเยือกเย็นผ่านลงมายังต้นไม้อันบ้านหลังใหญ่ที่อยู่ตรงข้าม

เรียวโกะปล่อยให้ประตูเปิดไว้แล้วเดินลงบันไดไป เธอเดินไปเดินมาเพื่อให้อุณหภูมิร่างกายเย็นลง เมื่อยตื่นใต้ครึ่งทางเธอก็ได้กลิ่นแปลก ๆ

นายร้อยโทชินจิอนจุมองเลือดปลายดาบที่ยื่นออกมาจากลำคอด้านหลังยังฝังแน่น เรียวโกะเดินผ่านเลือด นั่งลงช้า ๆ ศพที่อยู่ในสภานอนตะแคง และดูหน้าสามี ดวงตาเบิกกว้าง เหมือนกับว่าเขาสนใจอะไรอยู่ เธอยกศีรษะเข้านิ้วที่แขนเสื้อ ปาดเลือดออกจากกริมฝีปาก และจุมเขาเป็นครั้งสุดท้าย

เธอลุกขึ้นเปิดตู้หีบเอาผ้าห่มสีขาวผืนใหม่ และเชือกคาดเอวออกมา เธอผูกผ้าห่มไว้ที่บันได โดยใช้เชือกมัดจนแน่น เพื่อเป็นการกันไม่ให้กระโปรงมาเกาะ

เรียวโกะนั่งห่างจากศพร้อยโทชินจิประมาณหนึ่งฟุตดึงมือออกจากฝักและตรวจดูความคมพร้อมกับจ่อไว้ที่ลิ้น มันมีริ้วหวานอ่อน ๆ

เรียวโกะนึกถึงความเจ็บปวดที่ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างเธอและสามี แต่เดี๋ยวนี้ความเจ็บปวดนั้นจะเป็นประสบการณ์อันหนึ่งของเธอ เธอได้พบแต่ความสนุกสนานรื่นเริงเมื่ออยู่กับสามี ดวงหน้าที่เจ็บปวดของสามีตอนนั้นอธิบายได้ยาก ถึงเวลาที่เธอจะรู้จักมันเสียที

เรียวกะรู้สึกว่่าในที่สุดเธอก็ได้ลิ้มรสความขมขื่น
และความขื่นน้ำของหลักธรรมซึ่งสามีของเธอ
เชื่อถือ สิ่งซึ่งเธอเข้าใจอย่างเลือนรางจากตัวอย่าง
การกระทำของสามีเป็นสิ่งที่เธอกำลังจะลิ้มรสมัน
ด้วยลิ้นของเธอแล้ว

เรียวกะจ้อปลายมีดที่ต้นคอ เธอแทงด้วย
กำลังแรง บาดแผลนั้นคั้น มือเธอสั่นราวกับ
ควบคุมไม่ได้ เมื่อเธอดิ่งมีดไปข้าง ๆ เลือดค่อน
พุ่งเข้าปาก เธอรวบรวมกำลังเป็นครั้งสุดท้าย
และแทงลึกเข้าไปในลำคอ

ถาวร อัมรี แปลเรียบเรียงและตัดทอนจาก *Patriotism* ของ Yukio Mishima, *Death in Midsummer*, New Directions Books, 1966, pp. 111 — 118.

บริษัท ดวงกมล จำกัด

สยามสแควร์ บริเวณ 2

กรรมการผู้จัดการ สุข สุงสว่าง

BESTSELLER LIST

NON FICTION

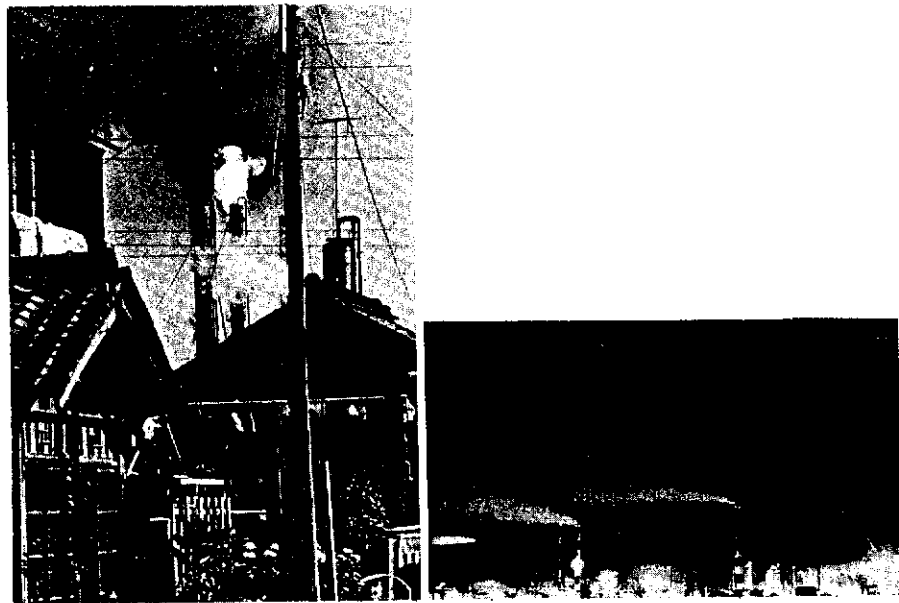
1. Japanese Imperialism Today.	by McCormack
2. The Politics of Heroin in Southeast Asia.	by McCoy
3. Chile's Road To Socialism.	by Allende
4. Mary Barnes Two Accounts of a Journey Through Madness.	by Barnes & Berke
5. The Best and The Brightest.	by Halberstam
6. Psychotherapy East & West.	by Watts
7. Know Your Own I.Q.	by Eysenck
8. Future Shock.	by Toffler
9. The Land of The Rising Yen.	by Mikes
10. The Chinese Road To Socialism.	by McFarlane

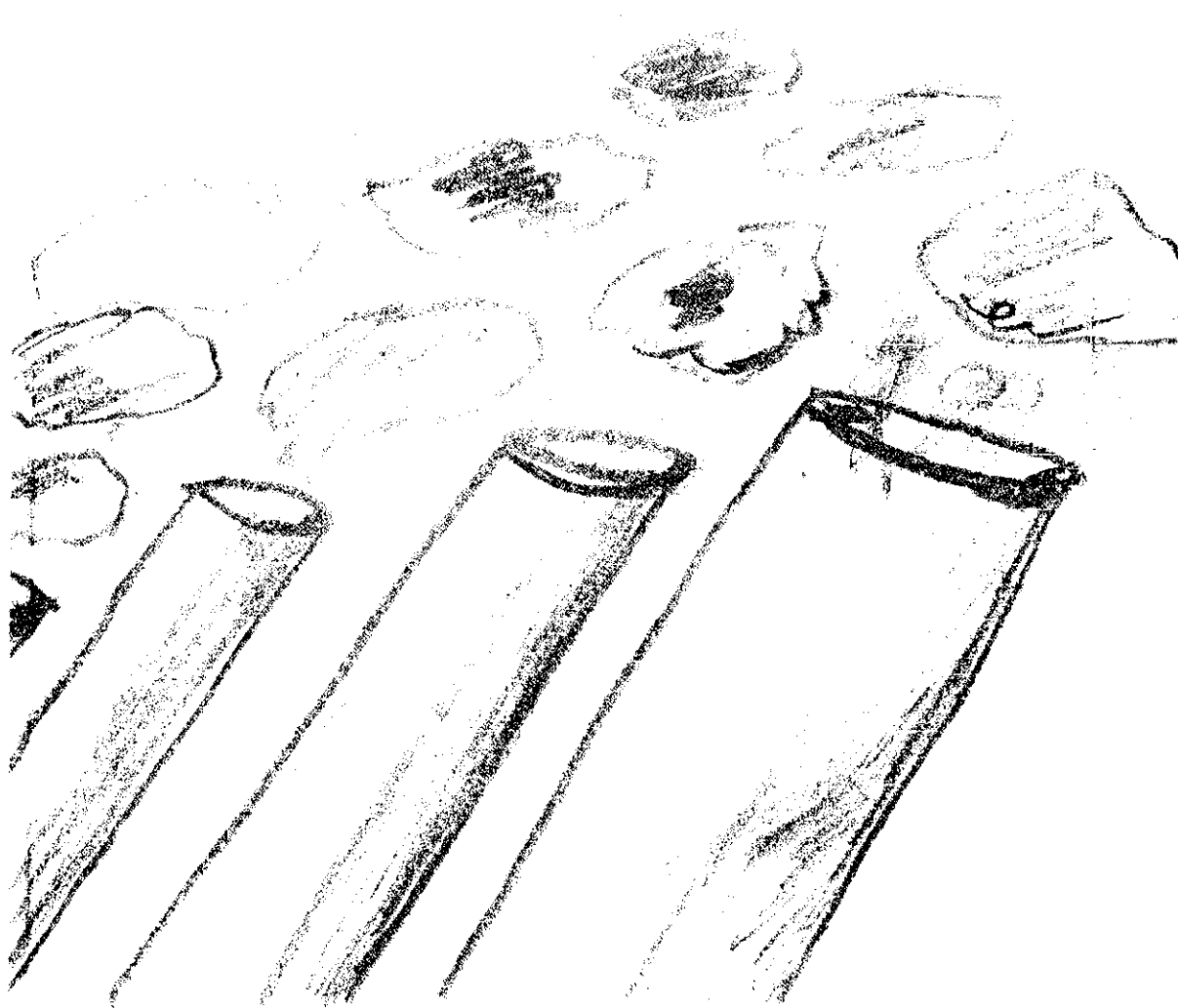
FICTION

1. The Day of The Jackal.	by Forsyth
2. Little Things.	by Prajuab Thirabutana
3. Elephants Can Remember.	by Christie
4. The Naive and Sentimental Lover.	by Le Carre
5. Story of O.	by Reage
6. True Grit.	by Portis
7. The Man Who Loved Cat Dancing.	by Durham
8. Binary.	by Lange
9. First Blood.	by Morrell
10. The Enemy I Kill.	by Knox

ชาวไทยจะต่อต้านการทำลายสภาพแวดล้อม เป็นพิษของโรงงานญี่ปุ่นได้อย่างไร

ผู้สื่อข่าวประจำญี่ปุ่น

บทสัมภาษณ์อาจารย์จุน อู๋ แห่งมหาวิทยาลัยโตเกียว แผนกวิศวกรรมชีวภาพ เป็นผู้นำที่สำคัญ
คนหนึ่งใน “คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยชาวบ้าน” (Independent lectures executive
committee) คณะกรรมการชุดนี้เริ่มมีประมาดเลิบบีแล้ว และนับว่ามีชื่อเสียงพอสมควรในหมู่คน
ญี่ปุ่น งานของคณะกรรมการชุดนี้ก็คือ จัดให้มีการบรรยายเรื่องสภาพแวดล้อมเป็นพิษแก่ประชาชน
ทั่วไปสัปดาห์ละครั้ง อาจารย์จุน อู๋ เป็นผู้บรรยายและรับผิดชอบเชิญผู้รู้อื่นมาบรรยายให้ประชาชน
ฟัง ผู้สื่อข่าวประจำญี่ปุ่นได้สัมภาษณ์เมื่อปลายปี ๒๕๑๖ และได้ตัดตอนส่งมาให้ สังคมศาสตร์ปริทัศน์
ดังต่อไปนี้

ถาม การที่จะรวมกลุ่มกันจัดตั้งขบวนการต่อต้านปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นพิษนั้นต้องการพื้นฐาน
รู้ระดับไหน

ตอบ จากประสบการณ์ในญี่ปุ่น เราพบว่าพื้นฐานความรู้แค่ระดับเตรียมอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัย

ปีหนึ่งหรือปีสองก็เพียงพอที่จะร่วมกันจัดตั้งขบวนการต่อต้านปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษที่มีประสิทธิภาพแล้ว สิ่งสำคัญอยู่ที่การนำเอาความรู้ระดับนี้มาประยุกต์ใช้ให้ถูกต้องเท่านั้น ต่อเมื่อขบวนการได้ดำเนินการไปแล้วถึงขั้นหนึ่ง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ ผู้นำาณและมีประสบการณ์เฉพาะอย่างเช่นทางด้านการศึกษา ความรู้ขั้นต้นทางด้านเคมี ฟิสิกส์และชีววิทยา ระดับมหาวิทยาลัยมีประโยชน์มากทีเดียว สิ่งที่สำคัญสำหรับขบวนการต่อต้านปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นพิษก็คือ อย่านับร้อยไปมุ่งอยู่ที่ปัญหาของตัวเลขมากเกินไป อย่าเพิ่งไปเน้นที่การแสดงโดยตัวเลขนัก อย่างเช่นปลาเกิดตายขึ้น หรือว่าน้ำในคลองมีหนอนตัวเล็ก ๆ อยู่เป็นจำนวนมาก ก็สามารถตัดสินใจได้ว่าน้ำนั้นใสใครก ซึ่งเป็นการมองแบบที่ใคร ๆ ก็สามารถเข้าใจได้ แล้วพยายามประกาศเผยแพร่ออกไปให้รู้กันอย่างกว้างขวาง

ถาม อาจารย์ลองยกตัวอย่างประกอบหน่อยได้ไหม

ตอบ อย่างในกรณีโรคมินามาตะ (ดู “คนกับสิ่งแวดล้อม” สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับพฤศจิกายน ๒๕๑๕) ในระยะแรก ๆ ผมได้ฟังคำอธิบายที่ผิด ๆ จากฝ่ายโรงงานก็หลงเชื่อไปพักหนึ่ง อย่างเช่นว่า “น้ำ

ทะเลปริมาณมหาศาล เมื่อทิ้งปรอทลงไปเพียงนิดหน่อย ก็จะไม่ค่อย ๆ จางหายไปเอง ไม่มีทางรวมตัวกันเป็นจำนวนมาก ๆ ได้” ถ้าเป็นนักเคมีก็สามารถเชื่อถือตามได้โดยโยงเข้ากับปัญหาการขยายตัวของเอนโทรปีอะไรก็ตามที่มาละลายน้ำต้องจางหายไปอย่างแน่นอน และผมก็คิดว่าคงเป็นจริงอย่างนั้นอยู่พักหนึ่ง

เมื่อตอนที่รู้สึกตัวว่าที่เขายกมานั้นคงจะไม่จริง ก็ไม่ใช่เพราะความรู้ที่ร่ำเรียนมาจากมหาวิทยาลัย แต่เป็นเพราะได้เริ่มทำการวิเคราะห์น้ำขึ้นด้วยตนเอง และพบว่าจำนวนความเข้มข้นของกรดฟอสเฟอริกในน้ำเจือจางมาก (อีออนของกรดฟอสเฟอริก) ประมาณ ๑๐ ถึง ๑๐๐ ไมโครกรัม ต่อลิตร แต่ว่ากรดนี้กลับมีอยู่ในกระดุกของปลาที่อาศัยอยู่ในน้ำนั้นนับเป็นสิบล้าน ๆ เปอร์เซ็นต์ทีเดียว อีกตัวอย่างหนึ่งก็คือน้ำทะเลและน้ำจืดทั่วไปมีแคลเซียมคาร์บอเนตที่เข้มข้นน้อย ไม่เกิน ๑๐๐ มิลลิกรัม ต่อลิตรเท่านั้น แต่ทยอยกลับสามารถรวบรวมแคลเซียมคาร์บอเนตที่มีปริมาณเล็กน้อยนี้มาสร้างเป็นเปลือกหอย ซึ่งมีสารนี้ผสมอยู่เกือบ ๑๐๐% จึงเห็นได้ว่าการดำรงชีวิตของสัตว์ก็คือ การรวบรวมสารต่าง ๆ จากธรรมชาติที่จำเป็นสำหรับการสร้างร่างกาย แล้วค่อย ๆ สะสม

(คอนเซ็ปต์) กันขึ้นในร่างกายของ
ตน ซึ่งเป็นแบบหนึ่งของการดำรงชีวิต
สิ่งที่เล่าเรียนในมหาวิทยาลัยไม่ได้ช่วยให้
ผมเข้าใจสิ่งนี้เลย ผมเป็นนักเคมี สมอง
ของผมด้านซ้ายบรรจุเกี่ยวกับกรวย
ตัวของเอนโทรปี ซึ่งเป็นกฎข้อสองของ
เทอร์โมไดนามิกส์ และทางด้านขวาก็มี
ความคิดที่ว่ากระดูกปลาประกอบด้วย
ออสโตรพอสเฟอริก แต่ผมก็ไม่สามารถ
เชื่อมโยงสองอันเข้าด้วยกันได้ ดังนั้น
แทนที่จะกล่าวว่า ควรจะศึกษาเฉพาะ
ด้านทางไหนนั้น ควรจะหาวิธีนำความ
รู้ที่มีอยู่ในตัวมาประยุกต์ใช้กับปัญหาที่
ประสบได้อย่างไร จึงจะเหมาะสมกว่า
หรือว่าความรู้ต่าง ๆ ที่เพื่อนฝูงมีอยู่ อย่าง
เช่น บางคนเป็นนักสังคมวิทยา บางคน
เป็นนักธรรมชาติวิทยา จะเอาความรู้ของ
สองคนนั้นมาเชื่อมโยงกันให้เหมาะสมได้
อย่างไร และจะนำเอาความรู้สองอย่างนี้
แตกต่างกันมาเชื่อมโยงกันอย่างไร วิธีการ
นั้นง่ายมากคือ *การออกเดินสำรวจด้วย
กัน* ให้ได้มองเห็นปัญหาอย่างเดียวกัน
และถกเถียงกันถึงปัญหานั้นในตำบลที่เกิด
ปัญหานั้น ๆ เลย
ปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นพิษเป็นปัญหา
ใหญ่ที่น่ากลัว และบรรดานักปราชญ์ต่าง
ก็ยอมรับว่าปัญหาสภาพแวดล้อมไม่ใช่

ปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ด้วยความรู้จาก
วิชาการเพียงสองสามสาขา แต่เมื่อมาถึง
ปัญหาว่าจะสามารถร่วมมือกันได้อย่างไร
แล้วละก็ ก่อนอะไรทั้งหมดต้องมีการจัด
ตั้งศูนย์กลางที่มีกรรมการผู้มีความรู้ใน
สาขาวิชาการต่าง ๆ ขึ้นถกเถียงกัน แล้ว
ก็กลายเป็นการโต้เถียงกันอย่างไม่มีข้อยุติ
ซึ่งก็เพียงพอให้เกิดการแตกตื่นเท่านั้น
ผมคิดว่าถ้ามีเวลามากมายพอที่จะ มาถุ่
เถียงกันถึงขนาดนั้นละก็ ลองเอาผู้เขี
ยงานเหล่านั้นทั้งหมดไปยัดที่ ๆ เกิดปัญหา
ถ้ามีเรื่องอะไรที่จะต้องเถียงกันก็ให้เถียง
กันที่นั่นสักสัปดาห์หนึ่งหรือสิบวัน แต่
ว่าต้องเถียงกันจนสรุปได้ว่าจะนำผลของมัน
ไปใช้ในทางปฏิบัติเท่านั้นถึงจะยอมปล่อย
ตัวกลับไป
ประสบการณ์อีกประการหนึ่งของผมก็คือ
ในฐานะนักวิทยาศาสตร์ที่ศึกษาทางด้าน
เคมีมา หลังจากการสำรวจที่มินามาคะ
แล้วผมก็ต้องกลับมาศึกษาเศรษฐศาสตร์
และสังคมวิทยาบางแขนง และเมื่อมีการ
ฟ้องร้องในกรณีของนิอิงาตะ ผมได้เข้า
ร่วมในรูปของนายความพิเศษ จึงได้
เรียนรู้เรื่องชั้นเชิงในการสู้คดีในศาลด้วย
ผมยังได้ทำการซักค้าน พยาน ของฝ่ายตรง
ข้ามด้วย
การนำตัวเองไปอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ ได้

สัมผัสปัญหาด้วยตนเอง นี่แหละทำให้ได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ขึ้น ในทางปฏิบัติอาจจะพบว่าการศึกษาสิ่งเหล่านั้นกันที่ไหน คำตอบก็ไม่มีทางอื่น นอกเสียจากศึกษาจากความเป็นจริงในปัจจุบัน อย่างเช่นในเมืองไทยมี “ขบวนการมหาวิทยาลัยชาวบ้าน” ที่เกิดจากคนหนุ่มสาว เข้าไปในสลัมเพื่อทำประโยชน์ต่างๆ และจากปฏิบัติการเหล่านี้ก็จะเข้าถึงความเชื่อมโยงของสาขาวิชาการต่างๆ ได้กระมัง และถ้าสามารถหาจุดเริ่มต้นที่จะขยายรูปของขบวนการออกไปได้อีกละก็ จะเป็นสิ่งพิเศษทีเดียว

ถาม โรงงานที่ญี่ปุ่นไปตั้งในเมืองไทยเป็นอันตรายอย่างไรบ้าง จะเหมือนกับที่มินามาตะไหม

ตอบ โรงงานแบบมินามาตะคงไม่ถูกส่งไปเมืองไทยกระมัง เพราะโรงงานแบบนี้สร้างมาประมาณ ๖๐ ปีแล้ว เป็นโรงงานแบบเก่าต้องใช้คนงานมาก จึงทำให้เกิดเมืองขึ้นรอบๆ โรงงาน ที่ไทยกำลังสั่งจากญี่ปุ่นไปนั้นคงเป็นแบบทันสมัยที่ต้องใช้ทุนมาก แม้โรงงานจะใหญ่โตมโหฬาร แต่ก็มีคนทำงานเพียงสองสามร้อยคนเท่านั้น และคนพวกนี้ส่วนใหญ่ก็จบวิศวะวิทยาศาสตร์ หรืออย่างน้อยๆ ก็จบมาจากอาชีวศึกษาจึงจะมาคุมเครื่องได้ เมื่อ

โรงงานนี้ไปตั้งในท้องถิ่นห่างจากกรุงเทพออกไป ชาวบ้านในตำบลนั้นแทบไม่มีโอกาสทำงานในโรงงานนี้เลย ก็เหมือนๆ กับที่เกิดขึ้นแทบทุกแห่งในญี่ปุ่น พอมีโรงงานขนาดยักษ์ตั้งขึ้น ชาวบ้านก็เกิดความหวังว่าจะมีอาชีพใหม่ให้พวกเขา แต่พอจริงๆ เข้าคนท้องถิ่นก็ถูกจ้างไปถอนหญ้า กรณีของไทยก็คงเป็นเช่นนี้ที่จะให้โรงงานญี่ปุ่นสร้างโรงเรียนอาชีวะแล้วผลิตคนออกมา ก็คงต้องใช้เวลาห้าหกปีซึ่งโรงงานคงรอไม่ไหว ก็ใช้คนงานญี่ปุ่นไปก่อน จากนั้นห้าหกปีอาจจะมีการเปลี่ยนเป็นคนไทยบ้าง แต่ปัญหาความแตกต่างทางด้านเงินเดือน บริการ และอำนาจการตัดสินใจนั้นไม่มีทางหมดไปเลย ความไม่พอใจต้องเกิดขึ้นในหมู่คนงาน และโรงงานที่มีปัญหาความไม่พอใจต่างๆ อยู่มากๆ นั้นน่ากลัวมาก เช่นแกล้งเดินเครื่องผิดทำให้เกิดไฟไหม้ขึ้น แต่ที่น่ากลัวยิ่งไปกว่านั้นก็คือ เมื่อความตึงเครียดทางจิตใจเพิ่มพูนขึ้น โอกาสที่จะผิดพลาดก็มากขึ้น ผมเคยทำงานมาแล้ว และรู้ดี ดังนั้นในโรงงานเคมีผมจึงพยายามอย่างที่สุดที่จะรักษาความปลอดภัยกันในกลุ่มคนงาน ถ้ามีเวลาก็ชวนกันมานั่งดื่มเหล้าเพื่อผ่อนคลายความเครียด และลืมห้อบาดหมางเสีย แล้วร่วมมือร่วม

ใจกันทำงานต่อไป
แต่ในปัจจุบัน เพื่อตัดต้นทุน ในที่ทำงาน
งานแห่งหนึ่ง ๆ จึงลดคนเหลือเพียงคน
เดียว ดังนั้นคนงานในโรงงานเดียวกัน
ทั้งปีไม่เคยเจอหน้ากันเลยก็มีบ่อย ๆ จะ
พบกันก็ตอนประชุมใหญ่ขององค์การ
กรรมกร นี่แสดงถึงการแยกคนออกจาก
โรงงาน สภาพอย่างนี้เป็นอันตรายมาก
ทีเดียว สาเหตุที่ผสมทะเลาะกับหัวหน้า
โรงงานทาคาโอะก็เพราะผมเสนอว่าใน
ที่ทำงานแห่งหนึ่งอย่างน้อยที่สุดต้องมีคน
ทำงานอยู่สองคน ในสภาพที่โรงงานทำ
งานเป็นปกติ งานเช่นนั้นอาจใช้คนเพียง
คนเดียวก็มีเวลาว่างแล้ว มีเวลาอ่านการ์
ตูนหรือทำอะไรได้ แต่ในญี่ปุ่นมีฟ้าผ่า
บ่อย จึงมีช่วงเสี้ยววินาทีที่ฟ้าผ่าจะดับ
เพราะฟ้าผ่าสถานีปรับไฟฟ้าที่อยู่ห่างออก
ไป ซึ่งทำให้มอเตอร์บางตัวหยุดทำงาน
ช่วงอย่างนั้นพวกผมเรียกว่า “มทรสพ”
เพราะต้องวิ่งวนเพื่อไปสับสวิชใหม่ หรือ
ไปหมุนดินอื่น ๆ เป็นต้น และถ้ามีคน
คนเดียวละก็ถึงตอนนี้จะยุ่งจนบอกไม่ถูก กรณี
อย่างนั้นจะมีอาทิตย์ละครั้ง ถ้ามีเพื่อนสัก
คนก็จะเป็นกำลังใจได้อย่างพิเศษเลย แต่
ทางโรงงานกลับตอบว่าไม่มีความจำเป็น
อะไรที่จะต้องมีคนงานสองคน เพราะคน
เดียวก็แทบจะไม่มีการทำอยู่แล้ว

เข้าใจว่าในระหว่างผู้บริหารญี่ปุ่นกับไทย
คงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกันทุกวัน ที่เดียว
อย่างเช่นคนที่ทำงานในสถานที่ผลิตเสนอ
ให้ใช้คนเพิ่มขึ้นอีกคนหนึ่งไว้กรณีฉุกเฉิน
ซึ่งคนเดียวรับมือไม่ได้ ทางฝ่ายผู้จัดการ
ญี่ปุ่นคงตอบว่า “ในญี่ปุ่นเขาใช้กันเพียง
คนเดียวก็พอแล้ว ดังนั้นพวกแกก็ทำไป
เพียงคนเดียวก็แล้วกัน” ความไม่พอใจ
เช่นนี้จะสะสมขึ้นไปเรื่อย ๆ และยังผลให้
การควบคุมเครื่องบกพร่องและเกิดระเบิด
ขึ้นได้

อีกอันหนึ่งก็คือต้องขู่ว่าโรงงานเหล่านี้อยู่
เรื่อย ๆ ไม่เช่นนั้นนั้นก็คงไม่สามารถหยุด
ปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นพิษได้ ต้องขู่ว่า
ถ้าโรงงานไม่ทำอย่างนั้นอย่างนี้เป็นต้อง
ถูกเวนคืน หรือจะให้คนงานไทยออกหมด
หรือบอกว่าพวกเราไม่เข้าใจหรอกไอ้เรื่อง
ปรอทที่ พี.พี.เอ็ม. แต่เห็นอยู่ชัด ๆ ว่า
ปลาหมอตายและเราก็ต้องกินปลาเหล่านั้น
อยู่ ต้องดื่มต้องใช้น้ำในแม่น้ำลำคลอง
นั้น ๆ อยู่ พวกคุณต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า
สิ่งเหล่านั้นไม่มีอันตราย ไม่เช่นนั้นฉัน
ก็ไม่ยอมเข้าใจด้วย คือต้องพิสูจน์ให้เห็น
ว่าปลอดภัยด้วยภาษาที่เข้าใจได้ ไม่ใช่
ด้วยสูตรสมการที่ยุ่งยาก

ในเรื่องปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นพิษ หาก
มีใครนำเสนอการออกมาอ้างละก็ มันต้องมี

อะไรผิดแน่ ๆ หรือไม่ก็เป็นการหลอกกัน และอย่าไปเชื่อตัวเลข หรือภาษาที่ยากๆ โดยเฉพาะภาษาต่างประเทศ ถ้าหากว่าไม่สามารถอธิบายให้เข้าใจกันด้วยภาษาที่ใช้กันในชีวิตประจำวันแล้วจะต้องมีอะไรผิดแน่ ๆ เข้าใจว่าการหลอกหลวงด้วยสูตรนี้ผู้ปุ่คงนำไปใช้อีกในไทย อินโดเนเซีย และมาเลเซีย

ถาม เมื่อต้องนำเอาเทคโนโลยีจากต่างประเทศเข้ามา นั้น เราจะมีหลักอย่างไรจึงป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษและผลร้ายอื่น ๆ

ตอบ ก่อนอื่นคงอยู่ที่ปัญหาว่าจะนำเอาเทคนิคชนิดไหนเข้ามา ก่อน ชนิดไหนเข้ามาทีหลัง อย่างเช่นพวกคุณจะนำเอาวิชาเคมีเข้ามา ก่อน หรือนำเอาเทคนิคในการทำน้ำให้สะอาดปลอดภัยแก่การดื่มเข้ามา ก่อน จะนำเทคนิคการชลประทานน้ำน้ำเข้าไปให้ชาวนาใช้ในไร่นาก่อน หรือเทคนิคการผลิตอุตสาหกรรมรถยนต์จำนวนมาก ๆ ก่อน ปัญหาคืออันไหนเป็นสิ่งที่ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการมากกว่ากัน อย่างเช่นการกำจัดมาเลเรีย ก็อาจจะใช้วิธีฉีด ดี.ดี.ที. ฆ่ายุง หรือเอาลูกปลาตัวเล็ก ๆ ไปปล่อยตามหนองบึงเพื่อกินลูกน้ำก่อนจะเป็นตัวยุง หรือป้องกันไม่ให้หน้าสกปรกไหลเข้า

ไปในทุ่งนา เพื่อกันไม่ให้ตัวอ่อนเกิดขึ้นได้ สามอย่างนี้จะนำเอาสิ่งไหนเข้ามา ก่อนที่นี้สมมติว่าได้มีการนำโรงงานเข้ามาแล้ว เป็นโรงงานที่ใช้ปรอทหรือสารมีพิษอื่น ๆ หรือว่าปล่อยควันพิษออกมา ก็ต้องพยายามระงับกันตั้งแต่แรกเริ่มทีเดียว โดยเข้าไปในโรงงานที่เกิดปัญหาเช่นนั้น แล้วปรึกษากับช่างเทคนิคหรือกรรมกรในโรงงานนั้นว่าสิ่งมีพิษของเสียเหล่านี้ออกมาจากที่ไหน และสามารถจะหยุดมันที่ไหน ก่อนที่จะปล่อยให้มันละลายปนน้ำออกไป ปรึกษากันไปเป็นชั้น ๆ ในที่ ๆ เกิดปัญหา มิฉะนั้นแล้วก็ไม่อาจแก้ปัญหาได้เลย แล้วในที่สุดจะต้องมาพบปัญหาพื้นฐานที่สุดที่ว่าโรงงานนั้นเป็น *โรงงานของใคร* ถ้าเป็นโรงงานของคนไทยละก็ นักวิชาการชาวไทยก็อาจจะเข้าไปเจรจาเพื่อแก้ไข ปัญหาได้ แต่ถ้าเป็นโรงงานของนายทุนใหญ่ชาวญี่ปุ่นละก็ นักวิชาการไทยแทบจะเข้าไปหยุดปัญหาไม่ได้เลย ต้องมีการขออนุญาตจากสำนักงานใหญ่ในญี่ปุ่น หรือเจ้าหน้าที่บริษัทญี่ปุ่นก็ไม่ยอมเจรจาพูดคุยกับนักวิชาการไทยเลย ปัญหาอย่างนี้ต้องเกิดขึ้นแน่นอน เช่นเดียวกับที่มันเคยเกิดมาแล้วที่มินามาตะ

โรงงานที่มีนามาตะเคยดูนักวิชาการของมหาวิทยาลัยคุมาโมโตะเรียกร้องให้โรงงาน

อธิบายเกี่ยวกับภายในของโรงงานเพราะสงสัยว่าคงปล่อยอะไรออกมาอย่างแน่นอน โรงงานกลับตอบว่าเป็นความลับของโรงงานไม่สามารถจะเปิดเผยได้ ครั้นทางมหาวิทยาลัยขอตัวอย่างน้ำที่โรงงานทั้งโรงงานก็บอกว่าต้องไปขออนุญาตจากสำนักงานใหญ่ และจากกระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงพาณิชย์ พอนักวิชาการไปวิ่งขอมมาได้ ทางโรงงานก็บอกว่าถ้าเข้ามาในโรงงานคงไม่สะดวกก็จัดการเก็บตัวอย่างให้เอง ก็เลยไม่มีทางได้ทราบสาเหตุอันแท้จริง และยุติปัญหาไม่ได้ เรื่องอย่างนี้ถ้าเป็นในจีนจะออกมาอีกแบบหนึ่ง ในจีนหน่วยผลิตโรงงานของหมู่บ้านเมวลชน หรือของจังหวัด ขึ้นตรงและมีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ที่ทำมาหากินอยู่ย่านนั้นโดยตรง ดังนั้นถ้าเกิดมีน้ำมันออกมาจากโรงงานของเมวลชน ชาวนาที่อยู่ในหมู่บ้านก็เดินอย่างสมภาคภูมิไปยังโรงงาน และบอกว่าน้ำมันของสหายนั้นทำให้พวกเราเดือดร้อน ช่วยหยุดหน่อยได้ไหม เมื่อช่วยกันสำรวจอย่างรอบคอบก็พบว่าเครื่องกลึงเครื่องหนึ่งไม่ค่อยดี แก๊ซแล้วก็จะหายไป แสดงว่าต้นเหตุอยู่ที่นั่นเอง และก็แก๊ซกันไปได้ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าการกำจัดเสียตั้งแต่ต้นจึงเป็นเรื่องง่ายและประหยัด การนำสารหลาย ๆ

อย่างมาคลุกปนกันแล้วบอกให้แก๊ซนั้น เป็นสิ่งที่ทำกันไม่ได้ และตรงจุดนี้ก็สรุปได้ว่าการขจัดปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นพิษนั้นถ้าทำกันตั้งแต่ต้นก็ใช้ความรู้ระดับเตรียมอุดมศึกษามาประสมประสานกันก็พอ

ถาม ในฐานะที่เป็นผู้นำในการต่อสู้กับปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นพิษ อาจารย์มีอะไรจะฝากไปถึงคนไทย ซึ่งกำลังพยายามพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมบ้าง

ตอบ ในเรื่องนี้ผมมีประสบการณ์ที่เจ็บปวดเป็นส่วนใหญ่ ประสบการณ์ที่ดีอย่างเช่นว่าจะแนะนำว่าทำอย่างนั้นอย่างนี้แล้วจะดีนั้นไม่มี กรณีน้ำเสี้ยวอย่างมินามาตะโรคอี ไตอี ไตนั้นมืออยู่มากมาย การจะป้องกันสิ่งเหล่านี้ได้อย่างไรก็แทบจะไม่มีเท่าไรเลย คนไข้ที่เป็นโรครจากสภาพแวดล้อมเป็นพิษแล้วจะกลับเป็นปกติได้อย่างไรก็แทบจะไม่มีทางรักษาเลย ปัจจุบันพวกผมประสบปัญหาเรื่องปรอทกับฟิซีบีที่อยู่ในตัวปลา ซึ่งยังไม่มีเทคนิคไหนมาช่วยแก้ได้เลย

สิ่งที่ผมอยากขอร้องคนไทยคือ ให้ทำการศึกษาสภาพที่แท้จริงในปัจจุบันของญี่ปุ่นอย่างรอบคอบอย่างถี่ถ้วน และขอให้ใช้ เป็นข้อมูลว่าต่อไปนี้ไทยจะมุ่งไปทางไหน ทิศทางในการพัฒนาเศรษฐกิจ

กิจของญี่ปุ่นตลอดร้อยปีหรือหนึ่งศตวรรษนั้นผิดมาตลอด การพึ่งกำลังจากภายนอก การรับเทคนิควิศวกรรมศาสตร์จากต่างประเทศ รับทุนจากต่างประเทศ นำมาสร้างอุตสาหกรรมญี่ปุ่นขึ้น ของเดิมคือการเกษตรและประมงถูกทอดทิ้ง ขบวนการที่สร้างอุตสาหกรรมโดยทำลายเกษตรและประมงนั้นแหละที่ผิด

ตอนผมกลับจากยุโรป พอเครื่องบินผ่านพม่ามาหน่อยก็เริ่มเห็นสีเขียว พอมาถึงเมืองไทยก็รู้สึกโล่งอกเพราะได้เห็นสีเขียว หลังจากผ่านเขตที่แห้งแล้งในอินเดียและปากีสถานมาได้ เห็นทิวทัศน์อันสวยงามประกอบด้วยทุ่งนาที่แผ่ออกไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด แม้ว่าจะถูกกล่าวหาว่าเป็นชีวิตเดือน ก็ขอให้รักชีวิตเช่นนี้ไว้

ถึงจะต้องการเดินตามรอยของญี่ปุ่นจนมีโรงงานมากมาย ก็ไม่ควรปล่อยให้ดำเนินไปภายใต้ทิศทางของญี่ปุ่น เพราะจะ

ประสบปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นพิษอย่างเจ็บแสบทีเดียว การจะพูดชักชวนให้ชาวบ้านเข้าใจในปัญหาสภาพแวดล้อมนั้นยากที่สุด อย่างผมปี ๆ หนึ่งใช้เวลา ๒๐—๒๕% เดินทางไปรอบ ๆ ญี่ปุ่น ไปพูดคุยกับขบวนการต่าง ๆ และสิ่งสุดท้ายที่ผมเตือนไปก็คือให้เดินไปดูด้วยสายตาของตัวเองก็แล้วกันว่าโรงงานดูละเอียดนั้นไม่ทำลายสภาพแวดล้อมหรือ โรงงานกลั่นน้ำมันไม่ปล่อยสารมีพิษออกมาหรือลองไปยังที่ตั้งโรงงานแล้วคิดกันเอง ขบวนการของประชาชนที่แข็งแกร่ง จะเกิดจากระยะทางเดินที่ยาวนาน ได้ไปดูโรงงานคุณภาพของชาวบ้านรอบ ๆ โรงงาน ดูลักษณะ ต้นไม้ ปลา ภูเขา และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ รอบ ๆ โรงงาน และอีกอันหนึ่งก็คือศึกษาประวัติศาสตร์ของสภาพแวดล้อมเป็นมาอย่างไร สองสิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะกำหนดว่าการต่อสู้จะแพ้หรือชนะ

สัญญา

นิตยสารรายเดือน
เสียงเพื่อสังคมใหม่

สรุปผลงานวิจัย ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ระหว่างไทยกับญี่ปุ่น

เขียน ธีระวิทย์

แถลงการณ์ งานวิจัยที่จะเสนอนี้ ผู้รายงาน
ได้รับความช่วยเหลือจากผู้ร่วมงานอีกประมาณ
๑๐ คน ส่วนมากเป็นนิติปริญาโทและบัณ
ฑิตที่เพิ่งจบใหม่ ส่วนเงินทุนที่ใช้ในการวิจัย
นั้นได้จากสถาบันวิจัยทางสังคมศาสตร์ จุฬาลง
กรณ์มหาวิทยาลัย (ซึ่งได้จากมูลนิธิอาเซีย
อีกต่อหนึ่ง) และมูลนิธิโยชิเดแห่งประเทศญี่ปุ่น
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ให้
ความช่วยเหลือในด้านอุปกรณ์การวิจัยบางส่วน

งานวิจัยเรื่องนี้เริ่มต้นอย่างจริงจังในเดือน
ตุลาคม ๑๙๗๒ ตามหมายกำหนดการเดิม งาน
นี้จะต้องเสร็จสิ้นภายในเดือนตุลาคม ๑๙๗๓ แต่
ปรากฏว่ามีเหตุบางประการทำให้งานล่าช้าไป
สิ่งที่จะรายงานนี้เป็นเพียงเก็บความบางส่วนมา
จากผลงานเบื้องต้นเท่านั้น ขณะนี้ผู้วิจัยได้ส่งร่าง

จะต้องกินเวลาอีกประมาณ ๒ เดือน จนกว่าผลงานชิ้นนี้จะเสร็จสมบูรณ์ จึงใคร่ขอความกรุณาจากผู้อ่านด้วยว่าถ้าหากมีข้อคิดหรือข้อมูลอะไรที่จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงผลงานวิจัย กรุณาจดหมายหรือติดต่อผู้รายงานที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ด้วย

ขอบข่ายของงานวิจัย งานวิจัยนี้แบ่งออกเป็น ๔ ภาค รวม ๑๕ บท ความยาว ๓๐๐ หน้า (ไม่รวมภาคผนวกซึ่งมีตารางต่างๆ) ภาคแรกว่าด้วยโครงสร้างแบบเศรษฐกิจของญี่ปุ่นอย่างย่อๆ เปรียบเทียบกับโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจไทยในภาคสอง ทั้งนี้เพื่อให้เห็นภาวะเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศที่เป็นสมมุติฐานเบื้องต้นที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ปัจจุบัน ภาคที่สามกล่าวถึงแบบแผนความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับญี่ปุ่น ภาคนี้ต้องการแสดงให้เห็นถึงแบบแผนของความสัมพันธ์กันทางการค้าและความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน แต่เพื่อมองภาพให้เห็น

ในส่วนที่มีข้อความพาดพิงถึงบุคคลหรือบริษัทหรือสถาบันต่างๆ ไปให้เจ้าของตรวจดูก่อน นอกจากนั้นยังแยกส่วนต่างๆ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ตรวจและวิจารณ์ด้วย ฉะนั้นจึงอาจ

สัดส่วนอันถูกต้องจึงได้เสนอข้อมูลประวัติความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศไว้อย่างคร่าว ๆ ภาคสุดท้ายเป็นเรื่องกิจกรรมทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นในประเทศไทย ในบทสุดท้ายเป็นข้อเสนอแนะของผู้วิจัยเกี่ยวกับวิธีการปรับปรุงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างสองประเทศ สารสำคัญอย่างย่อ ๆ ของผลงานวิจัยมีดังนี้

๑. เรื่องโครงสร้างทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นกับไทยโดยเปรียบเทียบ

ญี่ปุ่นเป็นสังคมอุตสาหกรรม ไทยเป็นสังคมเกษตร ในปี ๑๙๗๒ แรงงานกสิกรของญี่ปุ่นมีประมาณ ๑๓ % ของแรงงานทั้งหมด ในขณะที่ของไทยมีประมาณ ๗๗ % ของแรงงานทั้งหมด ในด้านผลิตผล ญี่ปุ่นผลิตสินค้าจากการเกษตรไม่พอแก่การบริโภค แต่ไทยผลิตเหลือ อย่างไรก็ตาม ข้าวซึ่งเป็นสินค้าออกที่สำคัญที่สุดของไทยนั้น ญี่ปุ่นผลิตเองเพียงพอแก่การบริโภคตั้งแต่ปี ๑๙๗๐ แล้ว ระบบอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นอยู่คนละระดับ ของญี่ปุ่นเริ่มแก่ตัว แต่ของไทยเพิ่งจะเริ่มก่อตัว แบบแผนของการพัฒนาอุตสาหกรรมของไทยได้รับอิทธิพลจากระบบเศรษฐกิจของญี่ปุ่นเป็นอย่างมาก และในบางแขนงญี่ปุ่นได้ก้าวหน้าข้ามขั้นไปแล้ว ไทยจึงมีโอกาสร่วมกัน เช่น อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมาก ๆ เป็นต้น ญี่ปุ่นเลิกกิจการไปเพราะแรงงานขาดแคลนหรือแพงเกินไป นี่เปิดโอกาสให้อุตสาหกรรมประเภทนี้เจริญในไทยได้

ในด้านการเกษตรก็ดี การอุตสาหกรรมก็ดี ญี่ปุ่นมีประเพณีในการรวมกลุ่มกันดำเนินงานเพื่อรักษาผลประโยชน์ของพวกเขา แต่ของไทยขาดประสบการณ์เช่นนั้น กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ของญี่ปุ่น มีอิทธิพลอย่างมากในทางการเมืองในยามที่มีการเลือกตั้ง มีอิทธิพลต่อกระบวนการบัญญัติกฎหมาย และมีอิทธิพลต่อกิจกรรมและนโยบายของรัฐบาลมาก แต่ของไทยระบบรัฐสภายังไม่มีความมั่นคง นักธุรกิจแทนที่จะแบ่งความมั่งคั่งของตนให้แก่พรรคการเมือง แต่เอาไปให้ผู้มีอิทธิพลในหน่วยราชการหรือในรัฐบาลในรูปต่างๆ รวมทั้งให้ถือ “ หุ้นลม ”

ระบบการค้าและบริการของญี่ปุ่นก็เป็นคนละรุ่นกับของไทย บริษัทของญี่ปุ่นขนาดรุ่นหนึ่ง ในร้อยของโลกมีเป็นจำนวนมาก ของไทยไม่มีเลย ของญี่ปุ่นนิยมรวมกันเป็นเครือข่ายดำเนินธุรกิจ ของไทยไม่มีลักษณะเช่นนั้น บริษัทญี่ปุ่นเป็นอันมากเข้ามาดำเนินธุรกิจสำคัญ ๆ ในประเทศไทย แต่การค้าที่สำคัญ ๆ ของไทยรวมทั้งการค้าต่างประเทศอยู่ในกำมือของบริษัทที่คนต่างชาติถือหุ้นเกือบทั้งหมด

๒. เรื่องการค้าระหว่างไทยกับญี่ปุ่น

๒.๑ ญี่ปุ่นกับไทยมีสัมพันธ์ทางการค้ามาเป็นเวลายาวนาน การติดต่อกันในระยะเวลายาวนานนี้มีมูลเหตุในด้านการค้า มีเรือสินค้าไปมาระหว่างสยามกับญี่ปุ่นตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย แต่หลักฐานการติดต่อกันในสมัยกรุงสุโขทัยไม่แน่

ชาติตั้งสมัยกรุงศรีอยุธยา ต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ นับว่ามีการติดต่อกันอย่างทางการมากที่สุดในสมัยกรุงศรีอยุธยา อีกตอนหนึ่งก่อนยุคปัจจุบันที่คนของประเทศทั้งสองนี้ติดต่อกันอย่างมาก คือ สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ การติดต่อกันในด้านการค้าตอนนั้นมีลักษณะคล้าย ๆ กับหลังสงครามโลกครั้งที่สอง กล่าวคือ พอค้ากันมาก ๆ ไทยก็เริ่มเสียเปรียบดุลการค้า เมื่อเสียเปรียบดุลการค้ามาก ๆ ก็หมดอำนาจซื้อ ญี่ปุ่นต้องการขายก็ช่วยพัฒนาไทยไว้เป็นตลาด พฤติกรรมเช่นนี้เกิดขึ้นในช่วง ๑๐ ปี นับตั้งแต่ ๑๙๓๐ (ก่อนญี่ปุ่นขยายสงครามขนาดใหญ่) ประวัติศาสตร์อีกภายหลังปี ๑๙๕๖ เป็นต้นมา

๒.๒ การค้าต่างประเทศของไทยปัจจุบันมีแนวโน้มต้องพึ่งญี่ปุ่นมากขึ้น สินค้าออกต้องพึ่งญี่ปุ่น ๘% ในปี ๑๙๕๗ เป็น ๒๗% ในปี ๑๙๗๒ สินค้าเข้าต้องพึ่งญี่ปุ่นจาก ๒๐% ในปี ๑๙๕๗ เป็น ๓๗% ในปี ๑๙๗๒ ส่วนญี่ปุ่นขยายตลาดกว้างออกไปทุกที่ซึ่งต้องพึ่งไทยน้อยลง จากการส่งสินค้าเข้าจากไทย ๓.๕% ของสินค้าเข้าของญี่ปุ่นใน ๑๙๕๓ เหลือ ๑.๑% ในปี ๑๙๗๒ ส่งสินค้าให้ไทย ๔.๑% ในปี ๑๙๕๓ เหลือ ๑.๗% ในปี ๑๙๗๒

แต่คณะวิจัยสรุปว่าถ้าไทยเลิกค้ากับญี่ปุ่น ไทยจะประสบความลำบากในระยะเวลาสั้น ญี่ปุ่นไม่ถูกกระทบกระเทือนมาก แต่ในระยะยาวญี่ปุ่นจะถูกกระทบกระเทือนมาก ล้วนไทยจะรู้จักพึ่ง

ตัวเองดีขึ้น ทั้งนี้เพราะไทยมีทรัพยากรธรรมชาติมากพอที่จะพึ่งตัวเองได้ ผิดกับญี่ปุ่น

๒.๓ สินค้าเข้าออกของไทยกับญี่ปุ่นมีแนวโน้มดังนี้ สินค้าที่ไทยส่งไปญี่ปุ่นยังมีลักษณะเป็นผลิตภัณฑ์ขั้นปฐมดั้งเดิม มีสินค้าจากการเกษตรเป็นพื้น สินค้าที่ทํารายได้ให้แก่ไทยในปี ๑๙๗๒ มากที่สุดได้แก่ ยางพารา ข้าวโพด ปอ ผลิตภัณฑ์จำพวกถั่วต่าง ๆ ตามลำดับ ไทยขายข้าวให้ญี่ปุ่นน้อยลงตามลำดับ แต่ขายผลิตภัณฑ์จากการประมงโดยเฉพาะอย่างยิ่งกุ้งเลี้ยงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่วนสินค้าเข้าของไทยที่ส่งจากญี่ปุ่นเป็นผลิตภัณฑ์ด้านอุตสาหกรรมเป็นพื้น แต่ก่อนเคยซื้อผ้าจากญี่ปุ่นมาก แต่ปริมาณลดน้อยลงตามลำดับ เคมีภัณฑ์เพิ่มขึ้นเกือบหนึ่งเท่าตัวในช่วง ๓ ปี (๑๙๖๙ — ๑๙๗๒) ไทยซื้อสินค้าจำพวกเหล็ก เครื่องจักร ยานยนต์ อุปกรณ์การไฟฟ้าต่าง ๆ แต่ละปีเป็นจำนวนมาก ๆ การนำเข้าเพิ่มขึ้นเล็กน้อยอย่างสม่ำเสมอ

๒.๔ แนวโน้มของดุลการค้า ไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้าตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองจนถึงสิ้นปี ๑๙๕๕ จากนั้นไทยเสียเปรียบดุลการค้าเพิ่มขึ้นทุกปี ในปี ๑๙๗๒ ไทยเสียเปรียบดุลการค้าให้ญี่ปุ่น ๖,๗๖๑ ล้านบาท นี่เป็นตัวเลขที่ผู้นำในสังคมไทยเป็นจำนวนมากทนดูต่อไปไม่ได้อีกแล้ว จึงมีปฏิกิริยาต่อต้านสิ่งไม่พึงปรารถนาเช่นนี้กันอย่างรุนแรง เชื่อว่าตั้งแต่ปี ๑๙๗๔ เป็นต้นไป อัตราการเสียเปรียบดุล

การค้าของไทยคงจะลดลง

๒.๕ มูลเหตุที่ไทยต้องเสียดุลการค้าให้ญี่ปุ่นมีมาก ที่สำคัญได้แก่ (๑) ญี่ปุ่นส่งเสริมสินค้าออกอย่างจริงจัง และมีกลไกเพื่อทำให้นโยบายสัมฤทธิ์ผล (๒) ญี่ปุ่นมีมาตรการควบคุมสินค้าเข้า เช่น กำหนดโควตานำเข้าตั้งภาษีอย่างสูง และตรวจสอบคุณภาพและราคา โดยกระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น ซึ่งมาตรการเหล่านี้กระทบกระเทือนต่อการสั่งซื้อสินค้าจากไทย (๓) ไทยสั่งซื้อสินค้าประเภททุนที่จำเป็นในการพัฒนาประเทศเป็นอันมาก (๔) ญี่ปุ่นกุมอำนาจขนส่งและการประกันภัย ซึ่งอาจใช้เป็นเครื่องมือขนส่งสินค้าระหว่างไทยกับญี่ปุ่น มากน้อยตามความต้องการของญี่ปุ่นได้ (๕) ญี่ปุ่นกุมอำนาจด้านการค้าและการตลาด ทั้งนี้เพราะพ่อค้าญี่ปุ่นรวมตัวกันได้ดี มีความชำนาญในการตลาด และมีกลไกในการดำเนินการค้าได้ทั่วโลก รวมทั้งญี่ปุ่นมีทุนมาก

๒.๖ ปัญหาการปรับดุลการค้านั้น รัฐบาลไทยได้พยายามตั้งแตปี ๑๙๖๔ โดยตั้งคณะกรรมการเจรจาการค้าระหว่างไทยกับญี่ปุ่นขึ้น มีทั้งระดับรัฐมนตรี ระดับเจ้าหน้าที่กระทรวงที่เกี่ยวข้อง และระดับเอกชนซึ่งประชุมกัน ณ สถานที่สลับเปลี่ยนกันทุกปีระหว่างกรุงเทพฯ กับโตเกียว แต่ไม่ได้ผลสำเร็จเท่าที่ควร

การแสดงปฏิกริยาต่อต้านสินค้าญี่ปุ่น ที่จัด การรณรงค์โดยศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย

ประเทศไทยในเดือนพฤศจิกายน ๑๙๗๒ ได้สร้างข่าวอื้อฉาวให้สื่อมวลชนญี่ปุ่นช่วยกันบีบบังคับรัฐบาล และนักธุรกิจญี่ปุ่นให้เห็นอกเห็นใจฝ่ายไทยมากขึ้น จึงเท่ากับสร้างอำนาจต่อรองให้แก่รัฐบาลไทย การเจรจาปัญหาการค้ากับญี่ปุ่นจึงง่ายขึ้น นอกจากนั้นนิสิตนักศึกษายังได้ช่วยกันปลุกปั่นสร้างค่านิยมใหม่ให้คนไทย ให้ใช้ของไทยไม่ใช้ของฟุ่มเฟือยต่างชาติเป็นต้น สิ่งเหล่านี้คงจะช่วยบีบบังคับรัฐบาลให้เอาใจใส่ในการเจรจาทันทีกับญี่ปุ่นมากขึ้นด้วย ฉะนั้นปัญหาเสียเปรียบดุลการค้าให้แก่ญี่ปุ่นคงจะค่อยผ่อนคลายลง

อย่างไรก็ตาม สินค้าและวัฒนธรรมญี่ปุ่นเป็นอันมากได้เข้ามาทำให้คนไทยเป็นคนแบบเดียวกับญี่ปุ่นมากขึ้นทุกทีโดยไม่รู้สึกตัว คนไทยไม่น้อยเริ่มแบ่งความนิยมจากกินข้าวไป “กินรถ” “กินโทรทัศน์” ฯลฯ ความมั่งคั่งของคนวัดด้วยการมีรถ โรงงาน น้ำเน่า และหนังสือ ฉะนั้นการค้าต่างประเทศของไทยมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนจากการจัดทำของอุปโภคบริโภคเพื่อสนองความต้องการของประชาชน มาเป็นเพื่อชำระหนี้สินด้วยเหตุนี้การอาศัยความพยายามจากเยาวชนไทยให้ช่วยแก้ภาวการณ์อย่างเดียวจึงไม่พอ ผู้วิจัยเสนอให้ใช้มาตรการบริหารห้ามหรือจำกัดสินค้าฟุ่มเฟือยบางชั่วคราวจนกว่าการค้า จะใกล้เคียงกับความสมดุล

๓. เรื่องการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจ

ไทยได้กู้เงินญี่ปุ่นมาก ๒ ครั้ง ๆ แรกกับ

๑๙๖๘ ครั้งหลังปี ๑๙๗๒ ครั้งแรกเป็นเงิน ๑,๒๐๐ ล้านบาท ครั้งหลัง ๔,๕๐๐ ล้านบาท ครั้งแรกดอกเบี้ยร้อยละ ๕.๗๕ % ก็มี ๔.๕ % ก็มี ครั้งหลังดอกเบี้ย ๓.๒๕ % ก็มี ๕.๒๕ % ก็มี เงินกู้ทั้ง ๒ ครั้งนี้เดิมเป็นเงินกู้ที่มีข้อผูกมัด กล่าวคือ นอกจากจะมีดอกเบี้ยแล้ว เงินกู้นี้เหล่านั้นยังต้องซื้อสินค้าหรือบริการจากบริษัทในประเทศญี่ปุ่น แต่สำหรับเงินกู้ครั้งหลัง เมื่อมีปฏิริยาต่อต้านสินค้าญี่ปุ่นทำโดยนิสิตนักศึกษาแล้ว ญี่ปุ่นได้แก้ข้อผูกมัดให้ จะเอาเงินกู้อไปซื้อสินค้าและบริการจากประเทศใดก็ได้

ความช่วยเหลือแบบให้เปล่า มีในรูปส่งผู้เชี่ยวชาญมาไทย ส่งคนไปฝึกงานหรือดูงานในญี่ปุ่น ให้ทุนคนไทยไปเรียนในญี่ปุ่น โครงการวิจัยไม่เห็นคุณค่าของการส่งผู้เชี่ยวชาญมาไทย การช่วยเหลือต่าง ๆ เช่นตั้งศูนย์ต่าง ๆ ตัวอย่างผิวนกก็เป็นกรให้เปล่า แต่บางอย่างคณะวิจัยได้แสดงให้เห็นว่าบริษัทญี่ปุ่นได้ขายสินค้าให้แก่โครงการช่วยเหลือเป็นเงินจำนวนปีละมากๆ การส่งคนไปฝึกงาน บางพวกถูกส่งไปขายแรงงานดูๆ คณะวิจัยมิได้ให้คำตอบว่า ความร่วมมือทางเศรษฐกิจนี้ไทยได้ประโยชน์คุ้มค่าหรือไม่ แต่ข้อมูลที่แสดงจะช่วยให้ทั้งฝ่ายไทยและญี่ปุ่นหาวิธีการปรับปรุงความร่วมมือทางเศรษฐกิจให้เป็นประโยชน์แก่ทั้ง ๒ ฝ่ายยิ่งขึ้น

๔. เรื่องการลงทุนของญี่ปุ่นในประเทศไทย

๔.๑ บัณฑิตที่นักวิสาหกิจนำมาใช้พิจารณา

ประกอบในการลงทุนที่สำคัญได้แก่ เสถียรภาพทางการเมือง ความสงบของกรรมกรตามลำดับ นอกจากนั้นยังพึงเล็งถึงปัจจัยอื่น ๆ เช่น การแสวงหาตลาดค่าแรงต่ำ บัณฑิตสิ่งแวดล้อมเป็นพิษในญี่ปุ่น เป็นต้น

๔.๒ ในเดือนตุลาคม ๑๙๗๓ ญี่ปุ่นมาลงทุนในประเทศไทย ในวิสาหกิจต่าง ๆ ๕๓๐ ราย ส่วนมากเป็นการถือหุ้นร่วมกับคนไทย กิจการที่ญี่ปุ่นชอบลงทุนมากที่สุดได้แก่อุตสาหกรรมสิ่งทอ ทั้งนี้เพราะเป็นอุตสาหกรรมประเภทใช้แรงงานมาก แต่แรงงานในญี่ปุ่นขาดแคลน

๔.๓ วัตถุประสงค์ที่ใช้เป็นทุนมีเงินสด เครื่องจักรและอุปกรณ์ พันธบัตร หรือหุ้นของบริษัทเมืองแม่ในญี่ปุ่น เงินกู้ เครดิต ส่วนมากเป็นเครดิตซึ่งใช้ส่งสินค้าจำพวกทุนเข้ามา ปกติผู้ถือหุ้นญี่ปุ่นเป็นคนซื้อจากบริษัทของตนหรือบริษัทในเครือ ซึ่งเท่ากับเป็นคนซื้อและคนขายในขณะเดียวกัน วิธีการนี้ช่วยให้ไทยเสียเปรียบดุลการค้ามากขึ้น

๔.๔ ในบรรดาทุนต่างชาติที่มาลงทุนในประเทศไทยนั้นเป็นของญี่ปุ่นมากที่สุด ทุนของญี่ปุ่นที่ดำเนินการอยู่อาจเป็นรูปสาขาของบริษัทในญี่ปุ่น บริษัทที่ญี่ปุ่นมีหุ้น ๑๐๐% ถือหุ้นร่วมกันกับคนไทยในลักษณะเท่ากัน ถือหุ้นแบบไม่เท่ากัน และบางแห่งให้คนไทยถือ “หุ้นลม” บริษัทญี่ปุ่นในไทยส่วนมากอยู่ในแบบ ๓ ประเภทหลัง คือ การถือหุ้นร่วมกับคนไทยในลักษณะต่างๆ

เหตุที่ญี่ปุ่นนิยมการถือหุ้นร่วมกับคนไทยก็ เพราะต้องการอาศัยความชำนาญในด้านมนุษยสัมพันธ์ของคนที่เป็นเจ้าถิ่น การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของไทยก็ดี การหาคนงานก็ดี การคุมคนงานก็ดี ต้องอาศัยเจ้าถิ่น นอกจากนี้ยังได้ รับการต้อนรับจากเจ้าถิ่นดีกว่า บางทีการลงทุน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้วัตถุดิบเท่านั้น

๔.๕ การจัดการในบริษัทที่ญี่ปุ่นมีหุ้นนั้น ปกติคนญี่ปุ่นดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ อรรถาธิบาย มีว่าไทยขาดคนที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ข้อเท็จจริง มีว่าคนไทยอาจมีความสามารถในการงาน แต่ ไร้ใจไม่ไคร่ได้ (ทั้งในด้านการรักษาความลับ และการรับผิดชอบ) หัวหน้าฝ่ายคนงานแล้ว มักเป็นคนไทย

๔.๖ การถ่ายทอดความรู้ด้านวิชาการและ ความรู้การบริหาร เป็นไปอย่างเชื่องช้า ตัวเลข ของการลดจำนวนเจ้าหน้าที่บริหารชั้นสูง โดย ให้ไทยเข้ารับช่วงงานแสดงให้เห็นถึงแนวโน้ม จำนวนคนญี่ปุ่นในแต่ละบริษัทในอนาคต ว่า แต่ละบริษัทจะมีจำนวนคนญี่ปุ่นน้อยลง จำนวน หุ้นของญี่ปุ่นก็จะน้อยลง แต่ในขณะที่เดียวกันชาว ญี่ปุ่นไปเข้าหุ้นในธุรกิจใหม่มากขึ้น จึงไม่ทำให้จำนวนคนญี่ปุ่นในไทยลดน้อยลง และไม่ทำให้ อธิทธิพลการคุมอำนาจทางเศรษฐกิจในไทยของ ญี่ปุ่นน้อยลง เพราะปกติผู้ถือหุ้นชาวญี่ปุ่นมีส่วน เสี่ยงมากในบริษัทหุ้นร่วม ทั้งนี้เพราะผู้ถือหุ้น ญี่ปุ่นมักเป็นคนจัดการเกี่ยวกับการซื้อวัตถุดิบ

และการตลาด ผู้ถือหุ้นคนไทยก็ชอบเพราะ ผู้ถือหุ้นญี่ปุ่นมีเครือข่ายของบริษัทสำหรับการซื้อ การขายได้ดี

๕. เรื่องการจ้างและแรงงานสัมพันธ์

๕.๑ จำนวนคนงานญี่ปุ่นในประเทศไทย นั้นไม่มีใครรู้แน่ชัด ประมาณกันว่ามีจำนวน ๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ คน ในเดือนตุลาคม ๑๙๗๒ เป็นประเภทคนเข้าเมืองเสีย ๔,๘๗๕ คน เข้ามา ในฐานะผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ฝึกสอนตามกฎหมายว่า ด้วยการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม ที่ไปจดทะเบียนขออนุญาตทำงานในประเทศไทย ต่อกรมแรงงานมีเพียง ๗๐๐ คน ซึ่งว่ากันตาม กฎหมายก็หมายความว่าชาวญี่ปุ่นที่ทำงานในประ เทศไทยอย่างถูกต้องตามกฎหมายมีเพียงไม่เกิน ๒,๐๐๐ คน ก่อนสิ้นปี ๑๙๗๒ ชาวญี่ปุ่นมาทำ งานในประเทศไทยโดยใช้วีซ่าแบบนักท่องเที่ยว กันอย่างเบ็ดเตล็ด เมื่อหมดอายุก็ออกไปต่อในประ เทศใกล้เคียงหรือไม่ก็ให้สินบนเจ้าพนักงานไทย ตั้งแต่ปี ๑๙๗๓ เป็นต้นมา เจ้าพนักงานกลวั นิสิตนักศึกษาจะเอาเรื่อง จึงทำตามหน้าที่ดีขึ้น เล็กน้อย แต่ก็ยังมีชาวญี่ปุ่นทำงานในไทยอย่าง ไม่ถูกต้องตามกฎหมายคงอยู่ทั่วไป ปรากฏว่า ประกาศคณะปฏิวัติที่บังคับให้คนต่างด้าวที่ ประสงค์จะทำงานต้องไปจดทะเบียนนั้น ทำให้บริษัท ญี่ปุ่นมีนโยบายที่จะให้คนไทยเข้าดำรงตำแหน่ง สูง ๆ แทนชาวญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะการ เข้ามาทำงานในไทยคงไม่เสรีเท่าแต่ก่อน

๕.๒ คนงานญี่ปุ่นได้ค่าจ้างสูงกว่าคนไทย ที่มีภูมิรู้ในระดับเดียวกันอย่างมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะความรู้สึกความเป็น “เขา” เป็น “เรา” ในบรรดาชาวญี่ปุ่นสูง หรือความคิดที่ว่าคนไทย อาจจะมีภูมิรู้แต่ไม่น่าไว้วางใจ ก็ไม่แน่ แม้จะพิจารณาตามมาตรฐานการครองชีพของญี่ปุ่น ประกอบด้วยแล้วก็ยังหาเหตุผลอันถูกต้องมาแก้ตัว ไม่ได้ว่าทำไมคนญี่ปุ่นกับคนไทยจึงต้องมีเงินเดือน แตกต่างกันมากเป็นต้น

๕.๓ คนงานไทยในระดับเสมียนขึ้นไปรู้จัก เปรียบเทียบผลประโยชน์ที่ผู้ถือหุ้นชาวญี่ปุ่นได้รับ รวมทั้งรายได้ของตนและรายได้ของคนญี่ปุ่น พวกนี้มีความไม่พอใจในอัตราสูง

๕.๔ คนงานไทยในระดับกรรมกรไม่ค่อย ทราบเรื่องราวของบริษัทแม้แต่ชื่อผู้จัดการบริษัท โดยทั่วไปขวัญของลูกจ้างชาวไทยในวิสาหกิจที่ญี่ปุ่นมีหุ้นรวมอยู่ด้วยอยู่ในเกณฑ์ดีพอสมควร คือมีความพอใจในงาน และรู้สึกมีความมั่นคง อย่างไรก็ตามความสับสนที่ว่าญี่ปุ่นส่วนใหญ่เห็นแก่ตัวมี เล่ห์เหลี่ยมหรือโกงก็มีอยู่ในบรรดาคนงานจำนวนมาก

๕.๕ บริษัทญี่ปุ่นใช้เงินรับรองเจ้าพนักงานคนไทยเป็นจำนวนมาก แสดงว่าต้องมีเจ้าพนักงานคนไทยกินตักตักกับบริษัทญี่ปุ่น ผู้วิจัยได้ ข้อมูลเรื่องการกินสินบนในบริษัทญี่ปุ่นอยู่บ้างแต่ ไม่สมบูรณ์

๖. เรื่องบริษัทการค้าสารพัด

โครงการวิจัยได้ศึกษากิจการของบริษัท “พีเอ็ม” ของญี่ปุ่นในไทย ๗ บริษัท ซึ่งเป็นบริษัทประเภทค้าสารพัด (โຈຈີ) ทั้งสิ้น เราไม่ได้ข้อมูลของบริษัท C. Itoh ซึ่งเป็นบริษัทที่ทำธุรกิจ และมีผลประโยชน์อยู่ในประเทศไทย อย่างกว้างขวาง เราได้ส่งพนักงานวิจัยออกไปติดต่อหลายครั้ง แต่เจ้าหน้าที่ของบริษัทนั้นดีให้เราไปก็อ้อ จนกระทั่งเราเลิกล้มความตั้งใจ ผู้จัดการฝ่ายเอเชียในโตเกียวก็ใช้วิธีเบี่ยงบ่ายเช่นเดียวกับตัวแทนในกรุงเทพฯ ๑ วันหลังเราอาจจะต้องจ้างนักสืบในการทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของบริษัทนี้

บริษัทการค้าสารพัด ทำการค้าสารพัดอย่าง เช่น ค้าภายในไทย ค้าต่างประเทศ เป็นนายหน้าลงทุนร่วมกับบริษัทอื่น ๆ ล ๑ บริษัทเหล่านี้เป็นสาขาของบริษัทใหญ่ ๆ ในญี่ปุ่น มีเครือข่ายบริษัทมาสร้างบริวารในไทยด้วย ฉะนั้นบริษัทเหล่านี้ได้เปรียบบริษัทอื่น ๆ ในการค้า (ทั้งภายในและภายนอก) เช่น เมื่อบริษัทหนึ่งไปเข้าหุ้นกับคนไทยตั้งโรงงานผลิตสินค้าประเภทหนึ่ง บริษัทการค้าสารพัดที่มีหุ้นอยู่ด้วยจะ ขายวัตถุดิบไปซื้อสินค้าไปขายให้ ตกลงเรื่องการตลาดการค้า การขนส่งบริษัทพีเอ็มเหมาหมด พฤติกรรมเช่นนี้ถ้ารัฐบาลไทยไม่ริบหามาตรการป้องกัน ในที่สุดคนไทยจะไม่มีโอกาสพัฒนาความเชี่ยวชาญในทางการค้า ทั้งการค้าภายในและภายนอก

ประเทศ เพราะบริษัทญี่ปุ่นที่มีสาขาอยู่ทั่วไป ได้ช่วยทำเสียหายหมดแล้ว ไทยจะคล้ายกับคนที่โตแล้วแต่กินข้าวเองไม่ได้ต้องมีคนป้อน

๗. เรื่องการธนาคารและสถาบันการเงิน

เป็นเรื่องที่น่าสนใจเพราะการปล่อยให้คนต่างชาติเข้ามาบีบบทบาทกับการเงินและการธนาคารของไทยนั้นเสี่ยงต่อการถูกครอบงำ ในประเทศไทยมีสาขาของธนาคารญี่ปุ่นอยู่ ๓ ธนาคาร เพื่อเป็นการตอบแทนกับธนาคารกรุงเทพ ซึ่งก็ไปตั้งสาขาของธนาคารที่โตเกียวและโอซากา แต่ธนาคารญี่ปุ่นรับเงินฝากด้วย ซึ่งเป็นการดึงดูดเงินฝากจากนักธุรกิจจากคนไทยไปไม่น้อย จาก การสำรวจธุรกิจของญี่ปุ่นส่วนมากใช้บริการของธนาคารญี่ปุ่น การปฏิบัตินานาชาติเขานิยามให้ต่างชาติตั้งธนาคารในประเทศ เพียงชาติละหนึ่งธนาคาร แต่ทำมาไทยจึงต้องเอาผลประโยชน์ของธนาคารกรุงเทพ ซึ่งเป็นธนาคารของเอกชน ไปแลกกับผลประโยชน์ของชาติที่ธนาคารของญี่ปุ่นมาดึงดูดเอาไป นอกจากนั้นญี่ปุ่นยังมาตั้งสถาบันการเงินในไทยอีก ๖ สถาบัน สถาบันการเงินเหล่านี้เป็นบริษัทเสริมธนาคาร ในขณะที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายว่าด้วยตลาดหลักทรัพย์ (Securities market) สถาบันการเงินก็ดำเนินกิจการไปคล้ายร้านค้าที่ต้องจดทะเบียนอื่น ๆ ในแง่เศรษฐศาสตร์ก็อาจว่าดีเพราะเป็นการระดมทุนในการประกอบกิจการ มีทุนจากต่างประเทศมาดำเนินการยิ่งมากยิ่งขึ้น โดย

เฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคนไทยยังขาดความรู้ในด้านค้าหลักทรัพย์ แต่ในแง่การเมืองชาวต่างชาติอาจเข้ามาครอบงำธุรกิจเรื่องการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบเศรษฐกิจของไทยยังมิได้สร้างคนที่น่าสนใจทำบริการประเภทนี้ จึงควรมีมาตรการให้คนไทยเข้ารับช่วงงานที่คนต่างชาติทำไว้ให้เหมาะสม

๘. เรื่องการขนส่ง

มีชาวญี่ปุ่นมาตั้งกิจการขนส่งในประเทศไทย ๖ บริษัท ขนส่งทางเรือ ๔ บริษัท ทางอากาศ ๑ บริษัท และทางบก ๑ บริษัท บริษัทเหล่านี้ไม่มีบริษัทใดทำธุรกิจกับคนไทยมากกว่า ๑๐% นอกจากนี้บริษัทเหล่านี้ยังใช้บริการของบริษัทญี่ปุ่นในไทยเกือบทั้งหมด ทุกบริษัทเปิดบัญชีกับธนาคารโตเกียวและธนาคารมิตซูบิ มีบริษัทเดียวที่เปิดบัญชีกับธนาคารไทยด้วย ฉะนั้นวิสาหกิจประเภทนี้จึงไม่มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงมกลินกับระบบเศรษฐกิจไทย

มีข้อที่น่าสังเกตด้วยว่า ในแต่ละปี บริษัทเหล่านี้ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมของทางราชการแต่อย่างใด แต่ส่วนมากต้องเสียค่าเลี้ยงดูและของขวัญให้แก่พนักงานคนไทย เพื่อความสะดวกในการประกอบกิจการ

๙. เรื่องโรงแรม กิตติาคาร สถานเริงรมย์

ญี่ปุ่นมีที่นุอยู่ในโรงแรมในประเทศไทยเพียง ๑ แห่ง (ค.ศ. ๑๙๗๓) แต่มีกิตติาคาร ๘ แห่ง มีสถานเริงรมย์ (อาบ อบ นวด บาร์) ๓ แห่ง

สถานที่เหล่านี้มีพนักงานญี่ปุ่นจำนวนมาก ใช้คนไทยไม่มาก ปรากฏบางแห่งออกไปเสรีรับเงินให้เฉพาะลูกค้าที่เป็นคนไทย บางแห่งใช้เช็คของธนาคารญี่ปุ่นได้ด้วย สิ่งเหล่านี้ไม่ค่อยมีประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจ ควรหาทางให้ญี่ปุ่นเลิกกิจการไปเสีย

๑๐. เรื่องอื่นๆ

คณะวิจัยได้รวบรวมเอาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบปีเศษที่ผ่านมาเสนอ เช่น บริษัทผลิตปอของญี่ปุ่น ซึ่งเป็นชาวอื้อฉาวในหน้าหนังสือพิมพ์ และขบวนการ “สัปดาห์ไม่ซื้อสินค้าญี่ปุ่น” กรณีโนกุจิกิบ็อกซึ่ง เรืองนายตามาไมโต และคดีอูเมโมโต ไม่ใช่เรื่องเศรษฐกิจโดยตรง แต่เรื่องราวเหล่านี้เสนอให้เห็นว่าชาวอย่างไร ที่จริงเป็นอย่างไร การผิดพลาดหรือบิดเบือนอยู่ที่ไหน แสดงให้เห็นถึงแบบแผนของความขัดแย้งกันว่า การได้รับข่าวที่คลาดเคลื่อนอาจเป็นผลก่อให้เกิดคนไทย และคนญี่ปุ่นเกิดความบาดหมางกันได้ ถ้าต้องการรักษาสัมพันธไมตรีต่อกัน ทุกฝ่ายต้องถือเป็นภาระที่จะป้องกันข่าวคลาดเคลื่อนและการใช้อารมณ์ตัดสินปัญหา

๑๑. ปัญหาและข้อเสนอนะ

สำหรับฝ่ายไทย (๑) ในเรื่องการค้าควรแก้ไขโดยการ ก. มีนโยบายแบ่งตลาดการค้าต่างชาติที่เข้ามาคุมอำนาจทางการค้ากับชุมชนคนต่างดาว (เช่น กองทหารอเมริกัน) ที่อยู่ในประเทศ

ไทย ข. ขยายตลาดการค้าให้กว้างขวางยิ่งขึ้นโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างกันกับประเทศคู่ค้าในด้านอุดมการณ์ ค. รวมตัวกันให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นในบรรดาพ่อค้าไทย ง. รัฐบาลใช้มาตรการควบคุมสินค้าเข้าบางชนิด จ. ใช้คนที่มีหัวการค้าเจรจาเรื่องการค้าต่างประเทศแทนข้าราชการ ฉ. ข้าราชการที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการค้าควรใช้ความพยายามมากขึ้น และ ช. ให้คนไทยเท่านั้นที่ส่งสินค้าเข้าออกได้ (๒) ในเรื่องการลงทุนควรแก้ไขดังนี้ คือ ก. รัฐบาลไทยต้องเป็นฝ่ายริเริ่มแก้ไขสถานการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา ที่เป็นอยู่ปัจจุบัน ข. รัฐบาลต้องควบคุมวิสาหกิจต่างชาติใกล้ชิดกว่าที่เป็นอยู่ ค. รัฐบาลต้องวางมาตรการให้มีการถ่ายทอดวิชาการและการจัดการ ง. วางมาตรการห้ามการค้ากำไรเกินควร จ. ป้องกันการสร้างจักรวรรดิเศรษฐกิจ ฉ. ตรวจสอบผู้กินสินบน ช. ห้ามต่างชาติลงทุนประเภทบริการ และ ซ. ห้ามธนาคารญี่ปุ่นรับฝากเงิน

สำหรับฝ่ายญี่ปุ่น ควรปรับปรุงตัวเองดังนี้ (๑) ในเรื่องทั่วไป ก. ญี่ปุ่นต้องคิดถึงสิทธิตามกฎหมายน้อยกว่าพันธะทางใจ ข. ต้องเข้าใจภาวะทางจิตของคนไทยว่าทำไมจึงไม่นิยมญี่ปุ่น ค. ต้องใช้ความอะลุ่มอล่วยมากขึ้นและ ง. ต้องควบคุมพฤติกรรมกันเองให้ดีขึ้น (๒) ในเรื่องการค้าควรแก้ไขดังนี้ ก. อย่ามองแต่ตลาด ข. อย่ารณรงค์ขายสินค้าอย่างทุ่มเทมากเกินไป ค. ไม่ควรแข่งขันกันสร้างตลาดในไทย ง. ควรจำ

กีดสินค้าบางประเภทที่ส่งเข้ามาไทย จ. ควร
ซื้อผลิตภัณฑ์ทางเกษตรของไทยให้มากขึ้น และ
ฉ. อย่าแข่งขันกับพ่อค้าไทยแบบหักโค่น (๓)
ในเรื่องการลงทุน ญี่ปุ่นควรปรับปรุงดังนี้ คือ
ก. อย่าขยายธุรกิจแบบผูกขาด ข. อย่าขยาย
ธุรกิจให้ไทยต้องพึ่งญี่ปุ่นมากขึ้น

สำหรับทั้งไทยและญี่ปุ่น ควรแก้ไขโดย
(๑) ต้องทำความรู้จักกันให้ดีขึ้น (๒) ต้อง

เชื่อถือกันมากขึ้น (๓) ต้องมองอนาคตในแง่ดี
(๔) ไม่ควรให้ญี่ปุ่นเข้ามาอยู่ในประเทศไทยมาก
เกินไป (๕) อย่าพัฒนาเศรษฐกิจไทยแบบญี่ปุ่น
(๖) ต้องทำของญี่ปุ่นในไทยให้เป็นแบบไทย
(๗) อย่าให้เงินกู้ไทยนอกจากจะไม่คิดดอกเบี้ย
และ (๘) ช่วยกันควบคุมการใช้อำนาจเงินตรา
ในทางมิชอบ ฯ๑๑๑๑

(ต่อจากหน้า ๑๑๗)

การสังคมนิยมที่เริ่มเป็นรูปเป็นร่าง แต่ผู้นำรัสเซีย
ก็อยู่ได้แค่จุดนั้น ไม่สามารถนำขั้นตอนการปฏิวัติให้
ก้าวหน้าขึ้น ให้อำนาจของชนชั้นกรรมาชีพผิวก
แน่นขึ้น ไม่สามารถจัดหรือกวาดล้างการฟื้นฟูระ
บบนายทุนได้ ดังนั้นรัสเซียขณะนี้จึงกลายเป็นรัฐ
สังคมนิยมที่ขาดพลังก้าวไปข้างหน้ามีแต่จะฟื้นฟู
ไปเป็นรัฐนายทุนเท่านั้น ทักษะที่คิดว่าการปฏิวัติ

เสร็จสิ้นแล้วนั้นและขาดการวิเคราะห์ลักษณะความ
ขัดแย้งของชนชั้นในรัฐสังคมนิยม เป็นลักษณะ
แตกต่างขั้นมูลฐานระหว่างรัสเซียกับจีน และ
ทำให้การปฏิวัติวัฒนธรรมในจีนเป็นการพัฒนา
การเปลี่ยนแปลงของรัฐสังคมนิยมไปสู่ระดับสูงขึ้น
พิชิต จงสถิตย์วัฒนา
DePauw University

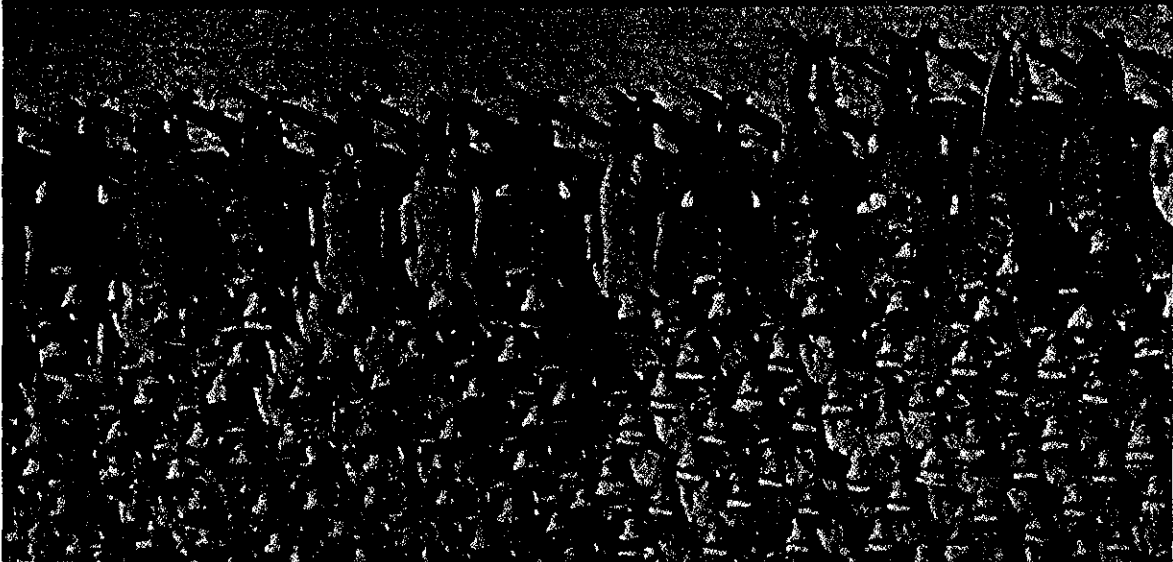
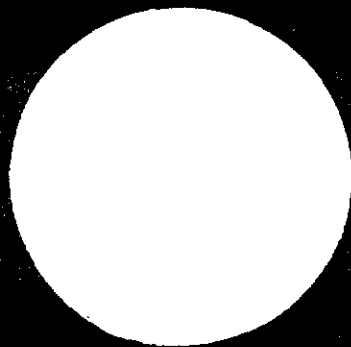

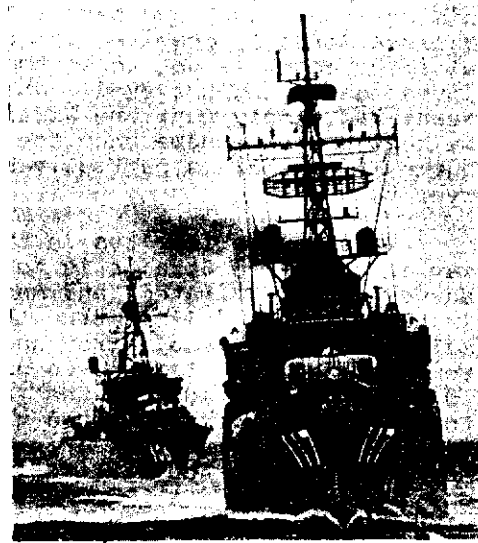
การปฏิวัติของจีน
กองบรรณาธิการ
กับคมศัสตรีปริทัศน์

อุตสาหกรรมทหารของญี่ปุ่น :
ภัยเหลืองที่ควรถระหนัก

เสน่ห์ จามริก แปล*

การทหาร - อุตสาหกรรม

ช่วงระยะเวลาสองสามปีที่ผ่านมา เริ่มเป็นที่รู้สึกกันในญี่ปุ่นถึงตัวบ่งชี้ภัยหรืออิทธิพลภายในองค์การ ไซบัตสึที่ต้งขึ้นมามีอีก ว่ากำลังโหมดำเนินงานของประเทศด้วยการสร้างแรงนิยมทหารขึ้นมาใหม่ และ ซึ่งมีผลประโยชน์ที่ต้องอาศัยการดำเนินงานเช่นนี้มากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ ตามสภาวะกดดันซึ่งทวีขึ้นจากการ แข่งขันในตลาดนอกประเทศและความใกล้ชิดตัวของตลาดบางตอนในประเทศ จึงยอมไม่เป็นการ ประหลาดที่นักอุตสาหกรรมจะได้ยกเอาการป้องกันประเทศขึ้นมาเป็นเครื่อง บอกรการเจริญเติบโตของ อุตสาหกรรมในอนาคตอย่างเปิดเผย และดำเนินงานเพื่อแสวงหาและเพิ่มความต้องการเครื่องวัสดุภัณฑ์ ทางทหารของตน ประชาชนเฝ้ายามสงบในเรื่องนี้มานานเพราะเข้าใจว่าญี่ปุ่นถูกจำกัดให้อยู่ภายใต้ “รัฐธรรมนูญสันติภาพ” และเพราะเห็นอยู่ว่างบประมาณการป้องกันประเทศมูลค่าเท่ากันไม่เกิน ร้อยละ ๑ ของผลิตภัณฑ์รวมของชาติ แต่ถึงอย่างนั้น การร่วมมือกันของกลุ่มผู้นำทางธุรกิจ อุตสาหกรรม และทหารที่ครองอำนาจก็ได้สร้างระบบวิงตัน ที่ทรงอิทธิพลและเป็นกลุ่มเป็นก้อนยิ่งกว่าที่เป็นอยู่ใน สหรัฐเสียอีก จากการฉีกกำลังโครงสร้างที่มีผลเช่นแล้วนี้ การที่จะขยายตัวออกไปอีกอย่างรวดเร็วต่อไปนั้นย่อมพอจะเป็นที่คาดหมายกันได้

* คัดทอนมาจาก “*Japanese Imperialism Today*” J. Halliday and G. McCormack ซึ่งแปลเป็นไทย เรียบร้อยแล้ว และกำลังจะพิมพ์ภายใต้ “โครงการตำรา” ของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ในเร็วๆ นี้

อาวุธที่ใช้ในสงครามเกาหลีและสงครามเวียดนามมีส่วนสำคัญยิ่งต่อการฟื้นตัว และเติบโตทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นหลังสงคราม การจัดซื้อทางทหารของสหรัฐในญี่ปุ่นระหว่างปี ๑๙๕๑ และ ๑๙๖๐ มีมูลค่าถึง ๖ พันล้านดอลลาร์ เจลีย์บิลละ ๖๐๐ ล้านดอลลาร์ และแม้ถึงตอนปี ๑๙๕๘ — ๑๙๕๙ หลังสงครามเกาหลียุติลงสด ๆ ร้อน ๆ จำนวนเงินนี้ “พอเพียงสำหรับชำระค่าสินค้าเข้า (ญี่ปุ่น) ได้ประมาณร้อยละ ๑๔” ซึ่งเท่ากับเป็นของขวัญสำคัญสำหรับประเทศที่ประสบกับปัญหาเรื้อรังในเรื่องดุลย์การชำระเงิน การขยายตัวของสงครามเวียดนามหลังปี ๑๙๖๕ ยังเป็นของขวัญมิไหหารสำหรับญี่ปุ่นอีกเหมือนกัน ตอนปี ๑๙๖๕ — ๑๙๖๗ ผลผลิตรวมของประเทศญี่ปุ่นสูงขึ้นร้อยละ ๒.๗ มาตอนปี ๑๙๖๖ — ๑๙๖๗ สูงขึ้นถึงร้อยละ ๗.๕ อันเป็นที่สัญญาทางทหารกับบรรดาบริษัทญี่ปุ่นมีมูลค่าประมาณ ๕๐๕ ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่สัญญาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสงคราม (คือการส่งสินค้าไปสหรัฐอเมริกา ไทย เกาหลีใต้ ไต้หวัน และฟิลิปปินส์) คิดเป็นมูลค่า ๑.๒ พันล้านเหรียญ พุดกันอย่างสุภาพ “การใช้จ่ายสงครามของอเมริกา โดยสรุปเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งในการฟื้นฟูระบบนายทุนญี่ปุ่นขึ้นมาเช่นเดียวกับที่ช่วยค้ำจุนนายทุนอเมริกันผู้มั่งคั่ง”

เศรษฐกิจญี่ปุ่นถูกหล่อหลอมด้วยความต้องการด้านวัสดุสงคราม ร้อยละ ๗๒ ของโรงงานที่มีแผนจะยึดเป็น ของรัฐบาลแต่ว่ายังไม่ได้ยึดนั้น มีส่วน ๗๒

เกี่ยวข้องโดยตรงกับการผลิตอาวุธ ร้อยละ ๘๐-๙๐ ของกำลังผลิตนี้ยังคงเป็นอยู่เช่นเดิม ตอนเริ่มสงครามเกาหลี ตอนต้นปี ๑๙๕๓ กลุ่มธุรกิจเริ่มคิดวางแผนผลิตอาวุธของญี่ปุ่น ในปี ๑๙๕๔ เร่งจัดให้มีการวิจัยในเรื่องจรวดนำวิถี ในปี ๑๙๕๕ กลุ่มธุรกิจนี้สำเร็จผล ได้รับคำสั่งการให้เริ่มผลิตเครื่องบินต่อสู้แบบจรวด ในปี ๑๙๕๒ มีการตั้งคณะกรรมการร่วมเพื่อการผลิตสำหรับป้องกันประเทศ (ซึ่งเป็นตัวแทนของธุรกิจและทหาร) ขึ้น เป็นการเริ่มต้นสร้างสถาบันน้ำหนึ่งใจเดียวกันของฝ่ายทหารและอุตสาหกรรม

การกระทำแบบ “จุดจากเบื้องสวรรค์” เป็นสิ่งที่ทำกันมานานแล้ว กล่าวคือบรรดานายพลเรือ นายพลหนุ่ม ๆ และนายทหารอื่น ๆ ลาออกจากราชการ แล้วเข้าทำงานกับบริษัทต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการป้องกันประเทศ เมื่อเกิด “เรื่องอื้อฉาวเกี่ยวกับความลับ การป้องกันประเทศ” ในปี ๑๙๖๒ — ๑๙๖๗ เป็นที่รู้กันว่ามีเจ้าหน้าที่สำนักงานการป้องกันประเทศจำนวน ๒๖๕ คน ซึ่งออกจากราชการระหว่างปี ๑๙๖๒ — ๑๙๖๗ เป็นผู้มีส่วนกระทำการดังกล่าว ตามตัวเลขของสำนักงานป้องกันประเทศ จนถึงเดือนมีนาคม ๑๙๖๙ มีอดีตนายพลหรือนายพลเรือหรือว่าที่นายพล หรือนายพลเรือจำนวน ๑๖๖ คน ทำงานอยู่ในบริษัท ๑,๕๑๘ แห่ง ที่มีคุณสมบัติพอสำหรับเข้าประกวดทำสัญญา ในตอนนั้นบริษัทอุตสาหกรรมหนักมิทซุบิชิซึ่งเป็นที่

สัญญารายใหญ่ มีอยู่ถึง ๑๕ คน บริษัทโตชิบา อิเล็กทริก เข้าอยู่ในอันดับกับบริษัทชั้นนำเป็นครั้งแรกภายใต้สัญญาผูกพันกับสำนักงานการป้องกันประเทศในปี ๑๙๖๗ และตั้งแต่นั้นรับนายพลเข้าทำงานเพิ่มอีก ๔ คน รวมทั้งหมดเป็น ๕ คนด้วยกัน อัตราส่วนจำนวนของบรรดาลูกจ้าง “ จูติจากเบื้องสวรรค์ ” เหล่านี้เทียบกับจำนวนสัญญาที่ทำกับสำนักงานการป้องกันประเทศปรากฏออกมาให้เห็นได้อย่างชัดเจนจากตารางเปรียบเทียบ

กลุ่มมิตซูบิชิ เฉพาะอย่างยิ่ง บริษัทอุตสาหกรรมหนักมิตซูบิชิได้เข้ามามีบทบาทเป็นใหญ่มากขึ้น ในการทำสัญญากับสำนักงานการป้องกันประเทศ ปี ๑๙๖๘ ร้อยละ ๒๐ ของสัญญาเช่นว่านี้ได้แก่ บริษัทอุตสาหกรรมหนักมิตซูบิชิอีกร้อยละ ๑๓ ได้กับบริษัทมิตซูบิชิ อิเล็กทริก รวมทั้งหมดเป็นร้อยละ ๓๓ ในปี ๑๙๖๙ กลุ่มมิตซูบิชิสองกลุ่มรวมกันได้สัญญา เกี่ยวกับงานป้องกันประเทศทั้งสิ้นร้อยละ ๔๕ มูลค่าสำหรับบริษัทอุตสาหกรรมหนักมิตซูบิชิไม่ต่ำกว่า ๗๐ พันล้านเยนหรือร้อยละ ๓๘ ในสหรัฐแม้แต่บริษัทล็อกฮีตยังได้รับใบสั่งซื้ออาวุธจากกระทรวงกลาโหมเพียงร้อยละ ๔.๕ เท่านั้น มากิตา โยอิ จิโร ประธานบริษัทอุตสาหกรรมหนักมิตซูบิชิ ออกจะร้องอุทธรณ์มากเกินไปหน่อยที่กล่าวว่า “ การสั่งซื้อของสำนักงานการป้องกันประเทศเท่ากับต่ำกว่าร้อยละ ๕ ของปริมาณจำหน่ายของเรา และ

เราไม่ได้ผลกำไรอะไรจริงๆ จากการนี้ ” ข้อที่ว่าสัญญาการป้องกันคิดเป็นเพียงร้อยละ ๕ ของปริมาณจำหน่ายของบริษัทนั้น เป็นความจริงโดยไม่ต้องสงสัย แต่มันก็เป็นเครื่องบอกน้ำหนักรวมของชาติของบริษัทนี้ภายในระบบเศรษฐกิจรวมของประเทศ เงินทุนของกลุ่มมิตซูบิชิ ในปี ๑๙๗๐ คิดเป็นเท่ากับร้อยละ ๕.๕ ของเงินทุนที่ชำระแล้วทั้งสิ้นของบริษัทญี่ปุ่นทั้งหมด ส่วนปริมาณจำหน่ายรวม (ปี ๑๙๖๙) เท่ากับร้อยละ ๔.๖ ของปริมาณจำหน่ายของบริษัทญี่ปุ่นทั้งหมด ส่วนที่กลุ่มมิตซูบิชิครอบครองในระบบเศรษฐกิจญี่ปุ่น โดยส่วนรวมเดี๋ยวนี้มากกว่าที่เคยเป็นในปี ๑๙๓๗ และกำลังของกลุ่มเมื่อเทียบกับกลุ่มไซบัตสูอื่น ๆ แล้ว เดี่ยวนี้ก็ยังใหญ่โตกว่าเพื่อน คำอ้างว่าไม่ตั้งใจเรื่องผลกำไรอะไรนั้นเป็นข้ออ้างเก่าแก่โบราณของมิตซูบิชิ “ การรับใช้ชาติ ” ถือเป็นหลักเหตุผลที่ยึดมั่นกันมานาน งานศึกษาล่าสุดของญี่ปุ่น สรุปว่ามิตซูบิชิ โดยที่อาศัยลงทุนหนักในด้านผลิตอาวุธและพอใจแต่เพียงผลกำไรเล็กน้อย เดี่ยวนี้สามารถแสวงหาประสบการณ์และความชำนาญและสร้างสายใยของการติดต่อยสัมพันธ์กับทางการรัฐบาล จนถึงขนาดที่ฐานะความเป็นจ้าวในด้านนี้ นับวันก็จะมั่นคงเหนียวแน่นยิ่ง ๆ ขึ้นในอนาคต และเพราะด้วยเหตุนี้เอง เดี่ยวนี้จึงสามารถทำผลกำไรก้อนใหญ่ ๆ ได้ กรณีการสร้างเครื่องบินต่อสู้แบบจรวดเป็นตัวอย่างอันหนึ่งในเรื่องนี้

ตั้งแต่ปี ๑๙๕๖ มีเครื่องบินต่อสู้แบบจรวด ๓ แบบด้วยกันทั้งหมด มิตซูบิชิเป็นผู้ทำการผลิตภายใต้สิทธิอนุญาตจากบริษัทอเมริกัน ๓ บริษัท จากปี ๑๙๕๖ มีเครื่องบินเอฟ — ๘๖ เอฟ จำนวน ๓๐๐ เครื่อง ผลิตภายใต้สิทธิอนุญาตจากบริษัทนอร์ธอเมริกัน คิดเป็นมูลค่าเครื่องละ ๑๒๐ ล้านดอลลาร์เป็นมูลค่าทั้งสิ้น (รวมทั้งสิทธิอนุญาต ฯลฯ) ๔๒ พันล้านเยน ซึ่งทำให้มิตซูบิชิต้องขาดทุนจากปี ๑๙๖๒ (ภายหลังข้อตกลงปี ๑๙๖๐) เครื่องแบบเอฟ — ๑๐๔ เจ จำนวน ๒๐๐ เครื่องผลิตภายใต้สิทธิอนุญาตจากบริษัทล็อกฮีต คิดเป็นมูลค่าเครื่องละ ๔๘๓ ล้านดอลลาร์เป็นมูลค่าทั้งสิ้น ๙๖,๘๐๐ ล้านดอลลาร์ ซึ่งมิตซูบิชิก็ยังคงต้องขาดทุนอยู่ จากปี ๑๙๖๘ — ๑๙๗๑ เครื่องแบบเอฟ — ๔ อีจีแฟนทอม จำนวน ๑๐๔ เครื่องผลิตภายใต้สิทธิอนุญาตจากบริษัทแมคดอนเนลล์ ดักลาส คิดเป็นมูลค่าระหว่าง ๑,๘๐๐ ถึง ๒,๒๐๐ ล้านดอลลาร์ต่อเครื่อง และครั้งนี้คาดว่ามิตซูบิชิจะทำกำไรได้คงงาม เครื่องเอฟ — ๔ อีมีข่าวว่าเป็น “เครื่องบินเก่า” ไปแล้ว และกำลังจะหมดไปในสหรัฐอเมริกา เพราะสู้เครื่องบินมิค ๒๓ ใหม่ไม่ได้ และในระหว่างที่เครื่องเอฟ — ๑๕ ใหม่กำลังพัฒนาอยู่ ทราบว่าสหรัฐต้องการที่จะขายเครื่องเอฟ — ๔ อี ในราคาเครื่องละ ๑๑๐๐ ถึง ๑๒๐๐ ล้านดอลลาร์

เหตุการณ์อย่างหนึ่งที่ตั้งความตื่นตัวของประชาชนไปที่อันตรายของการผูกพันกิจการอันแน่น

แน่นจนเกินขนาดซึ่งจัดทำขึ้นใหม่อีกระหว่างรัฐบาลกับมิตซูบิชิ ได้แก่การอนุมัติสัญญาเกี่ยวกับเครื่องยนต์เรือบินขนส่งซีเอ็กซ์ ในเดือนตุลาคม ๑๙๖๖ กระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ อนุมัติสัญญาซีเอ็กซ์อันมหาศาลให้แก่บริษัทชิคาโกราจิม่า — ฮาริม่า ส่วนพวกเครื่องเล็กกว่าแบบ ที — ๖๓ และ ที — ๕๓ สั่งจากบริษัทอุตสาหกรรมหนักมิตซูบิชิและบริษัทอุตสาหกรรมหนักกาวาซากิ แต่การวิ่งเต้นอันทรงอิทธิพลหลังจากของพวกมิตซูบิชิสำเร็จผลทำให้สัญญาเครื่องยนต์ขนาดใหญ่นี้ ถูกโอนไปเป็นของตนได้ท่ามกลางข่าวอื้อฉาวรุนแรงมากก่อนการเลือกตั้งเดือนธันวาคม ๑๙๖๙ ภายหลังกระทู้ถามในสภาโตเอทเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ความปรากฏออกมา ว่ามิตซูบิชิไม่ได้มีเครื่องอุปกรณ์และช่างเทคนิคที่สามารถทำงานตามโครงการนี้ได้ และประสบการณ์ในด้านนี้ คือ เครื่องยนต์แก๊สไอพ่นที่ใหญ่ที่สุด จนเดี๋ยวนี้ก็เพียงเครื่องบินขนาด ๓๑๙ กำลังม้า (แต่เครื่องซีเอ็กซ์ขนาด ๒๕,๐๐๐ กำลังม้า) นอกจากนั้นโรงงานใหม่ที่กำลังก่อสร้างที่อาจิโอกา สำหรับโครงการนี้คิดเป็นมูลค่าอย่างน้อย ๒ พันล้านเยน

ตัวเลขเหล่านี้แสดงถึงความสำคัญของการที่จะต้องดูการดำเนินงานของมิตซูบิชิให้ละเอียดถี่ถ้วน นับแต่ตั้งขึ้นมาในปี ๑๙๗๐ ที่เมืองโอซากา บริษัทนี้คงรักษาความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ใกล้ชิดกับทางการรัฐบาลอยู่ตลอดมา และขยายตัวควบ

คู่ไปกับรัฐบาลโดยอาศัยการดำเนินงานทางทหาร และอาณานิคมของตน เริ่มด้วยการบุกได้ทวีปปี ๑๘๗๔ เรื่อยมาถึงสงครามปาซิฟิกถึงปัจจุบันนี้ และต่อไป ระหว่างสงครามปาซิฟิก มิตรชูบิชิผลิตตัวถังเครื่องบิน ประมาณร้อยละ ๔๐ ของทั้งหมด และเรือรบเป็นจำนวนร้อยละ ๕๐ ให้กับกองทัพอากาศ รวมทั้งรถถังทั้งหมด และเรือรบเป็นจำนวนมากที่ใช้ในสงคราม ตอนสิ้นสงครามมิตรชูบิชิมีโรงงาน ๓๑ แห่งและคนงานทั้งหมด ๔ แสนคน บริษัทอุตสาหกรรมหนักมิตรชูบิชิ ในหน่วยงานผลิตอาวุธ สิ่งที่จะขอมอบกิจการไปตามโครงการปฏิรูปของระบอบยึดครอง หลังจากพ่ายแพ้สงคราม และอันที่จริงก็พิสูจน์ให้เห็นว่าทำถูกที่หน่วงเหนี่ยวไว้ เพราะเมื่อนโยบายการยึดครองเปลี่ยนไป การเริ่มต้น “แนวทางการกลับกัน” คือ ให้บริษัทอุตสาหกรรมหนักมิตรชูบิชิแยกออกเป็นภาคตะวันออก ตะวันตก และภาคกลางก็เป็นที่ยอมรับกัน (บริษัทการค้ามิตรชูบิชิถูกแบ่งแยกออกเป็น ๑๔๐ ส่วนต่างหากจากกัน) จากปี ๑๙๔๗ บริษัทอุตสาหกรรมหนักมิตรชูบิชิ เข้าทำบริการและซ่อมแซมอาวุธให้กับทางการทหารสหรัฐและในระยะขยายตัวของสงครามเกาหลี โดยส่วนใหญ่แล้วมิตรชูบิชิไม่สนใจกับเรื่องจำหน่ายกระสุนปืนใหญ่ ลูกกระเบิด ฯลฯ อันเป็นธุรกิจระยะสั้น ให้ผลกำไรงาม ซึ่งไปตกแก่พวกประกอบการใหญ่ ๆ ขนาดเล็ก แต่มิตรชูบิชิยังคงทุ่มเทในด้าน บริการและซ่อมแซมยาน

พาหนะ เรือรบและเครื่องบินไอพ่นอยู่ต่อไป แล้วก็ได้เรียนรู้เทคโนโลยีด้านอาวุธอันก้าวหน้าของอเมริกาไปด้วยในขณะเดียวกัน ในปี ๑๙๕๔ กลุ่มมิตรชูบิชิมีการปรับปรุงรูปงานใหม่คือ บริษัทการค้ามิตรชูบิชิซึ่งเข้ามาเมื่อเร็ว ๆ นี้ เปลี่ยนชื่อใหม่เป็น บริษัทมิตรชูบิชิ ได้ปฏิรูปรวมส่วนต่างๆ ที่แยกออกจากกันชั่วคราวเข้ามา “การประชุมผู้อำนวยการ ประจำวันศุกร์” ของพวกหัวหน้าหน่วยงานมิตรชูบิชิทั้งหมดถูกรื้อฟื้น ขึ้นมาให้เป็นองค์กรวางแผนและประสานงานส่วนกลางของกลุ่มมิตรชูบิชิ มิตรชูบิชิใหม่แตกต่างจากของเก่า ในข้อที่ว่า ไม่ได้รวมศูนย์อยู่ที่ตระกูลอิซากาโอกิต่อไป แต่ข้อนี้ก็อาจมีผลในทางปฏิบัติ ช่วยเสริมประสิทธิภาพและ “ความมีเหตุมีผล” ของบริษัทให้ดีขึ้นได้

ความเป็นไปสำคัญสองอย่างเกิดขึ้นภายในมิตรชูบิชิในปี ๑๙๖๔ อันเป็นปีสำคัญสำหรับพัฒนาการของระบบนายทุนญี่ปุ่น ประการแรกคือการเข้าร่วมกันอีกของเครืออุตสาหกรรมหนักภาค ตะวันตก ตะวันออกและภาคกลาง เป็นการผนึกกำลังภายในที่สำคัญอันหนึ่ง อีกประการหนึ่งได้แก่การแต่งตั้งอูซามิ มาโกโตะ ประธานธนาคาร มิตรชูบิชิให้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยญี่ปุ่น อันเป็นตำแหน่งที่มีอำนาจการเมืองใหญ่ยิ่งในแง่ของการกำหนดนโยบายทางการคลัง และเป็นตำแหน่งที่เคยตั้งเฉพาะจากข้าราชการกระทรวงการคลังหรือจากบุคคลภายในชนา

การ ๆ เท่านั้น ก้าวต่าง ๆ เหล่านี้เป็นช่องทางนำไปสู่การขยายประกอบการนอกประเทศออกไปอีกอย่างมหาศาลภายหลังปี ๑๙๖๕ และนำไปสู่การเสนอแนะอย่างออกหน้าออกตาให้มีการสร้างกำลังอาวุธขึ้นเต็มที่ ทั้งสองด้านนี้สัมพันธ์กันโดยตรงในแนวคิดเก่าแก่ของมิตซูบิชิ เพราะว่าการขยายกิจการของตน ทุ่มเทอย่างหนักอยู่ในได้หวันและเกาหลีใต้ โดยเฉพาะ และเพราะว่าสองแห่งนี้เคยเป็นที่ตั้งสำหรับเปิดฉากแรกของการขยายอำนาจญี่ปุ่นด้วยกำลังอาวุธ

ความเป็นไปสำคัญ ๆ ขึ้นต่อมายุในมิตซูบิชิเกิดขึ้นในปี ๑๙๖๙ ตั้งแต่เดือนมกราคมเรื่อยมา ได้มีการพยายามรวมธนาคารมิตซูบิชิกับธนาคารได-อิชิ ฝ่ายหนึ่งมีปริมาณเงินฝากอยู่ในอันดับสามในญี่ปุ่น อีกฝ่ายหนึ่งอยู่ในอันดับหก การผูกพันเช่นนี้จะก่อให้เกิดผล ๓ ประการ คือ ประการแรกเป็นการตั้งธนาคารใหญ่ที่สุดในญี่ปุ่น และสร้างกำลังสนับสนุนในการแข่งขันที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปล่อยให้ทุนเป็นเสรีซึ่งกำลังจะมีมา ประการที่สอง เป็นการเชื่อมโยงกับฟุจิตสึอันเป็นบริษัทที่มีกำลังยิ่งใหญ่ ในด้านที่มิตซูบิชิอ่อนแอ และซึ่งมีความสำคัญยิ่ง ๆ ขึ้นสำหรับการทำสัญญาด้านการป้องกันและจรวด กล่าวคือ เครื่องคอมพิวเตอร์ และประการที่สาม เป็นการเชื่อมโยงกับบริษัทอุตสาหกรรมหนักกว่าซากิ อันเป็นบริษัทที่รองลงมาจากบริษัทอุตสาหกรรมหนักมิตซูบิชิเท่านั้น ในฐานะคู่สัญญาในเรื่องการป้องกัน

กันประเทศ เพราะฉะนั้นจึงเท่ากับเป็นการกำจัดการแข่งขันทั้งปวงด้วยการสร้างบริษัทผูกขาดขนาดยักษ์ในด้านผลิตอาวุธ (ทั้งฟุจิตสึและบริษัทอุตสาหกรรมหนักกว่าซากิต่างอยู่ในกลุ่มได-อิชิ) การณ์ปรากฏว่า ความพยายามรวมดังกล่าวนี้ถูกคว่ำจากฝ่ายค้านภายในกลุ่มได-อิชิ แต่ก็ยังมีความสำคัญแสดงให้เห็นแนวความคิดของมิตซูบิชิ ในปี ๑๙๖๙ บริษัทโตโยต้าได้ก้าวล้ำหน้าบริษัทอุตสาหกรรมหนักมิตซูบิชิ ในฐานะผู้ส่งรถยนต์ออกนอกประเทศชั้นนำ และบริษัทอิชิการามา — ฮาริมาในด้านกรต่อเรือ โดยเหตุที่ตลาดรถยนต์ภายในประเทศใกล้จะอิ่มตัวและการแข่งขันในต่างประเทศด้านรถยนต์และการเดินเรือเข้มข้นขึ้น แผนรถยนต์ซึ่งไม่ให้ผลกำไรและมีหนี้สินล้นตัวของบริษัทอุตสาหกรรมหนักมิตซูบิชิจึงล้มเลิกไปทั้งหมด ในเดือนพฤษภาคมได้มีการตกลงผูกพัน กับบริษัทไครสเลอร์ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งคาดกันว่าจะเป็นช่องทางให้มิตซูบิชิได้เข้าถึงเทคโนโลยีล่าสุดทางด้านยานบิน อวกาศ และมาคิคา โยอิชิ ไร ประธานตั้งแต่เดือนมีนาคม ๑๙๖๙ ชี้แจงว่า บริษัทจะให้ความสำคัญกับการป้องกันประเทศมากขึ้น

ใน “การประชุมประจำวันศุกร์” ของบรรดาหัวหน้าบริษัทมิตซูบิชิ ๒๖ บริษัทเมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๑๙๖๙ แนวทางที่กลุ่มนี้จะดำเนินตามมีระบุไว้ดังนี้

๑. มิตรชुบิชิในฐานะผู้พัฒนา จะทำการส่งเสริมด้านปริมาณ โดยสร้างบ้านอยู่อาศัยอย่างขนาดใหญ่ สร้างเมือง ศูนย์การค้าใหญ่ ๆ ฯลฯ

๒. มิตรชุบิชิในฐานะเป็นกำลังสนับสนุนใกล้ชิดของรัฐ จะทำการส่งเสริมกำลังความเป็นใหญ่ของมิตรชุบิชิในด้านผลิตรกรรมการป้องกันประเทศ การพัฒนาจรวด พัฒนาการเดินเรือ อุตสาหกรรมพลังงานนิวเคลียร์ อุตสาหกรรมข่าวสาร โดยเฉพาะในด้านผลิตรกรรม จะใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีระดับสูงในปัจจุบันเพื่อดำเนินการสร้างอาวุธที่ปราศจากข้อขาดตกบกพร่อง และเพื่อขยายตลาดของมิตรชุบิชิ

๓. มิตรชุบิชิในฐานะหน่วยประกอบการของโลก จะใช้กำลังร่วมกันของมิตรชุบิชิในกิจการระหว่างประเทศ เป็นต้นว่า การพัฒนาทรัพยากรและตลาดในต่างประเทศ การลงทุนออกไปต่างประเทศ

ประการสุดท้าย ควรจะได้พิจารณากันถึงแหล่งเชื่อมโยงกันของกิจการระหว่างรัฐบาลกับวิสาหกิจในระดับทางการ และส่วนของมิตรชุบิชิในการนี้ ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๑๙๕๒ เมื่อสหภาพผลิตรกรรมเพื่อการป้องกันประเทศได้ตั้งขึ้นมาตอนแรกภายในเกิตันเร็น(สหพันธ์องค์การเศรษฐกิจ)ตำแหน่งประธาน ซึ่งเริ่มด้วยประธานของบริษัทอุตสาหกรรมหนักมิตรชุบิชิตอนระหว่งสงครามคือ ไซโก กิโยชิ ตกอยู่ในมือคนของมิตรชุบิชิเสมอมาคณะกรรมการผลิตรกรรมเพื่อการป้องกันประเทศเป็น

องค์กรสำคัญที่รับผิดชอบในการประสานงานวิจัยการวิ่งค้นหาเส้นสายและตลาดให้กับบริษัทใหญ่ ๆ จำนวนกว่าร้อยบริษัทที่เกี่ยวข้องกับการผลิตรกรรมและกระสุน การควบคุมของมิตรชุบิชิตามจุดสำคัญในผลิตรกรรมอาวุธจากค้ำของวิสาหกิจ ขึ้นถึงจุดเด่นในปี ๑๙๗๐ ภายในองค์การธุรกิจใหญ่ ๆ ของเกิตันเร็น ได้แก่ โกอโน ฟุมิอิโก ประธานของเครืออุตสาหกรรมหนักมิตรชุบิชิ ประธานคณะกรรมการผลิตรกรรมเพื่อการป้องกันประเทศ ได้แก่ โอคาโน ยะสุจิโร อดีตประธาน และปัจจุบันเป็นที่ปรึกษา ของเครืออุตสาหกรรมหนักมิตรชุบิชิ ประธานคณะกรรมการการบิน ได้แก่ ฟุจิอิ ฟุคาไซ ที่ปรึกษาของเครืออุตสาหกรรมหนักมิตรชุบิชิ ประธานคณะกรรมการเครื่องไฟฟ้า ได้แก่ เซกิ โยชิฮิซา ที่ปรึกษาของบริษัทเครื่องไฟฟ้ามิตรชุบิชิ ประธานสมาคมยุทธศาสตร์ญี่ปุ่นใต้แก่ โอคุโบ เคน ประธานของบริษัทเครื่องไฟฟ้ามิตรชุบิชิ ผู้อำนวยการใหญ่ สมาคมอุตสาหกรรมการบินญี่ปุ่น ได้แก่ มากิตา โยอิชิโร ประธานใหญ่ของเครืออุตสาหกรรมหนักมิตรชุบิชิ

ในเดือนกรกฎาคมและสิงหาคม ๑๙๗๐ มีเอกสารสำคัญตีพิมพ์ออกมาจากสำนักงานการป้องกันประเทศ (มาตรการมูลฐานเกี่ยวกับการผลิตและพัฒนาเครื่องยุทโธปกรณ์ - ๑๕ กรกฎาคม) และจากคณะกรรมการผลิตรกรรมเพื่อการป้องกันประเทศแห่งเกิตันเร็น (“ ข้อคิดเห็นของเราเกี่ยวกับปัญหาของอุปกรณ์การป้องกันประเทศ

สำหรับระยะต่อไป” - ๑๒ สิงหาคม) เอกสารฉบับแรกออกมาจากด้านรัฐบาลแดงหลักการพื้นฐาน ๒ ประการของรัฐบาล กล่าวคือ การส่งเสริมการผลิตอาวุธภายในประเทศและการสนับสนุนหลักการแข่งขันในหมู่ผู้ทำสัญญา เอกสารฉบับหลังจากด้านวิสาหกิจกำหนดแนวการปฏิรูปสถาบัน ๓ ประการ ตามที่ต้องการและซึ่งจะสร้างช่องทางเป็นทางการ (อันแตกต่างกับแบบไม่เป็นทางการและไม่เปิดเผยในปัจจุบัน) สำหรับการมีส่วนร่วมของฝ่ายวิสาหกิจในการกำหนดนโยบายการป้องกันประเทศ กล่าวคือ (๑) จัดตั้งสภาความมั่นคงแห่งชาติ ทำหน้าที่เป็นองค์การที่ปรึกษาสำคัญต่อนายกรัฐมนตรีในเรื่องการป้องกันประเทศ (๒) จัดตั้งคณะกรรมการการป้องกันประเทศมีตัวแทนจากนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญชาวพลเรือน ฯลฯ เพื่อวางแผนและแนะนำผู้อำนวยการสำนักงานการป้องกันประเทศในเรื่องเชิงงบประมาณการป้องกันประเทศให้ถูกต้องเหมาะสมและ (๓) จัดตั้งการประชุมไตรภาคีเรื่องอุปกรณ์การป้องกันประเทศโดยมีตัวแทนจากฝ่ายพลเรือนและรัฐบาลด้วย

ถ้าหากว่าข้อเสนอแนะเหล่านี้เป็นที่ยอมรับกัน บรรดานักอุตสาหกรรมชั้นนำก็ได้ชี้แจงไว้แจ่มแจ้งอยู่แล้วถึงลักษณะของมาตรการป้องกันประเทศที่ตนเชื่อว่าจำเป็น และซึ่งจนถึงบัดนี้เป็นเรื่องที่คาดกันอย่างไม่เป็นทางการต่อรัฐบาล โอกูโบ เคน (ประธานบริษัทเครื่อง

ไฟฟ้ามีตูดุบิชิ และประธานสมาคมยุทธสัมภาระญี่ปุ่น) ต้องการให้ญี่ปุ่นมีอาวุธนิวเคลียร์ ให้เพิ่มรายจ่ายการป้องกันประเทศอย่างน้อยถึงระดับอัตราของฝรั่งเศส คือ ร้อยละ ๔ ของผลิตภัณฑ์รวมของชาติ (เทียบกับร้อยละ ๑ ในปัจจุบัน) และให้ขยายกองทัพเรือขึ้น ๓ เท่าตัว ในการประชุมใหญ่ครั้งที่ ๓๐ ของเกอิตันเร็น เมื่อเดือนพฤษภาคม ๑๙๖๔ ประธานในตอนนั้น (อูเยมูระ) กล่าวในคำปราศรัยต้อนรับว่า “เรามีหน้าที่ที่จะช่วยในการสงวนรักษาไว้ซึ่งสันติภาพในตะวันออกไกล และที่จะค่อยๆ เพิ่มพูนกำลังความสามารถป้องกันตนเอง ตลอดจนยึดมั่นอย่างเข้มแข็งต่อระบบสนธิสัญญาความมั่นคง”

ซากุราดา ผู้อำนวยการสมาคมสหพันธ์ลูกจ้างญี่ปุ่น (นิคโกเร็น) เชื่อว่าจำเป็นต้องพิจารณาปัญหาการป้องกันประเทศอย่างระมัดระวังเมื่อคำนึงถึงความจำเป็นที่จะต้องให้ได้แหล่งพลังงานจากนอกประเทศ และคิดว่าควรแก้ไขรัฐธรรมนูญเป็นสิ่งจำเป็นต่อการป้องกันของชาติ ฟุนาดะ นากา ประธานของสมาคมตรวจสอบสนธิสัญญาความมั่นคง (อัมโป โซซาโก) ของพรรคเสรีประชาธิปไตย ได้เสนอเมื่อฤดูร้อนปี ๑๙๖๔ ว่า เพราะเหตุความคับแคบของตลาดอาวุธภายในประเทศ จึงจำเป็นต้องขออนุญาตส่งออกได้หวั่น เกาหลีใต้ เวียดนามและเอเชียอาคเนย์ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมให้ทันสมัย และเพื่อให้ความคิดแคบๆ เรื่องการป้องกันประเทศ

ได้เป็นที่เข้าใจกันอย่างถูกต้อง ขอเสนอด้วยคำ
ดังต่อไปนี้จาก พุจิโน ชูจิโร ประธานของบริษัท
การค้าการค้ามิซึบิชิ ผู้เคยเป็นประธานสาขาบังกิง
ของมิซึบิชิชียูต์ตลอด ๖ ปี จนสิ้นสงคราม

“ขอให้ไปดูเกาหลี ในตอนเช้า ๆ ท่านอาจ
ได้เห็นโดยบังเอิญ ชายผู้หนึ่งกำลังลากรถ
บรรทุกผักคองอยู่ ภริยาของเขาก็จะเป็นผู้เข็น
ท้ายรถนั้นอยู่ด้วย แสงสว่างในสายตาของผู้คน
ทั้งหลายแตกต่างกันที่ตรงนั้น ไตหวนก็เป็นเช่น
นี้เหมือนกัน นี่เป็นประเทศที่เราอาจจะร่วมมือ

ด้วยได้ในทางเศรษฐกิจ ยุโรปมีองค์การตลาด
ร่วมของตน อเมริกาเลี้ยงตัวเองได้พอ พวก
เราชนผิวคล้ำซึ่งได้กลายเป็นปัญหาให้กับโลก
จะต้องรวมกำลังของเราเสียแต่บัดนี้ ข้าพเจ้า
เชื่อว่าวงไพบูลย์มหาเอเชียบูรพาแต่เดิมเป็นสิ่งที่
ที่ต้องการโดยแท้ ความยุ่งยากมีอยู่อย่างเดียว
เท่านั้น คือว่าญี่ปุ่นเอาแต่ประโยชน์ของตนแต่
ฝ่ายเดียว และความรู้สึกขุ่นเคืองในชั้นนี้ยัง
คงมีอยู่ แต่ต่อไป เราจะต้องเผชิญยุคใหม่
ด้วยการเปลี่ยนความคิดของเราในเรื่องนี้ให้ความ
ช่วยเหลือ และรับการช่วยเหลือ” ๓๑๐

เขียนที่บ้านเลขที่ ๔๔๐ ถ. เพ็ญนคร อ. เมือง
จ. นครพนม ๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๖

เนื่องด้วยดิฉัน (ลาน ตรีนทิ) ผู้เป็นน้องของ
นางวิล ตรีนทิ ผู้ซึ่งเป็นพี่สาวของดิฉันได้ไปค้าขาย
ที่จังหวัดสกลนคร และนครราชสีมา ได้ถูกเจ้า
หน้าที่จับกุม โดยข้อหา เป็นญวนอพยพได้ร่วม
๓ ปีแล้ว ยังไม่ได้ปล่อยตัวมาเลย เพราะระยะนั้น
พี่สาวดิฉันได้แต่งงานกับคนไทย แต่สามีของพี่สาว
ดิฉันก็หย่ากัน โดยไม่ทราบสาเหตุ ดิฉันจึงขอความ
เมตตาจากท่าน ขอให้ท่านสืบและขอความกรุณาด้วย
ว่า พี่สาวของดิฉันจะรับกรรมนี้ไปอีกนานเท่าไร

จดหมายจากชาวญวนอพยพ

พี่สาวดิฉันถูกจองจำอยู่ที่ศูนย์อบรม ลาดบัว
ขาว อ. สีคิ้ว จ. นครราชสีมา เพราะเดี๋ยวนี้พี่สาว
ดิฉันก็มีบุตรสาวอยู่ ๑ คน ชื่อ วันนา ชัยวุฒิเลิศ
อายุก็ ๔ ขวบแล้ว ดิฉันก็ขอฝากความหวังในการ
ที่พี่สาวดิฉันจะพ้นกรรมนี้ได้

ด้วยความเคารพอย่างจริงใจ

ชื่อน้อง น.ส. ลาน ตรีนทิ
ชื่อพยาน นายประเสริฐ คันปอนด์
ชื่อพยาน นายสุทนต์
ชื่อผู้เขียน นายยุทธพงษ์ คัตสนอง

กลับมาสู่สังคมเมือง
ฉันเห็น ฉันรู้ ฉันซึ่ง
จำเป็นต้องกลับไปอีก
ชีวิตหาคับขวา
พรุ่งนี้วันนี้จะชนใหม่
และตามใจถึงผู้ทรงเรื่อง
กลับมาสู่สังคมเมืองในวันนี้
บางทีฉันอาจต้องจากไป
พลาญหน้าพลาญตาพลาญตัว
ตลบแต่ลงปลกปีดสันดาน
ทนไม่ไหวทนไม่ไหว ข้าทนไม่ไหว
ฉันมีเพื่อนเป็นความยากจน
ใหม่ในวันวายต่อไปเถิด
บทเพลงสรรเสริญบุญญาบารมี
ขอกล่าวคำอำลาอย่าหวังเห็น
ฉันพร้อมให้ชีวิตคับขวา
ขอประกาศทั่วกันในวันนี้
ตายได้ แต่ไม่ขายความเป็นไทย
ความล้มเหลวของการล่า
พรุ่งนี้อาจตายจากกัน
ทกล่า ทหารและศักดินา
หากล้มคุณค่าเหยียดหยามคน

ความล้มเหลวของการล่า

เปล่าเปลือยทอดเหงออย่างคาดไม่ถึง
แค้นไม่อิงครั่งของทุ่งนา
เล็งเหล็กไม่ได้ตั้งว่า
ขอเป็นคนบ้าดีกว่าคนเมือง
ตามได้ถึงผู้ฟังเพลง
ฉันไม่กลัว ถ้าโกรธเคืองไม่เป็นไร
ยังไม่มื่ออะไรแปลกใหม่
ทนเห็นนกกลนกระโถไม่ได้นาน
พลาญหัวพลาญหู เผลอผลาญ
เหยแล้วขังอาจหาญทรนง
จะอดอยากอย่างไรไม่เคยบ่น
แต่ฉันไม่อาจทนความอัปรีดิ์
นักปฏิวัติบังเกิดในวันนี้
ควรเกิดเพื่อบดขย ศักดินา
ฉันขอเลือกไปเป็นคนบ้า
และเป็นคนของประชาตลอดไป
ฝากทรรษาอัปรีดิ์ ทนไม่ไหว
จะฟาดฟันกันอย่างไรไม่มีวัน
อาจนำมาซึ่งการหาหนั
จึงประกาศคำขวัญ ประชาชน
พวกข้าน้อยทุกแห่งหน
โลกนี้ต้องมดมน กูสูมง

วิสา ประเสริฐ

กอกอดกระ : ด้ามขวานทองจะหัก เพราะใคร เพื่อใคร ?

ผศม เพชรจรัส

อนุสนธิจากหัวข้อข่าวเรื่อง “แผนชนุคคลองกระในสภาพญี่ปุ่น ระเบิดรัฐสัง ซี.ไอ.เอ. ยศ นายพลร่วม” ของหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย ประจำวันพุธที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๗ มีข้อมูล อ่างสิ่งที่น่าสนใจทั้งทางด้านกลุ่มผู้คิดที่จะทำการชด วิธีการชดและผลประโยชน์ที่ชนชาติต่างด้าว วางแผน “หักด้ามขวานทอง” หรือ “ตัดแหลมทองของไทยขาดออกเป็นสองท่อน” เพื่อ ประโยชน์ของใครและอธิปไตยของชาติของเราเป็นอย่างไร ถึงเปิดโอกาสให้ชนชาติต่างด้าวนำเอา แผ่นดินของคนไทยทุกคนไปพิจารณาจะชดจะตัดในรัฐสภาของญี่ปุ่นแดนของ “สัตว์เศรษฐกิจ” และ “อเมริกัน — นักบุญใจบาปอาชีพค้าสงคราม” เป็นผู้สนับสนุน ผู้เขียนรู้สึกสลดใจมากยิ่งขึ้นเมื่อได้ อ่านบทความจาก New Asia News เรื่อง “สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นจะใช้ระเบิดไฮโดรเจนเปิดทาง ไปสู่มหาสมุทรอินเดียและตะวันออกกลาง” (U.S. And Japan to H. Bomb their Way to Indian and Middle East) โดยนาย *อากิโอะ ยามาคาวา* (Akio Yamakawa) ผู้ซึ่งเป็นนักหนังสือ

พิมพ์และนักวิเคราะห์การเมืองผู้มีชื่อเสียงของ ญี่ปุ่นในปัจจุบัน ได้เขียนบทวิจารณ์ดังกล่าวไว้ เมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๗ นี้เอง

บทความดังกล่าวได้กล่าวถึงเหตุการณ์ใน ต้นเดือนกุมภาพันธ์ ศกนี้ เกี่ยวกับการที่นาย ฮารุโอะ โอคาดา (Haruo Okada) สมาชิก สภาโตเกียวสังกัดพรรคสังคมนิยมแห่งญี่ปุ่น ได้เปิดเผยว่าเขาได้คัดค้านการที่รัฐบาลญี่ปุ่นมีแผน ร่วมมือในการที่จะใช้ระเบิดไฮโดรเจนชุกคลอง กระเพื่อตัดทางเชื่อมทางทะเลระหว่างทะเลจีน กับมหาสมุทรอินเดียทางภาคใต้ของประเทศไทย โดยชี้ให้เห็นถึงภัยที่เกิดจากฝุ่นกัมมันตภาพและ ผลร้ายต่างๆ ที่ตามมาดังเช่นที่ประเทศญี่ปุ่นเอง เป็นผู้ประสบภัยพิบัติจากการทิ้งระเบิดปรมาณู จากสหรัฐอเมริกาทั้งๆ ที่ระเบิดสมัยนั้นยังเป็น เพียงระเบิดที่มีกำลังทำลายต่ำมากหากเทียบกับ ระเบิดไฮโดรเจนในปัจจุบันและที่จะนำมาใช้ในการชุกคลองกระในประเทศไทย

แรงผลักดันในการชุกคลองกระ

อะไรคือมูลเหตุจูงใจที่ทำให้ทั้งญี่ปุ่นและ สหรัฐอเมริกาต่างมีความปรารถนาอย่างแรงกล้า ที่จะผลักดันให้มีการชุกคลองกระขึ้น นายฮาจิโอะ ได้ชี้ให้เห็นว่า ถ้าหากญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา สามารถชุกคลองกระได้ก็ช่วยลัดเส้น ทางเดินเรือ ทางทะเลจากทะเลจีนไปสู่มหาสมุทรอินเดียได้ สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยไม่ต้องผ่านทาง ช่องแคบมะละกาซึ่งเป็นของสิงคโปร์ มาเลเซีย

และอินโดนีเซียต่างอ้างถึงสิทธิในการครอบครอง อันมีผลทำให้เกิดความยุ่งยาก และขาดความมั่นคงแน่นอน ผลประโยชน์อันยิ่งใหญ่ที่ญี่ปุ่นจะได้รับจากการชุกคลองกระ ก็คือสามารถลำเลียงน้ำมัน จากกลุ่มอาหรับได้รวดเร็วและปลอดภัยและสามารถนำเรือซึ่งมีระวางบรรทุกน้ำมัน ขนาด ๔๐๐,๐๐๐ ตันผ่านได้ ซึ่งขณะนี้เรือเพียง ๒๒๐,๐๐๐ ตันเท่านั้น จึงจะเดินทางผ่านช่องแคบมะละกาได้ ถ้าญี่ปุ่นสามารถผลักดันให้ไทย ยอมชุกคลองกระได้ ญี่ปุ่นจะมีโอกาสหากำไรทางการค้าขายและการตั้งโรงงานในบริเวณปาก คลองทั้งสองข้างอย่างสะดวกสบาย ส่วนสหรัฐ นั้นก็สามารถที่จะได้ประโยชน์ จากการที่จะนำกำลังนาวิกกองเรือที่ ๗ ผ่านเข้าออกระหว่าง ทะเลจีนไปยังมหาสมุทรอินเดียเพื่อคุมเชิงกับกอง เรือของสหภาพโซเวียตซึ่งเข้ามาบีบบทบาท้วน เบียดอยู่ในบริเวณอ่าวเปอร์เซียและมหาสมุทร อินเดียเพื่อเป็นพี่เลี้ยงให้แก่ประเทศกลุ่มอาหรับ โดยเฉพาะอียิปต์และกำลังจะเป็นขวัญใจให้แก่ อินเดียและศรีลังกามีตรินิอาเซียมากยิ่งขึ้น จาก สถานการณ์ดังกล่าวมหาสมุทร อินเดียที่เคยสงบ เงียบกำลังจะเป็นกระดานหมากรุก แสดงกำลัง นาวิกของชาติมหาอำนาจของโลกและจะก่อให้เกิด อันตรายแก่ชาติต่างๆ ที่เล็ก ๆ และพึ่งตนเอง ไม่ได้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่ออังกฤษ เสือเก่าแห่งเอเชีย—อาฟริกา ยอมยกเกาะ “พระจันทร์เสี้ยว” อันมีชื่อว่า “ติงอร์กาเซีย”

ซึ่งอยู่ในมหาสมุทรอินเดียด้านใต้ของศรีลังกา ประมาณ ๑,๗๐๐ ไมล์ ให้สหรัฐสร้างฐานทัพ เรือเมื่อเร็ว ๆ นี้ การแสดงออกซึ่งอิทธิพลและการรักษาผลประโยชน์ของชาติใหญ่ ๆ และมหาอำนาจซึ่งมีพลังทั้งทางด้านเศรษฐกิจและพลังทางทหารในอาณาบริเวณ ซึ่งเป็นที่ตั้งของชาติเอเชียผู้ด้อยพัฒนาและมีนักปกครองที่โง่เขลาเห็นแก่ได้ ง่ายที่จะปลุกปั่นยุให้แตกแยกและซื้อหาด้วยเศษเงินเพียงเล็กน้อย ย่อมจะเป็นปัจจัยเกื้อกูลอันสำคัญให้มหาอำนาจเหล่านั้นสามารถนำไปเป็นตัวหมากรุกรบนกระดานของเขาอย่างง่ายดาย ดังนั้นในระยะนี้จึงเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชนชาติเอเชียว่าสามารถจะหาผู้นำที่ดีพาตนหลีกเลี่ยงหนีพ้นจากการแสวงหาอาณานิคมรูปแบบใหม่ภายใต้ยุทธวิธีทางเศรษฐกิจและการล่อ "เหยื่อปลอม" ในรูปของการ "พัฒนา" และ "ปลูกฝักคอมมิวนิสต์" ภายใต้โครงสร้างของ "รัฐบาลทหาร" ซึ่งใช้ได้ผลอยู่ในขณะนี้ คลองกระจึงเป็นเป้าหมายอันสำคัญ ซึ่งทั้งญี่ปุ่นและอเมริกันกำลังวางแผนผลักดันร่วมกันโดยมี "นายเชาว์ เชาว์ชวัญยืน" คนจีนไต้หวันซึ่งเป็นประธานบริษัทโรงกลั่นน้ำมันไทย ผู้ซึ่งเกิดมาเพื่อพิสูจน์ตนเองว่าสามารถจะ หักห้าม ขวานทองของไทยเพื่อหาผลประโยชน์ให้แก่คนขายชาติของไทย กลุ่มหนึ่งกับสัตว์เศรษฐกิจญี่ปุ่น นักบุญผู้ค้าสงครามอเมริกันและพวกแสวงโชคกลางชาวไต้หวันเท่านั้นเอง

หากพิจารณาย้อนหลังไปในเดือนกันยายนปี ๒๕๑๕ รัฐบาลไทยในขณะนั้นได้อนุญาตให้นายเชาว์ คนจีนไต้หวันทำการศึกษาสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับการขุดคลองกระ และนับตั้งแต่นั้นมา แผนการขุดตัดประเทศไทยอันเป็นที่รักยิ่งของเราได้กลายเป็นโครงการระหว่างชาติสำหรับผู้ที่จะมาแสวงหาประโยชน์จากการตัดแผ่นดินไทย ประกอบด้วยบริษัท Lawrence Livermore Laboratory (California) ซึ่งมี Dr. Edward Teller บิดาของระเบิดไฮโดรเจน ร่วมด้วย Hudson Institute (New York) ซึ่งมี Herman Kahn เป็นหัวหน้าฝ่ายสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ทางฝ่ายฝรั่งเศสมี Franec's Cie Industrielle de Travaux (CITRA) และฝ่ายญี่ปุ่นก็คือบริษัทยักษ์ใหญ่ Nissho — Iwai เป็นตัวการสำคัญ การประชุมเรื่องคลองกระของพวกต่างชาตินักแสวงหาประโยชน์ดำเนินไปภายใต้รูปการประชุมระหว่างชาติในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้ดำเนินไปถึง ๓ ครั้งคือในเดือนมีนาคมที่เมือง Oakland รัฐ California สหรัฐอเมริกา เดือนเมษายนที่กรุงปารีสประเทศฝรั่งเศส และเดือนกรกฎาคม ณ กรุงโตเกียวประเทศญี่ปุ่น ต่อมาในเดือนกันยายนปีเดียวกัน นายเชาว์ เชาว์ชวัญยืน คนจีนไต้หวันก็ได้เสนอผลการสำรวจเบื้องต้นซึ่งเป็นรายงานหนา ๖๐๐ หน้าต่อรัฐบาลของไทยในขณะนั้น

ฝ่ายบริษัทยักษ์ใหญ่ของญี่ปุ่น สัตว์

เศรษฐกิจผู้เห็นแก่ตัวค้น หลังรัฐบาลของเขาในโครงการคลองกระซึ่งคนไทยรักชาติทุกคนควรจะรู้จักหน้าไว้ ได้แก่สถาบันการธนาคารของรัฐบาล *The Commerce and Industry Financial Corporation, The Japan Industrial Location Center* ซึ่งเป็นสถาบันร่วมระหว่างบริษัทยักษ์ใหญ่ของญี่ปุ่นและอยู่ภายใต้การแนะนำบังคับบัญชาของกระทรวงการค้าระหว่างชาติและอุตสาหกรรม (Ministry of International Trade and Industry) และมีข้าราชการจากกระทรวงนี้และกระทรวงต่างประเทศร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์อีกมาก ข้อสังเกตอันสำคัญที่คนไทยทุกคนควรติดตามก็คือ การวางแผนขุดคลองกระครั้งนี้สหรัฐอเมริกาได้ให้ความสนับสนุนอยู่เบื้องหลังอย่างลึกซึ้งภายใต้การสนับสนุนของลูกสมุนฝ่ายไทยได้ส่งนายพล แอดวิน เอฟ. แบล็ค (General Edwin F. Black) อดีตหัวหน้าคณะที่ปรึกษาฝ่ายทหารในไทย และเข้าใจว่าเป็นสายลับของ ซี.ไอ.เอ. ร่วมในการสำรวจกับฝ่ายทหารช่างแห่งกองทัพกองอเมริกันในเดือนกันยายน ๒๕๑๖ เพื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ สำหรับสนับสนุนโครงการนี้

โครงการขุดคลองกระมีอย่างไรบ้าง

ตามโครงการที่พวกต่างชาติเสนอตัดแผ่นดินไทยเราต่างลงความเห็น ว่าควรเลือกขุดบริเวณอำเภอละงู จังหวัดสตูล ผ่านเข้าหาบริเวณทะเลสาบสงขลาซึ่งผ่านบริเวณพื้นที่ดังกล่าวคลองจะมี

ระยะทางประมาณ ๑๐๐ กิโลเมตร มีการคาดคะเนว่าจะต้องทำการขุดดินออกทั้งสิ้นประมาณ ๒,๘๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร หรือประมาณ ๒๘ เท่าของปริมาตรดินที่ขุดคลองสุเอซ หรือประมาณ ๑๖ เท่าของปริมาตรดินในการขุดคลองปานามา การขุดคลองผู้สำรวจเสนอทางเทคนิค ๒ วิธี คือวิธีแบบดั้งเดิมธรรมดาจะต้องใช้เวลาขุด ๑๔ ปี ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นประมาณ ๑๑,๐๐๐ ล้านดอลลาร์อเมริกัน หรือเท่ากับ ๒๒๐,๐๐๐ ล้านบาท (โดยคิดค่าของเงิน ๑ เหรียญอเมริกัน = ๒๐ บาท) และถ้าใช้ขุดด้วยพลังงานนิวเคลียร์ คือใช้ระเบิดไฮโดรเจนจะทำงานเสร็จภายใน ๑๒ ปี ค่าใช้จ่ายลดเหลือเพียง ๖,๒๐๐ ล้านดอลลาร์อเมริกัน ถ้าจะทำการขุดโดยวิธีการที่สองคือ ใช้พลังจากระเบิดนิวเคลียร์จะต้องทำการขุดในพื้นที่ ๆ มีความจำเป็น ต้องใช้ระเบิดใน ระยะทางทั้งสิ้น ๔๕.๕ กิโลเมตร โดยใช้ระเบิดนิวเคลียร์ขนาด ๐.๘ เมกตันจำนวน ๑๓๖ ลูก ซึ่งจำนวนระเบิดนิวเคลียร์ทั้งหมดจะต้องใช้เท่ากับ ๑๐๕ เมกตัน หรือเทียบเท่ากับแรงระเบิดปรมาณูที่ใช้ทิ้งลง ณ เมืองฮิโรชิมาถึง ๕,๒๕๐ ลูก

จากการสำรวจของผู้ที่จะขุดคลองเสนอว่า ถ้าจะทำการขุดคลองกระตามโครงการดังกล่าวจำเป็นจะต้องย้ายพลเมืองชาวภาคใต้ในบริเวณดังกล่าวถึง ๒๑๕,๐๐๐ คน หรือเท่ากับร้อยละ ๔๐ ของประชากรทั้งหมดที่อยู่ในบริเวณนั้น จะทำให้บ้านเรือนทรัพย์สินและเรือกสวนไ้ร่นาที่มีอยู่ต้องได้รับ

ผลเสียหายจากฝุ่นกัมมันตะรังสี และคาดว่าจะ
ตกถึงบริเวณเกาะสุมาตราภายในเวลา ๓๖ ชั่วโมง
ภูมิภาคดังกล่าวโดยเฉพาะด้านเอเชียอาคเนย์จะ
เสี่ยงต่ออันตรายของฝุ่นกัมมันตะรังสีนานถึง ๔ ปี

ชาติต่างเจ้าของโครงการจะได้อะไรบ้าง

๑. นายเซาว์ เซาว์ชวัญยืน คนจีนได้หัวนี้
ประธานบริษัทโรงกลั่นน้ำมันไทยจะได้กำไรมหา
ศาลเป็นการส่วนตัวและพรรคพวกสมุนรับใช้ที่
เห็นดีเห็นชอบขายชาติตนเองเพียงเพื่อแลกกับผล
ประโยชน์และความมั่งคั่งส่วนตัว

๒. ญี่ปุ่นสัตว์เศรษฐกิจแห่งโลกจะได้รับ
ความสะดวกสบายและมีกำไรงามจากการชุกคอง
คือ

ก. ระยะเวลาขนส่งน้ำมันให้สั้นกว่าเดิม

ข. คลองที่ขุดจะต้องลึกพอที่จะรับเรือขนาด
๔๐๐,๐๐๐ ตัน ซึ่งมากกว่าการเดิน
ผ่านช่องแคบมะละกาซึ่งเรือบรรทุกน้ำ
มันขนาดใหญ่ไม่เกิน ๒๒๐,๐๐๐ ตัน
เท่านั้นที่จะผ่านได้

ค. โดยอิทธิพลทางการเงิน และทางการ
เศรษฐกิจ ญี่ปุ่นจะได้ครอบครองบริ
เวณปากคลองทั้งสองด้านคือด้านจังหวัด
สตูลหรือด้านมหาสมุทรอินเดียในเนื้อ
ที่ประมาณ ๑๗๐ ตารางกิโลเมตรและ
ด้านฝั่งทะเลจีน คือปากทะเลสาบ

สงขลาประมาณ ๓๒๕ ตารางกิโลเมตร
ไว้เป็นเขตอุตสาหกรรม

ง. ญี่ปุ่นสามารถเคลื่อนย้ายอุตสาหกรรมทุก
ชนิดจากประเทศมาผลิตในบริเวณดัง
กล่าวโดยทำให้ประเทศของตนหลุดพ้น
จากเรื่องน้ำเสียและแก๊สเป็นพิษหรือ
การเน่าเสียต่าง ๆ อันเกิดจากโรงงาน
โดยคนญี่ปุ่นไม่ต้องเดือดร้อนอีกต่อไป

จ. ญี่ปุ่นสามารถดำเนินการเคลื่อนไหวทั้ง
ทางการเมืองและการทหารเพื่อรักษาผล
ประโยชน์ของตนเองในบริเวณดังกล่าว
ได้อย่างสะดวกสบาย และมีเหตุผล
และจะส่งผลสะท้อนในทางการเมือง
ระหว่างประเทศโดยที่ตนเองสามารถมี
บทบาท อิทธิพลและพลังต่อรองสูงขึ้น

ฉ. อื่น ๆ ขอให้ท่านผู้อ่านร่วมกันคิดค้น
ต่อไป

๓. สหรัฐอเมริกานักค้าสงครามจะได้อะไร
บ้าง ข้อนี้ขอให้ประชาชนชาวไทยสนใจให้จง
ดี กรณีของคอมมิวนิสต์ปลอมในหนองคาย การ
สร้างฐานเวดาร์บ নয়คคยอินทนนท์ และการ
เคลื่อนย้ายเครื่องบิน U—๒ มาในไทย การ
เข้ายุแหย่ปลุกปั่นให้คนไทยแตกแยกกันโดยอาศัย
สมุนรับใช้ที่ขายชาติในวงการทหารและพลเรือน
ประสานกับการที่อังกฤษอนุญาตให้สหรัฐอเมริกา
สร้างฐานทัพเรือในมหาสมุทรอินเดียเพื่อประจัน
หน้ากับกองเรือสหภาพโซเวียต ย่อมเป็นพลัง

สำคัญที่จะต้องผลักดันในรูปแบบต่าง ๆ ให้มีการชุดคลองกระเพื่อเป็นทางเดินทัพเรือของกองเรือที่ ๗ จากทะเลจีนไปสู่มหาสมุทรอินเดียโดยสะดวกและรวดเร็ว ถ้าหากคนไทยทั้งชาติยอมให้ต่างชาติชุดคลองกระได้ แผนการยุบของพวกจักรวรรดินิยมต่อบัญหาสิ่งจังหวัดภาคใต้อย่อมจะบังเกิดผล การพยายามสถาปนาให้มีรัฐบาลแยกออกมาต่างหากจากผืนแผ่นดินไทยย่อมมีความเป็นไปได้สูงเช่นกันแล้วจะสะดวกต่อการเข้ายึดครองโดยเหตุผลที่เหมาะสมต่าง ๆ ของฝ่ายเขาต่อไป

พวกเราคนไทยเจ้าของแผ่นดินจะได้อะไร

หากท่านผู้อ่านพิจารณาเพียงปัญหาในด้านง่าย ๆ ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ เช่นความเหลื่อมล้ำในสังคม การฉกฉวยโอกาสกดขี่ข่มเหงระหว่างคนมีคณาในชาติกิติ การที่คนกลุ่มน้อยสูญหัวหาประโยชน์จากต่างตัวกดขี่ข่มเหงพวกกันเองกิติ หรือจะพิจารณาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองก็จะเห็นได้ว่า ชาติของเราไม่มีโครงสร้างที่แข็งแกร่งมั่นคงพอ ดังนั้นถ้าเราถอดตัวไปพัวพันกับต่างชาติที่เขา มีระบบและโครงสร้างทั้งทางพลังเศรษฐกิจ การเมืองและการทหารกิติ ก็อาจเปรียบได้กับคนไม่เป็นมวย ขึ้นไปต่อกรกับแรมเปียนโลก แล้วอะไรจะเหลือ ขณะนี้โครงสร้างทางการเมืองของเราอ่อนแอมาก ต่างชาติพยายามบ่อนทำลายและพยายามสถาปนารัฐบาลทหารขึ้นเพื่อสะดวกแก่การที่เขาจะควบคุมและยุบให้ใช้อำนาจเด็ดขาดเพื่อที่เขาจะ “ชี้หลัง” ต่อ

และทำงานเพื่อประโยชน์ของเขาตั้งที่เขาได้บรรลุความสำเร็จมาแล้วในประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลาย

ข้อสรุปชวนกิดของผู้เขียน

ถ้าหากคนของเรายอมขายตัวให้นายเขาว์เขาว์ขั้วญ่ยืน ร่วมกับญี่ปุ่นและสหรัฐชุดคลองกระได้ พวกเราลองทดสอบปัญญาดูกันเป็นข้อ ๆ ดังนี้คือ

๑. ปัญหาการขนส่งน้ำมัน

- ก. ปัญหาขนส่งน้ำมันเป็นผลประโยชน์ของญี่ปุ่น และชนชาติอื่น ๆ
  - ข. เมื่อชุดคลองแล้ว และถ้าเกิดปัญหาขัดแย้งโดยกลุ่มตะวันออกกลางไม่ยอมขายน้ำมัน คลองกระก็ไร้ประโยชน์
  - ค. ถ้าญี่ปุ่นสามารถติดต่อเรื่องน้ำมันกับสหภาพโซเวียตและจีนแดงได้ คลองกระก็หมดความสำคัญ
- ดังนั้น ก. + ข. + ค. = หมดตัว

๒. ปัญหาทางการเมืองและการทหาร

- ก. การชุดคลองกระจะช่วยเสริมสร้างอิทธิพลทางการเมืองและการทหารให้สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น ทั้งนี้โดยอ้างถึงการปกป้องผลประโยชน์ของเขาและตลอดจนการใช้ช่องแคบทางผ่านก่อนสงครามกับเพื่อนบ้านทั้งสองทวีปสองมหาสมุทรได้สะดวกกว่าเดิม
- ข. เสียเอกภาพและบูรณภาพแห่งดินแดนของชาติไทยเราเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาระหว่างชนชาติในภาคใต้

ค. เสี่ยงต่อการยุบเลิกบริษัทของชาติมหาอำนาจเพื่อแก้ความวุ่นวายให้ประเทศของเราไม่อาจพัฒนาตนเอง ผลสุดท้ายพวกเขาก็จะเข้ายึดครองโดยกลวิธีแบบใหม่ๆ เพื่อประโยชน์ในการใช้คลองกระอย่างสะดวกสบาย

ง. การขุดคลองกระมีแนวโน้มชักศึกเข้าบ้าน เพราะปัจจุบันทั้งสหรัฐและสหภาพโซเวียตต่างแข่งขันกันสร้างอิทธิพลในมหาสมุทรอินเดียและทะเลจีน นอกจากนี้ก็เป็นโอกาสให้ญี่ปุ่นและสาธารณรัฐประชาชนจีนร่วมมือบทบาทเหนือภูมิภาคนี้สูงขึ้น

๓. ทางเศรษฐกิจ

หากพิจารณาถึงปัญหาเศรษฐกิจและความพร้อมของชาติของเรา ผู้เขียนเชื่อว่าไม่มีพลังพอที่จะเป็นตัวของตัวเองและสามารถก่อประโยชน์ให้แก่คนในชาติโดยทั่วถึง ผลประโยชน์ส่วนใหญ่จึงน่าจะตกอยู่กับคนกลุ่มน้อย และนายทุนต่างชาติมากกว่าที่จะเป็นคนไทยโดยทั่วไป และถ้าพิจารณาผลเสียโดยตรงในระยะต้นก็จะเห็นได้ว่า

ก. ต้องอพยพคนไทยในบริเวณนั้นออกทำให้บังเกิดผลเสียทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

ข. บริเวณอยู่ชั่วคราวในบริเวณดังกล่าวพื้นที่ทำการประมงในบริเวณทะเลสาบและใกล้เคียงเสื่อมสภาพสิ้น

ค. บริเวณปากคลองทั้งสองด้าน คนไทยจะไม่ได้รับประโยชน์นอกจากจะเป็นย่านอุตสาหกรรมของชาติต่างดาว

๔. ด้านสิ่งแวดล้อม

ก. การขุดคลองจะเปลี่ยนแปลงสภาพในระบบนิเวศน์วิทยาทั้งด้านบนบกและด้านทะเลอย่างสิ้นเชิง

ข. ผู้ نگัดมันตะรังสีจะเป็นพิษเป็นภัยอย่างร้ายแรงต่อภูมิภาคดังกล่าว และคาดว่าจะส่งผลกระทบต่อธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและมนุษยชาติในอนาคตต่อไป

ค. การสร้างย่านอุตสาหกรรมสองปากคลองจะทำให้น้ำในทะเลสาบ ทะเลหลวงทั้งสองฝั่งเป็นพิษ จากของเน่าเสียและพิษร้ายจากเศษผลิตภัณฑ์ อากาศก็จะเป็นพิษ คนไทยจะรับของเสียเหล่านี้แทนคนญี่ปุ่นซึ่งกำลังประสบภัยพิบัติจากการเน่าเสียเป็นพิษของสิ่งแวดล้อม

จากข้อคิดเห็นดังกล่าวนี้ ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คนไทยทั้งชาติไม่ควรยอมให้มีการขุดคลองตัดกระเพื่อผลประโยชน์ของชาติต่างดาวเพียงฝ่ายเดียว ถ้าเราสามารถร่วมแรงร่วมใจกันปรับปรุงการผลิต การใช้ทรัพยากรและการกระจายรายได้ให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม เราเชื่อว่าจากพลังและปัจจัยที่เรามีอยู่พอจะสร้างความสมบูรณ์พูนสุขให้แก่ชนในชาติของเราตลอดชั่วฟ้าดินสลาย

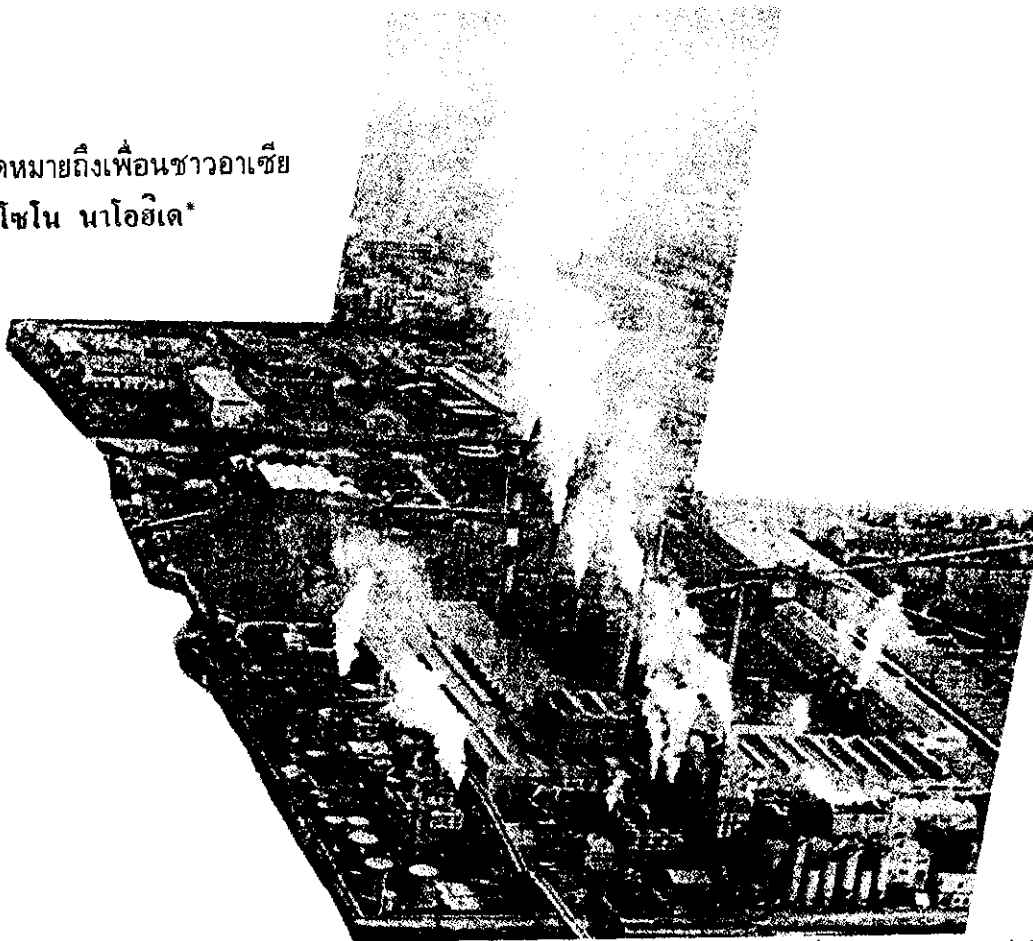
โดยไม่ต้องตัดแผ่นดินแหลมทอง หรือหักค้ำ
 ขวานของตนเองแลกกับเศษเงินและผลได้เล็ก ๆ
 น้อย ๆ ของพวกต่างด้าว จงรักษาแผ่นดินนี้ไว้
 ด้วยหัวใจและเลือดเนื้อ จงป้องกันอย่าให้ต่างด้าว
 สรวางรัฐบาลทหารซึ่งจะขึ้นมารับใช้เขา จงสร้าง

พลังสามัคคีให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนในชาติ นัก
 เรียนนิสิตนักศึกษาประชาชน ทหารตำรวจคือ
 ลูกแม่เดียวกันและนี่คือคนเลือดเดียวกัน ชาติ
 เดียวกัน ไม่มีใครจะมาเห็นดีเห็นงามไปกว่าพวกเรา
 กันเองได้

การอพยพประชากร ๒๑๕,๐๐๐ คน จาก ๔ จังหวัดภาคใต้ เพื่อใช้ระบือนิวเคลียร์
 กำหนดจากระเบียบขนาด ๕ เมกาทัน

จังหวัด อำเภอ	จำนวนประชากร อพยพโดยประมาณ		จำนวนประชากร ทั้งหมด		พื้นที่ใช้ ตารางกิโลเมตร	
	จังหวัด	อำเภอ	จังหวัด	อำเภอ	จังหวัด	อำเภอ
ตรัง	๓๕,๐๐๐	-	๘๐,๐๐๐	-	๗๒๐	-
	-	๖,๐๐๐	-	๓๕,๐๐๐	-	๑๘๐
ปะเหลียน	-	๒๙,๐๐๐	-	๔๕,๐๐๐	-	๖๑๒
พัทลุง	๑๘,๐๐๐	-	๑๓๕,๐๐๐	-	๒๑๒	-
	-	๑๖,๐๐๐	-	๗๙,๐๐๐	-	๑๘๙
	-	๒,๐๐๐	-	๕๖,๐๐๐	-	๑๔
สตูล	๙๐,๐๐๐	-	๑๑๙,๐๐๐	-	๑,๘๐๐	-
	-	๘,๐๐๐	-	๘,๐๐๐	-	๒๘๘
	-	๒๗,๐๐๐	-	๒๗,๐๐๐	-	๓๙๖
สตูล	-	๕๕,๐๐๐	-	๘๔,๐๐๐	-	๑,๑๑๖
สงขลา	๗๒,๐๐๐	-	๒๒๔,๐๐๐	-	๙๕๘	-
	-	๔๒,๐๐๐	-	๕๘,๐๐๐	-	๔๖๘
	-	๒๕,๐๐๐	-	๑๒๗,๐๐๐	-	๓๖๐
	-	๕,๐๐๐	-	๓๙,๐๐๐	-	๑๓๐
รวม	๒๑๕,๐๐๐	๒๑๕,๐๐๐	๕๕๘,๐๐๐	๕๕๘,๐๐๐	๓,๖๙๐	๓,๖๙๐

จดหมายถึงเพื่อนชาวอาเซียน
อิโซโน นาโอฮิเด*

เพื่อนรัก ผมได้ไปในการประชุมซึ่งเคยพูดถึง และเพิ่งกลับออกมาด้วยความละอายใจ ผมอยากจะเล่าถึงความรู้สึกของผมในเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ อย่างตรงไปตรงมาสักสองสามข้อ

อันแรกก็คือ ความจริงที่ว่าผู้ที่เข้าประชุมแทบไม่มีใครรู้จักถึงสาเหตุแท้ของปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษในญี่ปุ่นเลย คุณเคยบอกผมเองแหละว่า ในขณะที่ชื่อเสียงความเลวร้ายน่ากลัวของ “โรคมินามาตะ” เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในยุโรปและอเมริกันนั้น คนอาเซียนด้วยกันเองเพียงหนึ่งในสิบคนเท่านั้นที่รู้ถึงความน่ากลัวของโรคร้ายนี้ ผู้คนที่เข้าร่วมการประชุมคราวนี้ เคยอยู่ในญี่ปุ่นมาก่อนกว่าหนึ่งปีทั้งสิ้น ดังนั้น ส่วนใหญ่จึงเคยได้ยินเรื่องเกี่ยวกับ “โรคมินามาตะ” กัน แต่ดูเหมือนว่าจะไม่มีใครเคยรู้เรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่ทางโรงงานและรัฐบาลปฏิบัติต่อคนไข้ในระยะกว่า ๒๐ ปีมาแล้ว ถ้ายังพูดถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษอย่างอื่นด้วยแล้วแทบจะไม่มีทางเลือกต่อไปให้ชาวอาเซียนรู้เลย

ในปัจจุบัน นอกจากเพียง ๒-๓ ประเทศแล้ว ประชากรในประเทศด้อยพัฒนาต่างก็ตกอยู่ในสภาพเช่นเดียวกับพวกผม ชาวญี่ปุ่นเมื่อ ๒๐ กว่าปีที่แล้วมา ซึ่งเมื่อได้ยินเรื่องเกี่ยวกับหมอกควัน (Smog) ในลอนดอนก็แทบจะไม่สามารถนึกภาพความน่ากลัวอันนั้นได้ คำกล่าวเช่นว่า “ถ้าทำให้น้ำและท้องฟ้าสกปรกไปโสโครกไปแล้วละก็ จะไม่มีทางทำให้กลับเป็นอย่างเก่าได้” “การตายของนกหรือปลานั้นเป็นสัญญาณบอกถึง

* นายอิโซโน เป็นนักชีววิทยา ค้นคว้าศึกษาถึงปัญหาพิษร้ายของสาร PCB. (Polychlorinated biphenyls) ที่มีต่อร่างกายมนุษย์

ความผิดปกติ” ได้กลายเป็นสามัญสำนึกไปแล้วสำหรับชาวญี่ปุ่น แต่สำหรับเพื่อนชาวอาเซียน ดูเหมือนว่าถึงพูดออกไป ก็ไม่มีใครเข้าใจ

อาจจะมีเสียงกล่าวว่า “ควรจะระมัดระวังปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิเศษอย่างเต็มที่ ขณะเดียวกันก็ทำการพัฒนาอุตสาหกรรมไปด้วย” แต่ดูเหมือนว่า นักหนังสือจะเน้นอยู่ที่การพัฒนามากกว่าการป้องกันของเสียจากโรงงาน เสียงที่พูดว่า “ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิเศษอาจจะเป็นปัญหาใหญ่ก็จริง แต่สำหรับประเทศของฉันทันทีไม่มีเวลาที่จะไปคำนึงถึงปัญหานั้นได้” หรือ “เพื่อแลกเปลี่ยนกับการพัฒนาอุตสาหกรรม การทำลายสิ่งแวดล้อมก็เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้” ดูจะมีมากกว่า

ผมอยากจะเน้นอีกครั้งหนึ่งว่าสภาพเช่นนี้ไม่ต่างจากญี่ปุ่นในสมัยเริ่มพัฒนาอุตสาหกรรมเลย อาเซียนกำลังมุ่งที่จะพัฒนาทางอุตสาหกรรม โดยแทบจะไม่มีมาตรการระวังต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิเศษในจิตใจเลย ในฐานะประเทศที่ล้าหน้าในปัญหา “สิ่งแวดล้อมเป็นพิเศษ” และในฐานะชาวอาเซียนด้วยกัน การที่จะบอกกล่าวให้รู้กันว่า “ทำไม ในปัจจุบัน ญี่ปุ่นจึงต้องประสบความสำเร็จมากกว่าเราเช่นนี้” นั้น เป็นปัญหาระดับมนุษยชาติที่ไม่อาจจะมองข้ามกันได้เลย แต่ดูเหมือนว่านี่จะเป็นความรู้ลึกของ “มนุษย์นอกคอก” อย่างผมนี่เพียงคนเดียวเสียละกรรมัง

ไม่ว่าประเทศใดก็ตาม คงไม่เกี่ยวข้องไปบอกกล่าวถึงเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์กับประเทศของตนให้คนอื่นรู้ ถ้าเป็นปัญหาอย่างอื่นละก็อาจจะพูดกันได้บ้าง แต่ว่าสำหรับประเทศที่เป็นที่ยอมรับกัน ทั้งโดยตัวเองและจากประเทศอื่นว่าเป็นประเทศที่มีปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิเศษเลวร้ายที่สุดในโลก ไม่ยอมแจ้งให้ฝ่ายตรงข้ามรู้ถึงความจริงอันนี้ และออกไปลงทุนในต่างประเทศเพราะประสบปัญหาที่ดังโรงงานไม่ได้ เนื่องจากปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิเศษ (ถูกประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆต่อต้านคัดค้าน - ผู้แปล) สิ่งนี้ไม่เป็นการกระทำเลวร้ายที่สุดหรือ จะเป็นการกล่าวเกินไปหรือว่า การกระทำเช่นนี้ ถึงจะถูกเรียกว่าเป็น “การปลิ้นปล้อนหลอกลวง” ก็คงช่วยอะไรไม่ได้

“การมาลงทุนของญี่ปุ่นนั้นไม่เป็นปัญหา ขอแต่เพียงให้ทำการป้องกันปัญหานี้ด้วยตนเอง อย่างน้อยก็ไปของเสียที่ปล่อยทิ้งออกมาอยู่ในระดับที่รับรองกันว่าปลอดภัยในญี่ปุ่น นี่เป็นความปรารถนาสูงสุดของเรา” นี่เป็นคำพูดของผู้แทนจากประเทศหนึ่งแต่ดูเหมือนจะเป็นความหวังที่ไม่มีทางเป็นจริง ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้เสียที่ปล่อยออกมาจากโรงงานไทยอาซาฮีไซดานั้นมีปรอทเข้มข้นถึง ๐.๕ พีพีเอ็ม แต่ภายในประเทศ (ญี่ปุ่น) ระดับ (ที่ “ถือ” กันว่าปลอดภัย) ที่กำหนดคือต้อง “ตรวจวัดไม่พบ” (คือต่ำกว่า ๒.๐๕ พีพีเอ็ม* ในประเทศไทยระดับ (ที่ถือว่าปลอดภัย) นี้สูงถึง ๑ พีพีเอ็มก็จริงอยู่ แต่ก็ไม่เป็นสาเหตุว่าเราสามารถปล่อยปรอทออกมามากมายเช่นนั้นได้ เพราะว่าในญี่ปุ่นเอง โรงงานใหญ่ (ของอาซาฮี - ผู้แปล) ก็ยังรักษาระดับ “ตรวจวัดไม่พบ” อยู่

* PPM = Part per million (หนึ่งในล้านส่วน)

จริงเท็จแค่ไหนนั้นไม่อาจจะรู้ได้ แต่เคยได้ฟังมาว่า เครื่องมือที่ใช้ในญี่ปุ่นไม่ได้แล้ว เนื่องจากปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ได้ถูกส่งออกไปใช้ในต่างประเทศ โดยเพียงทาสีเสียใหม่เท่านั้น

โรงงานจากยุโรปและอเมริกัน ก็เชื่อว่าจะไปลงทุนในต่างประเทศเป็นบริการ “สังคมสงเคราะห์” ก็หาไม่ เพราะต่างก็มีจุดประสงค์อยู่ที่ผลกำไรทั้งสิ้น แต่ว่าพวกเขาเหล่านั้นระมัดระวังอย่างเต็มที่ที่จะไม่ให้เกิดปัญหาขึ้น ในทางตรงกันข้าม บริษัทที่ไปลงทุนในต่างประเทศของญี่ปุ่น นอกจากปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษแล้ว ในปัญหาอื่นๆ ก็ยังไม่มีควมระมัดระวังอยู่เลย ถ้าเป็นอย่างนั้นแล้ว ก็ให้กังวลว่าจะสามารถอยู่ในต่างประเทศได้นานสักเท่าไรกัน นี่อาจจะเป็นความที่เป็นคนเถรตรงของบริษัทญี่ปุ่นซึ่งต่างกับบริษัทของยุโรปและอเมริกาที่ไม่ยอมเปิดเผยตัวเลขให้ใครเห็นก็ได้

คงจะเป็นที่รู้กันแล้วว่า เมื่อตอนต้นฤดูร้อนปีนั้น (๑๙๗๓) ประชาชนญี่ปุ่นตกอยู่ในสภาพสับสนอลหม่านด้วยปัญหาปลาเป็นพิษอันเนื่องมาจากปรอทและพีซีบี ปลาขายกันไม่ออกเลย ร้านอาหารที่ขายอาหารประเภทปลาแทบจะไม่มีใครย่างกรายเข้าไป จากการสำรวจประชามติพบว่า ชาวญี่ปุ่นถึง ๕๐% มีความรู้สึกกังวลใจเกี่ยวกับปัญหาอาหารเป็นพิษ

ยิ่งกว่านั้น ในฤดูร้อนปีนั้นปัญหาจากโฟโตเคมีกัลสมอก* (Photochemical Smog) ได้กลายเป็นปัญหาใหญ่น่ากลัวทีเดียว ทั้งที่เป็นกลางฤดูร้อนอยู่ก็ตาม แต่ใบเคียวก็กลับร่วงหล่นลงมาอย่างเช่นปลายฤดูใบไม้ร่วง จากการสำรวจโดยใช้ดอกอาซางาโอพบว่า ตัวเมืองโตเกียวทั้งเมืองได้รับอิทธิพลจากโฟโตเคมีกัลสมอกอย่างเห็นได้ชัด และในปีหน้า (๑๙๗๔) อิทธิพลที่จะมีต่อร่างกายมนุษย์จะน่ากลัวยิ่งขึ้น ยังความกังวลแก่ผู้คนเป็นอย่างยิ่ง

จากสภาพที่กล่าวมานี้ การต่อต้านการก่อสร้างหรือขยายโรงงานของประชาชนในเขตต่างๆ จึงเป็นไปอย่างรุนแรง ได้ฟังมาว่า การก่อสร้างโรงงานผลิตไฟฟ้านั้นดำเนินไปได้เพียง ๒๐% ของที่วางแผนกันไว้เท่านั้น สำหรับโรงงานที่ดำเนินการอยู่แล้ว เนื่องจากมีปลาเป็นพิษเนื่องจากปรอททำให้ชาวประมงทำการบดล้มโรงงาน และที่หยุดพักการผลิตไปก็มี

นอกจากนี้ อย่างที่ตนเองก็คงทราบว่าการระเบิดและเกิดอัคคีภัยอันเนื่องมาจากโรงงานเปโตร-เคมีกัลติดต่อกันแทบทุกวัน เนื่องจากความกังวลและไม่สบายใจในปัญหาเหล่านี้ จึงมีองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นบางแห่งปฏิเสธการมาตั้งโรงงานเปโตร-เคมีกัล เป็นที่เห็นชัดแล้วว่า การที่จะตั้งโรงงานในญี่ปุ่นจึงกลายเป็นปัญหาที่ยากลำบากขึ้นทุกปี

แต่ว่า ที่น่าประหลาดก็คือเครื่องใช้ทันสมัยอันเป็นต้นเหตุสำคัญของปัญหาเลวร้ายเหล่านี้กลับขายได้อย่างหนาแน่น เริ่มจากรถยนต์ เครื่องทำความเย็น เตารีดไฟฟ้าเป็นต้น เครื่องใช้เหล่านี้ขายได้ดีจนผลิตออกมาไม่ทัน นั้นคงหมายความว่า ผู้คนส่วนใหญ่รู้สึกเพียงว่า “พอกันสำหรับปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ

* SMOG ที่เกิดใหม่ในเมืองใหญ่ๆ ในญี่ปุ่น ทำให้แสบตา เจ็บคอ คาดกันว่าจะมีผลร้ายต่อระบบหายใจ

แต่ว่าเครื่องมืออำนวยความสะดวกต่างๆ นั้นอยากได้เพิ่มขึ้นอีก” ถ้าเป็นเช่นนั้นล่ะก็ ผลก็จะออกมาในรูปที่ว่า โรงงานที่น่าจะปล่อยสารเป็นพิษออกมานั้นให้ออกไปลงทุนในต่างประเทศแล้ว ค่อยนำสินค้าที่ผลิตได้เข้ามาใช้ในญี่ปุ่น เพราะมีความรู้สึกเช่นว่านี้กระมัง ความสนใจของคนญี่ปุ่นว่าโรงงานที่ตั้งในต่างประเทศนั้นได้ปล่อยสารเป็นพิษออกมาหรือไม่นั้นจึงมีไม่มากนัก

ไม่แต่เพียงเท่านั้น แม้แต่ผู้คนที่เป็บบุคคลระดับผู้นำในการต่อสู้ปัญหาในประเทศเอง ก็ยังสามารถพูดสิ่งเหล่านี้ออกมาได้อย่างหน้าตาเฉย อย่างเช่น... “อาหารสำหรับเลี้ยงสัตว์มีไม่พอ จนมีบางคนคิดที่จะผลิตอาหารจากน้ำมันมาใช้แทน ทำไมเราไม่ไปจับปลาแล้กกๆ จากอัฟริกาหรืออเมริกาใต้มาใช้ ไม่เป็นการดีกว่าดอกหรือ” หรือ “ถ้าไม่มีน้ำมันมะพร้าวที่จะใช้ทำสบู่ ทำไมไม่ไปปลูกมะพร้าวในเอเชียอาคเนย์แล้วค่อยส่งเข้ามาในประเทศอีกทีหนึ่ง” ผู้พูดคงไม่มีความรู้สึกว่าการกระทำดังกล่าวจะกลายเป็นการเข้าไปแย่งอาหารหรือการทำลายสิ่งแวดล้อมในประเทศที่บุกกรุกเข้าไปเลยกระมัง

เพื่อนรัก พวกผมชาวญี่ปุ่นเป็น “ผู้ก่อกรรม” ตรงที่กระหายอยากได้สินค้าใหม่ๆ อันเป็นต้นเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ แต่ขณะเดียวกัน ก็เป็น “ผู้รับกรรม” เพราะต้องทุกข์ทรมานอยู่กับปัญหาสารเป็นพิษเหล่านี้ นี่เป็นสภาพที่เป็นมาจนถึงปัจจุบัน แต่ถ้าชาวญี่ปุ่นพูดว่า “เราอยากได้สินค้าเครื่องใช้แต่รังเกียจปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ” และก็ยอมเสี่ยงดูโรงงานอุตสาหกรรมญี่ปุ่นออกไปลงทุนในต่างประเทศ และปล่อยสารเป็นพิษออกมาเรื่อยๆ ละก็... คราวนี้ชาวญี่ปุ่นก็จะกลายเป็นเพียง “ผู้ก่อกรรม” เท่านั้น ที่น่าเศร้าใจก็คือ สิ่งที่น่ากลัวกันนี้จะกลายเป็นจริงขึ้นในอนาคตอันไม่ไกลนัก

ถ้าปัญหาจำกัดอยู่เพียงภายในประเทศละก็ อาจจะตัดใจคิดไปว่าเป็น “กรรมใดใครก่อ กรรมนั้นตามสนอง” แต่ที่ว่า ถ้าปัญหานี้ออกไปถึงนอกประเทศละก็ และโดยเฉพาะการต่อสู้คดีด้านปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษในประเทศนั้นแม้จะโดยไม่ได้ตั้งใจ ก็มีผลเป็นการผลักดันให้โรงงานอุตสาหกรรมญี่ปุ่นออกไปลงทุนในต่างประเทศ ถึงตอนนั้นแล้ว คงพอจะเข้าใจว่าทำไมผมถึงรู้สึกละห้อยใจ

เพื่อนรัก คนญี่ปุ่นยังคงอยากจะมีสุขอยู่กัชีวิตที่ “สมบูรณ์” ซึ่งสร้างขึ้นมาจากความยากลำบากของ “ประเทศด้อยพัฒนา” ต่อไป หรือว่าจะเริ่มเปลี่ยนวิถีการครองชีพที่มุ่งแต่จะแสวงหา “ความสมบูรณ์” เสียใหม่ หนทางสำหรับชาวญี่ปุ่นมีอยู่ทางเดียวในสองทางนี้ แต่ว่า ชาวญี่ปุ่นจะสามารถเลือกทางที่สองได้ละหรือ เมื่อมาคิดถึงเรื่องนี้ผมก็กลับยิ่งละห้อยใจมากขึ้น

จดหมายฉบับนี้ นายโอโซโนเขียนขึ้นหลังจากการไปร่วมประชุมสัมมนาที่วิศวกรรมและช่างเทคนิคต่างๆ ซึ่งเคยไปฝึกงานในญี่ปุ่นมาอย่างน้อย ๑ ปี การประชุมมีขึ้นที่โตเกียว เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๓๖ จดหมายบนเลขลงในวารสารรายเดือน ‘เคนซิว’ ฉบับเดือนธันวาคม - ข.ค.

หนังสือที่เหมาะสมสำหรับทุกคน

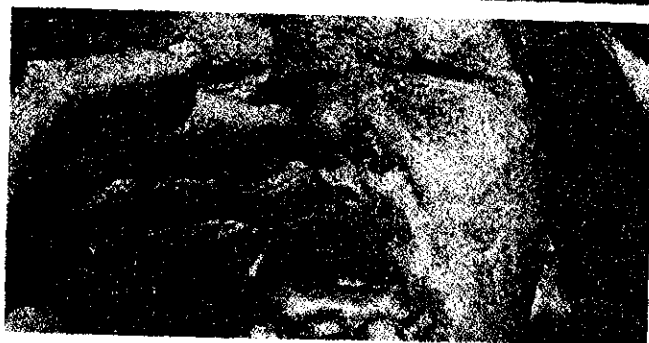
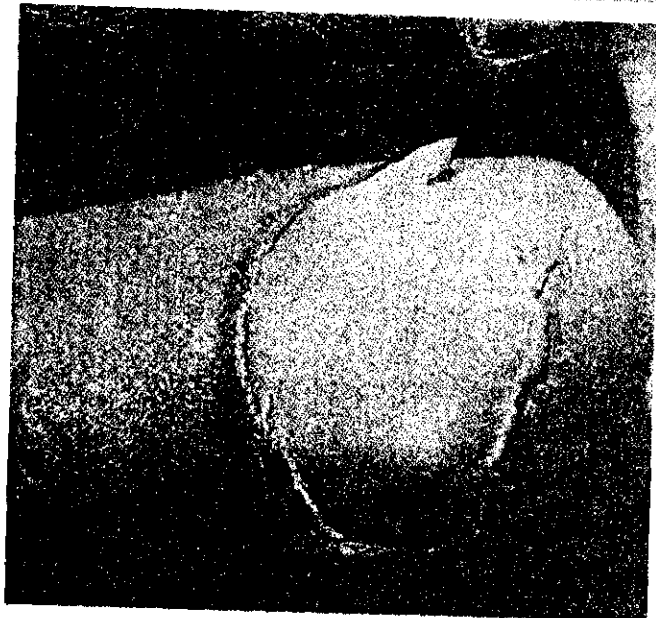
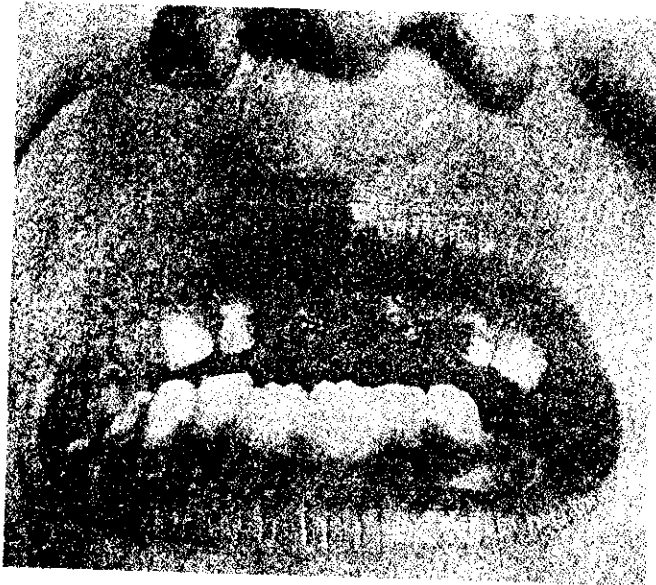
เสียดยาเสียดสัน ป่วย อังภากรณ	ฤๅสมขันโลกนินเอียง มหาเสฐียรพงษ์ ปุณณวณโณ
ทฤษฎีการภาษาอักษร รังสรรค์ ชนะพรพันธุ์	เนอตติกระดูก (พิมพ์ครั้งที่ ๒) เสฐียรพงษ์ วรรณปก
อุดมการณ์ทางการเมือง ชัยอนันต์ สมุทวณิช	บ้าน นิตยสารรายเดือนของการเคหะฯ
จีน : แผ่นดินแห่งการปฏิวัติ ฝ่ายวิชาการ ส.จ.ม.	ปาอารยสาร นิตยสารรายสามเดือน
การปฏิวัติของจีน กองบรรณาธิการสังคมนศาสตร์ปริทัศน์	วารสารธรรมศาสตร์ นิตยสารรายสามเดือน
แม่ ภาคแรก เล่ม ๒ ศรบุรพา แปล	ไทยการต นิตยสารรายสองเดือน
โลกร้าว ฝ่ายวิชาการ ส.จ.ม.	สัญญาณ นิตยสารรายเดือน
ประชาธิปไตยของชาวบ้าน ชาญวิทย์ เกษตรศรี รวบรวม	สังคมนศาสตร์ปริทัศน์ นิตยสารรายเดือน

สารสยาม

สำนักงานจัดจำหน่ายหนังสือ

๑๘-๑๙ ซอยพหลโยธิน ถนนพหลโยธิน ท่าพระจันทร์ กรุงเทพฯ ๒ โทร. ๒๑๕๐๑๘

สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ : สินค้าออกชนิด ใหม่ของญี่ปุ่น

ผู้สื่อข่าวพิเศษของเรา

เมื่อก้าวกันถึงปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นพิษในญี่ปุ่น สิ่งต่อมาที่ชาวญี่ปุ่นจะเอ่ยถึงก็คือ “โรคมินามาตะ” ทั้งนี้เพราะโรคร้ายซึ่งสามารถป้องกันล่วงหน้าได้โดยมีของมนุษย์ เพียงแค่โรงงานอุตสาหกรรมจะมีความระมัดระวังในปัญหาการกำจัดน้ำเสีย ได้เกิดขึ้นถึงสามครั้งในญี่ปุ่น ในเวลาที่ห่างกันถึง ๒๐ ปีเศษ และในสถานที่ซึ่งห่างกันนับร้อย ๆ กิโลเมตร จนทำให้ โรคมินามาตะกลายเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความน่าสยดสยองของการทำลายสภาพแวดล้อมโดยโรงงานอุตสาหกรรม ความโหดร้ายไร้มนุษยธรรมของนายทุนและท่าทีปากว่าตาขยิบของรัฐบาลญี่ปุ่น กับทั้งเป็นเครื่องเตือนใจสำหรับชาวญี่ปุ่นที่ยากจน ว่า การที่จะหวัง “ความมีน้ำใจเมตตา” จากนายทุน เพื่อช่วยยกระดับการครองชีพนั้น เป็นความฝันที่ไม่มีทางเป็นจริงได้ แต่โรคมินามาตะเป็นเพียงส่วนหนึ่งของปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นพิษในญี่ปุ่นเท่านั้น โรคอิโต – อีโต (เป็นภาษาญี่ปุ่นแปลว่า โอยเจ็บ – โอยเจ็บ) ซึ่งเกิดจากพิษของแคดเมียมที่เข้าไปทำลายกระดูกในร่างกาย จนทำให้กระดูกหักเป็นสับ ๆ แห่ง โรคนี้เกิดในญี่ปุ่นถึงสองครั้ง นอกจากนี้ปัญหาการเป็นพิษของอากาศอันเนื่องมาจากการทำลายอากาศของโรงงานอุตสาหกรรม ได้กลายเป็นปัญหาใหญ่ที่คุกคามความเป็นความตายของชาวญี่ปุ่นอย่างกว้างขวางทั่วญี่ปุ่น ทะเลรอบ ๆ เกาะญี่ปุ่น ถูกทำลายไปเรื่อย ๆ โดยน้ำมันที่ไหลออกมาจากโรงงานและเรือบรรทุกน้ำมัน ๙๐% ของชายฝั่งทะเลญี่ปุ่นถูกปกคลุมไล่โครกไปด้วยคราบน้ำมัน จนกล่าวกันว่า เกาะญี่ปุ่นเป็นเกาะที่ฉาบด้วยน้ำมัน

ตัวเลขข้างล่างนี้ แสดงให้เห็นความน่าเชื่อถือของปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นพิษในญี่ปุ่น

ชื่อโรค	สาเหตุ	ผู้ป่วย	ตาย
โรค ซึ่งทางรัฐบาลญี่ปุ่นยอมรับว่าเป็นผลมาจากของเสียโรงงาน	โรคมินามาตะครั้งแรก (มินามาตะ) โรคมินามาตะครั้งที่สอง (นิอิงาตะ) โรคอิไต-อิไต โรคระบบหายใจเนื่องจากอากาศเป็นพิษ	ปรอทอินทรีย์ Methylmercury ปรอทอินทรีย์ Methylmercury แคดเมียม ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ และ ฯลฯ	๖๐๒ (๗๙) ๓๔๖ (๑๔) ๑๒๕ (๔๒) ๑๑,๐๕๖ (๒๔๓)
โรคเนื่องจากอาหารและยาเป็นพิษ	นมโมรินางาเป็นพิษ น้ำมันรำเป็นพิษ เด็กพิการเนื่องจากแม่ของเด็ก กินยานอนหลับขณะตั้งท้อง	อาร์เซนิก สารพีซีบี (PCB) ธาไลโดไมด์ (Thalidomide)	๑๒,๐๐๐* (๑๓๐)* ๑,๑๔๓ (๒๐*) ๑,๐๐๐* (๘๐๐)

* ประมาณ (ตัวเลขจนถึงเดือนกรกฎาคม ๒๕๑๖)

ชาวญี่ปุ่นที่ยากจน นอกจากแทบจะไม่ได้มีส่วนในสิ่งที่เรียกว่า “การเติบโตอย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจ” (เมื่อเทียบกับผลกำไรมหาศาลที่นายทุนกอบโกยได้) ยังต้องทนทุกข์ทรมานกับสภาพแวดล้อมเป็นพิษที่ทางโรงงานอุตสาหกรรมสร้างขึ้นด้วย การรวมตัวกัน เพื่อต่อสู้เรียกร้องสิทธิจะมีชีวิตเยี่ยงที่มนุษย์ของชาวญี่ปุ่น จึงก่อตัวขึ้น และนับวันจะขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นเงาตามสภาพแวดล้อมเป็นพิษ ซึ่งเลวร้ายขึ้นทุกทีในลมุดปกขาว ว่าด้วยสภาพแวดล้อมของรัฐบาล

ญี่ปุ่นรายงาน ว่า กลุ่มของประชาชนที่ลุกขึ้นมาต่อสู้และเรียกร้องสิทธิในการมีชีวิตของตนนั้น เพิ่มจาก ๒๙๒ กลุ่ม ในเดือนกรกฎาคม ๒๕๑๓ เป็น ๖๗๓ กลุ่มในเดือนตุลาคม ๒๕๑๔ และจำนวนเหล่านี้ยังมีที่ท่าว่าจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ชื่อเรียกร้องต่างๆ มีเช่นว่า “เอาท้องฟ้าสีครามคืนมา” “กลับไปหารธรรมชาติดั้งเดิม” “มีชีวิตอยู่อย่างมนุษย์ดีกว่าการมุ่งเพิ่มจีเอ็นพี” “โรงงาน Pollution ออกไป!” “อย่าฆ่าทะเลของฉันทนะ” ฯลฯ

สินค้าชนิดใหม่ — พอลลูชั่น

จากการ รวมตัวกัน ของกลุ่มต่อต้าน ในเขตต่าง ๆ ของญี่ปุ่น นายทุนผูกขาดญี่ปุ่นจึงประสบปัญหาหนักอกเพิ่มขึ้น เพราะนอกจากปัญหาที่คืนสำหรับตั้งโรงงานซึ่งนับวันจะลดน้อยลง และราคาแพงมากขึ้นแล้ว ยังต้องเจอกับการต่อต้านและคัดค้านอย่างแข็งขันจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ดังนั้นนายทุนญี่ปุ่นจึงหาทางออกใหม่ โดยการไปลงทุนในต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศด้อยพัฒนา อาจจะทำให้ได้ว่า การที่ทุนนิยมญี่ปุ่นเจริญเติบโตมาเป็นจักรวรรดินิยมนั้น ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องออกไปควบคุมตลาดในต่างประเทศ* ขณะที่การถูกต่อต้านจากภายในมีผลกระทบทำให้การออกไปนี้เร็วขึ้น เพื่อที่จะปกปิดโฉมหน้า และจุดประสงค์ที่สกปรกของตน ด้วยคำชวนเชื่อสวยๆ อย่างการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ การพัฒนาทางอุตสาหกรรม ฯลฯ จึงถูกนำมาใช้

กรณีของโรงงานไทยโซดาไฟเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๑๖ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของ “สินค้า” ชนิดใหม่ และเป็นแค่จุดเริ่มต้นสำหรับการทำลายสภาพแวดล้อมซึ่งเลวร้ายน่าสยดสยองกว่านี้ที่จะตามมา เล่ห์เหลี่ยมที่ทางโรงงาน ญี่ปุ่นเคยใช้ หลอกหลวงประชาชนญี่ปุ่นที่ยากจนน่าสงสารในประเทศตน ได้ถูกนำกลับมาใช้อีก เจ้าหน้าที่ชั้นสูงของโรงงานชาวญี่ปุ่นในเมืองไทยให้สัมภาษณ์กับ นสพ. ว่า พรอทที่ปล่อยออกมาจากโรงงานนั้นเป็นพรอทอนิน

ทรีย์ซึ่งไม่ใช่สาเหตุของโรค (มีนามาตะ) เพราะโรคมีนามาตะที่เกิดในญี่ปุ่นนั้น เป็นผลเนื่องมาจากพรอทอนินทรีย์ แต่ว่า ในญี่ปุ่นปัจจุบันความจริงที่ว่า พรอทถึงจะเป็นพรอทอนินทรีย์ก็ตาม อาจจะถูกเปลี่ยนเป็นพรอทอนินทรีย์ได้โดยง่าย โดยสัตว์ที่อาศัยอยู่ในน้ำนั้น กลายเป็น “สามัญสำนึก” เสียแล้ว และเมื่อปลากินสัตว์น้ำเหล่านี้เข้าไป พรอทก็จะค่อยสะสมกันมากขึ้น เมื่อมนุษย์กินปลาเหล่านี้ ก็จะเป็นพิษกับร่างกายที่ถึงตายก็มี การที่เจ้าหน้าที่ชั้นสูงของโรงงานเอาสิ่งที่ในญี่ปุ่นเองก็รู้กันเป็นสามัญสำนึกแล้วมาหลอกคนไทยนั้น แสดงถึงความไร้มนุษยธรรมของบุคคลเหล่านี้ ซึ่งมุ่งแต่จะกอบโกยผลกำไร โดยไม่ยอมคำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่น สิ่งเหล่านี้ เกิดมานานแล้วในญี่ปุ่น และยังติดต่อมาจนถึงปัจจุบัน เพียงด้วยเล่ห์เหลี่ยมที่แนบเนียนมากขึ้นเท่านั้น นี่เป็นธาตุแท้ของนายทุนญี่ปุ่น

นอกจากนั้น ทางโรงงานยังพยายามที่จะขัดขวางการตรวจวัดความใสโครกของน้ำเสียที่ปล่อยออกมา เป็นต้นว่า งดการปล่อยน้ำเสียออกมาเมื่อเจ้าหน้าที่จะไปเก็บน้ำมาตรวจ กรรมวิธีเดียวกันถูกใช้ที่เมืองมีนามาตะของญี่ปุ่น (สถานที่เกิดโรคมีนามาตะครั้งแรก) โดยทางโรงงานพยายามขัดขวางไม่ให้นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยซึ่งทำการวิจัยถึงสาเหตุของโรครู้ถึงสาเหตุที่แท้จริงของโรค เพราะเหตุนี้เอง จึงต้องใช้เวลาราว ๓ ปีกว่าจะ

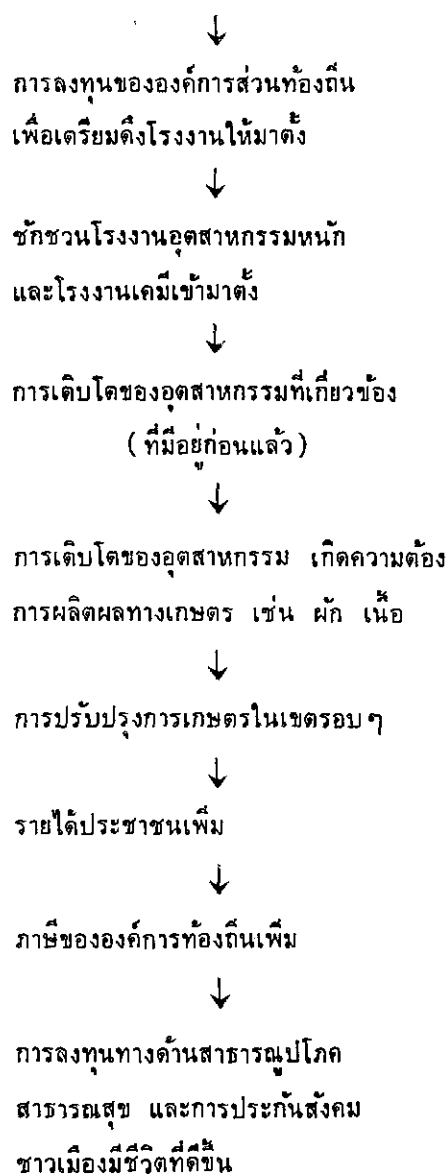
หาสาเหตุที่แท้จริงของโรคได้ ทำให้จำนวนคน
ใช้และผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นโดยไม่จำเป็น ในช่วง
ระยะเวลา ๒๐ ปีมานี้ รัฐบาลญี่ปุ่นทำหน้าที่ปก
ปิดความเลวร้ายของโรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้
มาโดยตลอด จึงไม่ใช่ของแปลกเลย ที่นาย
ทานากะนายกฯ ญี่ปุ่น จะตีหน้าเฉยโกหกตัว
แทนนักศึกษาไทยว่า ญี่ปุ่นไม่มีนโยบายที่จะส่ง
“พอลลูชัน” ออกมายังเมืองไทย

โรครึมนามาคะเป็นเพียงจุดเริ่มต้น ของการทำลาย
สภาพแวดล้อมในญี่ปุ่น หลังจากนั้น ปัญหานี้
นอกจากจะเพิ่มปริมาณแล้วยังเพิ่ม “คุณภาพ”
ความน่ากลัวขึ้นเรื่อยๆ ด้วย ในปัจจุบัน โรงงาน
เปโตรเคมีกลายเป็นแหล่งที่รวมความเลวร้าย
ต่างๆ ในการทำลายสภาพแวดล้อม เพราะโรง
งานชนิดนี้เป็นโรงงานใหญ่ มีกำลังผลิตสูง จึง
ปล่อยสารเป็นพิษออกมาในความเข้มข้นและปริ
มาณสูง นอกจากจะทำให้อากาศเสีย น้ำเน่าแล้ว
โรงงานชนิดนี้ยังส่งเสียงรบกวน ส่งกลิ่นเหม็น
และมีอันตรายจากการระเบิดด้วย มีข่าวว่านาย
ทุนผูกขาดที่ยิ่งใหญ่ที่สุดสองแห่งของญี่ปุ่น คือ
มิตซูบิชิและมิตซูยูกำลังจะมาสร้างโรงงานดัง
กล่าวขึ้นที่ศรีราชา จึงอยากจะกล่าวถึงปัญหาจาก
โรงงานนี้โดยละเอียด

ความฝันที่ไม่มีทางเป็นจริง

เมืองยกโกจิเป็นตัวอย่างของนคร “นรก” บน
พื้นโลก ที่ถูกสร้างขึ้นโดยโรงงานประเภทนี้ ที่
น่าจะเป็นอนุหาทรณ์สำหรับคนไทย เพื่อกลับมา

พิจารณาจนถึงความเหมาะสม และความจำเป็น
ของโรงงาน “มาตกร” นี้อีกครั้ง ยกโกจิเป็นชื่อ
เมืองที่รัฐบาลญี่ปุ่นวางแผนจะพัฒนาขึ้นเป็นเมือง
อุตสาหกรรมใหม่ ในแผนเร่งพัฒนาเศรษฐกิจ
(๒๕๙๘ — ๒๕๐๘) แผนพัฒนาดังกล่าวอาจจะ
เขียนเป็นผังได้ดังนี้

กล่าวคือ รัฐบาลญี่ปุ่นจะเป็นผู้กำหนดที่ทำเล
ซึ่งเห็นว่าเหมาะสมแก่การที่จะสร้างเป็นฐาน
อุตสาหกรรมแห่งใหม่ จากนั้น องค์การปกครอง
ส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ก็ลงทุน เช่น สร้างท่าเรือ
สร้างถนน สร้างท่อระบายน้ำ หาแหล่งน้ำ
สำหรับโรงงานที่จะเข้ามาตั้ง ฯลฯ เพื่อดึงดูด
โรงงานอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมเคมี
เข้าไปลงทุน → อุตสาหกรรมในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง
กันเจริญตาม → เกิดเมืองอุตสาหกรรม
→ กำลังซื้อผลิตภัณฑ์ทางเกษตร และผลผลิต
อื่นทางเกษตรเพิ่ม → การกลสิกรรมในท้องถิ่น
เจริญตาม → รายได้ของท้องถิ่นเพิ่ม → ราย
ได้ของการปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่ม → การยก
ระดับการครองชีพของประชาชนในเมือง นี้
เป็นแผนที่วางขึ้นอย่างสวยงาม ในช่วงนั้น
องค์การปกครองท้องถิ่นแทบทุกแห่งมีบัญชีติด
ลบกัน ดังนั้นจึงฝากความหวังไว้กับแผน
พัฒนานี้ ว่าจะเป็นการทำให้รายได้ของท้องถิ่น
เพิ่มขึ้น ทั้ง ๆ ที่เจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่นก็มี
ความกังวลถึงปัญหาที่น่าจะเกิดต่อสภาพแวดล้อม
แต่เนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจ จึง
ทำให้มองข้ามปัญหานี้ไป (โรงงานเปโตร —
เคมีกลกลุ่มแรกในยกโกจิ เริ่มการผลิตใน
ปี ๒๕๐๒) ในด้านเศรษฐกิจ ความผัน
เกี่ยวกับการยกระดับการครองชีพของชาวเมือง

และการเพิ่มรายได้ขององค์การปกครองส่วน
ท้องถิ่นเพื่อที่จะนำไปใช้ใน ทางสาธารณูป
โภค และการ ประกันสังคมถูกทำลายโดย
สิ้นเชิง จากการสำรวจของอาจารย์มหาวิทยาลัย
ญี่ปุ่นผู้หนึ่ง เงินที่ทางเมืองยกโกจิใช้ในการ
การลงทุนเพื่อดึงโรงงานให้เข้าไปตั้งนั้น เป็นเงิน
กู้ก่อนมทิมาทิเดียว และการใช้หนี้สินดังกล่าว
เป็นแรงกดดันทางเศรษฐกิจอย่างหนักต่อบประมาณ
ของเมือง ในปี ๒๕๐๗ ในจำนวนงบประมาณ
ที่ใช้เพื่อสาธารณูปโภค ๙๐๐ ล้านบาท ครึ่ง
หนึ่งเป็นเงินที่ต้องใช้หนี้ที่กู้ยืมมา หนี้สินดังกล่าว
ใช้ไปหมดในปี ๒๕๑๒ ซึ่งจากปีนั้นเป็นต้นมา
งบประมาณส่วนใหญ่ก็ถูกใช้ไปในการแก้และป้องกัน
ปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นพิษ ซึ่งกลายเป็น
ปัญหาใหญ่ขึ้นมา จนข้าราชการในเมืองผู้หนึ่ง
ถึงกับสงสัยว่า “การดึงเอาโรงงานเปโตร —
เคมีกลเข้ามาลงทุนนั้น พุดเฉพาะแต่ทางด้าน
เศรษฐกิจอย่างเดียว ก็ยังไม่แน่เลยว่าจะเกิดผล
ดี”

ความจริงอันนี้ปรากฏออกมาเป็นตัวเลข จากการ
สำรวจของอาจารย์มหาวิทยาลัยมุซาชิ ซึ่งเปรียบเทียบ
เมืองยกโกจิกับเมืองที่มีขนาดเท่ากัน จะพบว่า
ทางด้านสาธารณสุขและสาธารณูปโภค เมือง
ยกโกจิล้ำหลังกว่าอีกเมืองหนึ่ง (ตัวเลขจนถึง
เดือนพฤษภาคม ๒๕๐๙) อย่างเห็นได้ชัด

		ยกโกจิ	เมืองอน
ถนน	ถนนราดยาง, ปูน าลว	๓.๕%	๑๒.๗%
	ถนนที่ปรับปรุงดีขึ้น	๑.๔%	๑๓.๐%
	ถนนที่รถผ่านไม่ได้	๕๐.๘%	๓๕.๕%
สะพาน	สะพานถาวร	๕๔.๑%	๗๑.๕%
	สะพานที่กำหนดน้ำหนัก	๔๕.๘%	๒๘.๖%
	มีประปาใช้	๗๔.๘%	๖๔.๓%
	ท่อระบายน้ำเสียมีใช้กัน	๒๐.๕%	๒๓.๐%
จำนวนโรงเรียนสำหรับเด็กเล็ก (nursery school)		๑๔	๑๖๓
ครูในโรงเรียน		๗๔	๘๒๗
เด็ก		๑๕๗๐	๑๖๒๑
จำนวนหนังสือในห้องสมุด		๓๒,๔๕๐	๔๙,๘๐๘

เมืองทยาแก่วัดขายด์

ผู้เขียนเคยไปเมืองยกโกจิ เพื่อดูสภาพของเมือง เป็นทัศนศึกษา สิ่งแรกที่รู้สึก ก็คือกลิ่นของก๊าซ กำมะถันที่กระจายออกมา ตั้งแต่ยังเข้าไม่ถึงตัวเมือง ประมาณกันว่า จำนวนก๊าซซัลเฟอไดออกไซด์ที่ทางโรงงานทั้ง ๑๖ แห่งในเขตอุตสาหกรรมของยกโกจิปล่อยออกมานั้น สูงถึงปีละ ๑๔๐,๐๐๐ ตัน (พลเมืองยกโกจิมีสองแสนเศษ) ก๊าซดังกล่าวสามารถครอบคลุมไปได้ไกลถึง ๕ กิโลเมตรจากโรงงาน และส่งอิทธิพลถึงประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตนี้ถึง ๙ หมื่นคน ก๊าซดังกล่าวมีส่วนสำคัญในการทำลายระบบหายใจของผู้ที่สูดเข้าไปอยู่เสมอ ทำให้เป็นโรคหืด หลอดลมอักเสบเรื้อรัง เป็นต้น ชาวญี่ปุ่นที่ต่อสู้การทำลายสภาพแวดล้อมของโรงงานในยกโกจิ กล่าวว่าเพื่อที่จะรอดพ้นจากการโจมตีของชาวเมืองและสื่อมวลชน โรงงานจึงไม่ค่อยปล่อยก๊าซออกมาใน

เวลากลางวันมากนัก เพราะจะเห็นได้ชัด แต่จะแอบไปปล่อยเอาตอนเวลากลางคืน ซึ่งมีผลทำให้ผู้ที่เป็โรคนอยู่เกิดอาการหอบอย่างรุนแรง ชาวเมืองผู้หนึ่งกล่าวว่า “พวกผมใช้ยาแก่วัดกันปีละ ๓๖๕ วัน ทั้งปีทั้งชาติไม่เคยหยุดไอและขาดเสลดเลย ยาแก่วัดที่กินเข้าไป ก็เพื่อกันไม่ให้อาการมันเลวร้ายไปกว่านี้เท่านั้น”

หลังจากที่ทางโรงงานเริ่มการผลิตเพียงประมาณ ๒ ปี ในเดือนสิงหาคม ๒๕๐๔ ก็เริ่มมีชาวเมืองที่มีอาการผิดปกติในระบบการหายใจ และจำนวนผู้ป่วยและตายได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามตัวเลขที่ทางรัฐบาลญี่ปุ่นยอมรับ ปรากฏว่าจนถึงเดือนมีนาคม ๒๕๑๕ มีผู้ป่วยด้วยโรคระบบการหายใจถึง ๘๗๙ ราย และผู้ที่เสียชีวิตไป ๖๓ คน ซึ่งรวมทั้งผู้ที่ฆ่าตัวตายเพื่อหนีความทรมานจากโรคร้ายดังกล่าวด้วย

ผู้ป่วยเป็นโรค เล่าถึงความโหดร้ายทรมานของโรคนี้ว่า

“ในขณะที่ยังสามารถนอนอยู่บนเตียงได้นั้น ยังเป็นการหอบที่มีขนาดเบา ถ้าถึงขั้นรุนแรงละ ก็ บางครั้งถึงตกจากเตียง แล้วลงไปนอนบิดไป บิดมาด้วยความทรมาน หายที่สุดต้องเกาะขาเตียงไว้ หายใจไม่ออกจนรู้สึกคล้ายกับว่ากระดูกซี่โครง มันบีบกระชับเข้ามา”

“ต้องทรมานทั้งตอน หายใจออกและ หายใจเข้าทีเดียว”

“พวกเรากลัวแม้กระทั่งการหายใจ”

๓๑๓

ผู้ที่ เป็นโรคส่วนใหญ่เพียงมารักษาจากโรงพยาบาลแล้วกลับไปรักษาตัวที่บ้าน แต่ก็ยังคงอาศัยหรือทำงานอยู่ในเมือง สู้อากาศซึ่งเป็นพิษนั้นต่อไปเรื่อยๆ อากาศจึงแทบไม่ดีขึ้น สำหรับผู้มีมีอาการหนัก ก็เข้าไปอยู่ในโรงพยาบาลซึ่งมีห้องสำหรับทำการปรับอากาศให้สะอาดโดยเฉพาะ แต่ถึงอยู่ในห้องเช่นนั้น บางครั้งก็เกิดอาการหอบขึ้นมาอีก ซึ่งต้องให้สูดออกซิเจนเข้าไป เพื่อช่วยบรรเทาอาการลง นั่นเป็นวิธีรักษาที่ดีที่สุด เพราะความรู้แพทย์แผนปัจจุบัน ก็ยังไม่สามารถรักษาผู้ป่วยโรคเหล่านี้ให้หายขาดได้ ผู้ที่มีอาการกระตือรือร้นบ้าง เมื่อกลับไปพักรักษาตัวที่บ้าน และสูดอากาศภายนอกที่เป็นพิษ ก็มักมีอาการเลวร้ายลงอีก มีไม่น้อยที่ต้องเข้า ๆ ออก ๆ โรงพยาบาล บางรายนับเป็นสิบปีก็มี ที่น่าสังเวช

๗

ใจก็คือ ห่างจากโรงพยาบาลเพียงแค่นกนคั้นเท่านั้น ก็จะเป็นบริเวณของโรงงาน ซึ่งสามารถเห็นปล่องโรงงานมากมายได้จากห้องพักของผู้ป่วย ผู้ป่วยเป็นโรคจำนวนหนึ่ง ได้ทำการฟ้องร้องโรงงานเปโตร — เคมิคัลแห่งแรก เพื่อเรียกร้องค่าเสียหายในปี ๑๙๖๗ หลังจากการต่อสู้ในศาลเป็นเวลา ๕ ปี (ผู้ป่วยที่ทำการฟ้องร้อง ตายไปก่อนที่จะได้ฟังคำพิพากษาสองคน) ศาลตัดสินให้ฝ่ายผู้ป่วยชนะ และให้ทางโรงงานจ่ายค่าเสียหายให้ แต่ถึงหลังจากการแพ้ความในศาลก็ตาม โรงงานเหล่านี้และโรงงานกลุ่มที่สองและสามซึ่งมาตั้งในตอนหลัง ก็ยังคงปล่อยก๊าซเป็นพิษออกมาโดยไม่มีท่าทีว่าจะลดลงเลย ขณะเดียวกัน ผู้ป่วยก็ยังต้องทนทรมานอยู่กับโรค ซึ่งในหลายกรณีรักษาให้หายขาดไม่ได้ นี่แสดงให้เห็นว่า ทางโรงงานเหล่านี้ ไม่มีความรู้สึกสำนึกผิดต่อสิ่งที่ตัวเองทำมาในอดีตเลย สำหรับนายทุนผูกขาดเหล่านี้ การจ่ายเงินเป็นค่าเสียหาย ก็คงไม่ต่างกับการซื้อขายชีวิตมนุษย์

ปลาเกลือบนน้ำมัน

หลังจากโรงงานเริ่มทำการผลิตประมาณหนึ่งปี ปลาที่ชาวประมงยกไกจิบได้ก็เริ่มมีกลิ่นน้ำมันจนกินไม่ได้ ทั้งนี้ เนื่องจากน้ำมันที่ปนออกมากับน้ำเสียที่ทางโรงงานปล่อยลงทะเล จากการสำรวจของทางจังหวัดในปี ๒๕๐๓ พบว่า ปลาที่จับได้ในรัศมี ๔ กิโลเมตรจากฝั่งทะเลมีกลิ่นเหม็น ๑๐๐% ส่วนที่อยู่ห่างออกไปรัศมี ๔ — ๘

๘

กิโลเมตรจะมีปลาที่มีกลิ่นเหม็น ๗๐% และปลาที่มีกลิ่นเหล่านี้ มีกระจายไกลออกจากฝั่งถึง ๑๐ กิโลเมตร กลิ่นเหม็นดังกล่าว ถึงจะล้างด้วยน้ำอย่างไรก็ไม่ออก เพราะส่วนของน้ำมันซึมเข้าไปในตัวปลา ชาวประมงประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างหนัก และเรียกร้องค่าเสียหายจากโรงงานที่เกี่ยวข้องเป็นเงิน ๓,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ (ชาวประมงแถบนั้น มีรายได้จากการประมงรวมกันปีละประมาณ ๑,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ ทั้งนี้เพราะปลาที่จับได้ในอ่าววิเซนั้นเป็นปลาชนิดที่มีราคาแพง) หลังจากการเจรจากัน ปรากฏว่าค่าเสียหายถูกลดลงเหลือ ๑๐๐ ล้านดอลลาร์ โดยกำหนดช่วยให้หมดภายใน ๔ ปี ยิ่งกว่านั้น โรงงานซึ่งเป็นผู้ก่อความเสียหายจ่ายเพียง ๓๐ ล้านดอลลาร์ ส่วนที่เหลือเป็นภาระของทางจังหวัดและเมืองยกไกจิ ชาวญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในเมืองกล่าวว่า การที่ปลาเหล่านี้มีกลิ่นเหม็นนั้น นับเป็นโชคร้ายท่ามกลางโชคร้ายที่เดียว เพราะถ้าปลาไม่เหม็นกลิ่นน้ำมัน และยังคงมีผู้กินปลากันอยู่ละก็ อาจเกิดโรคมินามาตะ อันเป็นโรคที่เกิดเนื่องจากพิษปรอทได้ ทั้งนี้เพราะพบว่ามีการปนออกมากับน้ำเสียของโรงงานด้วย

นอกจากปัญหาการประมงที่อยู่ในสภาพใกล้ล้มละลายแล้ว การเกษตรของยกไกจิก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกัน พื้นที่ทำการเกษตรลดลงจาก ๔,๗๔๕ เฮกเตอร์ ในปี ๒๔๙๘ เป็น ๖,๓๕๙ เฮกเตอร์ ในปี ๒๕๐๘ เนื้อที่ส่วนใหญ่ถูกขายให้

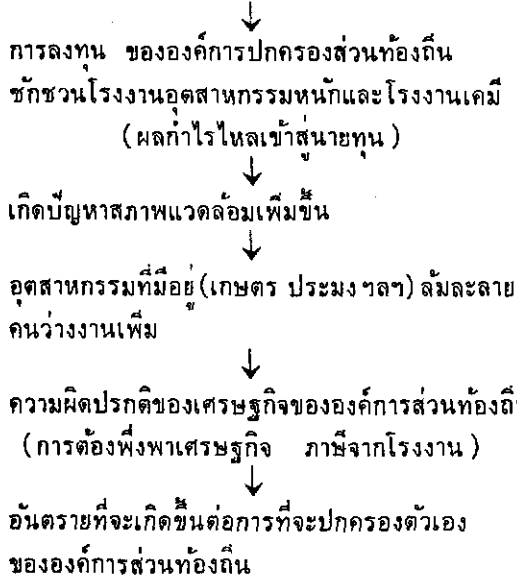
กับโรงงานเพื่อใช้เป็นพื้นที่สำหรับสร้างโรงงาน หรือทำการค้าอื่น ๆ จำนวนเกษตรกรก็ลดลงจาก ๒๒,๐๐๐ คนในปี ๒๕๐๓ เหลือ ๑๗,๐๐๐ คนในปี ๒๕๐๘ สำหรับผู้ที่ยังคงอยู่ทำการเกษตรนั้น เกินกว่าครึ่งเป็นผู้หญิง และในจำนวนเกษตรกรชายที่เหลืออยู่เกือบ ๖๐% เป็นผู้ที่มียุกว่า ๕๐ ปี แรงงานทางด้านเกษตรที่หนุ่มแน่นส่วนใหญ่ออกไปหางานอย่างอื่นทำ อันเป็นปัญหาหนักอกอันหนึ่งของเกษตรกรญี่ปุ่น

โรงงานเปโตร-เคมีคัลไม่สามารถจะรับแรงงานที่ลี้ภัยไหลมาจากการเกษตรได้หมด เพราะโรงงานประเภทนี้ไม่ต้องการคนงานมากนัก และอีกประการหนึ่งคนงานส่วนใหญ่ที่ต้องการ ต้องเป็นช่างเทคนิคระดับสูง ซึ่งมีน้อยในเมืองยกไกจิ ดังนั้น นอกจากคนงานเพียงหยิบมือเดียวแล้ว แรงงานจากด้านเกษตรส่วนใหญ่ จึงต้องเข้าไปเป็นกรรมกรของบริษัทขนาดเล็กและกลางซึ่งมีอยู่ก่อนแล้วในเมือง บริษัทเหล่านี้เป็นบริษัทรับเหมาก่อสร้างให้ โรงงานอีกทีหนึ่ง ดังนั้นจึงเป็นอาชีพที่ไม่มั่นคงนัก ปัญหาการว่างของโรงงานประเภทนี้ ในญี่ปุ่นเองก็มีการเข้าใจผิดกันอยู่เสมอ เพราะเมื่อโรงงานเหล่านี้ตั้งใจจะไปตั้งที่ใด ก็มักโฆษณาถึงการเพิ่มขึ้นของการว่าง ทำให้ชาวท้องถิ่นหลงเชื่อกัน แต่เมื่อโรงงานเหล่านี้มาตั้งจริงๆ งานส่วนใหญ่กลับตกอยู่กับช่างเทคนิคซึ่งมาจากต่างถิ่น งานส่วนที่ชาวชนบทได้ทำกันก็แค่เป็นกรรมกรรับจ้างประจำวันทำงาน

ประเภทตายหน้า หรือไม่กี่เข้าทำงานกับบริษัท รับเหมาก่อสร้าง ซึ่งเมื่องานก่อสร้างเสร็จสิ้นลง ก็ต้องหางานใหม่ทำกันอีก

การพัฒนาเศรษฐกิจแบบอาณานิคม

ดังนั้นแผนการพัฒนาที่วางไว้อย่างสวยงามจึงล้มเหลวอย่างสิ้นเชิง ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์อย่างมหาศาลแต่เพียงผู้เดียวคือกลุ่มนายทุนผูกขาด ผลกำไรที่ได้หาได้ย้อนกลับไปช่วยสร้างสังคมที่อุดมแก่เมืองยกโกจิโม (คูผิงข้างล่าง) แต่ถูกนำไปลงทุนต่อ ขณะเดียวกันสภาพแวดล้อมก็ถูกทำลายให้เลวร้ายลง การประมงและเกษตรรวมทั้งอุตสาหกรรมขนาดเล็กและกลางประสบปัญหาทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ส่วนภาษีที่อาจะเก็บได้เพิ่มขึ้นจากโรงงาน ก็ถูกใช้ไปในการป้องกันและยับยั้งปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นพิษ ผลประโยชน์จากโรงงานถ้าจะมีบ้าง ก็คงเป็นเงินค่าแรงที่โรงงานจ่ายให้แก่คนงานในเมืองเท่านั้นกระมัง

ชาวเมืองยกโกจิเรียกการพัฒนานี้ว่าเป็น “ การพัฒนาแบบอาณานิคม ” ซึ่งไม่เกินความจริงเลย ในเขตซีโอฮามาของเมืองยกโกจิอันเป็นที่ตั้งของโรงงาน มีประชากรอยู่ถึง ๑๖,๐๐๐ คน แต่มีผู้คนที่ทำงานประจำในโรงงานใหญ่เหล่านี้เพียง ๑๐๐ คนเศษเท่านั้น ยิ่งกว่านี้ โรงงานเหล่านี้ยังมีองค์การพิเศษของตัวเอง โดยเฉพาะสำหรับสั่งซื้อสินค้าที่จำเป็นในการครองชีพและมีบ้านพักหรือห้องแถวสำหรับคนงานโดยเฉพาะ การติดต่อคมนาคมระหว่างคนงานกับชาวเมืองไม่มีเลย สภาพนี้ถูกบรรยายลงในกลอนแปล่าดังนี้

ที่นี่ไม่ใช่เมืองสำหรับอยู่อาศัยของมนุษย์
ที่นี่เป็นเมืองสำหรับความรุ่งเรืองของเศรษฐกิจ
ผู้จัดการใหญ่อยู่โตเกียว
คนงานพักอยู่ในบ้านบนภูเขา
พูดกันง่าย ๆ แล้ว
ถ้าไรเท่านั้นคือจุดมุ่งหมายของเขา
บนผืนแผ่นดินที่ความอบอุ่นทางการเมือง
ยังไปไม่ถึง
ท่อก๊าซและท่อน้ำมันพาดผ่านอยู่
ผู้คนที่อาศัยอยู่ในเมืองโรงงานนั้น
ผู้คนที่อาศัยอยู่จริง ๆ นั้น
คือผู้ที่อยู่ในเมืองนี้มาก่อน
ผู้ซึ่งอยากจะหนีออกไปแต่ไม่มีที่หนี.....

อิซิงากิ ริน

ปัญหาที่น่ากลัวอีกอันหนึ่งของโรงงานประเภทนี้ ซึ่งเริ่มปรากฏให้เห็นชัดในญี่ปุ่นเมื่อตอนกลางปีที่แล้ว (๒๕๔๖) ก็คือ การระเบิดภายในโรงงาน หลังจากการระเบิดครั้งใหญ่ ที่ทำให้เกิดเพลิงลุกไหม้อยู่เป็นเวลานานถึง ๖๐ ชั่วโมง ที่โรงงานอิเดมิทสึเมื่อเดือนกรกฎาคมปีที่แล้ว ก็เกิดการระเบิด เพลิงไหม้ในโรงงานประเภทนี้ ซึ่งมีอยู่นับสิบแห่งในญี่ปุ่นติดต่อกันทุกเดือน โดยเฉพาะในเดือนตุลาคมเพียงเดือนเดียว เกิดการระเบิดขึ้นถึง ๕ ครั้ง ถึงแม้การระเบิดจนถึงปัจจุบันจะยังไม่ทำให้เกิดผลเสียหายโดยตรงต่อชาวบ้านที่อยู่รอบ ๆ ก็ตาม แต่ก๊าซพิษที่ออกมาจากโรงงานขณะเกิดเพลิงไหม้นั้น เป็นอันตรายแก่มนุษย์มากที่สุด และในหลายกรณีมีผลทำให้เกิดอาการหรือรังต่อผู้ที่สูดก๊าซเหล่านี้เข้าไปมากเกินไป นายอูชิ ยุนซึ่งเป็นวิศวกรเคมีและวิศวกรผังเมืองแห่งมหาวิทยาลัยโตเกียว กับทั้งเป็นผู้นำคนหนึ่งในการศึกษาและต่อต้านการทำลายสภาพแวดล้อมของโรงงานให้สัมภาษณ์กับผู้เขียนว่า “...สาเหตุที่ทำให้เกิดการระเบิดต่อเนื่องกันนั้น เนื่องจากความคิดที่มุ่งแต่ทางด้านการผลิตอย่างเดียวนั้นหนึ่ง กับภายใต้เทคนิคปัจจุบัน โรงงานที่มุ่งอยู่ที่ความปลอดภัยเป็นอันดับหนึ่งนั้น ยังมีไม่ได้ โรงงานประเภทนี้ของญี่ปุ่น มีการแข่งขันกันเองอย่างดุเดือด ต่างมุ่งกอบโกยผลกำไรแล้วติดตั้งเครื่องใหม่ขึ้นมาแทน เพื่อให้ทันกับการขยายตัวของตลาด เครื่องมือที่ใช้มีอายุเพียง ๓ ปีเท่านั้น

ซึ่งสั้นอย่างผิดปกติทีเดียว ขณะที่อายุปรกติน่าจะเป็นถึง ๑๐ — ๒๐ ปี ถ้าเกิดบริษัทใหญ่ทางญี่ปุ่นเกิดมีปัญหาด้านเศรษฐกิจ ไม่มีเงินที่จะเปลี่ยนเครื่องใหม่ให้แก่โรงงานสาขาในเมืองไทยได้ หลังจากที่ครบอายุ ๓ ปี และให้ทำการใช้เครื่องต่อไปเรื่อย ๆ ละก็ อันตรายมากที่สุด... การเลือกพัฒนาโดยการให้บริษัทญี่ปุ่นไปลงทุนนั้นเป็นทางเลือกที่ผิดที่สุด....” นอกจากนี้ นายอูชิยังกล่าวเตือนว่า ทางญี่ปุ่นอาจจะเพียงหาซื้อเครื่องที่เลิกใช้ในญี่ปุ่นแล้ว แล้วนำไปใช้ในเมืองไทยต่อ เพราะแค่มองด้วยตาเปล่าเท่านั้น ไม่มีทางแยกออกได้ว่าเป็นของเก่าหรือใหม่ อีกทั้งบริษัทที่ไปลงทุนที่เกาะโอกินาวาของญี่ปุ่นเอง ก็ใช้วิธีนี้กัน

บทเรียนจากญี่ปุ่น

สิ่งที่เกิดขึ้นในยกโกจินั้น หาใช่ความบังเอิญ หากแต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในทุกสถานที่ที่ โรงงานประเภทนี้เข้าไปตั้ง หลังจากยกโกจินั้นแล้ว ยังมีการก่อสร้างโรงงานนี้อยู่เรื่อย ๆ มีวาทที่นายทุนผูกขาดจะโฆษณาชวนเชื่อว่า โรงงานของตนจะไม่ปล่อยสารเป็นพิษออกมาทำลายสภาพแวดล้อม แต่ผลที่ออกมาจริง ๆ ก็คือยกโกจินั้นที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔... เท่านั้น ดังนั้น โรงงานเหล่านี้จึงนับวันจะถูกชาวญี่ปุ่นต่อต้าน ในฐานะเป็นปีศาจที่ฆ่ากว่าชีวิตและความเป็นมนุษย์ของเขา ผู้จัดการบริษัทมิตซูบิชิ ยูกะซึ่งเป็นหนึ่งในหกบริษัทที่จะมาลงทุนตั้งโรงงานดังกล่าวในเมืองไทย ให้สัมภาษณ์

ภาชนะนิตยสารรายสัปดาห์ **ซูกัง อาซาสี** ว่า “...อีกหน่อย ทางบริษัทจะหนีไปทำกิจการในแถบเอเชียอาคเนย์ เพราะนอกจากจะไม่ถูกประท้วงเรื่องสภาพแวดล้อมเป็นพิษแล้ว ค่าแรงงานยังถูก และการหาตลาดก็ง่ายด้วย...” นั่นหมายความว่า สินค้าออกชนิดใหม่ของผู้ประกอบการว่าทำลายสภาพแวดล้อมจะถูกส่งออกมาสู่ตลาดเอเชียอาคเนย์ เพื่อฆ่าและทรมาณพลเมืองในแถบนี้ เช่นเดียวกับที่ทำมาแล้วกับชาวญี่ปุ่นที่ยากจน ข้อแก้ตัวของนายทานากะที่ว่า ญี่ปุ่นจะไม่ส่ง “พอลลูชั่น” ออกนอกประเทศนั้น เป็นการเปิดเผยโฉมหน้าที่แท้จริงของรัฐบาลญี่ปุ่นอีกครั้งหนึ่งว่า มีความจริงใจและบริสุทธิ์ใจเพียงใด และความสัมพันธ์ระหว่างนายทุนผูกขาดญี่ปุ่นกับรัฐบาลญี่ปุ่นนั้นเป็นไปอย่างแน่นแฟ้นเพียงใด ถ้าเราปล่อยให้ นายทุนผูกขาดมิตซูบิชิและมิตซุยามาตั้งโรงงานแปะโตร — เคมิคัลในเมืองไทยตามที่กำหนดลงก็ภายในเวลาไม่กี่ปี เมืองอุตสาหกรรมก็จะถูกเปลี่ยนเป็นเมืองสกปรกใจอย่างไม่มีปัญหาไม่เพียงแต่สภาพความโลโครกต่าง ๆ จะเพิ่มมากขึ้น อย่างชนิดที่พวกเราเองก็คงคาดกันไม่ถึง ก็กับชาวญี่ปุ่นซึ่งเป็นคนร่วมชาติด้วยกัน การขูดรีดแบบที่นักล่าอาณานิคมทำต่อชาวพื้นเมืองยังทำกันได้ที่ยกไกลจิ และเมืองอุตสาหกรรมอื่น ๆ แล้วกับชาวไทย ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องเป็นญาติมิตรอะไรกับเขา นายทุนเหล่านี้มีช่วยพัฒนาเสียจนเป็นเมืองผิอย่างหันตาเห็นเขียวหรือ กรณีของ

โรงงานไทยโซดาไฟซึ่งเป็นเครือของบริษัทกระจก อาซาฮียืนยันความเป็นไปได้นี้ ทั้งที่เขารู้อยู่เต็มอกว่า ปรอทจำนวนมากมายเช่นนั้น ถ้าถูกปล่อยออกมาสู่ม่านน้ำเจ้าพระยาละก็ จะเป็นอันตรายได้ โดยให้เหตุผลเพียงว่า ปรอทจำนวนนั้นถือว่าปลอดภัยในเมืองไทย (๑ พีพีเอ็ม) ทั้ง ๆ ที่ในประเทศญี่ปุ่นของเขาเอง เป็นระดับที่ไม่ปลอดภัย และมีผู้ป่วยเกิดขึ้นแล้วถึง ๓ ครั้ง

สภาพของเมืองยกไกลจิน่าสพึงกลัวพอแล้ว สำหรับที่เราจะหันกลับมาคิดกันอีกครั้ง ถึงความเหมาะสมและจำเป็นในการเชิญชวนให้นายทุนต่างชาติมาลงทุน เราต้องการโรงงานประเภทนี้เข้ามาทำไม เพราะจากตัวอย่างโรงงานประเภทนี้ ในเขตต่าง ๆ ของญี่ปุ่นนับสิบแห่ง ยังไม่เคยปรากฏว่าโรงงานเช่นนี้มีส่วนช่วยสร้างความสุขหรือสภาพที่น่าอยู่สำหรับมนุษย์ให้แก่ผู้คนที่อยู่อาศัยเลย อาจจะจริงที่ว่า โรงงานเช่นนี้จะช่วยให้ผลผลิตรวมประชาชาติเพิ่มขึ้น แต่รายได้แทบทั้งหมดนั้นไปตกอยู่ที่ใคร และการเพิ่มของผลผลิตรวมประชาชาตินั้นประกันความอยู่ดีกินดีของประชาชนแต่ละหรือ ตัวเลขเช่นนั้น เพียงแสดงความสามารถผลาญทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่มีจำกัดในโลกเท่านั้นไม่ใช่หรือ ญี่ปุ่นมีผลผลิตรวมประชาชาติสูงเป็นอันดับที่สอง แต่ชาวญี่ปุ่นหาได้เป็นประชากรที่มีความอยู่ดีกินดีเป็นอันดับที่สองไม่ ตรงกันข้าม ชาวญี่ปุ่นต้องครองชีพอยู่ในประเทศที่ค่าครองชีพถีบตัวสูงขึ้นทุกปี และ

ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ค่อยๆ ฆ่าทำลายตัวเองไปทุกวัน ประชาชนที่อาศัยอยู่ริมทะเลและริอะเกะประมาณหมื่นคน อยู่ในสภาพที่อาจจะเป็นโรคมินามาตะขึ้นมาเมื่อไรก็ได้ กับทั้งมีการคาดคะเนกันว่า ภายใน ๓๐ ปีข้างหน้า จะมีเด็กญี่ปุ่นที่เกิดออกมาพิการเนื่องจากพิษของสารเป็นพิษที่อาจจะสะสมกันอยู่ในร่างกายของมารดา และจำนวนเด็กดังกล่าว อาจจะมีจำนวนสูงถึงล้าน ๆ คนทีเดียว ตัวการที่ก่อความวุ่นวายและผลาญทำลายสภาพแวดล้อมของญี่ปุ่นจนแทบหมดทุกอย่างเช่นทุกวันนี้ ไม่สามารถจะทำการได้อย่างเก่า เพราะถูกต่อต้านอย่างรุนแรง จึงต้องออกมาหาภินิหารในประเทศ “ต้อยพัฒนา” แล้วชาวไทยเรายังใจเย็นพอที่จะยอมรับและ รับเชิญเข้ามาทำลายบ้านเราอีกหรือ

นายอุอิ นักต่อต้านปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นพิษ ซึ่งมีโอกาสไปดูสภาพเลวร้ายต่าง ๆ ในทุกแห่งของญี่ปุ่น กล่าวฝากไว้ว่า “...สิ่งที่ผมอยากจะขอร้องชาวไทยก็คือ ให้ทำการศึกษาสภาพที่แท้จริงในปัจจุบัน ของญี่ปุ่นอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ ต่อแต่นี้ไป ไทยจะมุ่งเดินไปทางไหน ผู้ที่รับเคราะห์จากปัญหานี้ ทั้งๆ ที่เป็นคนชื้อขายและร่างกายไม่สมบูรณ์นัก ยังอุตส่าห์เดินทางไปถึงสตอกโฮล์ม (เพื่อร่วมประชุมปัญหาสภาพแวดล้อมเป็นพิษของสห

ประชาชาติ) เพราะต้องการเตือนไม่ให้ใคร ๆ ทำความผิดเช่นเดียวกับชาวญี่ปุ่นอีก ที่ว่าผิดพลาดก็คือ การพัฒนาทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น ตลอดเวลาร้อยปีเศษมานี้ ซึ่งญี่ปุ่นพึ่งพาทั้งเทคนิคและทุนจากต่างชาติ เพื่อสร้างอุตสาหกรรมในญี่ปุ่น โดยไม่ยอมเหลียวแลการเกษตรและการประมงซึ่งมีมาแต่ดั้งเดิม ขบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมโดยทำลายการเกษตรและการประมงนั้นแหละที่ผมเรียกว่าผิด....”

ก่อนจะจบ ผู้เขียนขอขอบคุณเพื่อนๆ ชาวญี่ปุ่น ทั้งที่ออกนามและไม่ได้ออกนามในบทความนี้ ซึ่งให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ ในการหาข้อมูล การพาไปดูสถานที่ ให้คำปรึกษา ฯลฯ ความช่วยเหลือเหล่านี้ ยืนยันความเชื่อของผู้เขียนอีกครั้งที่ว่า “ภัย” ที่น่ากลัวของชนชาวไทยนั้นไม่ใช่ชาวญี่ปุ่นทั้งหมด หากเป็นนายทุนญี่ปุ่นกลุ่มเล็กๆ และลูกมือของเขาในเมืองไทย ซึ่งเป็น “ภัย” ร่วมกันของชาวไทยและญี่ปุ่น ดังนั้นจึงขอจบบทความด้วยคำฝากจากป้าชาวประมงแห่งเมืองมินามาตะที่ผู้เขียนเคยไปเยี่ยมว่า “...อย่าไปเชื่อพวกโรงงาน (ญี่ปุ่น) มันเขี้ยว พวกนี้มีแต่คำหวานที่แฝงไว้แต่คำหลอกหลวง พวกฉฉินที่นี้โดนหลอกมาตลอด จนรู้ใส่รู้ฟุ้งพวกนี้หมดแล้ว ขออย่าให้โรคมินามาตะต้องเกิดขึ้นอีกเลย แค่ความทรมาณของพวกฉฉินนี้ก็เพียงพอแล้ว ลู๊เขานะ...”

กวีต่างแดน

ปล่องโรงงาน

อิซิงกิ ริน

ปล่องโรงงานนั้นหมึ่หมึ่มา
ถ้าคอมมนุษย์แคบเล็ก
ปล่องโรงงานบักฟุ้งขมมา
ในท้องฟ้าเมืองชกโกจิ
และในทรวงอกของมนุษย์
ปล่องโรงงานหมึ่มาเรียงรายอยู่
ขณะที่เปลวเพลิงสว่างไสวตลอดคืนนั้น
ผู้คนกำลังหอบฮัก
ทรมาณอยู่อย่างว่าจะสันตม
นายทุนทาปล่องข้างนอกด้วยสีขาวยและแดง
เปลวเพลิงที่ออกมาจากปล่องนั้น
เปลี่ยนภายในลำคอของชาวเมืองเป็นสีขาวยและดำ
เรากำลังซึกฟอกเจ้าถึงเรื่องน
ใช่ว่า ถ้ามองไม่เห็นได้ด้วยตาแล้ว
โรงงานจะไม่มีความผิด
ทางโรงงานกล่าวว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับ
แต่คุณ* อิมามุระและคุณ* เซโอ
ตายจากไป หลังจากทนทรมาณกับโรคร้ายนี้ไม่ไหว
และไม่กลับมาอีกแล้ว

* ชื่อของผู้เป็นโรคระบบหายใจ ซึ่งทำการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากบริษัท แต่ต้องตายไปเสียก่อนที่จะได้ฟังคำพิพากษา

เพลงกล่อมผี
ชนาดา อะกิรา

ประวัติศาสตร์มนุษยชาติจะยาวนานสักเท่าไรไม่รู้ได้
แต่จะมีสิ่งใดที่โหดเหี้ยมทารุณเท่า ระเบิดปรมาณู และ โรคมินามาตา นั้นไหม้แล้ว
ในปัจจุบัน ในญี่ปุ่นเท่านั้นที่
อิโรชิมา และ นางาซากิ
ในปัจจุบัน ในญี่ปุ่นเท่านั้นที่
มี นามาตา และ ๒ นี อิงาตา
“พวกฉันถึงต้องตาย ก็ตายตาไม่หลับ”
สงคราม กับ สันติภาพ นั้น เป็นเพียงด้านหน้าและด้านหลังของโลกที่แผ่นดินเดียวกัน
เพื่อนชาวญี่ปุ่นเอ๋ย คิดคุณบ้าง
เพื่อนชาวญี่ปุ่นเอ๋ย เราทำความผิดกันออกแล้ว
วันที่ ๑๕ สิงหาคม ปีโชวะ ๒๐* ญี่ปุ่นพ่ายแพ้สงคราม
ไม่มีอาหารกิน ไม่มีเครื่องนุ่งห่ม ไม่มีบ้านสำหรับอยู่ แต่
เพราะชาวประมง เพราะชาวนา เพราะคนงานเหมืองถ่านหิน
พวกเราจึงอยู่รอดมาจนถึงบัดนี้
แต่
ชาวประมงเหล่านั้นตายอย่างน่าสมเพชที่มินามาตา
ลูกของชาวนาอดตายไปในภูเขาในเมืองอิวาเตะ
ชาวเหมืองถ่านหินถูกระเบิดตาย เป็นโรคเรื้อรังจากพิษคาร์บอนมอนอกไซด์
ถูกเฉยเมย ถูกขวางทาง
น้แหละหรือสันติภาพ น้แหละหรือความมั่งคั่งสมบูรณ์
เพียงเปลี่ยนจาก “ซ็อโตโนมา เป็นนมทมิ” “บิเอซซุเทานันไมไซหรือ
“น้แหละไวยการเร่งพัฒนา น้แหละไวยความก้าวหน้า”
ความขากจนมันน่าเกลียดตรงไหนหรือ ความขากจนนะ
ถ้าเทียบกับสมัยเป็นโรคมินามาตาแล้ว
ตอนนั้น พวกเราขมอวยวะครบถ้วนสมบูรณ์
ตอนนั้น เรายังมตาทมองเห็น หูที่ได้ยินเสียง
ร้องเพลงได้ กระโดดโลดเต้นได้ แหวกว่ายไปในทะเลได้.

๑. เมืองที่เกิดโรคมินามาตา ครั้งที่ ๑

๒. เมืองที่เกิดโรคมินามาตา ครั้งที่ ๒

* ปี พ.ศ. ๒๔๘๘

๓. เขตบ้านนอกของญี่ปุ่น

๔. เป็นอาหารสำหรับคนยากจนของญี่ปุ่น

๕. นมที่มีสารเป็นพิษต่อร่างกายปนอยู่

โลกที่สาม

ทางออกของประเทศด้อยพัฒนา

บรรดาประเทศด้อยพัฒนาได้เรียนรู้เป็นส่วนใหญ่แล้วว่า บัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศมากนั้น อยู่ที่การผลิตสินค้าของตัวเองออกไปขาย ไม่ใช่อยู่ที่การแบมือขอรับความช่วยเหลือ ซึ่งนอกจากจะมี สัดส่วนอันน้อยนิดในระบบเศรษฐกิจแล้ว ยังไม่ค่อยให้ผลดีต่อประเทศด้อยพัฒนาเท่าที่ควรด้วย เมื่อเร็วๆ นี้ Charles Elliott พระ—นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ ผู้เคยสอนหนังสือในแอฟริกา ก็ได้เขียนย้ำให้เห็นความสำคัญข้อนี้ในหนังสือชื่อ *Fair Chance for All : Money and Trade Between Unequal Partners* ซึ่งจัดพิมพ์โดย UNCTAD โดยได้ยกตัวเลขปี ๑๙๗๐ มาชี้ให้เห็นว่า ขณะที่เงินช่วยเหลืออย่างเป็นทางการแก่ประเทศด้อยพัฒนามีมูลค่า ๖,๘๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ และเงินลงทุนจากต่างประเทศในประเทศด้อยพัฒนามีมูลค่า ๗,๖๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐนั้น ประเทศด้อยพัฒนาสามารถส่งสินค้าออกในปีดังกล่าวได้เป็นมูลค่า ๖๒,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ดังนั้นการหาเงินมาพัฒนาประเทศจึงขึ้นอยู่กับ การส่งสินค้าออกเป็นอันมาก แต่เหตุที่ประเทศด้อยพัฒนาไม่สามารถหารายได้จากการขายสินค้าออกได้มากพอ ก็เนื่องจากประเทศพัฒนาแล้วกดราคาสินค้า และกีดกัน ทั้งโดยการตั้งกำแพงภาษี และโดยวิธีการอย่างอื่น เช่น จำกัดโควตา ขณะที่ประเทศด้อยพัฒนาต้องซื้อสินค้าอุตสาหกรรมจากประเทศพัฒนาแล้วในราคาที่แพงขึ้นเรื่อย โดยไม่มีอำนาจต่อรองมากนัก ความเสียเปรียบทางการค้าดังกล่าวนี้เป็นเหตุผลสำคัญอันหนึ่งที่ประเทศด้อยพัฒนา พัฒนาได้ช้า หรือไม่สามารถพัฒนาได้เลย

ในปี ๑๙๗๐ ประเทศด้อยพัฒนารวม ๘๐ ประเทศ มีหนี้สินต่างประเทศอยู่ ๖๐,๒๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี ๑๙๗๒ หนี้สินเพิ่มเป็น ๗๔,๔๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งสูงกว่ารายได้จากการขายสินค้าออกทั้งปีเสียอีก หนี้ดังกล่าว ประเทศด้อยพัฒนาต้องผ่อนส่งต้นคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ย เฉพาะในปี ๑๙๗๐ เป็นจำนวน ๕,๕๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่ประเทศด้อยพัฒนาได้เปรียบดุลการค้าในปีนั้น (สินค้าขา

ออกหักสินค้าเข้า) เพียง ๔๓ ล้านเหรียญสหรัฐ ประเทศด้อยพัฒนาจะมีวันปลดเปลื้องหนี้ได้ ก็ต่อเมื่อประเทศด้อยพัฒนาได้เปรียบดุลการค้าเพิ่มขึ้นอย่างมากมาย กล่าวคือสามารถผลิตสินค้าอุตสาหกรรมได้เองมากขึ้น เพื่อลดจำนวนการสั่งเข้าและเพิ่มการส่งออกอย่างรวดเร็ว แต่ประเทศพัฒนาแล้วกลับเป็นผู้ขจัดขวางไม่ให้ประเทศด้อยพัฒนาทำเช่นนั้นได้

ประเทศพัฒนาแล้วเป็นผู้ควบคุมระบบการเงินระหว่างประเทศของโลก ผ่านทางองค์การ IMF เป็นผู้ควบคุมตลาดที่ประเทศด้อยพัฒนาจะเข้าไปขายสินค้า เป็นผู้ควบคุมการกำหนดราคาสินค้าหลักของประเทศด้อยพัฒนา เป็นผู้ควบคุมเทคโนโลยีและสินค้าอุตสาหกรรมที่ประเทศด้อยพัฒนาต้องสั่งซื้อ ดังนั้นประเทศพัฒนาแล้วจึงได้เปรียบประเทศด้อยพัฒนาทุก ๆ ทาง และเป็นผู้ขจัดขวางไม่ให้ประเทศด้อยพัฒนาได้พัฒนาได้ ประเทศพัฒนาแล้วจะไม่มีวันโอนอ่อนให้ประเทศด้อยพัฒนาเลย จนกว่าจะได้มีแรงบีบให้ต้องทำเช่นนั้น

ด็อกเตอร์ Elliott ได้เสนอแนวทางการต่อสู้เพื่อการพัฒนาประเทศด้อยพัฒนา ซึ่งหมายถึงการพัฒนาโลกให้เป็นธรรมขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

ประการแรก ต่อสู้เรื่องปฏิรูประบบเงินตราของโลก เพราะเท่าที่เป็นอยู่ ประเทศพัฒนาแล้วเท่านั้นที่เป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์ข้อตกลงต่างๆโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ของประเทศด้อยพัฒนา แต่

ปัจจุบันประเทศด้อยพัฒนามีเสียงมากขึ้น และมีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางปฏิรูปเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากกว่าประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งเริ่มขัดแย้งกันมากขึ้น เพราะต่างมีปัญหาของตนซึ่งไม่สอดคล้องกัน

ประการที่สอง ผนึกกำลังกันต่อสู้ทำนองเดียวกับกลุ่มประเทศผู้ส่งออกน้ำมันออกนอก (OPEC) ซึ่งบัดนี้มีอำนาจการต่อรองมาก เพราะเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ นอกจากก่อตั้งกลุ่มผู้ส่งสินค้าสำคัญต่างๆ เช่น ทองแดง ดีบุก ยาง กาแฟ แล้ว ยังอาจร่วมมือกันต่อรองปัญหาหนี้สิน ตลอดจนเข้าไปลงทุนในประเทศพัฒนาได้ด้วย เช่น การที่รัฐอาหรับเข้าไปตั้งโรงกลั่นน้ำมันในตลาดร่วมยุโรป

ประการที่สาม ปลุกระดมผู้บริโภคนในประเทศพัฒนาแล้ว ให้ตระหนักว่า แทนที่เข่าจะปล่อยให้รัฐบาลของตนตั้งกำแพงภาษีและกำแพงโควตาก็สกัดกันสินค้าจากประเทศด้อยพัฒนา เขาควรจะต่อสู้ทางการเมือง ให้รัฐบาลทำลายกำแพงดังกล่าว เพื่อที่เขาจะได้ซื้อของได้ถูกลง และจะทำให้โลกโดยรวมได้รับประโยชน์มากขึ้น เนื่องจากการเปิดโอกาสให้มีการใช้ทรัพยากรของโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าที่จะสนับสนุนผู้ผลิตในประเทศซึ่งมีต้นทุนการผลิตสูงกว่าสินค้าประเภทเดียวกันที่มาจากประเทศด้อยพัฒนาที่ยากจน ๖๑๐

พิทักษ์ บุญญายุทธ

แนะนำสาธารณรัฐประชาชนจีน

ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับญี่ปุ่น

จีนกับญี่ปุ่นเป็นประเทศที่อยู่ใกล้ชิดกันพอสมควร แต่ความสัมพันธ์ของสองประเทศไม่ค่อยจะแน่นแฟ้นในทางเป็นมิตรเท่าไรนัก แต่เดิมนั้นญี่ปุ่นได้รับอารยธรรมจีนผ่านทางเกาหลี การศึกษาของพวกชาวมุโหรีชั้นสูงก่อนการปฏิรูปเมจิ ก็ยังใช้ตำราขงจื้อเป็นหลักและอาจกล่าวได้ว่า ญี่ปุ่นเรียนรู้อิทธิพลตะวันตกผ่านจีนมาในระยะก่อนถูกบังคับให้เปิดประเทศด้วย หลังจากนั้นทั้งญี่ปุ่นและจีนเองก็ถูกมรสุมจักรวรรดินิยมตะวันตกพัดพาไป ญี่ปุ่นจะได้เปรียบกว่าที่เอาตัวรอดได้ก่อนจีน ด้วยการปฏิรูปภายในประเทศเป็นการใหญ่ จนในที่สุดก็สามารถลุกขึ้นมายืนหยัดท้าทายกับมหาอำนาจตะวันตก และเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ญี่ปุ่นตั้งความหวังที่จะเป็นตัวแทนของเอเชียทั้งหมด ความฝันของญี่ปุ่นมาจบลงในสงครามมหาเอเชียบูรพา

ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับญี่ปุ่นนับแต่ต้นศตวรรษที่ ๒๐ มา เต็มไปด้วยความเป็นปรปักษ์ต่อกัน เริ่มต้นด้วยสงครามจีน—ญี่ปุ่นใน ค.ศ. ๑๘๙๔ จีนเป็นฝ่ายแพ้และเสียเกาหลีไป

ต่อมาเมื่อญี่ปุ่นรบชนะรัสเซียในปี ๑๙๐๔ - ๕ ญี่ปุ่นได้เข้ายึดครองเขตแมนจูเรียตอนใต้ และในปี ๑๙๑๔ บุ๊กเข้ายึดครองจังหวัดชานตุงของจีน ซึ่งเป็นเขตยึดครองของเยอรมนี พร้อมกันนั้น ญี่ปุ่นซึ่งกำลังเริ่มเป็นหนึ่งในมหาอำนาจของโลก ก็ส่งข้อเรียกร้อง ๒๑ ประการให้แก่จีน ข้อเรียกร้องนี้กำหนดให้ญี่ปุ่นมีเอกสิทธิในเศรษฐกิจจีน ซึ่งถ้าบังคับใช้จริง ๆ แล้วจีนก็มีฐานะเป็นเพียงเขตคุ้มครองหนึ่งของญี่ปุ่นเท่านั้นเอง จีนพยายามบ่ายเบี่ยงข้อเรียกร้องนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประท้วงของนักศึกษาในขบวนการ ๔ พฤษภาคม ในปี ๑๙๒๑ ญี่ปุ่นจึงยอมคืนกรรมสิทธิ์เหนือชานตุงให้ทางจีน แต่ยังคงการครอบครองทางเศรษฐกิจอยู่ต่อไป

ในเดือนกันยายน ๑๙๓๑ ญี่ปุ่นยึดมุกเต็น แล้วตั้งรัฐบาลหุ่นแมนจูวักซัน มีการต่อสู้และต่อต้านญี่ปุ่นทั่วไป

ในที่สุดสงครามจีน-ญี่ปุ่นก็ระเบิดขึ้น หลังจากมีการต่อสู้กันอย่างไม่มีเป็นทางการ ในการครอบครองจีนทางเหนือและมองโกเลียใน จนกระทั่งมาถึงเหตุการณ์สุดท้ายคือ กรณีสะพานมาล์โกโปโล ญี่ปุ่นสามารถยึดเมืองท่าไว้ได้เป็นส่วนใหญ่กับทางตอนล่างของกลุ่มน้ำแยงซีเกียงและนานกิง รัฐบาลก๊กมินต๋งจึงต้องย้ายไปตั้งที่เมืองจุงกิงในเสฉวน

เมื่อญี่ปุ่นบุกลงมาทางใต้ (๑๙๓๗) การรบพุ่งได้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ประชาชนใน

นานกิง ๑๕๐,๐๐๐ ถูกฆ่าตายภายในสองอาทิตย์ ความทารุณโหดร้ายของกองทัพญี่ปุ่นได้ทำลายพลังของรัฐบาลก๊กมินต๋งลงไปอย่างมาก ตรงกันข้าม สถานการณ์เช่นนี้กลับเป็นโอกาสอันดีที่พรรคคอมมิวนิสต์จะได้ผนึกกำลังและสร้างตัวเองให้เข้มแข็งขึ้นมาได้

ในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๓๘ - ๔๕ ญี่ปุ่นรุกเข้าตีอย่างไม่ปราณี ผู้คนล้มตายเป็นล้านในเมืองฮั่นเค้า กวางตุ้ง ไทหนัน นานจิง นานหนิง ฉิงซา เพื่อจะเผด็จศึกจีนเสียให้ได้ จนระเบิดปรมาณูลูกแรกตกในญี่ปุ่น การรบในจีนจึงได้ยุติลง

ถึงแม้สงครามจีน-ญี่ปุ่นยุติไปนานแล้ว ก่อนนายทานากะไปเยือนจีน สองประเทศก็ยังไม่ได้ประกาศเลิกภาวะสงคราม การริเริ่มเปิดสัมพันธ์ไมตรีใหม่จึงดำเนินไปได้ยาก โดยเฉพาะจีนไม่ยอมที่จะเป็นฝ่ายเดินออกไปหา ประกอบกับทางรัฐบาลญี่ปุ่น เช่น สมัยชาโตก็มีความสัมพันธ์กับสหรัฐแน่นแฟ้น และพยายามกีดกันจีนให้ออกไปจากสหประชาชาติ

การเปลี่ยนแปลงนโยบายของญี่ปุ่นในเรื่องจีนเริ่มเป็นจริงเป็นจังในสมัยนายทานากะนี้เองว่าไปแล้วนายทานากะก็เป็นลูกพรรคเดียวกับนายชาโตที่ค้ำจุนการติดต่อกับจีน (พรรคลิเบอรัลเดโมแครท) นายทานากะเป็นพวกฝ่ายขวาของพรรค เคยคัดค้านการเปิดสัมพันธ์ไมตรีกับมอสโคว์มาแล้วในปี ๑๙๕๖ การที่เขายอมเดิน

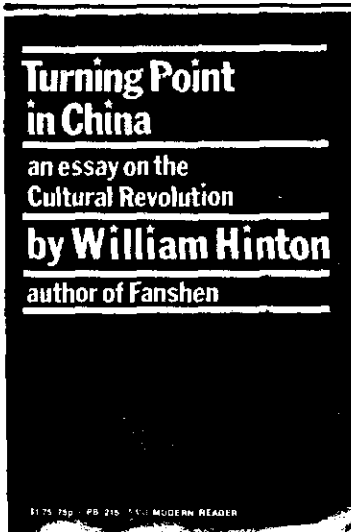
ทางไปปักกิ่ง ก็เป็นผลมาจากการที่พวกฝ่ายขวา และต่อต้านจีนในพรรคไว้อใจและเชื่อใจเขาว่าจะไม่ทำให้ญี่ปุ่นเป็นสีแดงไปได้ ตรงกันข้ามบรรดานักลงทุนและอุตสาหกรรมทั้งหลายต่างก็เตรียมตัวเตรียมใจไปลงทุนในจีน เพราะมันหมายถึงตลาดอันมหึมา

การไปเยือนจีนของนายทานากะเมื่อปี ๑๙๗๒ ได้เปิดหน้าใหม่ของความสัมพันธ์ ระหว่างจีน - ญี่ปุ่น แต่ถ้าใครพลิกกลับไปดูประวัติศาสตร์ ก็ จะพบเรื่องน่าคิด กล่าวคือก่อนสงครามจีน - ญี่ปุ่นจะระเบิดขึ้นในปี ๑๙๓๘ นั้น ได้มีเอกสาร

ชิ้นหนึ่งคือ *บันทึกทานากะ* ของนายกรัฐมนตรี กิอิชิ ทานากะ ซึ่งพูดถึงแผนการครอบครอง โลกไว้ว่า “เพื่อจะยึดครองจีนได้ เราต้องยึด แมนจูเรียและมองโกเลียก่อน เมื่อเราได้ครอบ ครองทวีปอากรจีนหมดแล้ว ต่อไปเราก็จะยึด อินเดีย คาบสมุทรม และอาเซียนน้อย อาเซียกลาง และแม้กระทั่งยุโรปได้ด้วย” ปัจจุบันอาจจะไม่มีใครพูดถึงการครอบครองโลกในความหมายเก่า อีกต่อไปแล้ว แต่ถ้าญี่ปุ่นสามารถยึดทวีปอา เศรษฐกิจจีนปัจจุบันได้ *บันทึกทานากะ* ก็คงจะ ไม่ไร้ความหมายไปเสียทีเดียวหรอก ฯลฯ

สัจจา ประชากรักษ์

วิจารณ์หนังสือ

Turning Point in China William Hinton.
Monthly Review Press, New York 1972

ข้อถกเถียงที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ ในการศึกษาเรื่องราวของอาเซียนนั้นอยู่ที่ว่า การมองปัญหาของอาเซียนควรจะใช้แว่นฝรั่ง หรือแว่นอาเซียนมอง การพูด

เช่นนี้อาจทำให้ไม่เห็นภาพพจน์ชัดเจน ตัวอย่าง เกี่ยวกับการศึกษาเรื่องจีนจะเป็นสิ่งที่เห็นชัดที่สุด ระหว่างความแตกต่างของแนวการศึกษา ๒ แนวนี้ เมื่อเกิดการปฏิวัติวัฒนธรรมในสาธารณรัฐ ประชาชนจีนนั้น นักวิชาการตะวันตกก็ได้เสนอ ทฤษฎีต่าง ๆ มากมายเพื่อใช้อธิบาย ตัวอย่างใหญ่ๆ ของทฤษฎีเหล่านี้คือ

๑. ทฤษฎีจัดการเรื่องในบ้านให้เรียบร้อย เพื่อรับมือศัตรูนอกบ้าน ทฤษฎีนี้มีสมมติฐานว่า รัสเซียจะบุกจีน และภายในผู้นำพรรคก็มีผู้ที่มีจิตใจโอนเอียงไปทางรัสเซีย เช่น หลิว เจาฉี ดังนั้น ทางที่จะรับมือกับรัสเซียได้ ก็จำเป็นต้องทำความสะอาด บ้านเสียก่อน อันที่จริงทฤษฎีนี้ก็มิได้มีผลพอสมควร เมื่อถึงความขัดแย้งระหว่างจีนกับรัสเซีย

และประเด็นทางนโยบายต่างประเทศที่ถกเถียงกัน
ในหมู่ผู้นำพรรค แต่ทฤษฎีนี้ด้วนสรุปเกินไปว่า
สาเหตุของการปฏิวัติวัฒนธรรมนั้น เป็นสาเหตุภายใน
นอก เกี่ยวกับข้อนี้เมื่อคุยกันในฐานะเป็นรัฐสังคมนิยม
ทฤษฎีนี้ใช้ไม่ได้ผล เพราะลัทธิมาร์กซ์นั้น
ถือว่า สาเหตุหลักๆ ของการเปลี่ยนแปลงใดๆ ต้อง
มาจากภายในไม่ใช่ภายนอก พลังจากภายนอกอาจ
จะมีส่วนในการเปลี่ยนแปลงก็เพียงในฐานะที่เป็น
ตัวเร่งเท่านั้นหาใช้ตัวกำหนดไม่

๒. *ทฤษฎีต่อสู้เพื่ออำนาจ* ทฤษฎีนี้มี
สมมติฐานว่า การปฏิวัติวัฒนธรรมนั้น มีเบื้องหลัง
มาจากการแย่งอำนาจระหว่างกลุ่มต่างๆ ภายในผู้นำ
พรรค เช่น ระหว่าง หลินเปียว กับ เบิ่งเซิ่ง
อดีตนายกเทศมนตรีปักกิ่ง สาเหตุคือ ปัญหาเรื่อง
หลังจากเมาดายแล้วใครจะเป็นผู้นำต่อไป ทฤษฎีนี้
เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในหมู่ปัญญาชนกระ
กุ่มพีทัวไป เพราะที่ต้นแบบกระกุ่มพีทัวเป็นทัศนะที่
มองความขัดแย้งทุกอย่างเป็นเรื่องส่วนตัวไปหมด
และใช้ทัศนะนี้อธิบายความขัดแย้งทางการเมืองใน
ประเทศต่าง ๆ ตัวแทนของปัญญาชนกระกุ่มพีทัวคือ
Charlmers Johnson ในหนังสือเรื่อง *Peasant
nationalism and Communist Power* เขา
ได้สรุปว่า สาเหตุที่เมอาเอาชนะเฉิงได้เป็นเพราะ
เมอาฉลาดกว่า รัฐบาลดีกว่า มีทหารที่รบเก่งกว่า
นี่คือตัวอย่างที่อธิบายปัญหาจีน โดยดูตัวอย่างจาก
ตัวบุคคล ซึ่งอันที่จริงมันไม่ใช่ดั้นๆ แค่นั้น การ
ปฏิวัติของจีนมิใช่เป็นเรื่องความขัดแย้งส่วนตัว แต่
เป็นการปฏิวัติสังคมนิยมที่มีอุดมการณ์เป็นเครื่องนำ
ทาง อุดมการณ์ที่เขาถึงประชาชนมุ่งที่จะสร้างชีวิตที่
สดใสกว่าย่อมเอาชนะอุดมการณ์ที่หูดกถึงเรื่องส่วนตัว
และการเอารัดเอาเปรียบในที่สุด

อีกทฤษฎีหนึ่งคือ *ทฤษฎีของเล่น* ทฤษฎีนี้มอง
ว่าการปฏิวัติวัฒนธรรมนั้น เป็นเพียงทางออกนัก

ความหงุดหงิดให้แก่เยาวชนที่บ้าคั่ง ในการปฏิวัติ
เท่านั้น ทฤษฎีนี้ก็เหลวไหลเช่นเดียวกับทฤษฎีกระ
กุ่มพีทัวไปที่มองทุกอย่างเป็นเรื่องเล่นๆ เรื่องส่วนตัว
เป็นการปฏิเสธลักษณะความเป็นรัฐที่มีอุดมการณ์
เป็นเครื่องนำเช่นจีน จีนนั้นเป็นรัฐสังคมนิยมที่มี
ลัทธิมาร์ก เลนิน และเมอา เป็นเครื่องนำทาง
ผู้นำจีนมองประวัติศาสตร์ตัวเองในแง่ไออาเล็คติก
ที่ความขัดแย้งเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประวัติ
ศาสตร์ของตนให้ดำเนินไป มิฉะนั้นจะให้เกิดการ
ปฏิวัติก็จัดให้มันเกิดขึ้นเสียเลย การมีอุดมการณ์เป็น
เครื่องนำหมายความว่า จีนสร้างประวัติศาสตร์ตนเอง
ในทำนองที่มีแบบแผน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็น
สิ่งที่พอจะคาดคะเนได้ว่าต้องเกิดขึ้น มิใช่ปล่อยให้
ประวัติศาสตร์ชาติตนเองดำเนินไปมั่วๆ การที่จีน
เป็นผู้สร้าง ประวัติศาสตร์ตนเองในแนวสังคมนิยม
ก็หมายความว่า ในการศึกษาเรื่องจีนนั้นหากมิใช่
เป็นการมองผ่านแว่นเงินหรือวิเคราะห์จากแง่สังคมนิยม
แล้ว การศึกษาหรือทฤษฎีนั้นจะไม่สมเหตุผล
ผล นี้คือแนวทางการศึกษา ๒ แนวที่กำลังถกเถียง
กันอยู่ หนังสือ *Turning point in China* โดย
William Hinton เป็นตัวอย่างที่ใช้ทัศนะแบบสัง
คมนิยมมองการปฏิวัติวัฒนธรรมจีน นายอินตัน มิ
ใช่เป็นนักวิชาการที่นั่งในมหาวิทยาลัย ตรงกันข้าม
เขาเป็นชาวอเมริกันที่มีโอกาสได้ไปประเทศจีน
ตั้งแต่สมัยสงครามปลดแอก ในฐานะผู้สอนในโรง
เรียนแทร็คเตอร์ หลังจากนั้นนายอินตันก็ได้ไปจีน
เรื่อย และเขียนหนังสือเกี่ยวกับจีนอยู่หลายเล่ม คือ
Fanshen, Iron Ox, Hundred-Day War
การเป็นชาวนาของนายอินตัน เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้
ให้นักวิชาการประเภทเห่อตึกี้ ปฏิเสธทฤษฎีของ
เขา แต่นักวิชาการที่พอจะมีทัศนะประเภทไหลล้น
น้ำก็เห็นด้วยในการศึกษาจีนโดยวิธีนี้

นายอินตันเสนอทฤษฎีชนชั้น เข้ามาวิเคราะห์ การปฏิวัติวัฒนธรรมว่าเป็นการต่อสู้ระหว่างชนชั้น คนงาน กับชนชั้นกรรมาชีพ เมื่อดูเช่นนั้นทฤษฎีที่ เสนอว่าเป็นการต่อสู้เพื่ออำนาจก็ถูก แต่ถูกเพียง ครึ่งเดียว คือเป็นการต่อสู้ระหว่างชนชั้น เพื่อที่ว่า ชนชั้นใดจะมีชัยชนะ ปัญหาที่มีข้อแย้งกันมากคือ ความขัดแย้งระหว่างชนชั้นมิได้หมดไป เมื่อคราว สถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี ๑๙๔๙ ซึ่ง อันนี้เราต้องระลึกว่าการปฏิวัติที่สำเร็จในปี ๑๙๔๙ นั้น มิใช่เป็นการปฏิวัติสังคมนิยม แต่หากเป็นการ ปฏิวัติประชาธิปไตยใหม่ ซึ่งยังยอมให้มีระบบนาย ทนอยู่ และแนวร่วมในการปฏิวัติก็ประกอบไปด้วย ชน ๔ ชั้นคือ กรรมกร ชาวนา กระฎุมพีน้อย และนายทุนรักชาติ ดังนั้นปัญหาเรื่องความขัดแย้ง ทางชนชั้นจึงยังมิได้ตกลงกัน อันที่จริงเมื่อดูจาก เป้าหมายของการปฏิวัติคราวนั้น ก็เห็นว่า มุ่ง ไปที่จักรวรรดินิยมและศักดินานิยมเท่านั้น ระบบ นายทุนหาใช่เป้าหมายไม่ เราอาจจะเห็นภาพพจน์ ชัดเจนขึ้นถ้าหากศึกษารัฐธรรมนูญจีน ปี ๑๙๔๙ กับ ๑๙๖๙ เปรียบเทียบกัน ขณะที่ฉบับแรกบ่งว่า จีนเป็นรัฐประชาธิปไตยใหม่ ฉบับหลังก็บ่งว่าเป็น รัฐสังคมนิยม ขณะที่ฉบับแรกพูดถึงชน ๔ ชั้น ฉบับหลังก็พูดว่ามี ๒ ชั้นชั้น คือ กรรมกรและชาว นา ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงจากรัฐประชาธิปไตย ใหม่มาสู่รัฐสังคมนิยม และพันธมิตร ๔ ชั้นมาเป็น ๒ ชั้นชั้นจึงเกิดขึ้นระหว่างปี ๑๙๔๙ - ๑๙๖๙ ข้อ ได้แย้งมีอีกว่า ถ้าเช่นนั้นความขัดแย้งระหว่างชน ชั้นมิได้จัดการเสร็จในปี ๑๙๕๗ ซึ่งจีนถือว่าเป็น การเปลี่ยนไปสู่ระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมหรือ เพราะในปีนั้นมีการยึดปัจจัยประกอบการผลิตจาก เอกชนมาเป็นของรัฐ ปัญหาก็คือว่า ปฏิบัติการ ในปี ๑๙๕๗ เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง

สังคมนิยมในระดับล่าง (substructure) เท่านั้น ทำให้เป็นการเปลี่ยนโครงสร้างสังคมนิยมในระดับ สูง (superstructure) ไม่ หรือพูดง่าย ๆ ก็คือ แม้ ระบบการผลิตจะเริ่มเป็นไปแบบสังคมนิยม แต่ จิตใจคนก็ยังหาเป็นนักสังคมนิยมไม่ ความข้อนี้เมื่อ พิจารณาประกอบไปด้วยว่า ปี ๑๙๕๗ เป็นปีที่จีน เพิ่งผ่านการปฏิวัติมาได้ ๘ ปีเท่านั้น ช่วงสั้นแค่ ๘ ปีนี้ไม่เพียงพอต่อการจะเปลี่ยน ระบบความคิดคน โดยการศึกษาก็ได้ มีแต่รัฐในสหภาพโซเวียตเท่านั้นที่จะ ทำได้ จริงอยู่การเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ มาเป็นสังคมนิยมเป็นขั้นสำคัญในวิวัฒนาการของ รัฐสังคมนิยม แต่ตัวมันเองก็ใช้ปัจจัยที่ตัดสิ้นเด็ด ขาดในการผนึกอำนาจของชนชั้นคนงานให้เหนียว แน่นขึ้นไป โครงสร้างอื่นๆ จำต้องเปลี่ยนแปลงตาม ไปด้วย เช่น ทางด้านวัฒนธรรม การศึกษา ดนตรี และทัศนะ รัฐสังคมนิยมที่แท้จริงจะเกิดขึ้นได้ แต่ ที่จะทำให้เกิดเพียงวันเดียวคืนเดียวนั้นก็เป็นเรื่องเพ้อ ผันเช่นกัน ดังนั้นการปฏิวัติประชาธิปไตยในปี ๑๙๔๙ การเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจในปี ๑๙๕๗ หรือการปฏิวัติวัฒนธรรมจึงมิใช่เครื่อง ประกันว่าการปฏิวัตินั้นได้เสร็จสิ้นลงแล้ว ตัวมา เองก็ได้พูดอยู่เสมอว่า ต่อปัญหาที่ว่าชนชั้นใดจะ ชนะ หรือแนวทางใดจะชนะนั้นต้องใช้เวลาเป็น สิบหรือบางที่เป็นร้อยปี

เมื่อวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ถึงการที่ยังมี ชนชั้นกระฎุมพีหลงเหลืออยู่ในสาธารณรัฐประชา ชนจีน เราจะเห็นว่าปี ๑๙๔๙ ชนชั้นกระฎุมพีมิได้ เป็นเป้าหมายของการปฏิวัติ ดังนั้นบุคคลในชนชั้น นี้จึงมีอยู่ นอกนั้นก็ยังมีปัญญาชนกระฎุมพีซึ่งทำงาน สอนหนังสือเป็นส่วนใหญ่ เมื่อดูอิทธิพลที่ชนชั้น

นี้มีทางด้านการให้การศึกษา อธิปไตยนี้ก็น่ากลัวนัก นอกจากนั้นก็ยังมิ “บุคคลในพรรคที่ยึดแนวนายทุน” อีก จำนวนรวมของชนชั้นกรรมกรพวกนี้เมื่อเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์แล้วจะมีเพียงน้อยนิด แต่สำหรับประเทศที่มีพลเมือง ๗๐๐-๘๐๐ ล้านคน เช่นจีนแล้ว คนเพียง ๕% ก็จำนวนมีมากกว่าพลเมืองไทยทั้งหมดเสียอีก

เมื่อคราวवादล้างชนชั้นกรรมกรในการปฏิวัติวัฒนธรรมนั้น เขาได้แบ่งประเภทของชนชั้นกรรมกรที่เป็น ๒ พวกด้วยกัน ประเภทแรกเป็นกรรมกรที่โดยมิได้ตั้งใจ ซึ่งอาจเป็นเพราะ มีการอบรมน้อยไป ทำไปโดยผิดพลาด หรือสำนักทางการเมืองมีไม่มากพอ ความขัดแย้งต่อบุคคลกลุ่มนี้เขาถือว่า เป็นความขัดแย้งที่ยังไม่เป็นอันตราย เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทั่วไปในหมู่ประชาชน ดังนั้นวิธีแก้ไข คือ “แก้ไขโรคร้าย เพื่อรักษาคนไข้” อันได้แก่จัดการอบรมใหม่ วิจารณ์ตนเอง ส่วนกรรมกรประเภทสอง เป็นไปโดยจิตสำนึก พวกนี้เขาถือว่า เป็นพวกตายยาก เป็นภาคเดินสังคมนิยม เป็นพวกต่อต้านสังคมนิยม ดังนั้น วิธีแก้ไขข้อขัดแย้งกับคนพวกนี้ จึงใช้วิธีที่ใช้กับศัตรู แต่ก็ยังยอมให้มีโอกาสกลับใจได้สำหรับบางคน

การพูดถึงความขัดแย้งระหว่างชนชั้นกรรมกรกับชนชั้นกรรมกร และแนวทางสังคมนิยมกับแนวทางนายทุนในสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้น จะเข้าใจได้อย่างแจ่มชัดเมื่อพูดถึงความแตกต่างระหว่างแนวทางในการผลิต การทหาร การศึกษา ทางนโยบายต่างประเทศ และทางด้านวัฒนธรรม นักวิชาการกรรมกรที่ให้เหตุผลว่าความขัดแย้งในจีนนั้นมิใช่ความขัดแย้งที่มีเหตุมาจากชนชั้น แต่มาจากแนวทางในการพัฒนาจีนให้เป็นสมัยใหม่ หรือมาจากทัศนะส่วนตัวในหมู่ผู้นำ การวิเคราะห์อย่าง

เห็นชัดจะชี้ให้เราเห็นข้อแตกต่างทางด้านการพัฒนาว่ามีสาเหตุมาจากทฤษฎีชนชั้นอย่างไร ทางด้านเกษตรกรรมเป็นตัวอย่าง ปัญหาพื้นฐานที่ต่างกันมีอยู่ว่า จะเสริมสร้างระบบนารวมให้เข้มแข็งขึ้น ให้พัฒนาจากขั้นต่ำไปสู่ขั้นสูง โดยมีเป้าหมายสุดท้ายสุดให้ที่ดินทั้งหมดเป็นของประชาชน ส่งเสริมความคิดเห็นแบบรวมหมู่ หรือส่งเสริมสิทธิตัวกูของกู ส่งเสริมการผลิตเอกชน หรือระบบเพิ่มการผลิต โดยใช้รางวัลเป็นเครื่องล่อใจ ดังเช่นระบบนายทุน ส่งเสริมตลาดเสรีนิยม หรือลดระดับวางแผนการผลิตจากหมักคละมาเป็นในระดับครอบครัว ความแตกต่างในปัญหาพื้นฐานนี้สะท้อนออกมาอย่างแจ่มชัดในโครงการพรรค “เรียนจากตำโง่” และ “เรียนจากเต้าหยวน” โครงการแรกสนับสนุนโดยเขา โครงการหลังสนับสนุนโดยหลิวเจาฉี ตำโง่เป็นหน่วยการผลิตท่ามกลางเขตภูเขาในมณฑลชานซี สถาปนามิศาสตร์ที่แร้นแค้นเช่นตำโง่ ไม่อาจทำให้ตำโง่มีลักษณะเอื้ออำนวยต่อการผลิต แต่ด้วยสำนักที่พึ่งพากับตัวเองโดยไม่อาศัยความช่วยเหลือจากรัฐ ชาวตำโง่ได้ทำงานอย่างหนักเพื่อเปลี่ยนภูเขาที่แห้งแล้งให้เป็นทุ่งนาที่เขียวชอุ่ม ชาวตำโง่ได้ประสบความสำเร็จในการกิจนี้โดยการเรียนรู้ถึงวิญญาณของสังคมนิยม และไม่สนใจในระบบรางวัลและการทำงานแบบปัจเจกชน ผลก็คือ การผลิตเพิ่มขึ้น ความเป็นอยู่ดีขึ้น ทั้งนี้ในการผลิต ชาวตำโง่ได้ล้มเลิกระบบคิดแค้นทำงานซึ่งโยงมาจากระบบเอากำไรมาเป็นเครื่องล่อมาเป็นระบบที่ทำงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่เห็นแก่ตัวเอง ตรงกันข้ามกับตำโง่ เต้าหยวนเป็นหน่วยการผลิตที่ตั้งอยู่ในเขตภูมิศาสตร์ที่ดี และหลิวเจาฉีได้นำเครื่องจักรมาใช้ในการผลิตที่นี่ เพื่อเป็นแบบอย่างของการผลิตโดยใช้เครื่องจักร ในขณะที่การ

ผลิตที่ต่ำไ้เป็นแบบใช้แรงคน แต่ระบบการผลิตที่ต่ำหยวนก็ไม่มีเสมอ ซ้ำยังมีประสิทธิภาพต่ำลงๆ เนื่องจากการอาศัยระบบรางวัล ทำให้คนไม่ตั้งใจทำงานอย่างจริงจังเมื่อไม่มีรางวัล การให้ความสำคัญต่อเครื่องมือเครื่องจักรว่าเหนือกว่าความตั้งใจของมนุษย์ จึงทำให้แนวทางการพัฒนาของหลิวต้องล้มเหลวไป ประโยคที่จะสรุปความแตกต่างระหว่างต่ำไ้กับต่ำหยวน คือ การเมืองเป็นผู้นำหรือเทคนิคเป็นผู้นำ ความแตกต่างนี้สะท้อนแนวทางของเม่า และหลิวอย่างเห็นได้ชัด เม่าเห็นว่าสภาพในจีนนั้น การร่วมมือกันต้องมาก่อนการพัฒนาให้เป็นสมัยใหม่ ส่วนหลิวเห็นว่าการพัฒนาให้เป็นสมัยใหม่ต้องมาก่อนการร่วมมือกัน หรือในอีกทางหนึ่ง ต่อเมื่อเศรษฐกิจของจีนเปลี่ยนมาเป็นสังคมนิยมแล้ว การร่วมมือกันหรือจิตใจแบบสังคมนิยมจึงจะเกิดขึ้นได้ หรือความหมายในแบบลัทธิมาร์ก คือ พลังในการผลิต เช่น ที่ดิน วิทยาการ เครื่องจักร เป็นเครื่องกำหนดความสัมพันธ์ในการผลิต หรือโครงสร้างส่วนล่าง คือการผลิตกำหนดโครงสร้างส่วนบน คือระบบวัฒนธรรมการเมือง ส่วนเม่านั้นเห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างทั้ง ๒ สิ่งนั้นเกี่ยวเนื่องแบบไดอาเลคติก ในบางขั้นของสังคมนิยมหนึ่งเป็นตัวกำหนด ขณะที่อีกปัจจัยหนึ่งเป็นตัวรอง ในสังคมนิยมที่ปัจจัยการผลิตยังพัฒนาไม่เต็มที่ ความสัมพันธ์ในการผลิตจะเป็นเครื่องพัฒนาปัจจัยแบบแรก หรือในบางโอกาสการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างส่วนบน จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับล่าง หรือไม่จำเป็นเสมอไปที่ความเป็นอยู่ของมนุษย์ จะกำหนดความสำนึกของเขา มีบางครั้งที่สำนึกของมนุษย์ จะกำหนดความเป็นอยู่ของเขาได้ เช่น กรณีนักปฏิวัติที่มาจากชนชั้นขุนนางเป็นต้น

ความแตกต่างของหลิวกับเม่ายังปรากฏในเรื่องจะต้องการ “แดงก่อนผู้เชี่ยวชาญ” หรือ “ผู้

เชี่ยวชาญก่อนแดง” ถ้าหากจะเอาแบบหลังเป้าหมายการปฏิวัติของจีนก็ต้องเสียไป เพราะเป้าหมายของการปฏิวัติก็เพื่อสถาปนารัฐสังคมนิยมภายใต้เผด็จการของชนชั้นกรรมาชีพ ต่อเมื่อชนชั้นคนงานได้พัฒนาตัวเองเป็นพลังการผลิตใหม่ ระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมจึงจะดำเนินไปได้ ในระบบการศึกษา เม่าเห็นว่าต้องเปลี่ยนระบบใหม่ การศึกษาต้องเพื่อมวลชน เสริมสร้างความคิดแบบสังคมนิยม กำจัดอิทธิพลของปัญญาชนกระฎุมพีที่คุมโรงเรียนและมหาวิทยาลัยอยู่ นักเรียนจะต้องรู้จักทฤษฎีและปฏิบัติ เป็นทั้งนักเรียนและชาวนาไปด้วย ส่วนหลิวเห็นว่า การศึกษาควรเน้นผลิตผู้เชี่ยวชาญที่คัดเลือกแล้ว นักเรียนไม่จำเป็นต้องเป็นชาวนาในเวลาเดียวกัน ทางดำเนินนโยบายต่างประเทศ หลิวก็เสนอให้ดำเนินนโยบายนอกรีตนอกรอยแบบรัสเซีย คือลดความตึงเครียดกับสหรัฐ ลดการสนับสนุนขบวนการปฏิวัติในประเทศด้อยพัฒนา ลดขบวนการต่อต้าน ๓ อย่างคือ พวกลัทธิแก๊ง จักรวรรดินิยม และปฏิกริยา ส่วนเม่าเห็นว่าความขัดแย้งกับนายทุนเป็นเรื่องหลักหนีไม่พ้น จะต้องสนับสนุนขบวนการปลดแอกและต้องรักษาหลักการมาร์กซิสเลนินนิสต์ให้ถึงที่สุด

ตัวอย่างที่ยกมานี้แสดงให้เห็นว่า ความขัดแย้งระหว่างแนวทางนายทุนกับแนวทางการกรมาชีพ ระหว่างแนวทางปฏิวัติกับแนวทางไม่ปฏิวัติมีจริง เป็นสิ่งที่ยังคงอยู่ในจีน แนวทางที่ขัดแย้งกันนี้ย่อมไม่อาจตกลงกันได้ นอกจากการปะทะกัน ระหว่างพลังของชนชั้นคนงานกับชนชั้นกระฎุมพี ในประวัติศาสตร์วิวัฒนาการของรัฐสังคมนิยมนั้น การปฏิวัติเดือนตุลาคมในรัสเซียถือว่าเป็นก้าวแรกของขบวนการ

(อ่านต่อหน้า ๖๕)

บรรณาธิการ

ภียเหลื่อง ภาค ๒ ฉบับนี้ เรามีข้อมูลและเหตุผลเพียงพอ ที่จะโจมตีโรงงานญี่ปุ่นที่นำสิ่งแวดล้อม เป็นพิษมาปล่อยที่บ้านเรา โดยยกตัวอย่างบรรดาโรงงานและโรคภัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในญี่ปุ่นเองมา เป็นอุทาหรณ์ ถ้าหากสิ่งที่เรากล่าวไม่ใช่ ภีย ที่ฟังต้องระวังต่อไปในอนาคตแล้ว อีกไม่ช้า ห้องฟ้า สีครามของเราจะหายไป อากาศบริสุทธิ์จะหายาก ปลาในแม่น้ำจะเป็นพิษ ชีวิตจะสั้นเพราะภัยเงียบอัน เนื่องมาจากความเห็นแก่ตัวของคนเพียงกลุ่มเดียว ญี่ปุ่นเป็นชาติหนึ่งในบรรดาชาตินายทุนทั้งหลายที่เป็น ตัวแทนของ *Pollution imperialism* ข้าราชการและนายทุนคนไทยที่เห็นแก่ได้บางคนก็เชื่อเชิญเอา เขาเข้ามา ควรจะต้องคำนึงถึงลูกหลานของเราในอนาคตให้จงดี ดุลยการค้าและดุลยการชำระเงิน ถึงจะ เสียเปรียบเขาอยู่ ก็พอเร่งสร้างสำนึกให้คนในชาติหาทางแก้ไขได้ แต่สิ่งแวดล้อมนั้น เมื่อเสีย เมื่อเนา เมื่อเป็นพิษแล้ว เราเรียกคืนกลับมาไม่ได้ ชาวญี่ปุ่นที่ใจบริสุทธิ์ซึ่งยืนอยู่ข้างเรา เห็นความจริงข้อนี้จาก ความร้ายกาจที่เกิดขึ้นในประเทศของเขาเองแล้ว แต่คนไทยเองเล่า มองเห็นหรือยัง ภัยนั้นน่ากลัวไม่แพ้ ซีไอเอ หรือ เหตุการณ์บ้านนาทราย เพราะเป็น ภัยเงียบ ที่มาพร้อมกับความสะดวกสบาย ต่อให้ ไอ้מדדง เก่งกาจแค่ไหนก็ไม่รอด และถึงตอนนั้น ต่อให้พระสยามเทวาธิราช ก็คุ้มกะลาหัวเราไม่ ได้ดอก จงเรียนรู้ *ศัตรูแบบแฝง* ของเราให้แน่ชัด แล้วมาต่อสู้เพื่อความอยู่รอดในอนาคตของลูกหลานไทย อย่าให้เขาเอาเปรียบโดยใช้ *สิ่งที่เรามีอยู่* เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และเห็นแก่ได้เพียงชั่วครวของคนไม่กี่คนเลย อย่าลืมว่า G.N.P. ไม่ได้แปลว่า *Gross National Product* เสมอไป แต่อาจจะ แปลผลลัพท์ออกมาเป็น *Gross National Pollution* ได้ด้วย ถ้าเราจะปลูกป่า ก็จงอย่าเสียตายนาง งานที่ลงทุน แต่ถ้าเหตุการณ์ลุลกลามจนเหลือวิสัยที่จะแก้ไขได้แล้ว ก็ยุโรปตะวันออกเคยกล่าวเปรียบเทียบ เรื่องนี้ไว้ว่า *จงอย่าเสียใจให้ดอกกุหลาบ เมื่อไฟกำลังไหม้ป่า* นี่เป็นความจริง จงให้ไฟสงบลง เสียก่อน เมื่อเรามีแผ่นดินและอากาศเหลือเฟือ จะเลือกปลูกดอกไม้พันธุ์ใด ก็ย่อมได้

ถึงแม้ว่านายทานากะ จะกลับบ้านไปแล้ว เราก็ยังไม่ลืมว่าเขามาครั้งนี้ เพื่อหวังผลในทางการเมือง ของเขาเองมากกว่าคำนึงถึงชาวเอเชียอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตามการเจรจาใดๆ ย่อมไร้ผล ถ้าเราไม่มีจุด หมายปลายทางของตัวเอง ไม่เพียงในความเป็นชาติ และผลได้ผลเสียของคนในชาติเดียวกันก่อนชาติอื่น อย่า ลืมว่าภียสำคัญอีกประการหนึ่ง ซึ่งเราเคยย้ำเสมอตั้งแต่ฉบับ *ภียเหลื่อง* ภาคแรกแล้ว ก็คือ ภัยจากคน ในชาติของเราเอง ญี่ปุ่นเป็นตัวอย่างที่ดี ในความขยันขันแข็ง และความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว ถึงแม้จะ แพ้สงคราม แต่เขาก็รักษาขวัญไว้ได้เสมอ ชาติไทยเราเอง ยังไม่สายเกินไปที่จะหันกลับมาดูตัวเองเสียใหม่ และดำเนินวิธีการให้สอดคล้องกับผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาการเมืองตาม ระบอบประชาธิปไตยที่พึงได้มา การดำเนินเศรษฐกิจแบบช่วยตัวเองให้มาก หรือการมีนโยบายต่างประเทศเป็นของตัวเอง แน่نون เหตุการณ์ บ้านนาทราย หรือ ปัญหาการสร้างเรดาร์ที่บนดอยอินทนนท์

จะไม่เกิดขึ้นเลย หากเรามีผู้นำของประชาชนอย่างแท้จริง และดำเนินนโยบายแบบ “เจียมตัว” มองเห็นทางในอนาคตมากกว่าเห็นแต่ความสะดวกสบายเพียงชั่วแล่น

ที่ต้องขออภัยในฉบับนี้ ต่อจากฉบับที่แล้ว ก็คือใบแทรก *ชาวบ้าน* ที่เคยส่งให้สมาชิกเป็นประจำนั้น ก่อนนี้ เราให้กองบรรณาธิการของมูลนิธิโกมล คีมทอง จัดพิมพ์ร่วมกับเรา โดยให้อาศัยใช้หัวของ *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* ไปพลางก่อน เนื่องจากตอนนั้น ไม่อาจขอหัวหนังสือใหม่ได้ บัดนี้ทางมูลนิธิได้ติดต่อขอหนังสือในชื่อเดิมได้แล้ว จึงได้ไปจัดทำเป็นส่วนตัวเอง โดยให้นาย พิภพ ธงไชย เป็นผู้รับผิดชอบ สิทธิที่สมาชิก *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* เคยได้รับ *ชาวบ้าน* ซึ่งตอนนั้นถือเป็นใบแทรก จึงต้องพลอยหยุดลงไป แต่ถึงอย่างไรบรรณาธิการยังรับเป็นที่ปรึกษาของหนังสือพิมพ์ฉบับนี้อยู่ จึงใคร่ขอเชิญให้ท่านสมาชิกที่ปรารถนาจะรับ *ชาวบ้าน* ต่อไป ได้โปรดสมัครเป็นสมาชิกได้ที่มูลนิธิโกมล คีมทอง ตามที่อยู่ ซึ่งมีโฆษณาภายในเล่มนี้ ส่วน *ปวารณาสาร* ที่เลิกกิจการไปชั่วคราวหนึ่ง บัดนี้สามารถติดต่อขอหัวในชื่อเดิมจากเจ้าพนักงานได้แล้ว โดยมีนาย ธรรมเกียรติ กันอริ นักเขียนคนหนึ่งของ *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* เป็นผู้จัดทำ เล่มต่อไปจะออกวางตลาดกลางเดือนนี้ ในส่วนของ *จุลสารโครงการตำรา* กิจกรรมส่วนหนึ่งของสมาคมสังคมศาสตร์ฯ ซึ่งออกเป็นราย ๓ เดือนนั้น บัดนี้ นายชาญวิทย์ เกษตรศิริ และ นายบันทร อ่อนคำ ได้รับเป็นผู้จัดทำแทน นายรังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ และ นายสมบัติ จันทร์ทอง ซึ่งคนแรกได้รับเป็นบรรณาธิการคนใหม่ให้กับ *วารสารธรรมศาสตร์* ซึ่งเป็นวารสารวิชาการราย ๓ เดือน ส่วนคนหลังได้เข้ามาทำงานให้สมาคมเกี่ยวกับการหาสมาชิก และกิจกรรมทางวิชาการของสมาคม จึงใคร่ประกาศมาให้ท่านสมาชิกทราบด้วย

ในการทำงานหนังสือพิมพ์ร่วมกันมานาน ตั้งแต่หนังสือฉบับนี้ออกราย ๓ เดือน จนมาเป็นรายเดือน ดังที่เห็นอยู่ทุกวันนี้ แรงงานที่ช่วยให้ *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* เข้มแข็งขึ้นมา ส่วนหนึ่งอยู่ที่นายชวลิต บุญญาลักษณ์ ผู้จัดการของเรา ซึ่งบัดนี้ได้ขอลาออกไปทำหน้าที่ควบคุมหนังสือพิมพ์ในแผนกอิสระวารสารศาสตร์ สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์แล้ว เราอาศัยที่เพื่อนจากไปอยู่ที่อื่น กระนั้น ก็เพื่อจะได้ร่วมงานกันใกล้ชิดต่อไปในอีกสถานะหนึ่งนั่นเอง ทั้งนี้ เราก็ได้คนใหม่ นายสุจิต ใจเจิมศิริวัฒน์ ซึ่งเป็นผู้ช่วยเลขานุการ โครงการตำราสมาคมสังคมศาสตร์ฯ มาทำหน้าที่แทน ท่านที่เคยติดต่อผู้จัดการคนเก่า ถ้ามิ่งสิ่งใดสืบต่อเนื่องเกี่ยวกับ *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* แล้ว ขอได้โปรดติดต่อมาเช่นเดิม รวมทั้งการสมัครเป็นสมาชิก หรือการส่งเงินค่าจำหน่าย ก็ขอให้ส่งธนาคาร หรือเช็คไปรษณีย์ ในนามของผู้จัดการคนใหม่ได้ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นไป

THE SOCIAL SCIENCE REVIEW MONTHLY

Vol. 12 No. 3 March 1974

"THE SECOND YELLOW PERIL ISSUE"

	4	Hard Times
	5	Letters to the Editor
	9	Leading Article : Where is the "Yellow Peril ?"
<i>Pansak Vinyaratn</i>	12	"Superant" and "Ban Na-Sai" Incident.
<i>Warin Wonghanchow</i>	17	"Let me tell you, man...it's shit to talk to the Japanese government".
<i>"Technology Study-Group"</i>	23	Thailand's Road to Development.
<i>"Our Correspondent"</i>	30	What do the Japanese and Thai Expect From their Investments ?
<i>Yukio Mishima (tr.)</i>	42	Short Story / "Patriotism".
<i>Our Correspondent in Japan"</i>	50	How to Protest Against "Japanese Pollution" in Thailand.
<i>Khien Thiravidhya</i>	59	Thai - Japanese Economic Relations.
<i>Halliday & McCormack (tr.)</i>	70	"Military-Industry Complex" (Excerpts from Japanese Imperialism T
<i>Wisa Prasert</i>	80	Hunting Failure.
<i>Pasom Phetchamraj</i>	81	Kra Canal : For Whom By Whom ?
<i>Isono Naohide (tr.)</i>	89	A Letter to Asian Friends.
<i>"Our Correspondent"</i>	94	Man and Environment / Pollution : New Export From Japan.
<i>Ichigaki Rin (tr.)</i>	107	Man and Poem / "Chimneys".
<i>Pithak Panyayuth</i>	109	Third World / Prospect for the Under - Developed Countries.
<i>Saija Pracharaksa</i>	111	The Sino - Japanese Relations.
<i>P. Chongsathitwathana</i>	113	Book Reviews
	118	Editor
<i>Niwat Kongpien</i>		Cover

President : Puey Ungphakorn

Advisory-Board : Pansak Vinyaratn, Rangsan Thanapornpan, Sulak Sivaraksa

Editor in Chief : Suchart Sawadsri

The Social Science Review

Office : Chula Soi 2, Phya Thai Rd., Bangkok Metropolis, Thailand
Tel. 57622

Printed By : Siva Phorn Ltd., Part.

74 Soi Rajjathaphan, Makkasan, Bangkok Metropolitan, Thailand
Tel. 515752, 522639.